

CASA CORPULUI DIDACTIC NEAMȚ

***CONFERINȚA REGIONALĂ
“EDUCAȚIA ASTĂZI”***

COORDONATORI:

Profesor Florentina Moise

Profesor Mioara Roșu

EDITURA ALFA

CASA CORPULUI DIDACTIC NEAMȚ

Piatra Neamț

Iulie 2017

ISBN 978-606-667-133-0

Ghidul Conferinței regionale “Educația astăzi” include o succesiune de prezentări ale invitaților speciali dar și ale participanților la conferință.

Realizat în format electronic, ghidul permite cititorilor parcurgerea selectivă a lucrărilor, prin accesarea titlului lucrării din cuprins, sau „răsfoirea” întregului ghid, care cuprinde 53 de titluri.

Grafică, machetare, tehnoredactare:

- + Mioara Roșu - profesor-metodist, Casa Corpului Didactic Neamț
- + Borș-Humulescu Elena-Iulia - profesor pentru învățământul primar, Liceul Tehnologic “Arhimandrit Chiriac Nicolau” Vinători-Neamț
- + Gabor Elisabeta - profesor Liceul Tehnologic “Ion Creangă” Pipirig

Instituția organizatoare:

- + Casa Corpului Didactic Neamț: director - profesor Florentina Moise, profesor-metodist Mioara Rosu

Parteneri:

- + Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Tîrgu-Neamț: director - profesor Mariana Cozma;
- + Asociația Formare STUDIA Iași: președinte - profesor Angela Teodora Sava;
- + Liceul Tehnologic „Arhimandrit Chiriac Nicolau” Vinători-Neamț: director - profesor Elena Petrariu, prof.înv.primar Elena-Iulia Borș-Humulescu;
- + Liceul Tehnologic „Ion Creangă” Pipirig: director - profesor Elisabeta Grămadă, profesor Elisabeta Gabor

© Editura ALFA, Casa Corpului Didactic Neamț

Director: Prof. Florentina Moise

Piatra - Neamț,

strada Petru Rareș, nr. 24, cod. 610119

Tel/ Fax:0233-223885

E-mail: ccdneamt@gmail.com

ISBN **978-606-667-133-0**

Notă: Responsabilitatea pentru conținutul lucrărilor din acest ghid aparține, în exclusivitate, autorilor materialelor.

Cuprins

Cuprins.....	2
De ce <i>Educația astăzi</i> ?	6
Managementul schimbării și al relațiilor cu comunitatea în unitățile de învățământ7	
Profesor Moise Florentina	
EDUCAȚIA ASTĂZI	9
Profesor-metodist Roșu Mioara	
Dezvoltarea învățământului pentru elevii capabili de performanțe înalte în județul Neamț	13
Profesor Georgescu Liliana	
Educația integrată astăzi	20
Profesor Bălțătescu Irina	
Mentoratul pentru dezvoltare personală în contextul dezvoltării profesionale	26
Profesor dr. Angela Teodora Sava	
Platforma MOODLE soluție e-Learning pentru educație și formare.....	36
Profesor Petrovici Adriana	
Multiculturalism și toleranță în dimensiunea europeană a educației. Exemple de bune practici din Franța	46
Profesor Niță Niculina	
Autismul și Sindromul Asperger	50
Profesor Aanei Mihaela	
Provocări ale educației de astăzi.....	56
Profesor Adiaconiței Roxana-Maria	
Metodele educației morale tradiționale.....	58
Profesor învățământ primar Alistar Marinela	
Educația prin lectură	62
Profesor Amariei Mihaela	
Meseria de părinte.....	65
Profesor învățământ preșcolar Amăzăroaie Lăcrămioara	
Educația prin muzică.....	67
Profesor Borș-Humulescu Nicolae-Ciprian	
Studiu – Familia și lectura elevului din învățământul primar.....	71
Profesor învățământ primar Borș-Humulescu Elena-Iulia	
Profesorul în contextul educațional actual	74
Profesor Grădinaru Carmen Lăcrămioara	

Educația nonformală	76
Profesor Chiriac Liliana	
Voluntaritul - modalitate de educație nonformală.....	82
Profesor învățământ primar Ciaușu Paraschiva	
Rolul educației în dezvoltarea personalității școlarului mic	92
Profesor învățământ primar Ciudin Ana	
Aspecte ale agresivității în școală	95
Profesor logoped Coceanu Maria	
Evaluarea randamentului școlar	98
Profesor Cozma Mariana	
Rolul conținuturilor științifice în educația contemporană	101
Profesor învățământ preșcolar Craiu Maria	
Strategii și jocuri-exercițiu pentru stimularea potențialului creativ al preșcolarilor	103
Profesor învățământ preșcolar Crăciun Daniela	
Metode de lucru cu elevii cu C.E.S.	106
Profesor psihopedagog Dănilă Mariana	
Educația -victimă sau soluție la provocările lumii contemporane	111
Profesor Dică Oana Lavinia	
Jocul didactic - suport în educație	116
Profesor învățământ primar Duca Gigel	
Temele pentru acasă între cantitate și calitate	119
Profesor învățământ primar Fînaru Cornel	
Educația, necesitate în dezvoltarea copilului.....	122
Profesor Florean Elisabeta	
Rolul educației în nivelul de inserție socială a individului	125
Profesor Gabor Elisabeta	
Eu și copilul meu	130
Profesor Gheorghiu Manuela	
Factorii sociali care intervin în procesul educațional	134
Profesor Grămadă Elisabeta	
Metode moderne – aplicații practice	138
Profesor învățământ primar Huci Mihaela	
Profesor învățământ primar Manea Camelia	
Elevul și profesorul – parteneri în educație.....	142
Profesor Ivanciu Anda Lăcrămioara	

Rolul și importanța activităților extracurriculare	147
Profesor Marghiolu Eugenia-Daniela	
Alternative educaționale.....	152
Profesor Maxim Elena-Diana	
Parteneriatul școală-familie, factor important în formarea personalității școlarului mic.....	161
Profesor învățământ preșcolar Mihăilă Tania	
Profesorul-factor important în educația școlară	163
Profesor Molcăluț Georgeta	
Școala și familia-stâlpi de rezistență în educația elevilor	168
Profesor învățământ primar Negru Iuliana	
Metode de realizare a educației civice, morale la vârsta preșcolară	178
Profesor învățământ preșcolar Negru Petronela	
Educația extrașcolară - dimensiune a procesului de învățare	180
Profesor învățământ primar Petrea Magdalena	
Metodele didactice și specificul acestora în contextul educației religioase	183
Profesor Pică Constantin Daniel	
Metode moderne utilizate în predare-învățare, la clasele primare	187
Profesor învățământ primar Pică Despina	
Tratarea diferențiată a elevilor în ciclul primar-componentă a managementului educațional.....	190
Profesor învățământ primar Pîrlea Teodora	
Cadrul didactic - veritabil agent al schimbării învățământului actual.....	193
Profesor Pîslaru Ana-Maria	
Educația în comunitățile rurale	197
Profesor Podaru Monica	
Metode active și interactive de grup utilizate în evaluarea preșcolarilor	199
Profesor Roman Manuela	
Metode moderne utilizate în orele de limbă engleză.....	201
Profesor Sârghi Ovidiu Eduard	
Metoda TEACCH – intervenție în TSA. Aspecte aplicative	206
Profesor Scutaru Ana Luminița	
Program de calcul „cost unitar”	208
Profesor Stoian Diana Mihaela	
Cântecul la ora de limba franceză	213
Profesor Tanasă Ana-Maria	

Comunicarea educațională.....	217
Profesor Tumuleanu Emilia Alexandra	
Activitățile în aer liber – posibilități și modalități de organizare cu preșcolarii.....	225
Profesor învățământ preșcolar Ungureanu Elena	
Tradițional și modern în predarea geografiei	228
Profesor Vrânceanu Luminița	
Experimente interactive și testare formativă în lecțiile de fizică pe platforme educaționale	235
Profesor Zaharia Dan	

De ce *Educația astăzi?*

Globalizarea și informatizarea, caracteristicile dominante ale societății contemporane au generat constant în ultimul deceniu, noi paradigme educaționale și provocări care încarcă agenda problematicii domeniului educației actuale și implicit solicită școlii și educatorilor, de la toate ciclurile de învățământ, deschidere și adaptabilitate. Dezvoltarea într-un ritm exponențial a noilor TIC continuă să ofere cu generozitate educației instrumente didactice moderne compatibile cu așteptările actualelor generații, pentru că solicită creativitatea, comunicarea și schimbul de idei, autonomie în stabilirea programului de învățare, încurajează învățarea activă și colaborativă în procesul de predare-învățare. Extinderea experimentării și utilizarea lor în cât mai multe instituții ale sistemului nostru este benefică și salutară pentru educația românească, dar totodată, impune organizarea evenimentelor prin care să fie diseminate și făcute cunoscute rezultatele de succes, în cercuri cât mai largi de practicieni.

Ca răspuns la acest deziderat, **Conferința EDUCAȚIA ASTĂZI**, organizată de C.C.D Neamț, în cadrul activităților proiectului anual - **Școala de vară**, s-a adresat cadrelor didactice din unități școlare și centre de formare ale județelor regiunii N-E.

Expunerile invitaților de onoare, prezentările unor experimente didactice inedite ale participanților, dialogurile ulterioare au dovedit realizarea principalului obiectiv al conferinței - *promovarea exemplilor de bună practică vizând motivarea elevilor pentru studiu, performanță și dezvoltarea personalității, prin utilizarea metodelor inovative de instruire și formare, valorificarea e-learning-ului, blended learning-ului și colaborărilor europene în cadrul diverselor tipuri de proiecte.*

Lucrările participanților inserate pe CD-ul conferinței, produsul final al evenimentului, prin tematica abordată, prezentarea metodelor educaționale inovative experimentate și argumentele concluziilor, au reușit să identifice legături relevante de interferență, dintre valorile tradiționale cultivate de școală și valorile solicitate școlii de societatea actuală, valori de care elevii au nevoie și la care profesorii aderă cu mai mult sau mai puțină deschidere. Expunerile și prezentările au generat momente de analiză și reflecție. Stimulate de moderatorii - metodiști ai C.C.D Neamț, discuțiile libere, dialog deschis și constructiv au valorizat ideile inovative prezentate, au evidențiat avantajele dar și riscurile, oportunitățile creșterii calității și rezultatelor educației reușind astfel să extindă și să îmbogățească sfera informațiilor diseminate în cadrul conferinței.

Concluziile conferinței au inventariat principalele idei inovatoare privind didactica sec. al XXI-lea identificate în experimentele și metodele educaționale prezentate. În schimbul benefic de informații și opinii argumentate s-a evidențiat cu insistență necesitatea adaptării strategiilor și metodelor educației, așa încât, rezultatele ei să răspundă nevoilor și așteptărilor elevilor, pentru a le da șanse egale în ce privește reușita dezvoltării personale și cea a integrării sociale. Cultivarea motivației elevilor pentru atingerea propriei performanțe școlare, pentru competență și competitivitate, valori solicitate de societatea de astăzi, și cu atât mai mult de cea de mâine, trebuie să fie obiective permanente ale activității zilnice din sala de clasă.

Profesor doctor ANGELA TEODORA SAVA
Asociația FORMARE STUDIA, Iași

Managementul schimbării și al relațiilor cu comunitatea în unitățile de învățământ

Profesor Moise Florentina
Director al Casei Corpului Didactic Neamț

O importanță deosebită capătă, ASTĂZI, în cadrul educației, parteneriatul cu comunitatea.

Funcționând ca un sistem deschis, datorită conexiunii strânse cu mediul extern, școala este pusă în situația de a genera relații durabile, parteneriate autentice cu comunitatea locală care au la bază valori fundamentale ca: democrația, civismul, specificitatea, diversitatea, toleranța.

Pentru a conferi autenticitate relațiilor cu comunitatea locală este necesară schimbarea treptată a unor atitudini, principii, norme, comportamente atât ale oamenilor școlii cât și ale partenerilor din comunitate. Schimbarea, se poate realiza prin programe de formare, prin de consultanță dar mai ales prin elaborarea și derularea efectivă a unor proiecte de parteneriat.

În cadrul fiecărei unități școlare este necesară crearea cadrului pentru colaborare cu partenerii din comunitate, respectiv a unei comisii care să aibă în vedere toate coordonatele unei colaborări de calitate cu membrii comunității locale: resurse materiale, materiale de prezentare a școlii, modalități de valorificare a eventualelor oportunități, existența unor prezentări legate de realizările școlii (pregătirea absolvenților, deschiderea școlii către colaborări, aspecte ale colaborării școală – comunitate, beneficiile pe care le poate obține comunitatea prin promovarea parteneriatului educațional, avantajele pe care le pot avea agenții economici în cadrul unor parteneriate).

Asigurarea condițiilor pentru un parteneriat de calitate la nivelul unității de învățământ presupune: crearea unor mecanisme de informare, consultare, cooperare; democratizarea managementului școlar și, în particular, a proceselor de decizie; formarea și motivarea adecvată a resurselor umane pentru parteneriat; schimbarea percepției comunității școlare în raport cu parteneriatul; modificarea percepției comunității locale asupra educației și școlii; sensibilizarea comunității în raport cu școala; atragerea sprijinului factorilor comunitari; pilotarea, diseminarea, valorificarea experiențelor de succes în domeniul parteneriatului.

Pornind de la aceste premise fiecare școală trebuie să se concentreze pe sensibilizarea și atragerea tuturor instituțiilor interesate în educația de calitate: familiile elevilor, autoritățile locale, organizațiile nonguvernamentale, agenți economici.

Astfel, se planifică, se proiectează, se structurează și implementează un proces de schimbare. Schimbarea generată de societatea aflată în continuă schimbare. Procesele de schimbare care au loc în cadrul unui sistem și, în particular, în cadrul unității de învățământ se pot situa pe nivele diferite din punct de vedere al intensității, amplitudinii și efectelor pe care le atrag (Golembiewski, 1976). Aplicând această afirmație la nivelul școlii: *nivelul I* cuprinde schimbări care se realizează relativ simplu și care au implicații relativ minore în

cadrul unității școlare; *nivelul II* cuprinde schimbări ce presupun o depășire a practicilor rutiniere și au consecințe cu caracter mai amplu și mai general în contextul școlii; *nivelul III* cuprinde schimbări ce determină o ruptură în raport cu situația anterioară, implicând, de regulă, asumarea unor valori diferite de către comunitatea școlară în care se desfășoară respectivele schimbări.

Proiectarea schimbării reprezintă construirea drumului virtual de la o imagine generală și abstractă la faptul particular și concret, care transformă imaginea mentală într-o realitate efectiv trăită. (conform Rădulescu, 2004). Pentru a elabora un proiect de schimbare realist, capabil să conducă la dezvoltarea educației de bună calitate, în cadrul unei școli care se dezvoltă, este necesar: să se realizeze o analiză a situației prezente; să se construiască o imagine dezirabilă pentru viitor; să se conceapă o strategie pentru a traduce în fapt imaginea dată; să se detalieze strategia în componente tactice și operaționale. Proiectarea schimbării la nivelul unității de învățământ este strâns legată de proiectarea managerială. Proiectul pentru schimbare, al unității școlare, conține trei componente intercorelate: *componenta strategică* ce include misiunea, țintele strategice și opțiunile strategice, *componenta tactică* ce include programe ca sisteme de activități care permit atingerea țăintelor strategice și *componenta operațională* care include planuri de activități și planuri de acțiuni, descrierea activităților și acțiunilor prin care se aplică strategia și tactica în domeniul schimbării.

Așadar, proiectele de schimbare elaborate și aplicate la nivelul școlii, ca un caz particular al proiectării, exprimă traseul virtual de la ce este la ceea ce dorim să fie și se elaborează de la general la particular, prin construirea nivelelor strategic, tactic, operațional, care decurg unul din altul, într-o succesiune coerentă.

SURSE BIBLIOGRAFICE:

1. Chiru M. – Cu părinții la școală, Humanitas, București, 2003.
2. Iosifescu C. – Elemente de management strategic și proiectare, Humanitas, București, 2000.
3. Leu O., Rădulescu E., Tîrcă A. – Educația civică prin activități extrașcolare cu caracter interdisciplinar – culegere de bune practici, Polirom, Iași, 2004.
4. Managementul educațional pentru instituțiile de învățământ, coordonator Iosifescu C., Institutul de Științe ale Educației, București, 2001.
5. Popescu M. – Implicarea comunității în procesul de educație, Corint, București, 2000;
6. Rădulescu E., Tîrcă A. – Educația civică prin activități extrașcolare cu caracter interdisciplinar – ghid pentru profesori și elevi, Polirom, Iași, 2004.

EDUCAȚIA ASTĂZI

Profesor-metodist Roșu Mioara
Casa Corpului Didactic Neamț

ASTĂZI, părerile oamenilor despre educație sunt împărțite.

Despre ceea ce tinerii ar trebui să învețe, în școală, în legătură cu virtuțile morale dar și cu succesul în viață, nu avem o idee chiar așa de bine conturată. Nu este foarte clar nici dacă educația ar trebui să fie preocupată cu dezvoltarea intelectului sau a caracterului. Potrivit Legii educației, nr.1/2011, art.2, alin. 3. „Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea cetățenească activă în societate, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii”

În literatura de specialitate contemporană un promotor al metodologiilor de gândire independentă este Albert Bandura, care promovează conceptul de “auto-eficacitate”. El, conceptul, nu trebuie confundat cu termenul de “self-esteem” sau ”încredere în sine”. Auto-eficacitatea este modul și modelul prin care o persoană devine conștientă nu numai de ceea ce poate face, dar și CUM poate *cunoaște și înțelege*. Auto - eficacitatea se poate aplica în orice domeniu specific: în sport, în matematică, chimie, desen sau muzică. Felul în care o persoană își percepe auto-eficacitatea poate prezice dacă individul își va propune să realizeze o sarcină de lucru, cât timp va persista în realizarea ei, cât efort va investi în ea, dacă va da înapoi în caz de dificultăți sau dacă o va duce la bun sfârșit.

Ne putem asigura că un astfel de demers va fi inițiat și dezvoltat alegând pentru copiii noștri o „școală bună”? Cum putem ști care este o “școală bună”? Care sunt semnele exterioare și dovezile pe care le pot accesa părinții în încercarea de a alege un “loc potrivit” pentru educația copilului lor.

Să fie oare cea mai bună, școala care are cei mai mulți olimpici? Sau poate școala care a reușit să-i trimită pe toți la facultate, cu examenul de bacalaureat promovat!? Sau poate cea care îndeamnă și motivează profesorii să lucreze constant, cu fiecare copil, astfel încât „progresul școlar” să nu fie doar o sintagmă des uzitată ci și o realitate demonstrabilă (pentru că este mult mai greu să aduci un copil de la nota 6 la nota 8, de exemplu, decât să îl ții pe unul de la 10 la 10). Cum poate ști un părinte care este „valoarea adăugată” dată de școală *potențialului* fiecărui copil? Și cum poate ști un părinte, care doar vrea, vrea totul pentru copilului lui, care este potențialul real al copilului și mai ales cum vor face profesorii, cu care va lucra copilul, să-i dezvolte acest potențial? Toate aceste întrebări vizează ***achizițiile cognitive, deprinderile.***

Mai mult, cum poate ști un părinte dacă alegând o școală și nu alta, la absolvire, copilul său va fi onest, demn, responsabil, tolerant, se va integra bine în societate și va ști să aleagă întotdeauna un job potrivit pregătirii și aspirațiilor lui – ***atitudini, trăsături de caracter.***

Achiziții cognitive, deprinderi.

Nevoile educaționale ale timpului în care trăim generează acut necesitatea abordării educației **prin** și **pentru** competențe care să asigure o gestionare optimă a schimbărilor cu care ne confruntăm. Se vorbește astfel despre abordarea prin competențe: competențe de bază și competențe transversale, competențe – soclu și competențe terminale dar și despre evaluarea prin competențe (Hirtt, 2009, p.1). Așadar, în momentul în care definim **competența** ne gândim la: cunoștințe, deprinderi, atitudini și contextul în care acestea sunt mobilizate. Nivelul competențelor unui profesor se reflectă în calitatea educației: “calitatea unui sistem școlar nu poate depăși calitatea profesorilor săi”, afirmă OECD (2013, p96). Este importantă calitatea prestației profesorilor tocmai datorită complexității profesiei didactice, a multiplelor roluri pe care un profesor ar trebui să le exercite.

Detaliind rolurile pe care profesorul le exercită simultan sau succesiv pe parcursul desfășurării activității didactice realizăm anvergura cunoștințelor, deprinderilor și a atitudinilor la nivel macro, pe care trebuie să le probeze. Astfel profesorul este, (Bocoș, 2013, pp. 100-101) :

- pedagog: construiește dispozitive de învățare adaptate, practicând o pedagogie nondirectivă, diferențiată, individualizată;
- proiectant, tutore, manager, moderator, creator, organizator și gestionar al conținuturilor, activităților, situațiilor, experiențelor de învățare și formare;
- mediator al învățării care intermediază cunoașterea, asigurându-i un cadru activizant și euristic care facilitează legătura dintre elev și reflecția, acțiunea și cunoașterea sa;
- facilitator al învățării elevilor, al autoformării acestora;
- sprijin al elevilor în învățare;
- partener al elevilor într-o relație educațională interactivă;
- coordonator, consilier curricular al elevilor în activitatea lor personală;
- ghid, animator, activator, catalizator al activităților de informare și formare a elevilor;
- valorizator al schimburilor intelectuale, verbale, sociale și afective realizate în cadrul actului educativ;
- persoană cu rol socratic și regizor, arătând drumul de acces la cunoștințe, valorificând și susținând dorința și capacitatea elevilor de a se forma ca urmare a propriilor eforturi;
- interlocutor, care deschide spații de dialoguri, face operante cunoștințele, imprimă ritm învățării, obține feed-back;
- transmițător al cunoașterii;
- releu între variabilele situației educaționale și cele individuale, valorificând aspect cognitive și metacognitive;
- evaluator și încurajator al elevilor și al procesului de construcție a cunoștințelor;
- persoană – resursă;
- agent, actor și autor al proiectării, organizării și desfășurării demersurilor educative și ale managementului educațional și curricular;
- model, strategy și gânditor;
- co-elaborator al modalităților de lucru și de evaluare;

- co-gestionar, alături de elev, al dispozitivelor de învățare, al responsabilităților corespunzătoare;
- co-responsabil, alături de elev, de derularea procesului curricular, de învățarea și formarea elevului .

Chiar dacă lista este așa de lungă ea nu este, din punctul meu de vedere, exhaustivă. Sunt și alte roluri și activități pe care le desfășoară profesorul atât în școală cât și în afara ei. Statistică, raportări, consilieri a părinților, activități extracurriculare. Se vorbește astăzi, dacă rămânem tot la discuția legată de competență, despre „competența profesorului”, sau „metacompetențele” (etice, sociale, de gestionare a schimbărilor, de inovare) pe de o parte și despre „competența activității profesorului” sau „competențe profesionale” (psihopedagogice, relaționale, manageriale, de specialitate), pe de altă parte. De aici și activitatea profesorului privită în „sens larg” sau în „sens restrâns”. Intră tot aici în discuție și zona de acțiune a activității profesorului respectiv „domeniul clasei”, „domeniul școlii”, „domeniul comunității” și „domeniul profesional”.

Atitudini, trăsături de caracter.

Promovarea, în activitatea de marketing școlar, pe lângă clasicele obiective, profesori cheie, activități extracurriculare și a unui „portret” al elevului absolvent, de gimnaziu sau de liceu, care să conțină o serie de trăsături de caracter ar putea jalona, ar putea oferi câteva repere în acest sens. Pentru realizarea unui astfel de „portret” școala ar trebui să fie ca un stup. Fiecare membru al comunității școlare să fie un exemplu de comportament, deopotrivă cadre didactice, personal didactic auxiliar și nedidactic, pentru că tot ceea ce există și se manifestă în viața unui elev, zi de zi, îi servește drept model: „așa da!” sau „așa nu!”. Insistând pe această coordonată a formării elevilor cred că fiecare părinte și școală și-ar dori copii, care știu să comunice, care sunt onești, demni, responsabili, care știu ce este toleranța, care știu să combine armonios dezvoltarea cognitivă cu cea psihică și fizică, care știu să se evalueze corect în contexte diferite, iar pe această bază își pot construi un plan de dezvoltare personală. Sunt capabili, în relație cu ceilalți, de compasiune și de empatie. Într-un cuvânt sunt deschiși la minte cu o viziune echilibrată asupra realității.

Mediul de viață al elevului este puternic educogen. De aceea, în procesul educativ, strădaniile nu pot fi doar ale școlii, efortul trebuie să fie combinat: școală, familie, comunitate, mass-media. Achizițiile elevilor sunt puternic influențate de realitățile cotidiene, de învățarea informală și nonformală. În acest context școala – ca mediu formal de învățare – este un filtru al realității din exterior, este autoritatea care “cerne” informația valabilă de cea falsă sau perimată, conducând elevul pe cărarea corectă în labirintul informațional. Cert este că uneori școala este depășită de complexitatea influențelor la care asistă. Prioritățile educației, la nivelul unei comunități școlare, conturate, comunicate, asumate responsabil de fiecare partener educativ pot conduce către programe în dezvoltare locală care să integreze un set de principii generatoare de rezultate dorite și necesare. Dar toate acestea nu pot fi posibile dacă nucleul, dacă prioritatea, dacă ținta principală nu este ELEVUL și EDUCAȚIA lui.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Bocoș, M. D. Instruirea interactivă. Iași: Polirom, 2013.

2. Niculescu, R. M. Formarea profesorilor. O problemă crucială într-o eră a schimbării. *Revista de Pedagogie*, 1–12, 71–77, 2005.
3. OECD România 2017, Studii OECD privind evaluarea și examinarea în domeniul educației, UNICEF, 2017.
4. Potolea, D., & Toma, S. Standarde pentru profesia didactică. Congresul Educației, București, 14–15 iunie 2013.
5. POPA O.R., BUCUR N.F. , „Competențele profesorului: spre un cadru al definiției”, *Journal of Pedagogy*, 2017 (1), 23 – 39
6. J. Hattie, *Invatarea vizibila. Ghid pentru profesori*, Trei, București, 2014.
7. S. Butnaru & L.R. Gherasim, *Performanta Scolara*, Polirom, București, 2013.

LUCRĂRI INVITAȚI SPECIALE

Dezvoltarea învățământului pentru elevii capabili de performanțe înalte în județul Neamț

Profesor Georgescu Liliana
Centrul Județean de Excelență Neamț

DEZVOLTAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PENTRU ELEVII
CAPABILI DE PERFORMANȚE ÎNALTE

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

Prof.
Liliana Georgescu

Clarificări conceptuale

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

- **Inteligența/genialitatea unui copil/tânăr:** set de abilități care permit unei persoane să își rezolve problemele sau să se descurce în situațiile sociale la care sunt expuși
- Potrivit teoriei inteligențelor multiple există **8 tipuri de inteligență (Howard Gardner):**
 - Verbală/lingvistică
 - Logică/matematică
 - Vizuală/spațială
 - Kinestezică/corporală
 - Muzicală/ritmică
 - Intrapersonală
 - Interpersonală
 - Naturalistă

Caracteristicile elevului capabil de performante înalte

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

Domeniul cognitiv

Caracteristici:

- Reține o impresionantă cantitate de informații cu mare ușurință.
- Nivel ridicat de cunoaștere și dezvoltare a vocabularului
- Perseverent
- Îndreptat spre scop, acțiune
- Capacitate uimitoare de procesare a informației și conceptelor

Probleme:

- Plictiseala la cursuri, nu are răbdare să îi aștepte pe cei din grup
- Perceput de ceilalți ca fiind încrezut, încăpățânat, necooperativ
- Adesea este serios, nu îi place rutina și stagnarea

Caracteristicile elevului capabil de performante înalte

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

Domeniul afectiv

Caracteristici:

- Sensibilitate neobișnuită în privința așteptărilor și sentimentelor din partea celorlalți
- Simt al umorului dezvoltat - uneori umor negru
- Profunzime emoțională foarte puternică
- Judecată morală avansată

Probleme:

- Vulnerabilitate puternică la critica celorlalți
- Necesitate mare de succes și apreciere
- Folosesc umorul pentru a-i ataca în mod critic pe ceilalți, provocând rupturi în relațiile interpersonale.
- Vulnerabilități neobișnuite, probleme privind stabilirea scopurilor în munca, uneori nerealiste
- Intoleranță și lipsa înțelegerii oamenilor obișnuiți, rezultând respingere și posibilă izolare.

Caracteristicile elevului capabil de performante înalte

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

Domeniul fizic (senzorial).

Caracteristici:

- Prezintă o mare discrepanță între dezvoltarea fizică și cea intelectuală
- Toleranța scăzută pentru întârzierea fizică, privind abilitățile atletice standard

Probleme:

- Devin adulți cu o minte/corp dihotomic
- Copiii se exprimă cu mai mare ușurință în activitățile mentale, rezultând o dezvoltare limitată atât fizică cât și psihică
- Refuză să ia parte la activități unde nu excellează, limitându-și experiențele fizice care ar fi putut să îi fie placute dar și foarte constructive

Caracteristicile elevului capabil de performante înalte

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

Domeniul intuitiv

Caracteristici:

- Implicare foarte timpurie în ceea ce privește cunoașterea intuitivă, ideile metafizice și fenomenele inconjurătoare
- Creativitate aparentă în toate domeniile în care depun efort de înțelegere.

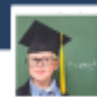
Probleme:

- Ridiculizat de cei de aceeași vârstă
- Nu este luat în considerare de cei adulți
- Considerat ciudat și fantezist
- Văzut ca deviant, devine plictisit de sarcinile lumesti
- Poate fi interpretat ca o persoană cauzatoare de probleme.

Caracteristicile elevului capabil de performante înalte

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

Domeniu social

Caracteristici:

- Motivată de actualizarea sinelui și ale propriilor nevoi, mereu într-o continuă urcare în ierarhie
- Bun lider
- Caută soluții la problemele societății și mediului înconjurător

Probleme:

- Frustrată pentru că nu este provocată în competiții
- Pierderea unor talente nerealizate
- Lipsa de oportunităților pentru a-și folosi abilitățile constructive, de lider pot să ducă la dispariția acestora sau la transformarea lor într-o caracteristică negativă (să fie liderul unei grupări, gasti)

Preocupări privind dezvoltarea învățământului pentru elevii supradotați

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

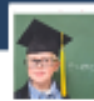
Declarația de la Budapesta a Parlamentului european privind sprijinirea talentului (8 aprilie 2011):

- ❖ Invită statele membre să aibă în vedere adoptarea unor măsuri cu scopul de a promova forme curriculare și extracurriculare de sprijinire a talentului incluzând stagii de formare pentru specialiști în domeniul educației în vederea recunoașterii și dezvoltării talentului
- ❖ Invită Comisia să considere sprijinirea talentului ca o prioritate a viitoarelor strategii europene precum cele vizate de spațiul european de cercetare și Fondul social european (obiectivele 2,4 din cadrul strategic european *Education and Training 2020 strategic framework*)
- ❖ Invită statele membre și Comisia să contribuie la dezvoltarea unei rețele de sprijinire a talentului la nivel european reunind comunitățile care sprijină talentul cu scopul de a facilita cooperarea, dezvoltarea și diseminarea celor mai bune practici
- ❖ Invită statele membre și Comisia să sărbătorească Ziua europeană a persoanelor cu capacități deosebite *European Talent Day*

Cadru legislativ (la nivel național)

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

1. **Legea educației naționale/2011, Secțiunea 14, art. 57**
2. **Metodologia de organizare și funcționare a centrelor de excelență aprobată prin OMECTS 5577/2011**

Puncte tari:

- s-au înființat centre de excelență în 20 de județe
- există interes din partea mediului de afaceri privind finanțarea centrelor de excelență

Puncte slabe:

- Nu s-a înființat Centrul Național de Instruire Diferențiată care să coordoneze activitatea centrelor de excelență
- Regulamentul de organizare și funcționare a centrelor de excelență nu a fost modificat pentru a fi în concordanță cu modificările și completările aduse la Legea Educației Naționale
- Finanțarea centrelor de excelență este realizată exclusiv de administrațiile publice locale în total dezacord cu Legea Educației Naționale

Cadru legislativ (la nivel județean)

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

1. **OMEN nr. 4634/25.09.2014 privind înființarea Centrului Județean de Excelență Neamț**
2. **Decizia nr. 3347/16.11.2016 a Inspectoratului Școlar Județean Neamț privind unitățile de învățământ din județ care găzduiesc activitățile Centrului Județean de Excelență Neamț**
3. **Protocol de colaborare cu Primăria Piatra Neamț, Primăria Tg. Neamț și Primăria Roman**
4. **Acord de parteneriat cu Fundația eMAG pentru Educație finanțată de eMAG și BCR**

Aspecte pozitive în activitatea CJENT

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

- În anul 2016-2017 Centrul Județean de Excelență Neamț a funcționat cu 1300 de elevi organizați în peste 69 de grupe și 119 profesori angajați la plata cu ora.
- A crescut interesul elevilor și profesorilor pentru participarea la activitățile Centrului Județean de Excelență Neamț
- Există o bună colaborare cu ISJ Neamț
- Există disponibilitate din partea unităților de învățământ gazdă care asigură nu numai spațiile necesare ci și baza didactică materială de care dispun
- Primăria Piatra Neamț asigură resursele financiare necesare funcționării centrului
- Peste 75% dintre elevii care au obținut premii și mențiuni la olimpiadele și concursurile avizate de MEN au fost elevi ai CJENT
- 58 de elevi au obținut premii și mențiuni la olimpiadele naționale pe discipline de învățământ.

Aspecte care necesită îmbunătățiri în activitatea CJENT

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

- Existența unor grupe la care gradul de abandon a fost foarte mare
- Elevii din CJENT sunt în marea lor majoritate elevi din școlile gazdă sau elevi ai profesorilor care susțin cursuri la CJENT
- Pierderea unui număr mare de elevi spre finalul anului școlar (rata de participare la evaluarea finală este de 60%)
- Cadru legislativ ambiguu în legătură cu funcționarea CJE
- Selecția elevilor se face exclusiv în baza unor teste sumative de cunoștințe (nu există evaluări privind potențialul elevilor făcute de psihologi)
- Nu există finanțare pentru cursuri de formare a profesorilor din centrele de excelență

Planuri pentru viitor

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

- Diversificarea ofertei CJENT care să satisfacă nevoile de dezvoltare personală a elevilor și care să asigure interesul acestora pentru activitățile centrului chiar dacă înregistrează unele insuccese în competițiile la care participă: cursuri de robotică, invenție, dezbateri publice, diverse forme de exprimare artistică (fotografie/film/clip publicitar)
- Realizarea unui parteneriat cu CJAPP în vederea identificării unor instrumente de selecție a elevilor talentați dar și de analiză a satisfacției în legătură cu activitățile desfășurate
- Creșterea încrederii elevilor în eficacitatea activităților CJENT
- Creșterea gradului de informare a elevilor din toate unitățile de învățământ privind oportunitățile oferite de CJENT
- Formarea unui corp profesoral fidel CJENT și identificarea unor soluții pentru formarea acestuia

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ
NEAMȚ

Motto:

„Trebuie să încerci necontenit să urci foarte sus dacă vrei să vezi foarte departe“

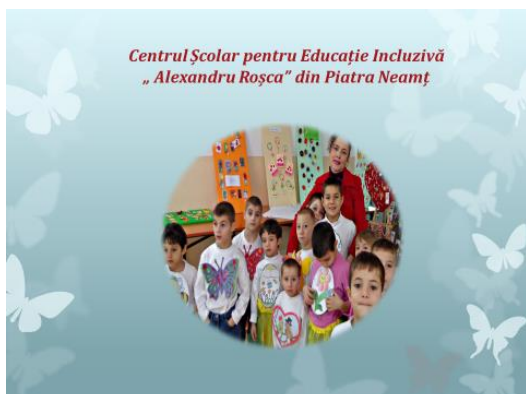
Constantin Brâncuși

Educația integrată astăzi

Profesor Bălțătescu Irina

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Alexandru Roșca”

Piatra Neamț, județul Neamț

Scopul, specificul și obiectivele învățământului special și special integrat

- Art. 15. - Scopul educației speciale și speciale integrate este învățarea, educarea, reabilitarea, recuperarea, adaptarea și integrarea școlară, profesională și socială a copiilor/elevilor/tinerilor cu CES sau cu alte tipuri de cerințe educaționale.
- Art.18. - Educația specială și specială integrată trebuie să îi ajute pe copiii/elevii cu CES sau alte tipuri de cerințe educaționale să atingă nivelul posibil de dezvoltare individuală cât mai aproape de dezvoltarea normală, prin acumularea experienței necesare învățării școlare și sociale, formarea abilităților necesare învățării în școală, însușirea cunoștințelor, formarea priceperilor și a deprinderilor funcționale utile integrării sociale, profesionale și vieții culturale în comunitate și asigurarea șanselor și a condițiilor pentru continuarea pregătirii școlare pe diferite trepte de învățământ.

Organizarea și funcționarea învățământului special au la bază următoarele obiective:

- a) prevenirea sau depistarea precoce a deficiențelor, incapacităților și a handicapurilor;
- b) intervenția educațională timpurie;
- c) abordarea globală și individualizată a copilului cu CES sau alte tipuri de cerințe educaționale; acest aspect se referă la identificarea, valorificarea și stimularea tuturor capacităților și disponibilităților cognitive, de limbaj, psihomotorii, afectiv-relaționale și social-adaptativ existente sau potențiale;
- d) accesul la educație al tuturor copiilor cu CES sau alte tipuri de cerințe educaționale;
- e) egalizarea șanselor;

- f) asigurarea educației de calitate similară celei oferite copiilor de aceeași vârstă din școlile de masă;
- g) asigurarea educației de calitate specializată, adecvată particularităților specifice tipului și gradului de deficiență ale fiecărei persoane și în concordanță cu planurile-cadru și cu programele școlare aprobate de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului;
- h) asigurarea serviciilor și a structurilor de sprijin necesare în funcție de amploarea, intensitatea și specificul CES ale fiecărui copil;
- i) cooperarea și parteneriatul în educația specială și specială integrată;
- j) cooperarea și parteneriatul dintre instituțiile care oferă servicii de educație specială și autoritățile locale.

Relația dintre incluziune și integrare

INTEGRARE

asimilarea elevului în cadrul învățământului normal

(elevul se adaptează școlii)

INCLUZIUNE

școlile și sistemul educațional se schimbă

(școala se adaptează nevoilor elevului)

ABORDAREA TRADIȚIONALĂ

-Prioritatea o constituie "elevii buni".

-Dacă un elev se confruntă cu bariere în învățare, deoarece părinții săi nu au urmat o școală și îl încurajează să lipsească de la școală sau nu poate face față curriculum-ului sau este paralizat de emoții sau înfruntă alte situații... este problema elevului.

-Școlile sunt judecate după rezultatele obținute de cei mai buni elevi (de ex. la olimpiade).

-Cei mai buni profesori instruiesc cei mai buni elevi.

ABORDAREA INCLUZIVĂ

-Toți elevii sunt considerați la fel de importanți;

-Colaborează cu părinții și cu comunitatea pentru a îmbunătăți frecvența și a reduce abandonul;
-Creează un mediu afectiv pozitiv în care elevii au încredere în profesorii lor și care se adaptează la nevoile elevilor;

-Școlile sunt judecate după progresul înregistrat de toți elevii;

-Cei mai buni profesori sunt aceia care pot obține rezultate bune cu toți elevii

Contează **PROGRESUL FIECĂRUI ELEV:**

PONDERE REDUSA A...

- Activitatii controlate de cadrul didactic (instrucțiuni) vizand întreaga clasa/grupa
- Atitudinii pasive a elevilor
- Timpului petrecut de elevi citind manualele si bibliografia obligatorie
- Efortului profesorului de a acoperi superficial arii extinse din fiecare materie
- Memorarii mecanice a fenomenelor, evenimentelor si detaliilor

PONDERE CRESCUTA A...

- Invatarii bazate pe participare activa
- Activitatilor de colaborare si cooperare; dezvoltarea clasei ca o comunitate interdependenta
- Activitatilor care solicita gandirea de ordin superior
- Timpului petrecut citind diverse publicatii (altele decat manualul)
- Responsabilitatii elevilor pentru invatarea proprie
- Asistentei individuale acordate elevilor în functie de nevoile de invatare
- Cooperarii dintre cadre didactice, parinti, manageri scolari si membri ai comunitatii
- Evaluarii autentice a progresului fiecarui elev

Ce este incluziunea în învățământ?

- **Adaptarea organizării și proceselor școlare astfel încât să răspundă nevoilor elevilor**
- **Luarea în considerare a nevoilor întregii comunități școlare**
- **Incluziunea este un proces continuu**
- **Incluziunea este responsabilitatea tuturor**

Misiunea centrului nostru:

- **Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Alexandru Roșca” este o instituție de învățământ special și special – integrat, care asigură servicii educaționale și terapeutice elevilor cu cerințe educative speciale de pe raza municipiului Piatra Neamț și din localitățile limitrofe acestuia, la nivel de grădiniță, învățământ primar și gimnazial, în vederea integrării lor școlare și socio-profesionale optime, conform principiului egalizării șanselor și al educației pentru toți și pentru fiecare.**

Oferta educațională:

- ❑ *Oferta educațională și terapeutică a școlii se adresează în principal copiilor cu deficiență mintală și deficiențe asociate. Ea este individualizată și adaptată nivelului de dezvoltare a fiecărui elev, a necesităților acestuia, dar și predicțiilor asupra dezvoltării.*
- ❑ *Elevii beneficiază de intervenții prin programe de tip personalizat, în baza unui curriculum adaptat, rezultat în urma unei evaluări complexe realizate de către o echipă multidisciplinară.*

Servicii oferite:

- *educație specializată, în concordanță cu tipul și gradul deficienței;*
- *servicii educaționale de sprijin, pentru elevii cu cerințe educative speciale din școlile de masă, prin cadre didactice de sprijin/întinerante;*
- *terapie tulburărilor de limbaj;*
- *psihodiagnoză, consiliere și terapii specifice;*
- *kinetoterapie;*
- *ludoterapie și stimulare psihosenzorială;*
- *terapie educațională complexă și integrată;*
- *activități de preprofesionalizare;*
- *informare și consiliere a cadrelor didactice din școlile de masă;*
- *informare și consiliere pentru părinți;*
- *evaluare psihologică, consiliere și orientare școlară și profesională*

Beneficiari:

- ❑ *elevi cu cerințe educative speciale din învățământul special și special-integrat;*
- ❑ *părinți sau aparținători legali ai elevilor;*
- ❑ *personalul angajat în școlile integratoare sau în alte instituții care funcționează în domeniul educației speciale;*
- ❑ *membri ai comunității locale.*

Strategii de compensare, recuperare, și dezvoltare a elevilor cu cerințe educative speciale din învățământul special și învățământul de masă

- ❑ *Tendința de a crea și sprijini cadrul necesar integrării sociale și societale a copiilor cu dizabilități este cu cât mai activă, cu atât mai eficientă, argumentul suprem constituindu-l beneficiile psihosociale ale incluziunii, aceasta facilitând asumarea de roluri sociale proprii în comunitate și stabilirea de relații sociale.*

- *Așadar, pornind de la premisa că... fiecare om este o entitate unică și irepetabilă, capabilă de lucruri extraordinare, iar copiii cu cerințe educative speciale sunt unici, au talente deosebite prin activitățile întreprinse încercăm să găsim aceste abilități și talente astfel încât fiecare dintre ei să se simtă valorizat și util.*

- ❑ *Crearea unor parteneriate între școală, familie și comunitate dar și între diverse instituții, ONG-uri, asociații ori fundații de profil presupune succesul elevilor la școală și mai târziu în viață.*
- ❑ *Atunci când părinții, elevii și ceilalți membri ai comunității se consideră unii pe alții parteneri în educație, se creează în jurul elevilor o comunitate de suport care începe să funcționeze.*

- ❑ *Succesul integrării poate fi realizat numai prin funcționarea unor parteneriate autentice la nivelul instituțiilor guvernamentale, al asociațiilor nonguvernamentale ale elevilor, cadrelor didactice, părinților și comunității locale.*
- ❑ *Proiectarea și realizarea unei asemenea strategii, apropie învățământul românesc de generosul ideal al „educației pentru toți copiii - educație pentru fiecare”.*

Mentoratul pentru dezvoltare personală în contextul dezvoltării profesionale

Profesor dr. Angela Teodora Sava
ASOCIAȚIA FORMARE STUDIA, Iași
www.formarestudia.ro

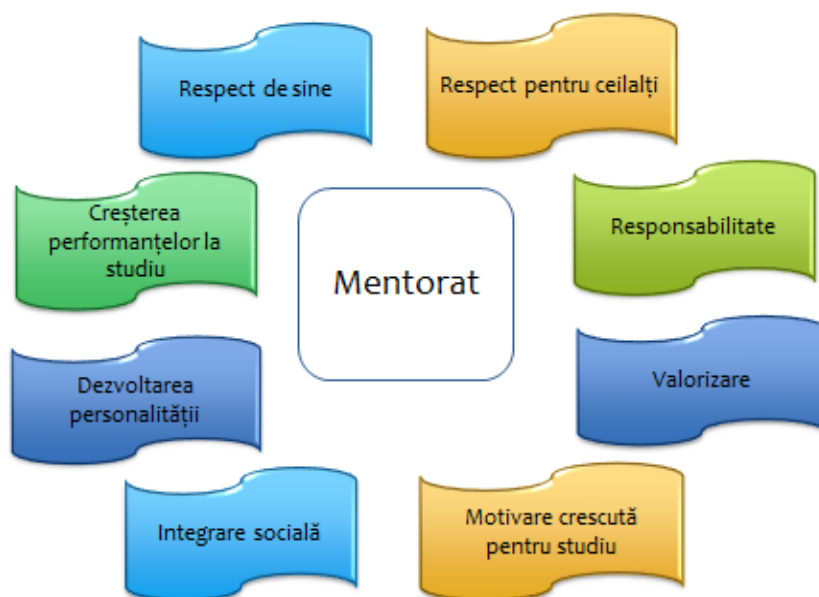
Factori ai progresului în carieră

Cariera unui individ este influențată de o multitudine de factori obiectivi și subiectivi. Acești factori depind de personalitatea și aspirațiile individului, de organizație sau de mediul social și economic.

Factorii subiectivi: interesele pe care le are individul și modul în care reușește acesta să se cunoască și să se autoevalueze.

O posibilitate la îndemâna oricui pentru a-și conștientiza interesele este aceea de a reflecta la alegerile anterioare pe care le-a făcut: în ce activități s-a implicat, în ce domenii a lucrat ca voluntar, ce cursuri opționale a frecventat? Reflectând asupra asemănarilor dintre domeniile preferate, își poate conștientiza interesele, sistemul de valori.

Chip R. Bell: Mentorul este o persoană care ajută altă persoană să învețe ceva ce în alte condiții ar fi învățat mai prost, mai lent sau nu ar fi învățat deloc.

Întrebări și răspunsuri despre mentorat și mentori în proiectul FORMULA

Ce înseamnă mentoratul? Ce face mentorul?

Mentorat - Îndrumare, consiliere, sprijin, ghidare spre dezvoltare, orientarea spre soluții, experiențe trecute, integrare în comunitate, suport, comunicare, orientare, ghidare, ajuta la descoperirea potențialului propriu, facilitator al procesului de învățare, mediere, răbdare, intermediere, rezolvarea situațiilor de criza, înțelegere.

Mentor - Îndrumător, sprijin al adultului în sensul dezvoltării personale; plus: experiența, propunerea de posibile soluții uneori din experiența proprie sau din cunoștințele mentorului.

Mentorul nu trebuie să fie neapărat din organizație, poate fi din afara organizației. Nu există o pregătire necesară pentru asigurarea mentoratului. *Un mentor trebuie să iubească oamenii, să fie un exemplu, să sprijine. Cunoștințele pe care este bine să le aibă - școala vieții în primul rând.* Mentorul ajută persoana mentorată prin pregătirea și crearea, împreună cu aceasta, a unui „mic univers” în care poate să se simtă confortabil.

Integrarea în comunitate cuprinde activități diverse cu localnicii, ieșiri în natură, excursii, participări active la evenimente locale, diverse manifestări publice, participarea la inițiative în zona în așa fel încât se produce tranziția de la oaspete la membru al comunității.

Sursa <http://www.tinapse.ro>

Cine poate fi mentor?

Mentor poate fi o persoană cu experiență relevantă într-un domeniu de interes pentru tine, o persoană care a ajuns acolo unde îți dorești și tu să ajungi, are abilitați sau comportamente pe care ai vrea să le urmezi. Mentorul poate îndeplini mai multe roluri, de la cel de ghid care este și cel mai des întâlnit la cel de coach, consultant, trainer, resursa sau factor de presiune când ai nevoie de menținerea fermă pe drumul către un obiectiv. Uneori mentorul poate fi și un deschizător de uși dar asta este totuși un rol secundar sau complementar. Mentorul se va implica într-o relație de mentorat cu cineva dacă va simți că poate contribui cu adevărat la dezvoltarea acelei persoane, învățând-o să pescuiască nu oferindu-i gratuit pești.

Cum funcționează mentoratul?

Persoana care dorește să fie mentorată/îndrumată trebuie să se gândească la ce vrea să realizeze și cum o va putea ajuta mentorul să realizeze acest lucru. La baza relației de mentorat stă acordul dintre cele două părți prin care se precizează obiectivele, modul de interacțiune, etc; Mentorul va seta așteptări, va oferi sfaturi, experiențe, feedback.

Mentor te faci sau devii?

Aș putea să spun ca nici una nici alta. Mentor ești ales să fii. Și nu ales de soartă, noroc sau zâna bună ci de un om în carne și oase care are nevoie de tine pentru a scurta drumul lui către ceva, cel mai adesea o reușită. Am fost de câteva ori până acum în ipostaza de mentor și cel mai adesea m-am simțit ca un ghid. Chiar așa, un ghid! Imaginează-ți că ești pe munte și urci din greu cu rucsacul în spate. Poate că ești pe drumul bun sau poate ești alături sau chiar departe și la un moment dat dai de cineva care vine de acolo de unde vrei să ajungi și tu și începi să-l întrebi: Cum e drumul? Cât mai e? Vreun izvor prin preajmă? Ceva pericole? Vreo scurtătură ceva? Cred că cel mai mult asta e mentorul, un ghid care îți arată o scurtătură: de timp, de efort, de genunchi juliți, de frustrări, de încercări. Apoi mentorul mai e și profesor pentru că ghidându-te te învață cum să-ți folosești la maxim resursele și asta te face să crești rapid. Ce-ar mai fi un mentor? Un model de urmat și mai ales un motivator. Te ține în priză și nu te lasă să te lenevești și să te abați de la drum pentru că i-ai spus unde vrei să ajungi și el știe drumul și mai știe că e posibil de făcut acest drum dacă se întâmplă aia, aia și aia și chiar asta te și învață.

Ar mai fi și altceva un mentor? Coach (antrenor)? Da, e și coach desigur pentru că te provoacă să scormonești în tine și să scoți la iveală ce ai bun și nu folosești la maxim sau să înțelegi și să renunți la ce te ține în loc. Pentru că e și coach te va ține mereu pe linia atingerii obiectivelor pe care ți le-ai asumat.

M-am bucurat să fiu mentor și m-aș bucura să mai fiu. E un dublu câștig aici, adică jumătate e pentru mine pentru că mă încarc zilnic cu dragul și bucuria de a contribui la creșterea cuiva. Am la rândul meu mentori pe care-i respect și-i admir. Am să scriu despre ei cu siguranță. Nu știu dacă te naști sau dacă devii mentor, știu însă că mentorii pe care i-am întâlnit eu aveau pasiunea asta de a contribui și încep să cred că te cam naști cu asta, e ca un dar al tău în viață. Pe de alta parte ajungi la nivelul la care cineva să vrea să te aleagă ca mentor când ai acumulat experiențe cu carul, când ai făcut ceva de soi, când ai lăsat o urma sau ai dus mai departe un drum.

Eu încă n-am făcut toate astea (nu, nu sunt modestă) dar cred ca bucuria și dorința de a contribui au contat mai mult.

Sursa [Mariana Iosif's blog](#)

Care sunt caracteristicile unui mentor bun?

- Capacitate de comunicare și relaționare eficientă;
- Empatie;
- Proiectarea, organizarea, conducerea, îndrumarea, dirijarea, evaluarea și decizia;
- Valorizarea conținuturilor și observațiilor;
- Deschidere spre cunoaștere;
- Creativitate;
- Asigurarea unui feedback constructiv;
- Deschiderea pentru nou și propria dezvoltare;
- Disponibilitate pentru timp și efort;
- Competența de a înțelege și apoi de a solicita să fie înțeles;
- Capacitatea conducerii interpersonale;
- Voință și autonomie în relațiile cu alte persoane în realizarea scopurilor;
- Încredere;
- Punctualitate;
- Atitudine pozitivă;
- Flexibilitate;
- Organizare.
- Punctualitatea și aspectul îngrijit sunt elemente cheie.

Cât costă mentoratul?

Cel mai adesea mentoratul este o activitate pro bono (deci gratuită); Mentorul este cu siguranță o persoană ocupată care face celuilalt favoarea de a-i dăruia din timpul său. Persoana mentorată trebuie să profite la maxim de acest timp și să respecte efortul pe care-l face mentorul pentru ea.

Cât durează o întâlnire?

Durata unei întâlniri depinde de acordul stabilit inițial între mentor și persoana mentorată. Undeva între 20 și 60 de minute poate fi durata unei întâlniri de mentorat.

Unde ne întâlnim?

Întâlnirile de mentorat se pot desfășura față în față, pe email sau chiar la telefon.

Cu ce frecvență sunt organizate întâlnirile?

Durata depinde din nou de acordul încheiat. Poate varia de la 2-3 întâlniri pe lună până la întâlniri săptămânale sau chiar mai dese în funcție de timpul pe care mentorul este dispus să-l pună la dispoziție. Acest lucru se stabilește de la bun început!

Ce trebuie să pregătească mentorul pentru întâlnirile?

Dacă este prima întâlnire discuția se va concentra pe obiectivul de atins sau elementul care constituie obiectul acordului de mentorat. Dacă este vorba de o întâlnire ulterioară, discuția se va concentra pe progresele înregistrate și pe ceea ce dorește persoana mentorată de la mentor pentru acea întâlnire.

Cum se face potrivirea mentor-persoană mentorată în cadrul proiectului FORMULA?

Fiecare mentor pregătit în cadrul proiectului va identifica o persoană (rudă, prieten, coleg de serviciu,.....) cu care relaționează bine/este compatibil. Îi cere acordul să-l îndrume pe perioada a 3-6 luni. Stabilesc apoi împreună ce activități vor desfășura și frecvența acestora. Tipuri de activități (sugestii): vizionarea unui film, discuții la o cafea, participarea la un eveniment, relaxare la cumpărături, pregătiri pentru Crăciun, gastronomie,.....

Ce fac dacă nu sunt Ok cu procesul de mentorat?

Dacă relația de mentorat se împotmolește dintr-un motiv sau altul sau dacă una dintre părți consideră că această relație nu evoluează într-o direcție bună, este fair play să informeze cealaltă parte despre acest lucru. Atenție! relațiile de mentorat se bazează pe sinceritate și fair play de la început până la sfârșit.

Sistemul valorilor personale

Carierea unui individ este influențată de o multitudine de factori obiectivi și subiectivi. Acești factori depind de personalitatea și aspirațiile individului, de organizație sau de mediul social și economic.

Factorii subiectivi: interesele pe care le are individul și modul în care reușește acesta să se cunoască și să se autoevalueze.

O posibilitate la îndemâna oricui pentru a-și conștientiza interesele este aceea de a reflecta la alegerile anterioare pe care le-a făcut: în ce activități s-a implicat, în ce domenii a lucrat ca voluntar, ce cursuri opționale a frecventat? Reflectând asupra asemănărilor dintre domeniile preferate, își poate conștientiza interesele, sistemul de valori.

Teme de reflecție:

Ce este important pentru dvs., ca adulți, să fiți/ ajungeți, ca să vă considerați împliniți la sfârșitul vieții?

Care sunt valorile la care sub nici o formă nu ați renunța?

Problematica valorilor este încă o provocare. De la „valori universale” la „valori individuale”, discuția publică poate releva aspecte diverse. Valoarea, ca măsură a unui comportament autonom, ghidează individul în relație cu ceilalți și declanșează reacțiile la mediu. Ea are câteva caracteristici importante, de loc de neglijat pentru că se dezvoltă de timpuriu în viață și este rezistentă la schimbare, se dezvoltă din experiențele directe cu oamenii

și în special cu membri familiei, se formează în mediul socio-cultural, după comportamente și atitudini și „nu după ceea ce ni se spune”.

Valorile sunt acele comportamente, procese de gândire, caracter, pe care societatea le consideră intrinsec bune, cu rezultate dezirabile, care merită să fie preluate de alții. Și aici se ridică problematica relației dintre morală și voința liberă de opțiune a individului.

Aplicații:

- ❖ Dacă valorile sunt standarde sau reguli de comportament pe bază de judecăți de valoare, dați exemple de valori:
 1. Personale
 2. Organizaționale
 3. Comunitare
- ❖ Comentați: *Sursa valorilor este bivalentă. Se află în interacțiunea dintre persoană și societate.*
- ❖ Punct de discuție: *În ce fel perspectivele diverse pe care le au oamenii asupra unor evenimente pot genera conflicte de valori?*

Valorile diferă și ne diferențiază. Ele creează unicitate, dar și conflicte, care privesc pozitiv, nasc progresul. Știați că.....

- în Japonia, ideea de grevă înseamnă oprirea timp de o oră a lucrului, programată în timpul pauzei de masă?
- în China, toate contractele sunt încheiate pe încredere (guanxi)?

Să ne gândim, numai cu câțiva ani în urmă, de exemplu, la utilizarea computerelor, a videoproiectoarelor, chiar a telefoanelor mobile, echipamentelor ICT. Erau sporadice, ca număr și numai puțini le foloseau. Astăzi multe dintre ele au devenit indispensabile. Secolul vitezei a sporit abilitățile de învățare și puterea de adaptare. Și acum, în plină criză, este necesar să dovedim flexibilitate, creativitate, putere de adaptare etc. (*Jonas Ridderstrale, Kjell Nordstrom, 2007*)

➤ **Exercițiu „Ce este cel mai important pentru mine?”**

„Talentul face capitalul să danseze” (*Jonas Ridderstrale, Kjell Nordstrom, 2007*)

Pentru a deveni conștient de ceea ce contează pentru fiecare și de ce anume, vă rugăm să listați cele mai importante 10 valori.

Dacă ai avea o zi liberă, nu muncă, nu responsabilități ce ți-ar plăcea să faci în această zi? Care sunt lucrurile pe care le apreciezi la 3 adulți (fără să le spui numele) pe care-i cunoști? Dar pe care nu-i cunoști?

Dacă ar fi să „salvezi” 3 lucruri/ obiecte dintr-un incendiu sau dintr-o inundație, o situație catastrofală, care ar fi acestea? Este OK în ceea ce privește oamenii și animalele. Acestea sunt în siguranță.

Dacă ar fi naufragiați pe o insulă tropicală pe cine ați lua cu dvs.? Care persoană? Din ce motive?

Fiiți onești și spuneți exact ceea ce simțiți!

Și pentru că peste toate domnește diversitatea, valorile sunt cele care individualizează (adună sau despart), o putere uriașă. Valorile reprezintă forța motrică, afectează tot ceea ce gândim și facem. Sunt „fluidul” ce pătrunde în toate sferile activității umane: învățare, muncă, joc, relațiile cu oamenii, tehnologiile, etc. Extrem de diferite, de la o persoană la alta sau de la un loc la altul, de la o perioadă la alta, valorile sunt într-o continuă dinamică, deși au întotdeauna un miez, în jurul căruia se construiește și se dezvoltă.

Încercați să răspundeți cât mai sincer la una din întrebările: „Care este lucrul care mă inspiră?”, „Ce anume mă motivează?”, „Care sunt lucrurile pentru care mă dau jos din pat dimineața?” Se înțelege că răspunsurile vor fi diferite de la om la om, sub formă de valori. Dacă cineva dintre dvs. va răspunde astfel: „Mă dau jos din pat dimineața ca să câștig bani”, atunci acea persoană ar trebui să caute mai adânc, pentru a descoperi valorile adevărate ce se află, de fapt, în spatele acestui mijloc-banul. Valorile-mijloc sunt acele elemente care ne asigură accesul la valorile reale. Adică este foarte posibil ca să dorim ceea ce ne pot aduce banii: recunoaștere, acceptare socială, libertate financiară, timp liber etc

După ce ați reușit să identificați valorile, pasul următor este conectarea între scop și valoare:

„Scopul meu mă va ajuta să am acces la **valorile mele** pentru că între ele există următoarea conexiune

În eforturile pe care le facem pentru a ne cunoaște pe noi dar și pe ceilalți, nu trebuie să uităm faptul că unele valori, chiar dacă sunt unanim acceptate de o colectivitate, sunt percepute subiectiv, pentru că fiecare dintre noi are o altă definiție pentru libertate, recunoaștere sau dragoste, de exemplu. Și atunci ar trebui să continuăm să ne întrebăm „Cum știu că un anumit comportament se potrivește cu această valoare?”

Oamenii adoptă sisteme de valori care-i ajută să se descurce în împrejurările în care trăiesc. Valorile sunt folosite ca un mod de a face față presiunilor externe.

Bibliografie selectivă

1. Bell, Chip R.(2008), *Manageri și mentori*, Editura Curtea Veche
2. Burlez-Allen, M, (2005), *Arta de a asculta ce spun cei din jurul tău și succesul în viață*, Editura Teora
3. Asociația FORMARE STUDIA , (2010), Suport de curs *Dezvoltarea personală în contextul devenirii profesionale*
4. Asociația FORMARE STUDIA , (2012), Suport de curs *Managementul carierei*
5. Asociația FORMARE STUDIA , (2012), Suport de curs *Mentor*

Proiectul FORMULA - Facilitating Opportunities using Role Models to Underpin Learning for Adults who are socially excluded, 527914-LLP-1-2012-1-UK-GRUNDTVIG-GMP.

Obiectivele proiectului

Proiectul FORMULA va realiza și va dezvolta noi programe de mentorat pentru a sprijini învățarea adulților care, din diverse motive, sunt excluși social. Vor fi elaborate materiale educaționale, se vor pregăti grupuri de mentori, ținând cont de obiectivul general al proiectului dar și de specificul activității fiecărei instituții și al țărilor partenere.

Partenerii de proiect:

Scotia: SWAPWest, Glasgow, Scotland (Coordinator)

swapwestformula@gmail.com

Romania: FORMARE STUDIA, Iași, Romania

formarestudia@gmail.com

Republica Cehă: POE EDUCO, Ltd., Nový Jičín, Czech Republic

pavla.cmuchova@poe-educo.cz

Spania: Foundation for Social Development (FDS), Zaragoza, Spain

fdseuropa@gmail.com

Suedia: Malmö University, Nightingale Mentoring Programmes, Sweden

naktergalen@mah.se

Proiectul Formula (Facilitating Opportunities using Role Models to Underpin Learning for Adults who are socially excluded - Facilitarea de oportunități pentru adulții care sunt excluși social) utilizând modele care să constituie o bază de învățare a fost susținut de Agenția pentru Educație, Audio - vizual și Culturală (EACEA) de la 1.ianuarie 2013 la 31 decembrie 2104 cu scopul de a dezvolta o rețea bazată pe principiul mentoratului de la egal la egal pentru adulți și care să înarmeze cursantul adult și foști cursanți adulți în "deținerea" învățării și a propriului lor progres.

Partenerii de proiect au fost aleși pentru expertiza și diversitatea lor pe un spectru larg de lucru cu adulți și încurajarea participării la educație și formare a grupurilor dezavantajate. De obicei, aceste grupuri au inclus persoanele dezavantajate social și economic prin șomaj, statut, etnie, sex, pentru a menționa doar câteva dintre criterii.

Ceea ce a inspirat acest parteneriat și proiectul a fost cunoașterea faptului că adulții care se întorc la educație și formare pot, de foarte multe ori, să exceleze și să pună în umbră tinerii tradiționali care învață. Ei fac acest lucru dintr-o varietate de cauze, printre care faptul că ei sunt motivați și vin cu deprinderi de viață care le permit să se concentreze pe sarcina primită și să se lase mai puțin distrași de la studiu. Aceasta nu este o performanță minoră, mai ales atunci când cei mai mulți dintre adulții care se întorc la studii au alte responsabilități, sub forma familiei, care trebuie să aibă prioritate. Când un adult care s-a întors la studii revine să-ți mulțumească pentru oportunitatea care i-a fost dată și se oferă

să-i ajute pe alții, ne dăm seama repede că, pentru a reuși, el s-a inspirat din încurajarea și exemplul altora. Este posibil ca sursa inspirației pentru acea persoană să fi fost familia, prietenii sau chiar cineva portretizat într-o știre și care a stimulat-o pentru a reuși .

Decizia de a reveni la educație și formare profesională poate proveni dintr-o varietate de surse și nu există nici un mijloc unic identificabil al cauzei din care aceasta se întâmplă, dar este de multe ori inspirată de un "model de urmat". Toată lumea știe că "modelul" poate lua diferite forme: de la un membru apropiat din familie, care inspiră și încurajează persoana să reușească, până la scenariul, la fel de important, dar de la distanță, în care persoana nu întâlnește personal "modelul de urmat", ci numai vede sau aude despre activitățile persoanei. Vedetele de film și din sport sunt exemple bune din această privință iar agenții de marketing folosesc această tehnică în promovarea unui produs sau a unei mărci. Se pune atunci întrebarea: dacă "modelul" oferă o sursă de inspirație și poate motiva persoanele să aibă succes, cum putem face același lucru, printr-un proiect educațional / de formare adresat unei populații adulte ?

Răspunsul la parteneriat a fost clar, dacă am putea stabili, în țările partenere, un sistem în care adulții pot acționa în calitate de "modele", atunci am putea profita de această energie, care ar putea conduce și ajuta la ridicarea celor mai dezavantajate persoane din societatea noastră. Numai atunci vom putea spune că am fost în măsură să avem un impact asupra acestei probleme sociale reale.

În calitate de parteneri cu experiență care lucrează în domeniul adulților, o ofertă de asistare a adulților de către un grup de voluntari este cea mai puternică facilitare pe care suntem capabili să o oferim, și cum bine știm cu toții, un voluntar valorează cât douăzeci de oameni presați. Așa că am combinat conceptul de voluntariat și "modele de urmat", pentru a realiza ceva diferit în încurajarea adulților în educație și formare, ceva care să devină un concept durabil.

Partenerii proiectului au fost ferm convingerea că utilizarea expertizei deja acumulate de ei pentru a forma, ghida și dirija voluntarii adulți într-un grup coerent și instruit de persoane este cea mai bună cale de urmat. Formarea "modelelor de urmat" a fost văzută ca fiind capitală pentru succesul acțiunii și următoarea întrebare cu care s-a confruntat parteneriatul a fost care este cel mai bun mod de a instrui un "model de urmat"? Soluția a fost ușor de găsit, să se prevadă că "modelele" pot fi mentori, deci formarea asociată cu activitatea de mentorat stă la baza programul nostru de instruire.

Acest ghid este o compilație a programelor tradiționale de formare (mentorat), care sunt în prezent în uz, cu conceptul că "modelele de urmat" pot fi, în cazuri extreme, persoane aflate la distanță care pot fi sau nu în contact direct, față-în-față, cu persoanele mentorate. În cazul nostru, aceste "modele" vor fi în contact prin dialog cu persoanele defavorizate, iar întrebările survenite în proiect au fost: în ce mod ar trebui sau ar putea fi implicate modelele de urmat și este oare contactul direct absolut necesar? Răspunsul este clar, trebuie să fim flexibili pentru a permite ca fiecare partener și fiecare comunitate participantă să adapteze și să ofere într-adevăr cea mai bună soluție pentru situația sa particulară. Un exemplu în acest sens ar putea fi cazul unei comunități aflată la distanță, conectată prin canalele de comunicare moderne, cum ar fi e-mail, media, link-uri video, facilități care ar putea fi utilizate ca mijloace de a conecta un "model" cu un voluntar adult care, sperăm, poate inspira și motiva o persoană defavorizată să se întoarcă la educație sau la formare.

Competențele stabilite pentru "modele" sunt foarte similare cu cele ale mentorului tradițional. Ei trebuie să fie: buni ascultători, persoane care nu critică, care pot direcționa persoana mentorată către servicii specializate; toate acestea sunt câteva dintre toate calitățile unui bun mentor. Ca pregătire în sine a "modelului de urmat" nu există una specială și, într-adevăr, chiar nici nu poate fi posibil să concepem un astfel de program, încât soluția ideală este programul de formare a mentorilor. În acest ghid am scris scenariul de mentorat în care contactul realizat este direct și are loc de mai multe ori, iar prietenia și încrederea reciprocă sunt construite într-o perioadă mai mare de timp, după care relația se încheie la o perioadă ulterioară. O parte importantă a ghidului este structura de formare pentru dezvoltarea abilităților de mentor (model de urmat), astfel încât, indiferent care ar fi sarcina de care se ocupă împreună cu persoana mentorată, să o facă cu compasiune și entuziasm, fapt care îi va permite să aibă impact. Deci, în citirea acestui ghid de formare, mesajul - cheie este flexibilitatea, permițând "modelelor de urmat" (mentorilor) să își dezvolte propriul mod de a se angaja și de a adapta anexele pentru a fi siguri că sistemul oferă suficient sprijin, credit și securitate persoanelor și organizațiilor implicate. Când citiți și puneți în aplicare acest ghid, amintiți-vă cine a fost "modelul" dumneavoastră și cum v-a afectat acesta viața, și gândiți modul în care puteți să-i faceți pe mentorii stagiați conștienți de efectul pe care indivizii o pot avea unii asupra altora.

De ce să utilizăm mentoratul ?

Societatea noastră se caracterizează printr-o rată crescută a schimbării, care pune presiuni tot mai mari asupra individului și crește riscul de excludere din societate . Proiectul FORMULA - *Facilitating Opportunities using Role Models to Underpin Learning for Adults who are socially excluded - Facilitarea de oportunități pentru adulții care sunt excluși social*, își propune să includă diverse grupuri care sunt marginalizate: persoane defavorizate din punct de vedere economic și social, imigranți, slab calificați, șomeri, etc., și să mărească participarea acestora în societate prin utilizarea mentoratului.

În acest Manual al Formatorului, vom numi mentor pe voluntarul-model de urmat și persoană mentorată pe adultul care îi este repartizat, pe baza unor afinități, mentorului. Dacă sunteți responsabil de livrarea sesiunilor de instruire pentru mentori, sunteți formator. Comunicarea sau întâlnirea în mod regulat cu un mentor (model), poate oferi o formă vitală de sprijin pentru un adult (persoană mentorată), precum și o oportunitate de a revendica controlul asupra direcției sale de viață și de a-și dezvolta abilități și trăsături pozitive.

Noi credem în întâlnirile sociale, în construirea legăturilor de încredere dintre oameni și credem că societatea are nevoie de un bun simț al comunității pentru a fi armonioasă și de relații bune pentru a fi durabilă. Noi credem că mentoratul poate facilita emanciparea și ajuta oamenii pentru a-și valorifica întregul lor potențial. Acest lucru ar putea explica, de asemenea, popularitatea crescândă a mentoratului, atât în afaceri cât și în educație.

Speranța noastră este că mentoratul va oferi un pas important spre un sentiment de incluziune socială pentru persoana mentorată și că va avea o influență pozitivă asupra studiilor ei viitoare.

În schimb, mentorul va câștiga o mai bună cunoaștere și înțelegere a modului diferit de viață al altor oameni. Întâlnirile acestea pot face ca ambii participanți să obțină o mai bună înțelegere, respect reciproc și toleranță pentru mediul social și cultural diferit al celuilalt.

Factorii-cheie pentru un mentorat de succes

Pentru ca proiectul de mentorat al "modelului de urmat" să aibă succes, există unii factori-cheie care sunt esențiali. Acești factori includ: un cadru clar, recrutare, selecție, interviuri și cuplare (combinare) corespunzătoare a solicitanților, urmate de formare, sprijin și îndrumare.

În acest manual, în care ne concentrăm pe abilitățile de mentor, acești factori-cheie vor fi descriși în zece pași.

Bibliografie selectivă

1. Bell, Chip R.(2008), *Manageri și mentori*, Editura Curtea Veche
2. Burlez-Allen, M, (2005), *Arta de a asculta ce spun cei din jurul tău și succesul în viață*, Editura Teora
3. Asociația FORMARE STUDIA , (2010), Suport de curs *Dezvoltarea personală în contextul devenirii profesionale*
4. Asociația FORMARE STUDIA , (2012), Suport de curs *Managementul carierei*
5. Asociația FORMARE STUDIA , (2012), Suport de curs Mentor

Platforma MOODLE soluție e-Learning pentru educație și formare

Profesor Petrovici Adriana
Liceul Tehnologic „Vasile Sav”, Roman, Neamț

Rezumat

Educația actuală, prin cerințele realității cotidiene și atitudinea elevilor față de școală, impune profesorului să completeze și / sau să alterneze învățarea tradițională, colaborativă din sala de clasă, centrată pe valorizarea elevilor, cu secvențe de e-learning, învățare în mediu virtual, învățarea sprijinită de softuri educaționale și dirijată pe platforme online. Pedagogia recomandă cu insistență ca întregul proces instructiv - educativ să îndeplinească criteriile de calitate didactică: fundamentare științifică, concizie, atractivitate și structurare coerentă. Moodle fiind sistem de management al învățării organizat în spațiu virtual, înțeles și abordat de profesor ca univers educațional personalizat, rezolvă cerințele menționate, și în plus, asigură elevilor și studenților dobândirea progresivă a propriilor strategii de a învăța să învețe prin abordarea și înțelegerea noțiunilor din perspectivă interdisciplinară, consolidarea abilităților de cercetare, comunicare, muncă în echipă și inter-relaționare. Lucrarea pledează pentru experimentarea corelării mijloacelor didactice clasice cu diversele metode și forme de organizare ale instruirii facilitate de platforma de e-learning - Moodle.

Motto

„Meseria de profesor este o mare și frumoasă profesiune, care nu seamănă cu nici o alta, o meserie care nu se părăsește seara, odată cu hainele de lucru. O meserie aspră și plăcută, umilă și mândră, exigentă și liberă, o meserie în care mediocritatea nu e permisă, unde pregătirea excepțională este abia satisfăcătoare, o meserie care epuizează și înviorează, ingrată și plină de farmec”.

Victor Hugo

Argumente pentru o instruire modernă

Dobândirea competențelor digitale este o obligativitate indispensabilă a educației oferită de școală pentru a se asigura dezvoltarea personală a tinerilor actualelor generații și progresul lor profesional în scopul integrării cu succes în societatea de mâine. Indiferent de contextul în care se realizează învățarea, prioritatea instruirii trebuie să fie formarea și nu informarea, conținuturile parcurse de elevi trebuie să fie utile soluționării problemelor de viață, rezultatul învățării trebuie să fie dobândirea competențelor, iar profesorul trebuie să fie coordonator al procesului cognitiv și partener permanent deschis spre dialog un stimulat și colaborativ.

Conștientizarea "orizontului fără limite al învățării" [1] oferit de instrumentele TIC face ca instruirea facilitată de acestea să reprezinte nu doar un simbol al modernității în educație, ci un efect ce se impune fără posibilitatea de nu fi acceptat. „Procesul acceptării și inserării TIC în demersul didactic trebuie să fie experimentat în permanență pentru a reuși să atingă două scopuri bine definite: la nivelul elevilor performanța rezultatelor

învățării, iar la nivelul profesorilor dobândirea abilităților de folosire eficientă, așa încât formarea și educația să fie convertite în reușită de viață.” [2]

Informatizarea școlilor, utilizarea calculatorului, softurilor și intrumentelor TIC în procesul de educație reprezintă, și continuă să reprezinte, una dintre soluțiile răspuns și ale sistemului nostru de învățământ la solicitările societății de azi și de mâine. Din acest motiv, informarea cadrelor didactice privind existența platforme de e-learning utilizate cu bune rezultate în alte sisteme de educație și diseminarea unor experimente didactice de succes pot oferi idei pentru soluții, la căutările de armonizare a metodelor tradiționale de învățare cu noile metode promovate de didactica modernă și TIC. Contactul cu aceste inovații va conduce cu certitudine la reflecții, experimente, comparații și analize cu efect benefic asupra inerției sau neîncrederii în valorificarea alternativelor oferite de TIC procesului de predare - învățare - evaluare. *Stimularea creativității didactice și a potențialului inovativ al profesorilor sunt acut necesare pentru a crește interesul și motivarea elevilor pentru eficiența studiului teoretic și aplicativ în spațiu virtual.*

Despre e-Learning

e-Learning - educație virtuală sau formare la distanță - constă într-o experiență planificată de predare-învățare-evaluare, organizată de o instituție de educație ce furnizează online materiale într-o ordine secvențială și logică, pentru a fi asimilate de elevi, studenți sau formabili în ritm propriu, fără constrângerile sincronității parcurgerii sau simultaneitatea prezenței la activității. Sarcina educației și formării bazate pe noile TIC nu este de a demonstra că are rezultate imediate comparativ cu învățarea formală. [3] Scopul educației virtuale este de a completa și/sau substitui o parte din metodele tradiționale cu oportunitatea de a utiliza resurse educaționale digitale: biblioteci virtuale, videoclipuri explicative, e-testing-uri de autoevaluare, etc., rezultat al inerentelor schimbări generate în toate domeniile societății de dezvoltarea IT. [4]

e-Learning-ul utilizează noile TIC în scopuri educaționale și noi metode pentru asigura o flexibilitate crescută a procesului de învățământ în ceea ce privește spațiul, timpul, alegerea conținutului și resursele pedagogice. Promovarea e-learning-ului se justifică atât prin faptul că redefinește procesul cunoașterii, dar și prin, potențialul acestuia de a realiza cel puțin două dintre obiectivele generale ale învățământului actual: *educația permanentă și deschiderea spre societate.*

Lista avantajelor e-learning-ului și/sau învățării cu materiale pe suport digital este consistentă:

- flexibilitatea crescută a materialelor în format digital și posibilitatea facilă a reactualizării permanente cu costuri minime,
- publicarea unor materiale proprii pentru o mare varietate de beneficiari,
- integrarea unei varietăți de stiluri și metode de învățare,
- disponibilitatea parcurgerii materialelor în orice moment și în ritmul propriu,
- posibilitatea de acces imediat la o multitudine de alte resurse de informare disponibile pe Internet,
- acces la baze de date și calculatoare aflate la distanță,
- motivare crescută și o angajare mult mai activă a elevului / studentului / cursantului în învățare,

- creșterea caracterului activ și constructiv al învățării prin asigurarea implicării reale a elevului / studentului / cursantului în procesul cunoașterii,
- oportunități diverse de învățarea cooperantă și colaborativă,
- asigurarea rolului profesorului de facilitator al învățării,
- relație pedagogică individualizată,
- comunicarea în timp optim între două sau mai multe persoane,
- tipuri și nivelurile noi de interacțiune, etc.

Limitele e-learning-ului:

- necesitatea familiarizării permanente cu noile facilități pe care le aduce tehnologia,
- costurile ridicate ale implementării tehnologiei,
- starea de izolare a studentului care nu permite menținerea unui nivel corespunzător al motivației pe termen lung,
- dificultatea de organizare a studiului și de rezervare a timpului necesar, etc.

Platformele e-learning reprezintă un stimul excelent pentru învățare și formare, în special pentru persoanele active, dinamice, care apreciază interactivitatea. De asemenea, platformele e-learning sunt soluția optimă și sprijinul real în învățare, pentru persoanele care au nevoie de un program de lucru flexibil sau pentru cele cu nevoi speciale educaționale.

Despre e-learning pe platforma Moodle

*“Predarea și învățarea nu sunt sinonime:
putem predă și predă bine, fără ca elevii să învețe”
Manfred Bodner.*

Platforma Moodle este Course Management System - CMS sau sistem de management a cursurilor, un pachet de soft destinat să ajute profesorii în dezvoltarea cursurilor online de calitate și în coordonarea parcursului celor care învață. Un asemenea sistem de e-Learning este numit mediu de învățare virtuală (Virtual Learning Environments - VLE) sau sistem de management al învățării (Learning Management Systems - LMS). Utilizat în practica didactică, Moodle este un sistem de management al instruirii care contribuie la eficientizarea învățării atât în sala de clasă, cât și în afara ei, prin adaptarea, personalizarea conținuturilor și activităților la caracteristicile și nevoile grupului cu care se colaborează.

Martin Dougiamas licențiat în informatică și științele educației a creat și a lansat prima versiune Moodle, în august 2002, la Curtin University of Technology din Australia. Toate versiunile ulterioare, până la actuala versiune 2017 - Moodle 3.7, au adus numeroase îmbunătățiri calitative dar și extensii de funcționalitate, care au crescut considerabil numărul utilizatorilor. În prezent platforma Moodle este utilizată dominant în mediul educațional pentru formare și dezvoltare, dar câștigă teren și în mediul de afaceri.

Site-ul <http://moodle.org> constituie sursa centrală de informare, documentare, discuții și colaborare între diversele colective de administratori, cercetători, dezvoltatori și pedagogi ai sistemului, grupuri de profesori, studenți/elevi și alte categorii de utilizatori ai platformei Moodle.

Avantajul major al platformei Moodle îl reprezintă faptul că este un program Open-Source, disponibil în peste 70 de limbi, care poate fi descărcat gratuit, folosit, modificat și chiar și distribuit în termenii licenței generale publice GNU - General Public License.

Sistemul Moodle este construit din module care oferă diverse oportunități de colaborare, comunicare, e-Learning și nu numai. Oricine dorește are libertatea de a folosi, de a adapta și distribui platforma după preferințele sau nevoile proprii. Acesta este unul dintre motivele pentru care platforma Moodle este folosită de 34 de milioane de utilizatori din peste 234 de țări. Moodle este mediul virtual de instruire și comunicare din numeroase instituții de învățământ (școli, licee, universități), instituții publice și private sau companii de business.

Parcurgerea consecventă a ciclului: dezvoltare - utilizare - evaluare, în intervalul celor 15 ani de existență, au adus realizări științifice consistente care au făcut ca platforma Moodle să constituie o veritabilă universitate a comunității internaționale. Remarcabil este faptul că, Moodle oferă gratuit de tuturor utilizatorilor accesul la experiența pedagogică și științifică acumulată în această universitate.

Platforma *Moodle este foarte ușor de folosit !* fiind dezvoltată de ingineri IT cu formare pedagogică și care au vizat în construcție respectarea *principiilor logice și simple de înțeles* atât pentru utilizatori cât și pentru cei care o administrează.

Organizarea învățării pe Moodle, ca în oricare alt mediu virtual similar, asigură profesorului avantajul utilizării unui evantai de instrumente tehnologice care ajută extinderea posibilităților de instruire, înlesnesc dirijarea proceselor cognitive de învățare și generează contextul motivării elevilor pentru cunoaștere și progres. Platforma Moodle a fost concepută și dezvoltată pentru a încuraja interacțiunea utilizatorilor, învățarea bazată pe inovare și generare de idei, promovarea de strategii noi și elaborarea de materiale calitative, organizarea de activități concrete cu scopul de a fi împărtășite și experimentate de toți cei interesați.

Platforma Moodle a fost proiectată și elaborată pe ideea promovării teoriei constructiviste a predării - învățării-evaluării. Pentru materializarea acestei idei au fost dezvoltate instrumente care sprijină învățarea online prin descoperire, documentare și cercetare. *Filosofia declarată a sistemului Moodle este abordarea social constructivistă a educației* în cadrul comunităților online prin valorizarea realității că toți cei care colaborează în procesul instruire contribuie cu plus valoare la experiențele educaționale parcurse.

Elevii și studenții învață cu mai multă eficiență și reușesc într-un procent mai mare să dobândească propriile strategii și metode de a învața să învețe, atunci când sunt tratați de

profesori ca parteneri, când își exprimă opiniile, își valorizează creativitatea și își argumentează ideile.

Mediul virtual de instruire este agreat de tinerii actualelor generații pentru că le oferă contextul în care își dezvoltă natural personalitatea și acumulează cunoașterea prin asumare rolurilor cu care se simt compatibili sau și le doresc: cercetător, autodidact, gânditor și filozof, utilizator și expert în tehnologia digitală, profesor pentru colegii, jurnalist, decident civic, etc.

Moodle le permite profesorilor să îi testeze pe cursanți prin intermediul temelor, testelor și al examenelor scrise. Principala diferență între Moodle și alte platforme este aceea că, pe lângă rezolvarea testelor cu o varietate mare de itemi, studenții pot trimite spre evaluare sau pentru instruire colaborativă cu colegii / profesorii fișiere, documente, galerii de imagini, clipuri audio și video de capacitate amplă. Profesorii au posibilitatea de a da feedback sau trimite comentarii cu privire la respectiva temă, de a organiza grupuri de discuții pe marginea unui subiect. Prin urmare, această platformă se distinge prin nivelul ridicat de interactivitate pe care îl oferă.

Utilizatorii Moodle au posibilitatea de a își alege rolul pe care doresc să îl îndeplinească în cadrul platformei, în acest sens remarcându-se trei feluri de educatori. Acestea sunt: Creator de cursuri, Profesor și Profesor fără drepturi de editare. Cel dintâi tip de utilizator poate crea conținutul cursurilor, cel de-al doilea poate modifica și adăuga activități și evaluează elevii, iar ultimul poate evalua elevii, însă nu poate interveni prin modificarea activităților. Elevii pot vedea conținutul, dar nu îl pot modifica, iar cei care sunt simpli vizitatori pot lua parte la cursuri numai după ce primesc acceptul autorului / profesorului organizator. Moodle este disponibil în orice interval temporar și poate fi utilizat de pe orice dispozitiv conectat la Internet.

Platforma Moodle este dotată cu numeroare instrumentele eficiente cu ajutorul cărora profesorul poate manageria întregul proces de instruire (proiectate, elaborare și inserate de pe platformă), elevii au acces la toate documentele cursului, la efectuarea sarcinilor de lucru și la bara de progres pentru autoevaluare, iar e-testing-ul Moodle generează automat feed-back tuturor (și profesorului și elevilor). Pentru mediu educațional preuniversitar MOODLE oferă și asigură:

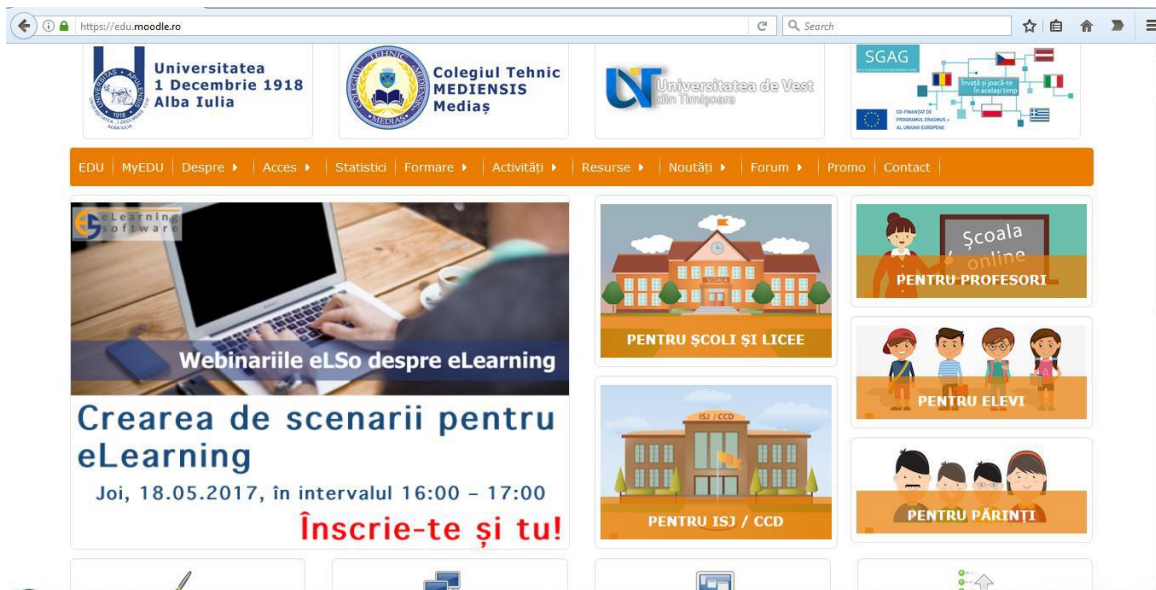
- postarea lecțiilor, bibliografiei, temelor,
- evaluarea și autoevaluarea cunoștințelor,
- crearea unor clase virtuale de colaborare între licee,
- organizarea de concursuri,
- cursuri comune în clasa virtuală,
- pregătirea pentru bacalaureat,
- competiții între licee,
- comunicare și socializare,
- dezvoltarea de proiecte între licee.

„A fi un bun educator presupune a fi, în primul rând, un profesor orientat spre viitor.” [5]. În consecință profesorul modern, care are dificila misiune de a educa elevii pentru societatea de mâine, trebuie să proiecteze și să gestioneze instruirea vizând permanent esența ei *„cultivarea potențialului creativ al tinerilor”*, pregătindu-i astfel pentru

o societate în care cunoașterea și „integrarea tehnologiei contribuie la asigurarea succesului lor” [6].

Începând cu anul 2010, Moodle România în parteneriat cu MEC a constituit Rețeaua EDU Moodle prin care sprijină mediul educațional românesc cu implementarea gratuită a platformei Moodle în școlile și liceele din țară. **Rețeaua EDU Moodle România** urmărește creșterea calității învățământului preuniversitar, prin crearea, dezvoltarea și implementarea unor activități școlare și extra școlare în mediu online. Elevul devine un actor activ al procesului de instruire, accentul dominant fiind pus pe partea aplicativă și utilizarea metodelor inovative de predare și învățare.

Echipele de informaticieni a Rețelei EDU Moodle România oferă spațiu pe platforma Moodle <http://edu.moodle.ro>, consiliere și mentenanță pentru 398 școli și licee din 43 de județe. Printre cele 22 de unități școlare din județul Neamț care organizează activități e-learning de educație formală și nonformală pe platforma Moodle, Liceul Tehnologic „Vasile SAV” din Roman s-a remarcat prin numărul profesorilor și elevilor care utilizează resursele platformei, valoarea didactică a materialelor digitale elaborate și postate, activitățile și concursurile extrașcolare inițiate și organizate în spațiu virtual.

În ceea ce privește procesul de formare continuă, platformele de e-learning și resursele în format digital elaborate sau existente în e-biblioteci, încurajează învățarea în mediu virtual, oferind adulților de orice vârstă posibilitatea să dobândească cunoștințe într-un nou domeniu. Alături de C.C.D Arad, Bacău, București, Calărași, Galați, Olt și Tulcea, C.C.D Neamț promovează și motivează cadrele didactice pentru utilizarea e-learningului și elaborarea resurselor educationale digitale. C.C.D Neamț folosește serviciile oferite de informaticienii din echipa Rețelei EDU MOODLE Romania și oportunitățile platformei Moodle în organizarea și desfășurarea cursului de formare „Instrumente TIC utile eficientizării evaluării formative și sumative”, Simpozionului regional online „Creativitate didactică în domeniul auxiliarelor curriculare”, workshop-uri formative “Platforma MOODLE soluție optimă de eficientizare a evaluării școlare”.

The screenshot shows the Moodle interface for Casa Corpului Didactic Neamț. At the top, there is a navigation bar with the site name and language options. Below this, the main header includes the site logo and the text 'CASA CORPULUI DIDACTIC - NEAMT'. A central image shows an open book. To the right, there are two smaller images: one of a building and another of a book cover. The left sidebar contains a 'UTILIZATORI ONLINE' section showing one user, 'Adriana PETROVICI', and a 'MENIU PRINCIPAL' section with links to 'Pagina principala', 'Pagina mea', 'Pagini site', and 'Cursurile mele'. The main content area displays contact information for the central office (Str. Petru Rareș Nr. 24 Piatra-Neamț) and the branch office (Str. Petru Movila Nr. 67 Piatra-Neamț), along with their respective phone numbers, fax numbers, and email addresses. A 'WWW' logo and the URL 'http://www.ccdneamt.ro/new/' are also visible.

Cursurile de formarea continuă organizate de C.C.D Neamț pe platforma de e-learning Moodle, se desfășoară abordând instruirea blended learning:

- 60% din numărul orelor face față pentru prezentări teoretice, aplicații și evaluarea finală) care se desfășoară în laboratoare de informatică și
- 40% din numărul orelor cursului sunt destinate activităților de lucru individual independent pe platformă, în intervalul de timp decis de formabil și ritmul propriu, utilizând suportul de curs, tutorialele în format pdf, ppt și/sau video și exersând practic diversele teme / aplicații propuse de formatori.

The screenshot shows a Moodle course page titled 'Instrumente TIC utile eficientizării evaluării formative și sumative'. The page has a navigation bar at the top and a sidebar on the left with a 'MENIU PRINCIPAL' section. The main content area features a 'FORUM' section with a 'Forum știri' link. Below this, there is a section titled 'Justificarea programului de formare' which includes the text 'INSTRUMENTE TIC UTILE EFICIENTIZĂRII EVALUĂRII FORMATIVE ȘI SUMATIVE' and a sub-section 'DE CE INSTRUMENTE IT PENTRU EVALUARE?, DE CE EVALUARE ON-LINE?'. This section contains a list of bullet points explaining the benefits of online evaluation, such as being a modern alternative to traditional methods, providing a globalized education, and offering a didactic alternative that responds to students' needs. A small image of a laptop is visible on the right side of the page.

Utilitatea incontestabilă a cursurilor de formare organizate în sistem blended pe Moodle constă în, constituirea pe platforma a bazei de date cu informațiilor complete despre cursanții grupelor, accesul la cataloagele de prezență la activitățile organizate pe platformă și generarea automată a rapoartelor, cu rezultatele evaluării sarcinilor de lucru în echipa sau independent, în documente excel. Aceste raportări, realizate în timp real de instrumentele informatice ale platformei, simplifică mult munca necesară formatorului, pentru finalizarea dosarului cu domentele logistice justificative privind desfășurarea sesiunilor de formare.

The screenshot shows the 'Participanți' (Participants) page in a Moodle course. The page title is 'Participanți' and it shows a list of participants. The table below is a representation of the data shown in the screenshot.

Selectează	Imagine utilizator	Prenume / Nume	Adresă email	Oraș/localitate	Țara	Ultima accesare a cursului
☐		Lia Tudorică	tudoricalia@yahoo.com	Roman	România	143 zile 23 ore
☐		Elena Gabriela Ciubotaru	tabacaru_elena@yahoo.com	Roman	România	145 zile 5 ore
☐		Daniela Vărgă	virga.daniela@yahoo.com	Roman	România	152 zile 2 ore
☐		Ana Cătălina Gavrilă	gavrila_ana_catalina@yahoo.com	Roman	România	156 zile 20 ore
☐		FLAVIUS CONSTANTIN CIUBOTARU	flaviusro31@yahoo.com	Roman	România	156 zile 20 ore
☐		Felicia Eva	feliciafcheta@yahoo.com	Roman	România	157 zile 19 ore

Lista utilităților practice poate continua cu principale beneficii ale utilizatorilor platformelor de e-learning: posibilitatea de a accesa /descărca materialul de curs, posibilitatea de a primi / oferi feedback online după terminarea cursului, posibilitatea de a contacta formatorul în cazul în care există nelămuriri, posibilitatea de a-ți descărca diploma imediat după finalizarea cursului, acces la o comunitate inovatoare și profesională.

The screenshot shows the 'Sesiunea 3' (Session 3) page in a Moodle course. The page title is 'Sesiunea 3' and it shows a list of activities and a list of tests. The table below is a representation of the data shown in the screenshot.

Activitate	Data
Test 2 exersare elaborare itemi	10.12.2016
Test 3 - exersare elaborare itemi	11.12.2016
Test 4 - exersare elaborare itemi	12.12.2016
PAUZĂ	

Avantaje unui training blended learning proiectat și organizat pe platforme e-learning:

- **accesabilitate:** contactul omniprezent în activitatea cotidiană cu Internetul și cu ceea ce poate oferi, reprezintă o sursă accesibilă oricând și pentru oricine dorește să învețe;
- **flexibilitate:** posibilitatea de parcurgere a conținuturilor și aplicațiilor cursului adaptă timpului și disponibilității agendei fiecărui formabil;

- **adaptabilitate:** cursurile pot fi adaptate cu ușurință pentru diversele nivele cunoștințe, informații și interese dominante ale grupelor de formabili;
- **costuri reduse:** accesibilitatea de pe dispozitive personale, reduce și/sau elimină costurile de logistică - transport, cazare, închirierea sălii de curs;
- **varietate** - oportunitățile e-learning-ului și performanțele informatice ale platformelor facilitează inițierea și organizarea cursurilor cu tematică diversificată,
- **evidența activităților** - statisticile generate automat de platformă privind progresul cursanților în parcurgerea materialelor și activităților practice pe platformă,
- **evaluare online** - condiționată de tematica cursului cu rezultate în timp real, etc.

Concluzii

"Dacă vrei să faci un lucru, vei găsi o cale. Dacă nu vrei să-l faci, vei găsi o scuză"
Brian Tracy

Proiectarea instruirii, indiferent de disciplină (sau a unui curs pentru o tematică variată) cu bune rezultate pe platforme de e-learning nu este ușoară și presupune ca profesorul să aibă viziune didactică și pricepere pentru transformarea clasei de elevi, într-o comunitate de învățare, în care confruntarea este înlocuită cu colaborarea asigurându-se astfel durabilitatea acumulărilor.

Este nevoie de inițiativă și practică pentru a folosi eficient orice nouă metodă didactică în procesul de predare - învățare, utilizarea e-learning-ului și blended learning-ul nu face excepție. Transferul unor cunoștințe noi de la teorie la practică nu este ușor nici atunci când ești profesor sau formator cu experiență, competențe certificate și abilități acumulate. Important este să ai deschidere spre nou și inovare, să te informezi și documentezi, și mai ales, să ai disponibilitatea să continui să experimentezi în sala de clasă / de curs prin colaborare cu elevii / formabili. Condiția esențială care face ca perseverența să conducă la rezultate este ca permanent, remediarea deficiențelor să fie realizată în urma analizei feedback-ului primit de la elevi / formabili. Prin adeziunea lor fără rezeve spre metode active și instrumente auxiliare digitale, prin perceperea mediului prietenos care le oferă cadrul dezvoltării integrale a personalității și dobândirea cu mai multă ușurință a competențele sec XXI, elevii vor experimenta consecvent învățarea online și se vor implica activ în toate activitățile sau proiectele propuse.

Bibliografie selectivă

- [1] M. But - *"Instrumente pentru e-learning ghidul informatic al profesorului modern"*, Editura Polirom, Iași, 2006
- [2] A. Petrovici, A.T. Sava - *"CABRI 3D instrument de eficientizare a demersului didactic"*, "European Conference on computer sciences", Timișoara, 2010
- [3], [4] I.Olimpius. *Educația la distanță. Proiectarea materialelor*, Editura Agata, 2000
- [5] J.W.Botkin, M. Elmandjra, M. Malița, - „*Orizontul fără limită al învățării Lichidarea decalajului uman*”, - Ed.Politică, București, 1981
- [6] <http://www.intel.com/cd/corporate/education>

Multiculturalism și toleranță în dimensiunea europeană a educației. Exemple de bune practici din Franța

Profesor Niță Niculina
Casa Corpului Didactic Neamț

Concepte preliminare necesare

Multiculturalismul este o politică și o practică culturală dezvoltată în Occident în ultimii 30 de ani, care se referă la comunitățile care conțin mai multe culturi. Multiculturalismul ca teorie politică reprezintă prezența pe teritoriul unui stat a mai mult de o comunitate culturală (etnică, națională, religioasă) care dorește să-și protejeze identitatea, valorile și practicile pe care le împărtășec membrii săi.

Toleranța este un fenomen social, etnic și religios aplicabil unei colectivități sau unui individ, care definește respectul libertății altuia, al modului său de gândire și de comportare, precum și al opiniilor sale de orice natură (politice, religioase etc.).

Noțiunea de "toleranță" apare în istoria culturii europene la începutul secolului al XVI-lea, în strânsă legătură cu gândirea umanistă, întruchipată în persoana lui Erasmus din Rotterdam, în efortul său de combatere a fanatismului religios. Prin toleranță se respectă deciziile altor oameni, grupuri, popoare, religii, alte moduri de gândire și puncte de vedere, alte stiluri și moduri de viață.

"Homo homini lupus est" nu ar trebui să se mai aplice în societățile așa-zis civilizate. Omul nu trebuie să fie lup pentru om, ci om pentru ceilalți oameni! Consider că ar trebui să încercăm măcar, să acceptăm faptul că trăim într-o lume diversă, într-o lume în continuă schimbare, dar o lume a oamenilor pe care ar trebui să îi acceptăm așa cum sunt.

Imagini de la serbarea dedicată Multiculturalității și toleranței a Școlii Sacre Coeur din Vannes. Serbarea s-a desfășurat în biserica catolică de lângă școală.

EDUCAȚIA....????!!!!

- Educația??!!! Nu este doar apanajul școlii și aici se greșește enorm!!! Parteneriatul atât de clamat: școală-părinți-comunitate locală-societate civilă-etc. ar trebui să fie real, onest și izvorât din nevoia de face ceva bun împreună și nu de a "impresiona" sau de a aduna celebrele "dovezi" pentru la fel de celebrele punctaje în diversele ierarhizări la care sunt supuse cadrele didactice!
- Iată de ce, am ales acest exemplu real ;nu eram cu o delegație sau cu vreo echipă de proiect așa încât să se creadă că au fost "cosmetizate" lucrurile, ci eram la una din manifestările extracurriculare ale Școlii Sacre Coeur din Vannes Franța, unde învață și nepoțica mea (Niță Maria Ema).
- Le Dome:locul unde, subvenționat de comunitatea locală TOȚI!!! Se regăsesc în sport, dans,socializare,karate etc. Indiferent de vârstă, etnie.....

LUCRĂRI PARTICIPANȚI

Autismul si Sindromul Asperger

Profesor Aanei Mihaela

C.S.E.I. Targu Neamt, județul Neamț

Ce este autismul ?

Autismul este un sindrom, o tulburare invazivă, pervazivă (engl.) (profundă) a dezvoltării, care are aspecte clinice diferite. Autismul nu este o ramură, o manifestare, a schizofreniei.

Tulburările sunt de origine biochimică și produc o disfuncționalitate cerebrală, disfuncționalitate în preluarea/prelucrarea mesajelor primite de creier, ceea ce duce la izolarea autistului.

Debutul autismului :

încă de la naștere sunt semne ale unei dezvoltări anormale;

în cele mai multe dintre cazuri, dezvoltarea este normală până în jurul vârstei de 2 ani – 2 ani și jumătate, după care apare autismul (se pierde toate „achizițiile” de până atunci – de limbaj, de comunicare, etc.).

De regula, diagnosticul nu trebuie stabilit mai devreme de 3 ani deoarece este riscant, poate fi confundat cu intarzierea mintala.

Statisticile arată că proporția este de o fată la 4 băieți care sunt afectați de autism. Fetelor în schimb, le este specific Sindromul RETT, care face parte din categoria tulburărilor pervazive, invazive, profunde ale dezvoltării.

Mituri despre autism

- Autismul apare în familiile cu părinți “reci”!
- Autismul apare în țări industrializate, cu societăți “reci” din punct de vedere afectiv!
- Autismul apare în anumite grupuri sociale, de exemplu, numai de intelectuali sau numai de muncitori!
- Autismul nu este determinat de disfuncționalități la nivelul creierului!
- Copilul manifestă rea-voință în a vorbi!
- Autistul este închis în lumea sa interioară, care este populată de fantezii înfricoșătoare!
- Autismul este determinat de o adâncă depresie și este corelat cu o dotare peste medie!

Cauzele autismului

Cercetatorii fac eforturi, inca, sa descopere cauzele autismului. Unul dintre motivele din cauza carora acestea sunt dificil de identificat este faptul ca simptomele tulburarilor din spectrul autismului variaza destul de mult de la un individ la altul. In plus, se presupune ca autismul ar putea fi declansat de combinatia dintre mai multi factori, nu doar de unul singur. Chiar daca specialistii nu au reusit sa descopere cu exactitate elementele care stau la baza declansarii autismului, printre cauzele care se presupune ca ar fi vinovate de prezenta tulburarilor din spectrul autismului s-ar putea numara:

- mostenirea unor anomalii cromozomiale si genetice

- utilizarea de antidepresive in primele 3 luni de sarcina
- deficit nutritional in prima parte a sarcinii si lipsa de acid folic
- varsta inaintata a mamei
- climatul ploios
- greutate scazuta la nastere si anemie neonatala
- unele infectii materne in timpul sarcinii (cum ar fi rubeola)
- expunerea la poluanti chimici in timpul sarcinii
- poluarea atmosferica accentuata
- privarea de oxigen a creierului copilului la nastere
- nasterea prematura
- mercurul existent in compozitia vaccinurilor.

S-a demonstrat stiintific faptul ca exista unele conditii medicale care au fost asociate cu prezenta tulburarilor din spectrul autismului la copii. Cele mai frecvent intalnite sunt:

- tulburari genetice – sindromul x fragil, sindromul Angelman, scleroza tuberoasa si sindromul duplicarii cromozomului 15
- tulburari gastrointestinale – enterocolite, boli inflamatorii intestinale, constipatie cronica, intoleranta la lactoza, colite, esofagite, gastrite, duodenite, etc.
- convulsii – s-a constatat ca epilepsia apare la aproximativ 39% dintre copii care sufera de autism
- tulburari ale somnului
- dificultati de procesare a senzatiilor – hipersesibilitate sau hiposensibilitate la unele sunete, atingeri, lumina sau intuneric
- pica – dorinta de a manca lucruri care nu sunt alimente
- icter. In urma unui studiu de amploare s-a constatat faptul ca bebelusii cu bilirubina ridicata au manifestat in proportie mai mare, fata de ceilalti copii cu valori normale ale bilirubinei, tulburari din spectrul autist.
- fenilcetonuria netratata
- neurofibromatoza
- sindromul alcoolismului fetal
- tonus muscular scazut – aproximativ 30% dintre copii cu autism au un tonus muscular scazut care poate limita abilitatile motorii
- alergii si imunitate scazuta – manifestate prin prezenta eruptiilor, sensibilitati gastrointestinale, ale urechii dar si alte tipuri de infectii.

Sindromul Asperger

Ce este sindromul Asperger

Sindromul Asperger, cunoscut de asemenea si sub numele de tulburare Asperger, face parte dintr-un grup de tulburari de neurodezvoltare care au efecte asupra comportamentului unei persoane, la nivel de limba si comunicare, precum si la modul de interactiune sociala a acesteia. Tulburarea Asperger este caracterizata ca una dintre tulburarile mai usoare din spectrul autismului, inasa are o arie mai larga de raspandire. Exista inca unele controverse cu privire la sindromul Asperger, daca ar trebui sa fie privita ca o

entitate clinica separata sau pur si simplu reprezintă o forma specifica de autism. Persoanele cu sindrom Asperger au in mod obisnuit inteligenta peste medie, insa au mari dificultati in ceea ce priveste interactiunile sociale.

Sindromul Asperger este denumit dupa Dr. Hans Asperger, un pediatru austriac, primul care a descris boala in 1944. Dr. Asperger a descris evolutia a patru baieti, care au aratat “o lipsa de empatie, capacitatea mica de a forma prietenii, conversatia unilaterala, absorbtia intensa cu un interes deosebit pentru cunoastere, miscari stangace.” Din cauza interesului lor obsesiv pentru cunoastere, dar si pentru subiecte specifice, el a denumit acesti baieti “micii profesori”. Asociatia Americana de Psihiatrie (APA) a recunoscut tulburarea Asperger ca o entitate specifica si a publicat criteriile de diagnostic din Manualul de Diagnostic si Statistic al Tulburari Psihice-IV (DSM-IV) in 1994. Cel mai recent, dupa deliberari semnificative, APA a recomandat “subsumarea” tulburarii Asperger in tulburari din spectrul autismului pentru urmatoarea editie a DSM-V. Cu toate acestea, decizia a generat o intreaga dezbaterie academica si deoarece editia DSM-V nu este de asteptat sa fie aprobata si publicata in 2013, vor exista cu siguranta mai multe dezbateri pe această tema. Astazi, multi experti in domeniu evidentiaza aspectele pozitive ale sindromului Asperger si considera ca nu reprezinta neaparat un defect, ci un alt mod de gandire. Caracteristicile pozitive ale persoanelor cu sindrom Asperger au fost descrise ca fiind benefice in multe profesii si acestea includ:

- cresterea capacitatii de a se concentra asupra detaliilor,
- capacitatea de a persevera in interesele specifice, fara a se lasa influentat de altii,
- capacitatea de a lucra independent,
- recunoasterea de modele pe care alte persoane le-ar putea rata,
- intensitate, si
- un mod original de a gandi.

Dr. Temple Grandin, un cunoscut inginer, autor, si profesor care sufera de tulburare Asperger este de parere ca starea aceasta a fost un activator pentru viata ei profesionala. Desi diagnosticul de sindrom Asperger nu este posibil fara teste directe si de observare a unui individ, s-a sugerat de catre unii autori ca multe figuri istorice de succes este posibil sa fi avut sindromul Asperger, inclusiv Mozart, Albert Einstein, Benjamin Franklin, Thomas Jefferson, si Marie Curie. Desigur, diagnosticul definitiv de figuri istorice cu sindromul Asperger nu este posibil fara o testare. o parte din figurile publice actuale au fost diagnosticate cu sindrom Asperger: cantareata britanica Susan Boyle, actrita americana Darryl Hannah, fotbalistul Lionel Messi . Multe dintre trasaturile oamenilor cu sindromul Asperger pot aparea, de asemenea, si la copiii supradotati intelectual sau chiar cu deficit de tulburare de atentie (ADD).

Cauzele in sindromul Asperger

Daca se accepta concluzia ca sindromul Asperger este una dintre tulburarile din spectrul autist, atunci cauzele sindromului Asperger ar fi de asteptat sa fie aceleasi ca si cauzele autismului. Cauzele exacte ale tulburarilor din autism nu au fost identificate, desi mostenirea genetica este o componenta care se considera a fi implicata. Sustine aceasta idee faptul ca s-a observat ca sindromul Asperger ruleaza de obicei in familii. De asemenea, in

aceste familii apar membri cu afectiuni cum ar fi depresiile sau bipolar disorder, dar lucrul acesta nu este obligatoriu.

In unele cazuri, tulburari de autism pot fi legate de expunerile toxice, teratogeni, probleme cu sarcina sau nasterea, precum si infectiile prenatale. Aceste influente din mediu pot actiona impreuna pentru a modifica sau a creste potential gradul de severitate al defectelor genetice care stau la baza.

Unii autori au sugerat un rol cauzal in autism expunerea la mercurul folosit la unele vaccinuri, mai putin vaccinul rujeolic și thimerosal. Totusi, majoritatea covarsitoare a dovezilor epidemiologice nu arata nici o dovada pentru o asociere intre imunizari si autism, iar expertii au discreditat aceasta teorie.

Momentan, nu exista tratament pentru acest sindrom. Totusi, la maturitate, multi duc o viata productiva, traiesc independent, au un loc de munca (multi devin profesori, programatori, dentisti) , isi intemeiaza o familie.

Sindromul Asperger – cat de des este intalnit si care sunt riscurile

Sindromul Asperger este de 5 ori mai frecvent la baieti decat la fete. In ultimii ani, numarul de tulburari din spectrul autismului a crescut dramatic in SUA. Motivul acestei cresteri nu este pe deplin clar, dar este datorat cel mai probabil atat imbunatatirilor si modificarilor din procesul de diagnosticare, ceea ce duce la o crestere a numarului de copii identificati cu autism, precum si un anumit grad de crestere reala a incidentei tulburarii insasi. Cele mai recente studii arata ca 1 din fiecare 110 copii din Statele Unite are o tulburare de spectru autist.

S-a estimat ca sindromul Asperger afecteaza 2.5 din fiecare 1000 copii, in functie de numarul total de copii cu tulburari de autism.

Asa cum am mentionat anterior, sindromul Asperger poate coexista cu alte afectiuni psihice, cum ar fi tulburarea de deficit de atentie, hiperactivitatea sau tulburarea de anxietate. Chiar si atunci cand tulburarea de anxietate nu este prezenta, oamenii cu sindrom Asperger pot suferi de anxietate sau de hipersensibilitate la anumiti stimuli, cum ar fi zgomote puternice. In unele cazuri, pot aparea comportamente disruptive (istericale, auto-vatamare, agresiune) și/sau depresie, ca raspuns la anxietatea si frustrarea resimtita de suferintii de sindrom Asperger. Alte comportamente care au fost raportate la persoanele cu sindrom Asperger includ comportamentele obsesiv-compulsive si dificultatile de management al furiei.

Ca la orice alta boala de acest gen, gradul de severitate al simptomelor poate varia foarte mult, astfel incat nu toate persoanele cu acest sindrom vor experimenta tulburari psihiatrice asociate, depresie, sau comportamente disruptive.

Tratamentele sindromului Asperger

Tratamentul sindromului Asperger implica o abordare multidisciplinara.

Terapia medicala nu este eficace in tratarea sindromului Asperger, desi unele medicamente pot fi prescrise pentru a ajuta la controlul simptomelor tulburatoare sau simptomele altor afectiuni psihice care pot co-exista cu sindromul Asperger. In unele cazuri, sunt utilizati selectivi ai recaptarii serotoninei inhibitor (ISRS), ca medicamente pentru

ameliorarea starilor de anxietate sau depresie. De asemenea, poate fi incercat tratamentul medical pentru ADHD, daca exista hiperactivitate semnificativa.

Anumite interventii comportamentale si educationale pot ajuta persoanele cu sindrom Asperger, desi nu toate acestea pot fi neaparat eficace la un anumit individ. Tipul de interventii alese trebuie sa fie in functie de varsta si de nevoile individuale. Tipurile de interventii care s-au dovedit a fi benefice includ:

- eforturile de a reduce suprastimularea sau supraincarcarea de intrare senzoriala;
- sprijinirea competentelor executive in functie de dispozitie, intr-un mediu previzibil, structurat, si organizat;
- organizare in formarea de abilitati;
- folosirea vorbirii/limbii in terapie, cu evitarea folosirii ambigue a limbilor straine;
- stimularea aptitudinilor sociale prin programe de formare, formare profesionala, inclusiv in gradul de constientizare a cognitiei sociale, prin utilizarea de gesturi si expresii faciale, si prin limbajul de conversatie;
- crearea de abilitati adaptative de viata sau de formare de competente;
- sprijin educational, cum ar fi asistenta cu organizarea, luarea de notite, permitand examinarile orale, mai degraba decat testarea scrisa, utilizarea de script-uri, si asistenta la intelegerea lecturii si a subtilitatilor de utilizare a limbii;
- auto-advocacy de formare.

Semnele și simptomele sindromului Asperger

Simptomele social-comportamentale pot sa inceapa cat mai curand in copilarie. Diferente caracteristice pt fi vazute in dezvoltarea sociala, dar aceste schimbari sunt mai greu de identificat la copiii mici si pot fi atribuite la o alta conditie sau nu sunt percepute ca anormale. Cele mai multe cazuri de sindrom Asperger sunt identificate atunci cand copilul este de varsta scolara sau chiar mai mare. Studiile au aratat o varsta medie la diagnostic de 11 ani. Unele dintre simptome care pot fi prezente sunt:

- lipsa de constientizare sociala;
- lipsa de interes in socializare / si in a face prietenii;
- dificultatea de a face si a sustine prietenii;
- incapacitatea de a deduce gandurile, sentimentele, sau emotiile altora;
- privirea este fie prea intensa sau evita contactul cu ochii;
- lipsa de schimbarea a expresiei faciale, sau folosirea de expresii faciale exagerate;
- lipsa de intelegere sau de utilizare a gesturilor;
- nerespectarea limitelor interpersonale;
- sensibilitate deosebita la zgomote, atingere, mirosuri, gusturi, sau stimuli vizuali;
- inflexibilitatea si/sau supra-aderarea la dependenta de rutine;
- stereotipuri si modele repetitive motorii.

O alta caracteristica definitorie a sindromului este prezenta unor interese perseverative si obsesive in subiecte speciale (cum ar fi masini sau trenuri, sau chiar mai multe subiecte inguste, cum ar fi aspiratoare), care pot fi de putin interes pentru altii.

- Aceste interese sunt neobisnuit de repetitive si intense in comparatie cu interesele altor copii.

- Interesele specifice înguste tind să rămână în centrul de interes al copilului și în conversație, în ciuda eforturilor pentru a redirectiona atenția copilului.

Dezvoltarea limbajului la copiii cu sindrom Asperger este, în general, normală, în contrast cu alte tulburări din autism. Copiii cu sindrom Asperger au scoruri normale la testele pentru funcția lingvistică, implicând vocabularul, sintaxa, și gramatica. De fapt, unii experți cred că prezenta dezvoltării limbajului obișnuit distinge sindromul Asperger de autismul înalt funcțional. Totuși, utilizarea sau aplicarea competențelor lingvistice este modificată la oamenii cu sindromul Asperger, și anume:

- Vorbirea lor poate fi dezorganizată, poate fi sau nu relevantă pentru discuție, sau se pot concentra prea intens pe domeniul lor definit de interes (a se vedea mai sus) în conversații.
- Pot fi văzute de asemenea modificări în voce și în vorbire (de exemplu, vorbind prea tare sau dramatic, folosind un ton invariant, tare pitch, vorbind prea repede sau prea lent).
- Limba poate fi interpretată literal, și pot apărea dificultăți de limbă la interpretarea într-un context specific.
- Există dificultăți cu utilizarea de subtilități de limbaj, cum ar fi ironia sau sarcasmul.

La școală, copiii cu sindrom Asperger au tendința de a excela la învățatura adesea în clasele mici. Pe măsură ce îmbătrânesc, ei pot avea mai multe dificultăți la școală datorită necesității de a citi și a înțelege mesajul scris. Sprijinirea educației speciale este necesară, uneori, dar nu întotdeauna.

Uneori, persoanele cu tulburare Asperger au și alte condiții psihice asociate psihice sau pot arăta comportamente care sunt tipice pentru alte condiții. Unele condiții comune asociate includ următoarele (dar acestea nu sunt întotdeauna prezente):

- Deficitul de atenție și tulburarea de hiperactivitate (ADHD)
- Anxietatea
- Atitudinea de opoziție sfidătoare sau alte tulburări disruptive de comportament
- Depresie sau alte tulburări de dispoziție

Provocări ale educației de astăzi

Profesor Adiaconiței Roxana-Maria
Liceul Tehnologic „Arhimandrit Chiriac Nicolau”
Vinători-Neamț, județul Neamț

„ Omul nu poate deveni om decât prin educație”(Kant)

Educația este unul din fenomenele care au apărut odată cu societatea umană, suferind de-a lungul istoriei modificări esențiale. Cert este că „ tot ceea ce reprezintă umanitate : gândirea, vorbirea, sensibilitatea, morala, arta” omul le dobândește doar prin educație. Menirea educației este înălțarea noastră pe o treaptă superioară a propriei existențe spirituale și materiale ce se propagă și asupra întregii societăți.

În accepțiunea clasică , atunci când vorbim despre educație , ne referim direct la școală. Chiar dacă vorbim despre „învățare pe tot parcursul vieții”(Lifelong Learning Process), școala rămâne principalul „furnizor” de educație al societății .

Epoca actuală a informatizării, a călătoriilor interplanetare, a interdependențelor culturale, economice sau de altă natură, pune probleme cu care omenirea nu s-a confruntat niciodată în istoria sa. De aceea în contextul actual avem nevoie de o educație dinamică, formativă, centrată pe valorile autentice, un process care trebuie început încă din școală.

Dinamismul în educație poate fi realizat prin unul dintre elementele definitorii ale societății contemporane - schimbarea. Noul mileniu în care pășim a moștenit însă multe probleme sociale, economice și politice, care, deși au marcat în mare măsură ultima jumătate de secol, sunt departe de a-și fi găsit soluțiile. Dintre aceste probleme menționăm: sărăcia, analfabetismul, șomajul, rasismul, terorismul internațional,etc. Școala românească se confruntă cu majoritatea acestora.Lipsa mijloacelor materiale din familiile elevilor , dar și din unele școli, discrepanța dintre mediul urban și mediul rural sunt realități care împiedică sau încetinesc evoluția în educație.Analfabetismul, cu fețele pe care le are astăzi, functional sau computerial dezvăluie o preblemă a indivizilor în ceea ce privește capacitatea de a învăța să învețe.Șomajul vine ca o consecință a neconcordanței dintre piața muncii și sistemul educational. În zilele noastre avem de-a face cu o supracalificare a forței de muncă. Nu în ultimul rând , vorbim despre rasism, întâlnit în școlile noastre sub forma discriminării entice(elevii de etnie romă).

Ameliorarea acestor probleme este posibilă prin acțiuni specifice ale *educației* ca sistem și ca act conștient și programat al oamenilor ce se află în rolul de *educator*.O parte dintre soluțiile găsite ar fi:

- inovații în conceperea și desfășurarea proceselor educative;
- introducerea noilor tipuri de educație în programele școlare;
- întărirea legăturilor dintre acțiunile școlare și cele extracurriculare;
- formarea inițială și continuă a cadrelor didactice;
- conlucrarea dintre cadre didactice, elevi, părinți și responsabili de la nivel local;
- organizarea de schimburi de informații între statele europene;
- regândirea procesului de educație în vederea integrării cu succes a tinerilor în viața profesională și socială.

În vederea facilitării adaptării la schimbare, ideal este ca educația să asimileze direcția, conținutul și ritmul dezvoltării sociale, să-și prefigureze conținutul în funcție de exigențele societății viitoare, să pregătească omul pentru a se adapta la schimbare, prevenindu-se sau limitându-se stresul schimbării.

Prin urmare, modul de dezvoltare a lumii contemporane este legat, în mare măsură, de modul în care educația poate să satisfacă cerințele acestei dezvoltări.

Problemele lumii contemporane au impus constituirea unor noi tipuri de educație dintre care:

- educația relativă la mediu (educația ecologică);
- educația pentru pace și cooperare;
- educația pentru participare și democrație;
- educația pentru sănătate;
- educația interculturală;
- educația în materie de populație sau demografică;
- educația economică și casnică modernă;
- educația pentru drepturile omului;
- educația pentru schimbare și dezvoltare;
- educația pentru comunicare și mass-media;
- educația nutrițională;
- educația pentru timp liber.

Noile educații s-au impus într-un timp foarte scurt, pentru că ele corespund unor trebuințe de ordin sociopedagogic din ce în ce mai bine conturate

Conținuturile, finalitățile și obiectivele noilor educații propun un demers prin care educația încearcă să răspundă exigențelor lumii contemporane și să producă schimbarea actului educativ în favoarea unui proces instructiv care să urmărească învățare inovatoare, societală și adaptabilă.

Școala contemporană nu mai poate ocoli această problematică interdisciplinară care este a tuturor profesiunilor și a tuturor cetățenilor capabili să-și îndeplinească rolurile sociale, etice și politice care le revin. Așadar, școala, prin demersul său educativ trebuie să pregătească într-o manieră activă și dinamică generația viitoare, iar noile educații au rolul de a atenua școlul schimbării.

Bibliografie:

1. Cucuș, C., 1998, *Psihopedagogie*, Editura Polirom, Iași
2. Joița, E., 2003, *Pedagogie și elemente de psihologie școlară*, Editura Arves, Craiova.
3. Toader, A.D., 1995, *Psihologia schimbării și educația. Polarități și accente ale procesului educațional*, EDP, București.

Metodele educației morale tradiționale

Profesor învățământ primar Alistar Marinela
Liceul Tehnologic „Arhimandrit Chiriac Nicolau”
Vinători-Neamț, județul Neamț

Morala tradițională cuprinde norme de comportare, bine fundamentate și „cerute” de înțelepciunea poporului. Ca și alte forme ale conștiinței sociale - religia, știința, arta, filozofia - morala este condiționată și determinată de existența și condițiile de viață ale omului, reflectate în creația populară orală. Educația tradițională este un izvor inepuizabil de idei și conținut educativ acumulate pe parcursul secolelor. Elementul etic al activității educaționale trebuie considerat un tot unitar înglobând conștiința, comportamentul și convingerile morale ale personalității. Prin urmare, multitudinea conținuturilor educației morale, în general, și a formării convingerilor morale, în particular, poate fi pusă în evidență prin raportarea acestora la principiile moralei universale și naționale.

Sarcina fundamentală a familiei și a școlii (la etapa ei de modernizare) rămâne a fi formarea conștiinței și comportamentului moral, consolidarea convingerilor etice, cultivarea valorilor culturale ale poporului.

În baza principiilor și a conținutului educației morale tradiționale sunt concretizate și modalitățile de realizare a acestui potențial în contextul pedagogiei populare la ora actuală, ținându-se cont de asigurarea unității dintre educația morală, intelectuală, estetică și fizică a copiilor și tinerilor.

Prin educație morală înțelegem modul de influență a adulților asupra copiilor, prin care aceștia își formează noțiunile, sentimentele, convingerile, obișnuințele de conduită morală. Deși *metodele de educație* trebuie deosebite de *mijloacele de educație*, cu care se află într-un raport de interdependență, uneori se pierde hotarul dintre *metodă* și *mijloc*.

Printre mijloacele de educație se numără, pe de o parte, diferite forme de activitate (jocurile, munca, învățătura ș. a.), iar pe de altă parte, totalitatea mijloacelor din folclor (numărătorile, ghicitorile, proverbele, zicătorile, cântecele, basmele, poveștile, legendele, baladele, doinele, tradițiile etc.). Educația morală se caracterizează prin multilateralitatea conținutului, printr-o bogăție spirituală deosebită.

Metoda educației morale, în procesul de lucru, se divizează în elementele ei componente, care se numesc *procedee de educație*, în raport cu metodele, acestea au un caracter special și de subordonare. *Metodele* și *procedeele* de educație morală sunt strâns legate între ele și se pot succeda în diferite situații ale educației tradiționale.

Realizarea sarcinilor educației morale în pedagogia populară cere nu doar utilizarea unor metode izolate, ci aplicarea unui sistem de metode și procedee variate și adecvate scopului urmărit.

Explicația morală. Cu ajutorul acesteia putem dezvălui conținutul, sensul și necesitatea respectării unei valori, norme sau reguli morale. Realizată cu ajutorul limbajului, ea implică două funcții principale: informativă și stimulatorie. Prima constă în conștientizarea sensului unei cerințe morale externe, relevându-i note definitorii sau îmbogățindu-i conținutul cu noi aspecte. Aceeași conștientizare se produce și în funcție de experiența elevului, explicația folosindu-se cu precădere atunci când aceasta este mai redusă

sau inexistentă, ea având menirea să conducă la recunoașterea și înțelegerea adevărului moral. Cea de-a doua funcție, stimulativă, constă în suscitarea componentei afective, datorită forței argumentative a limbajului ca instrument de comunicare. Atunci când argumentarea verbală este întregită cu materiale și fapte concrete, funcția stimulativă a explicației se amplifică.

Principiile și metodele educaționale sunt aplicate în practică adecvat vârstei copilului și situațiilor concrete. Acest lucru poate fi urmărit în procesul de însușire a limbii materne, unde poporul își manifestă pregnant talentul pedagogic. Mama îi vorbește copilului și îi îngână cântece de leagăn încă atunci când acesta nu înțelege nici un cuvânt; i se arată persoanele din casă, numindu-le tare și deslușit ("Cine e aceasta?" "Ma-ma", "Cine e acesta?" "Ta-ta") sau animalele din curte, imitându-se sunetele respective (vaca - "mu", câinele - "ham" etc.).

Metoda exemplului celor maturi se bazează pe însușirea unor modele ce întruchiează fapte și acțiuni morale. Baza psihologică a exemplului o constituie, pe de o parte, efectul sugestiv al comportamentului celor din jur, iar pe de altă parte, tendința spre imitație proprie omului, în general, și copilului, în special. Se imită, de obicei, ceea ce corespunde, la un moment dat, preocupărilor, dorințelor și aspirațiilor copilului/elevului. Cum este și firesc, această reluare îmbracă o serie de nuanțe, în funcție de personalitatea celui care preia exemplul, cât și de situația în care acționează.

Povața este metoda ce se bazează pe valorificarea experienței morale a omului, sedimentată în proverbe, cugetări, maxime etc., în vederea formării conștiinței morale a elevilor.

Dacă în majoritatea metodelor mesajul educativ vine de la profesor (ca agent sau model), în cadrul acestei metode mesajul este codificat într-o expresie lingvistică cu o puternică semnificație morală. De data aceasta nu educatorii, nu profesorii sunt cei care impun cerințe, orientează sau verifică moralitatea elevilor, ci maximele, cugetările, proverbele sau aforismele:

"Seamănă la tinerețe, ca să ai la bătrânețe";

"Nu călca adevărul în picioare, dacă vrei să ai trecere la oameni";

"Cel ce învață continuu este om drept, iar cel ce se crede învățat, nu e înțelept".

Aceste profunde gânduri despre comportamentul nostru acasă sau în societate constituie axiome veritabile, care contribuie la formarea conștiinței copilului. Asemenea expresii condensează o bogată experiență umană în domeniul moralității, descoperă o gamă variată de fenomene, răsfrângându-se sub formă de îndemnuri asupra componentelor cognitive și afective ale conștiinței morale, sarcina educatorilor constând în selectarea și folosirea lor judicioasă și la momentul oportun.

Rugămintea. Cu ajutorul ei le solicităm copiilor și elevilor îndeplinirea benevolă a unei sarcini, lăsându-le totodată libertatea de a decide momentul și modul ei de realizare. De fapt, această metodă este opusă unor cerințe categorice. Spre deosebire de ordin, rugămintea presupune acceptarea autonomă a cerinței, de aceea refuzul îndeplinirii nu poate fi pedepsit. Prin felul în care sunt formulate sarcinile și tonul folosit la exprimarea acestora, educatorii declanșează asemenea forțe interioare, care în mod inevitabil se vor răsfrânge asupra conduitei. Cum se împacă însă utilizarea rugăminții cu autoritatea? Nu reprezintă ea o subminare a acesteia? Răspunsul la întrebările date presupune raportarea strategiei

educației morale la finalitatea ei, ceea ce nu înseamnă subminarea autorității. De asemenea, în ochii copilului rugămintea apare ca expresie a încrederii ce i se acordă, și nu ca o slăbiciune a celui care o expune.

Cultivarea tradițiilor ca metodă de educație. În general, tradițiile sintetizează experiența pozitivă acumulată de-a lungul istoriei și se concentrează în organizarea periodică a unor activități ce marchează cele mai semnificative momente din viața familiei, școlii sau a grupurilor de copii cu interese comune. Ele se caracterizează prin faptul că, odată consolidate, se transmit de la o generație la alta, devenind astfel focare de atracție și de acumulare a energiilor individuale, repercutându-se pozitiv asupra activităților pe care le implică.

Reproșul reprezintă o metodă prin care educatorii își exprimă nemulțumirea față de un act moral, realizat cu scopul de a evita sau de a preveni repetarea lui. Valențele educative ale acestei metode rezidă în convertirea nemulțumirii adultului într-un factor inhibitor pentru copii. Folosirea abuzivă poate duce la instalarea unei stări de descurajare și renunțare la tendința de a corecta comportamentul respectiv. Această metodă e în corelație cu *aluzia* prin care, exprimându-se la figurat, educatorul le impută copiilor neîndeplinirea anumitor rugăminți. *Reproșul* și *aluzia* se întrepătrund cu o altă metodă ce presupune o nuanță de constrângere - *avertismentul*, aplicat pe parcursul desfășurării activității atunci când se constată periclitarea rezultatului urmărit. *Avertismentul* reia și întărește cele emise în cerințele formulate anterior, indiferent de forma folosită (dispoziție, ordin, rugămintă etc.). Se recurge la acest procedeu doar atunci când una din aceste forme nu este respectată întocmai, întregind astfel conținutul și insistând asupra necesității respectării celor expuse.

După părerea noastră, referirile indirecte, aluzive sugerează, prin deducție logică, cum ar trebui să se procedeze în continuare. Ele actualizează, într-o formă voalată, o faptă, un ordin, o dispoziție sau o cerință, în vederea respectării și executării lor de către copii.

La formarea conștiinței morale contribuie și *disputa, obișnuința, binecuvântarea, rugăciunea, dorința, cerința populară, sugestia, aprobarea, dezaprobarea, interzicerea, lauda, pedeapsa* etc.

Formele tradiționale ale sfatului, amenințării, condamnării, aluziei, reproșului etc. își găsesc expresie în proverbele populare, un loc aparte având îndrumările practice de educație a copiilor. De fapt, acestea constituie forme de comunicare a experienței pedagogice populare.

Cea mai răspândită categorie de proverbe în această ordine de idei are ca temă învățătura (sfatul, povăța, îndrumarea):

"Pomul se îndreaptă de mic, nu de mare";

"Degeaba ai trăit, dacă nimic n-ai citit";

"Ascultă pe cel care știe mai bine decât tine";

"Cine nu respectă pe bătrâni nu este om".

Conștiința morală a elevilor poate fi prezentată sub aspect de cerințe și idealuri ale unui popor. Pentru redarea generalizatoare a acestora, este bine să evidențiem cerințele morale de bază; să selectăm proverbe, zicători, povești, cântece corespunzător normelor moralității contemporane.

Convingerile morale reprezintă o viziune asupra normelor și principiilor morale; o totalitate de păreri care în conștiința celui educat sunt legate de declarații sincere și trăiri profunde. Ele constituie baza conduitei omului și îi caracterizează personalitatea.

Formarea sentimentului moral depinde de sistemul de corelație, care se constituie la copii în raport cu lumea înconjurătoare. De aceea, un rol important în educarea acestuia îi revine colectivului bine organizat și autorității educatorului. Dialogul sincer cu pedagogul își găsește reflectare în sufletul copilului și creează un teren favorabil pentru dezvoltarea lui.

Literatura artistică și arta influențează benefic și multilateral sentimentele morale ale copiilor. Cu cât mai complexă este opera artistică, cu atât mai puternic și mai profund este sentimentul provocat de aceasta.

Educarea tinerilor în spiritul înaltei moralități este posibilă doar într-o comunitate sănătoasă. Iată de ce este important ca principalele caracteristici ale personalității să fie formate în școala contemporană, sistematic și consecutiv, pe primul loc fiind plasate exigența față de sine și disciplina conștientă, care duc la democratizarea și îmbunătățirea relațiilor dintre oameni.

Procesul de formare a sentimentului moral trebuie să implice un "algoritm" argumentat, judicios, să ia în considerație particularitățile individuale și de vârstă ale copiilor.

Cercetările psihologilor și practica pedagogică demonstrează că educarea deprinderilor morale și transformarea lor în calități constante ale personalității sunt posibile numai prin prezența, la cel educat, a motivelor corespunzătoare de comportament. Atitudinile pozitive, create în baza anumitor norme de conduită, trebuie să evolueze în calități de personalitate, ceea ce depinde, în mare măsură, și de motivația elevului.

Edificarea profilului moral în viziune populară angajează sensul bio-psiho-social și pedagogic al moralei plasate într-un câmp pedagogic deschis, respectând următoarele principii:

- principiul corespondenței dintre știința pedagogică și educația tradițională a moralității;
- principiul valorificării resurselor și disponibilităților pozitive ale personalității umane, în vederea eliminării celor negative;
- principiul unității și continuității axiologice între toate formele, modalitățile, mijloacele și factorii etnopedagogiei în proiectarea și realizarea educației morale;
- principiul diferențierii educației morale (în raport de funcția culturală a acesteia are o pondere specifică în cadrul activității de formare a personalității).

În concluzie, credem că în perspectiva pedagogică, educația morală vizează formarea și dezvoltarea personalității umane, proiectată și realizată la nivel teoretic și practic.

REPERE BIBLIOGRAFICE:

1.Cibotaru, T., coord., *Istoria învățămîntului și a gândirii pedagogice în Moldova*, Chișinău, 1991

2.*Psihopedagogie*, Gh. Dumitriu, Constanța Dumitriu, Alma Mater – Bacău, 2002

Educația prin lectură

Profesor Amariei Mihaela

Liceul Tehnologic „Arhimandrit Chiriac Nicolau”

Vânători-Neamț, județul Neamț

Motto: „, Literatura se face prin cultură, iar cultura prin lectură”(Seneca)

Fenomen real al ultimului deceniu, criza lecturii ne îngrijorează nu numai pe noi, profesorii de limba română, ci și pe părinți, pe bibliotecari și editori, a căror producție de carte riscă să rămână în rafturi. Lipsa interesului față de lectură este perfect explicabilă prin intrarea în era unei civilizații a imaginii, în care televizorul și computerul reușesc să ofere mult mai mult decât o făcea până acum pagina scrisă.

Realitatea virtuală și imaginile de sinteză i-au cucerit definitiv și irevocabil pe copii, reușind să-i îndepărteze de filele cărților. Astăzi, singurele volume care mai sunt citite de copii și tineri sunt cele din programa școlară obligatorie. Lecturarea acestora este controlată la școală și, în plus, unele dintre cărți pot constitui chiar subiecte de examen. La fel de adevărat este faptul că, uneori, bibliografia școlară e astfel concepută încât se află departe de gustul și preocupările destinatarilor săi. E drept că, pentru a înțelege procesul de evoluție a literaturii române, trebuie citați și Costache Negruzzi și Alecu Russo, numai că scrierile acestora sunt atât de diferite de preocupările adolescenților de azi, încât se pare că îi îndepărtează încă și mai mult de literatură.

Parafrazând o expresie foarte cunoscută, putem spune: „Arată-mi ce citești, și eu îți voi spune cine ești”. Lectura este cel mai puternic instrument care se folosește la formarea interesului și a gusturilor unui copil. Literatura artistică îl familiarizează cu psihologia, cu viața și caracterul oamenilor, îl ajută să se descurce în viață.

Cartea trebuie văzută ca pe un trimis al lui Dumnezeu. Din păcate, lectura astăzi nu mai este la „modă”, invocându-se diferiți factori care o împiedică. Mircea Cărtărescu spunea că „Lectura nu are ca inamic ceva din afară. Nu televizorul, computerul, ritmul vieții ne face să nu mai citim (cum trebuie), ci slăbirea interesului pentru viața interioară”.

În condițiile educației permanente, școlii îi revine misiunea de a-i înarma pe elevii cu deprinderi temeinice de autoinstruire și autoperfecționare prin intermediul tuturor mijloacelor și, nu în ultimul rând, prin mijlocirea cărții. La vârsta școlară, lectura are un rol hotărâtor în îmbogățirea și dezvoltarea cunoștințelor elevilor, în formarea gustului pentru citit, în cultivarea și îmbogățirea limbajului prin formarea și dezvoltarea unui vocabular adecvat.

Una dintre cerințele învățământului modern este aceea a formării la elevi a deprinderilor de studiu individual și de muncă independentă, a capacității de a gândi creator, de a soluționa individual sau prin conlucrare multitudinea de probleme cu care se confruntă în anii de școală.

Lectura operelor literare, ca mijloc de instrucție și educație, are o importanță deosebită în pregătirea tinerilor la intrarea în viață, în alegerea profesiei și a modelului de urmat. Adrian Marino stabilește următoarele modalități de lectură: lectura-informație, lectura-distrație, lectura-refugi (formă de evaziune), lectura-plăcere, lectura-cultură,

lectura-existență. Lor li se pot adăuga, cu eventuale suprapuneri, lectura de întreținere, de îmbunătățire a profesiei, lectura ca recreere, divertisment, cale spre cunoașterea culturală sau științifică, lectura-curiozitate etc. Putem aminti de asemenea și alte forme de lectură: lectura-drog și lectura-tranchilizant, privite ca valori terapeutice.

Cititorul poate fi pasionat, cel care străbate fără alegere tot felul de cărți și trăiește din influența și modelul lor, ocazional, dar cu formație multilaterală, cititorul cu pasiuni de etalare a cunoștințelor, cititorul analist, cititorul-filosof, cu tendințe de critic de idei, cititorul snob, cititorul la care literatura devine materie școlară etc.

Întrucât lectura este „un eveniment al cunoașterii”, „un S.O.S al sufletului” după cum afirma Alexandru Vlahuță, studiul cărților de către elevi impune organizarea, îndrumarea și supravegherea de către profesori, întocmirea listelor bibliografice, controlul cititului, al lecturii, folosirea acesteia etc. Mulți profesori, însă, se confruntă cu o realitate care adeseori îi descumpănește: elevii lor nu citesc, nu valorizează lectura, într-un cuvânt nu se simt motivați pentru acest efort intelectual. Elevii care nu citesc sunt prinși într-un cerc vicios: citesc cu greutate, nu le place să citească, nu citesc mult, nu înțeleg ceea ce citesc.

Rolul educatorului este de a urmări nu numai „cât”, ci și „ce” și „cum” citesc elevii săi. Nu numărul mare de cărți citite contează, ci valoarea artistică și educativă a acestora. Un obiectiv important pentru fiecare clasă, dar mai ales pentru profesorul de limba și literatura română, este trezirea interesului elevilor pentru lectură. Odată format, gustul pentru lectură se poate transforma într-o adevărată pasiune, care se poate resimți toată viața. În acest sens, Nicolae Manolescu afirma: „Sunt un vicios al lecturii... Nu mă pot închipui fără să țin o carte în mână”.

Îndrumarea lecturii elevilor este o acțiune dificilă și de durată. Misiunea de a se ocupa de lecturile școlarelor o au toate cadrele didactice: învățătorii, profesorii diriginți, profesorii de toate specialitățile. Alături de ei bibliotecarul poate organiza acțiuni pentru promovarea cărții și stimularea interesului pentru lectură. Eficacitatea îndrumării lecturii depinde nu numai de o temeinică documentare pedagogică și o bogată cultură generală, ci și de cunoașterea preferințelor elevilor, care variază în funcție de vârstă, temperament, mediu social și de ambianța colectivului școlar. Însă cel care poate influența în mod pozitiv alegerea elevilor este profesorul de limba și literatura română. Acesta poate, la începutul fiecărui an școlar, să verifice și să discute lecturile particulare din vacanța de vară, să recomande o bibliografie obligatorie și una facultativă, iar la sfârșitul fiecărui semestru, să rezerve măcar o oră controlului lecturii suplimentare a elevilor. Este bine ca aceste lecturi să fie consemnate într-un caiet special al elevului, *jurnalul de lectură*. Profesorului îi revine și misiunea de a-l învăța pe elev „cum se citește” o carte.

Formarea unei atitudini pozitive față de lectură reprezintă unul dintre obiectivele cele mai importante și mai grele ale disciplinei limba și literatura română.

În vederea trezirii interesului elevilor pentru lectură, trebuie:

- a) alege texte în concordanță cu orizontul de așteptare al elevilor;
- b) entuziasmul profesorului când citește texte;
- c) valorificarea lecturii inocente (elevului i se va permite să citească fără să răspundă la întrebări);

- d) transpunerea textelor literare în alt limbaj: mimă, joc de rol, pantomimă, dramatizare;
- e) texte alese de educabili;
- f) utilizarea metodelor interactive: lectura întreruptă, cu predicții, pălăriile gânditoare, recomandă cartea etc.
- g) însoțirea activităților de scriere cu cele de citire(redactare de finaluri, creare de dialoguri, postere, benzi desenate, reconstituirea puzzle-lor etc.);
- h) valorificarea de către profesor a factorilor mediatori ai lecturii (avantextul, rumoarea, discursul de escortă etc.).

Anticipări reprezintă o metodă la care elevii lucrează pe grupe/ individual. Pornind de la titlul textului, fac predicții în legătură cu tema aceasta, folosind jumătăți de pagini ce vor fi revăzute după parcurgerea textului. Cei ce au dat răspunsuri apropiate de tema textului își vor motiva opțiunea. Rolul profesorului este de îndrumător(încurajează pluralitatea răspunsurilor, creează o atmosferă propice discuției, respectă autonomia și opiniile elevilor etc).

Lista de cărți este o metodă de trezire a interesului pentru lectura suplimentară. Ea oferă scurte informații despre unele cărți cuprinse într-o listă. Elevul are de ales pentru sine și pentru ceilalți colegi câte o carte, motivându-și alegerea în funcție de elementele paratextuale oferite de listă și de experiența proprie.

Prezentarea de carte constituie o strategie polivalentă, deoarece dezvoltă atât competențe de lectură, cât și de comunicare scrisă/ orală. Marilena Pavelescu propune o serie de *reper*e de care trebuie să țină cont elevii: *titlul, spațiul; acțiunea; personajele principale(nume, câteva detalii inedite); conținutul de idei, incipitul sau relatarea incompletă a unei secvențe incitante; precizarea motivelor pentru care ar recomanda lectura textului.*

Termenii-cheie dați inițial reprezintă o metodă ce stimulează elevii să își reactualizeze cunoștințele anterioare ce au legătură cu subiectul lecției, solicită imaginația și creativitatea, favorizează învățarea activă. Profesorul notează pe tablă 4-5 concepte din textul ce urmează a fi studiat(de exemplu, *scrisoare, parlament, candidatură, răsturnare* pentru “O scrisoare pierdută” aparținând lui I.L. Caragiale) și elevii stabilesc în perechi legătura dintre termeni.

Așadar, „cartea este un ospăț al gândurilor la care oricine este poftit.” Dacă vom ști să trezim interesul elevilor noștri pentru citit, dacă vom îndruma, verifica și stimula în acest scop, vom crește generații care vor simți o „sete” permanentă pentru citit, pentru cunoaștere, pentru lărgirea orizontului lor cultural, ceea ce se va răsfrânge pozitiv asupra vieții și activității lor, căci, așa cum spunea Miron Costin: „Nu e alta mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților”.

Bibliografie:

1. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Editura Minerva, București, 1988
2. Goia, Vistian, *Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000
3. Jean Hassenforder, *Apprendre la lecture*, „ L’Education”, 1973
4. Ilie, Emanuela, *Didactica limbii române*, Iași, Editura Polirom, 2008
5. Pavelescu, Marilena, *Metodica predării limbii și literaturii române*, București, Editura Corint, 2010

Meseria de părinte

(Exemple de bune practici în aplicarea strategiilor de
predare - învățare - evaluare)

**Profesor învățământ preșcolar Amăzăroaie Lăcrămioara
Liceul Tehnologic “Vasile Sav”, Roman, Neamț**

Orice părinte își dorește să audă despre copilul său, că este bine educat. Este recunoașterea unei sarcini dificile, pe care părinții trebuie să o înceapă foarte devreme. Inspirându-i unui copil reguli de comportament, îl va ajuta în viitor, în procesul de socializare și îi va permite să asimileze valori și aptitudini necesare în relaționarea cu cei din jur. Răbdarea și puterea exemplului sunt „uneltele” principale folosite pentru obținerea unor bune rezultate.

Când un copil folosește: „te rog” și „mulțumesc”, nu este un lucru la întâmplare, ci în spatele acestui rezultat este o muncă asiduă din partea părinților.

Bunele maniere nu se limitează doar la acești doi termeni: „te rog” și „mulțumesc”. Ele implică un ansamblu de modele de comportament, care aplicate în viața de zi cu zi, constituie o bază solidă în educația copilului.

Atitudini ca: mulțumirea, recunoștința, respectul, amabilitatea se reflectă într-o bună educație.

Sociologul Salvador Cardus afirmă în opera sa, „Confuzia în învățământ”, că „nu este nevoie a se impune norme stricte, comportamentul învățându-se ca un stil de viață”.

Bunele maniere trebuie să fie prezente în fiecare moment, atât în casă cât și în afara ei. Nu este de ajuns să le arătăm copiilor un comportament exemplar în societate, dacă în casă, cu ceilalți membri ai familiei, acesta nu se repetă.

Jose Fernando Calderero afirmă în cartea sa, „Bunele maniere ale copiilor mici”, că „nimic nu ajută mai mult un copil, decât mulțumirea din partea părinților și a educatorului”.

Bazele discernământului dintre „bine” și „rău” se învață încă din copilărie, în funcție de reacțiile pozitive sau negative ale persoanelor importante din viața copilului, la adresa comportamentului acestuia. Expresia de pe chipul mamei este uneori mai mult decât suficientă pentru ca cel mic să înțeleagă ce a făcut. Mai târziu vin pedepsele și laudele. În acel moment este nevoie de multă precauție.

Supunerea oarbă a copilului nu este în mod obligatoriu o trăsătură pozitivă în evoluția acestuia. Oare copilul care la școală e liniștit și ascultător, ordonat, harnic, bun coleg și care are cele mai îngrijite cărți și caiete este un copil fericit?

Nu cumva ceea ce vedem la exterior, în cazul unui copil cu un comportament impecabil, este doar o fațadă frumoasă, în timp ce în sufletul lui sulfă un vânt pustiitor?

Copilul nu este totuși o păpușă de porțelan, pregătită să fie expusă într-o vitrină. El este un întreg univers involburat, plin de gânduri și sentimente zbuciumate, fiind adesea capricios și îndărătnic, zăpăcit și neîndemânatic. De aceea, pe lângă învățătura obligatorie, trebuie să-i ascultăm cu atenție bătăile inimii, să-i fim alături când se împiedică, dar și să fim pregătiți când trebuie să-i dăm drumul să-și ia zborul.

Să-i spui copilui tău cum să se comporte, înseamnă să-i arăți cum s-o facă, și adeseori trebuie să fii tu însuși un exemplu. Învățarea după model este foarte importantă, având în vedere faptul că un copil imită cu plăcere atitudinea și comportamentul părinților săi.

Vremurile noi aduc reguli noi de comportament.

Există însă reguli generale, care sunt valabile oriunde și oricând.

Folosirea cuvintelor magice „te rog” și „mulțumesc”- în acest caz „repetiția este mama învățării”. Adultul trebuie să le utilizeze atunci când i se adresează copilului și să insiste ca și acesta din urmă să le folosească, ca pe o formulă magică, pentru a fi favorizat în anumite situații.

Salutul. Copilul trebuie să învețe progresiv, că la sosirea sau plecarea dintr-un loc, trebuie să salute.

Ordinea și igiena. Aspectul exterior al unui copil reflectă modul său de a fi, de aceea trebuie învățat să se îngrijească înainte de a ieși din casă.

Este foarte important să insistăm asupra importanței ordinii, să îi învățăm să aibă grijă de obiectele lor și să nu își însușească niciodată un bun care nu le aparține.

La masă. Masa este unul dintre momentele în care părinții trebuie să utilizeze cele mai bune „arme”, pentru a oferi un bun model de comportament.

Este fundamental să le arătăm copiilor câteva reguli: spălatul mâinilor, aranjarea și strângerea mesei, etc.

Copilul care a asimilat un comportament adecvat, politicos va putea depăși mai ușor neînțelegerile survenite între el și ceilalți semenii.

Bibliografie:

Frâncu Nicolae - „Comportare civilizată în familie și societate. Reguli de protocol”- Editura Garamond, București, 2002.

Gâgă Michiela - „Cei șapte ani de acasă –Codul bunelor maniere pentru copii”-Editura Coresi, București, 2003.

Marinescu Aurelia - „Codul bunelor maniere astăzi” – Editura Humanitas, București, 2002.

Penes Marcela -, „Ghid de comportare civilizată” – Editura ANA, București, 2000.

Educația prin muzică

Profesor Borș-Humulescu Nicolae-Ciprian
Liceul Tehnologic „Arhimandrit Chiriac Nicolau”
Localitatea Vânători-Neamț, județul Neamț

Arta este un mijloc de construire a personalității, permite o conectare cu sine însuși, dezvoltă capacitatea de expresie și comunicare. Tehnicile creative îi ajută pe elevi să se înțeleagă pe sine, să se elibereze de anxietățile acumulate, de tensiuni, facilitând elaborarea unor strategii de rezolvare a conflictelor și de dezvoltare a aptitudinilor personale. Utilizarea tehnicilor expresive ajută la eliminarea blocajelor, așa încât ei își pot dezvălui direct sau simbolic sentimentele, trăirile și credințele, într-un mod deschis, fapt care duce la integrarea și dezvoltarea personalității.

Muzica are atât o funcție socială, cât și una comunicativă. Copiilor le place foarte mult să se miște în ritmul muzicii, dar și să cânte la instrumente muzicale. A le oferi o paletă cât mai largă de instrumente înseamnă a le da posibilitatea de a-și exprima sentimentele, trăirile, dorințele, în timp ce ascultarea unei muzici adecvate stării emoționale din acel moment poate avea un rol autovindecător. Muzica are efecte atât asupra stării afectiv-emoționale cât și asupra spontaneității și creativității beneficiarului prin antrenarea unor forțe latente, existente, dar care încă nu au fost descoperite.

La începutul activității muzicale este absolut necesar să dirijăm activitatea spre partea cea mai importantă - *ascultarea muzicii*, având importanță deosebită pentru dezvoltarea muzicală a copilului de mai târziu și pentru dezvoltarea capacității de concentrare, dezvoltarea spiritului de ordine și disciplină și chiar a trăsăturilor de caracter. Ascultarea va fi îndrumată spre activitatea intelectuală, imaginativă, cercetare cauzală a sunetelor ascultate și spre descoperirea unor părți sonore succesive sau plăcute din ceea ce ascultă.

Elevii care au activat un timp mai îndelungat într-o formație corală (sau ca soliști vocali) sunt beneficiari ai unei dicții clare, a unei vorbiri nuanțate și a unei scrieri corecte din punct de vedere ortografic. Explicația constă în faptul că elevul cu auzul muzical dezvoltat sesizează ușor, după auz elementele de ritm, rimă, metro, simetrie, despărțire în silabe, liniuța de unire, virgule, semnele de exclamare și de întrebare, etc. Aceste aspecte au fost constatate de profesori de limba română dar și de cei de limbi moderne (străine) - susțin ideea potrivit căreia elevii care beneficiază de un auz muzical bun, oferă un plus de garanție a succesului în însușirea unei limbi străine. Acești elevi au în vorbire o paletă expresivă mult mai bogată și mai nuanțată, sunt mai sociabili și mai generoși ca urmare a muncii în colectiv, sunt mai afectuoși și mai disciplinați, au gustul pentru frumos mai dezvoltat, au mai multă încredere în oameni, și în capacitatea personală, într-un cuvânt sunt superiori celor ce nu au cântat în viața lor. Poate că acesta este și motivul pentru care Platon considera că „nu poate fi om cult acela care nu a cântat mai multă vreme într-un cor”.

Între obiectele de învățământ care contribuie la realizarea mărețului edificiu – personalitatea umană, muzica are rolul ei recunoscut de către înaintași, ca și de contemporani.

Referindu-se la unele aspecte ale dezvoltării psihice ale preșcolarului Paul Popescu-Neveanu precizează că „intensitatea vieții emoționale a preșcolarului și modificările succesive ale reactivității afective constituie o condiție necesară a evoluției intelectuale. Este de semnalat faptul că, în psihogeneză, performanțele intelectuale și cele afective se află în raport de corespondență ... unitatea dintre intelectual și afectiv se explică nu numai prin mecanisme psihice corelative, ci și prin unitatea dintre afectiv și intelectual în relațiile dintre adult și copil”. Concluzia la cele arătate mai sus este aceea că sentimentele înalte se dezvoltă paralel cu intelectul și sunt rezultatul activității intelectuale. Avantajul major ce se poate obține prin educația muzicală este evident, învățarea și practicarea muzicii constituind o adevărată terapie și pentru intelectul copilului nu numai pentru sufletul său.

Strategia învățării conștiente a artei muzicale – pornind de la fundamentele ei – solicită mai multe funcții, procese și operații decât oricare obiect de învățământ.

Idea care se conturează tot mai pregnant este aceea că muzica nu este numai un divertisment – apreciere superficială, și nici numai o cale de sensibilizare a copiilor, ci ea educă și dezvoltă o serie de procese psihice și intelectuale, priceperi și deprinderi cum ar fi: gândirea logică, memoria, atenția distributivă, afectivitatea, voința, imaginația, creativitatea, spiritul de ordine și disciplină, punctualitatea, etc. Ce anume îi conferă muzicii aceste multiple posibilități de a interveni și favoriza anumite procese intelectuale? Explicația rezidă din însuși specificul acestei arte care este prin excelență arta ordinii, a măsurii, a proporției, a echilibrului, a clarității, a simetriei și a armoniei.

Cântatul, cea mai importantă activitate a copiilor și elevilor la ora de educație muzicală, constituie pentru cei mai mulți o acțiune stimulatorie, care le mobilizează propriile resurse, declanșând aptitudini latente și capacități nebănuite. Ca și vorbirea, cântatul este o manifestare fundamentală a ființei umane și care, la fel ca și ea se deprinde la vârste fragede prin exemplul anturajului adult, adică părinții, educatoarea sau învățătoarea. Se spune că un cântec frumos este un bun educator. Buna dispoziție obținută prin cântare reface energia nervoasă a copiilor și elevilor, cu consecințe benefice asupra situației la învățatură și disciplină, asupra întregii atitudini a elevilor.

Exploatând cântecul din toate punctele de vedere prin multitudinea de *idei, date și informații* conținute în cântec, învățătorul va îmbogăți cunoștințele elevilor, realizând în acest fel conexiuni între muzică și celelalte obiecte de învățământ – *interdisciplinariate* (muzică și limba și literatura română „George Enescu, Ciprian Porumbescu”; muzică și matematică „Frații”; muzica, artele plastice, decorative și modelajul; muzica și dansul; muzica și istoria).

Un loc important în activitatea de educație muzicală trebuie să i se acorde *audiției*, care are un pronunțat caracter formativ. „Audițiile bine alese și organizate...îi ajută pe copii să-și apropie mijloacele de exprimare a muzicii, le îmbogățesc impresiile muzicale, îi deprind cu ascultarea și interpretarea conștientă...”

Influența muzicii asupra intelectului copiilor este considerabil mai mare în cazul elevilor care învață să cânte la un instrument muzical. Aceștia sunt net favorizați în dezvoltarea lor intelectuală față de ceilalți elevi deoarece, în timpul studiului la un instrument copilul își exersează *voința* - prin sustragerea de la jocuri și subordonarea interesului învățării, *atenția distributivă* – prin angajarea simultană a mai multor analizatori și executarea concomitentă a mai multor activități care presupun citirea partiturii, gândirea

logică, *imaginația* – căutarea de corespondențe concrete pentru mesajul muzicii, *creativitatea* - prin solicitarea copilului la interpretarea personală și angajarea sa în creația muzicală, *memoria* – prin reținerea și redarea fidelă a zeci de pagini muzicale și *afectivitatea* – prin efectul benefic pe care îl are muzica asupra spiritului.

Exersarea acestor procese psihice duce în mod implicit la dezvoltarea intelectului cu toate avantajele care decurg de aici pentru atitudinea generală a copilului, pentru succesul lui în competiția permanentă care este viața. Cei care au avut deja preocupări pe această linie au descoperit legături nebanuite între muzică și domenii foarte îndepărtate ale vieții sociale. Un studiu efectuat de Mosary Ilinka, intitulat „*Studiul pentru vioară și lideri*” este evident faptul că educația muzicală, îndeosebi prin studiul unui instrument muzical cum este vioara, nu numai că dezvoltă ansamblul calităților cerebrale, dar suscită calitățile de lider ale adolescentului asupra celorlalți, ale capacității de a organiza și conduce, de a comanda.

Realitatea actuală tinde să-i dea dreptate autorului acestui studiu, dacă ne gândim că personaje foarte importante, cu funcții de conducere și cu mare putere de decizie, sunt instrumentiști valoroși: Willi Claas – dirijor și pianist, fost secretar general NATO, Bill Clinton- saxofonist, fost președinte al SUA.

Formarea unei culturii muzicale se poate face și prin participarea la diferite spectacole ca: teatrul de păpuși, recitaluri de muzică instrumentală date de către elevi care studiază instrumentul în mediu organizat, la școli de muzică, ca activitate suplimentară, recitaluri de muzică vocală – activități realizate de către grupuri de copii care se “antrenează”(fac repetiții) de 2-3 ori pe săptămână, ca activitate extracurriculară, sau la concerte educative, care au drept scop educarea tinerei generații spre a gusta și a pătrunde tainele sonorităților fiecărui instrument component al orchestrei simfonice, spre a asculta diferitele combinații sonore ale acestora, de a localiza locul precis pe care-l ocupă pe scenă, de a distinge timbrul și a-l asocia cu denumirea, de a localiza sursa sonoră pe scenă, de a asculta “povestea” nașterii lucrării muzicale supuse audierii, poveste formulată în cuvinte, apoi expusă sonor fragmentar, ulterior în totalitate de către orchestra simfonică condusă de un dirijor, precizându-se în mod expres rolul și locul acestuia în interpretarea lucrării. Toate acestea se derulează după regulile prezentate de către un muzicolog.

Educația muzicală este o muncă de sisif, un apostolat pentru cei care cred în forța binefăcătoare, edificatoare, purificatoare și modelatoare a muzicii.

Educația muzicală cere timp și răbdare pentru exersarea, repetarea de nenumărate ori a aceluiași pasaj la un instrument sau a unui fragment muzical la un cântec, dar care devine plictisitor pentru copiii dornici de mișcare.

Învățarea și practicarea muzicii de la cea mai fragedă vârstă facilitează succesul școlar al elevului ca și încadrarea sa armonioasă în viața socială.

Structura personalității umane este indisolubil legată de noțiunile de ritm, melodie, armonie. Simțul proporțiilor, al simetriei, al armoniei se manifestă în comportament prin simțul măsurii, al bunului gust, al omeniei și înțelegerii, în muzică se află resortul adevăratei educații umaniste.

Studiul muzicii într-un cadru adecvat comportă și un aspect specific de comunicare interumană. Comunicarea în societatea de azi este cheia cunoașterii.

Rolul muzicii în deschiderea orizonturilor spre cunoaștere este enorm, chiar dacă folosim definiția lui Leibnitz: „muzica este un exercițiu de aritmetică al sufletului care nu știe să numere”.

Muzica, această modalitate de exprimare a tuturor oamenilor, este o necesitate, fie ca știință pentru că se adresează intelectului, fie ca artă pentru că se adresează sufletului. Este un antidot dar și un mijloc de educare a omului complet.

Studiu – Familia și lectura elevului din învățământul primar

Profesor învățământ primar Borș-Humulescu Elena-Iulia
Liceul Tehnologic „Arhimandrit Chiriac Nicolau”
Vânători-Neamț, județul Neamț

Astăzi, adevărații cititori de carte sunt o „specie” pe cale de dispariție ce se mai găsește poate prin cotloane de biblioteci prăfuite, sau evită să-și recunoască acest statut de „teamă” să nu treacă drept ridicoli sau să stârnească vreun dispreț.

Dincolo de acest aspect, există voci care văd ca o necesitate imperativă apropierea de carte - ceea ce pentru unii pare o utopie - aceasta fiind cea mai sigură și la îndemână cale de recuperare a valorilor morale, a demnității și integrității personale, a conștiinței de sine a fiecăruia dintre noi. Însă pentru ca aceasta să devină un fapt, o experiență trăită la nivel cognitiv și afectiv, primul pas trebuie făcut în familie, atunci când copiii încă nu au descoperit “atracțiile noului mileniu” (internetul, jocurile video, televizorul, laptopul).

Prin evaluarea răspunsurilor date de părinți la unele chestionare ne putem da seama cât de mult se implică familia în sprijinirea școlii pentru educația copiilor. Carențele depistate pot fi corijate sau prevenite, iar aspectele pozitive pot fi popularizate.

Chestionarul cu tema “*Cum dirijează familia lectura elevului?*” a fost aplicat pentru prima dată părinților celor 17 elevi de la clasa a IV-a B, de la Liceul Tehnologic „Arhimandrit Chiriac Nicolau” din comuna Vânători-Neamț, județul Neamț, în anul școlar 2013-2014. Precizăm că dintre aceștia, 3 părinți aveau studii medii, 6 au absolvit 10 clase la școli profesionale/complementare, 1 avea 8 clase, 3 erau absolvenți de 4 clase „A doua șansă” și 4 dintre ei nu frecventaseră niciodată școala. Acesta a fost administrat și în anul școlar 2016-2017, părinților celor 25 de elevi ai clasei a III-a B din actuala serie. Dintre aceștia, 4 au studii superioare, 6 au absolvit școli postliceale, 4 sunt absolvenți de liceu cu diplomă de bacalaureat, 8 au finalizat școli profesionale și 3 sunt absolvenți de gimnaziu. În ambele situații, chestionarele au fost aplicate părinților elevilor prezenți la activitatea propusă, câte unul din fiecare familie.

CHESTIONAR - *Cum dirijează familia lectura elevului ?*

Vă rugăm să ne răspundeți în scris la următoarele întrebări:

1. Aveți bibliotecă personală? Aproximativ câte volume cuprinde?
2. Copilul dumneavoastră are un raft al lui în cadrul bibliotecii?
3. Când (cât de des) cumpărați cărți?
4. Cum ați aranjat cărțile în bibliotecă, după ce criterii?
5. Ce gen de carte predomină în biblioteca dumneavoastră?
6. Când ați cumpărat ultima carte? Care este?
7. Ce preferați să citiți? Dar copilul dumneavoastră?
8. I-ați citit sau îi citiți seara, la culcare, copilului?
9. Ați discutat cu copilul cărțile citite de el, sau împreună?
10. Cât timp afectează copilul lecturii?

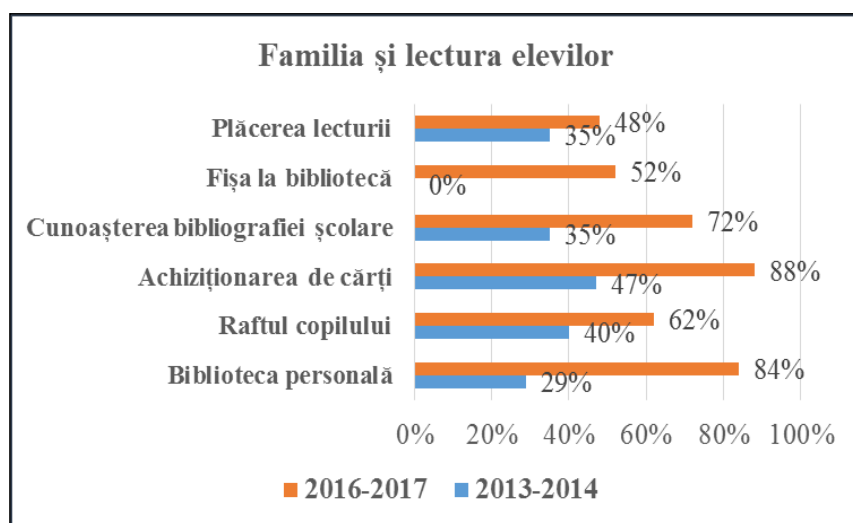
11. Care este perioada din zi preferată pentru lectură (a copilului)?
12. Îl puneti să citească cu voce tare?
13. Cum apreciați calitatea citirii formate la copil?
14. Indicați patru autori (doi poeți și doi prozatori) recomandați de programa școlară.
15. Aveți în bibliotecă lecturile recomandate?
16. De unde își procură copilul dumneavoastră cărțile pe care nu le aveți în bibliotecă, dar îi sunt necesare?
17. Dumneavoastră aveți fișă la biblioteca satească/orășenească?
18. Copilul dumneavoastră citește singur, din plăcere, sau i se impune acest lucru?
19. Cum ați imprimat curiozitatea pentru lectură la copil?
20. Considerați că lectura este o îndeletnicire utilă sau plăcută?

Din interpretarea răspunsurilor la acest chestionar au reieșit următoarele:

<i>An școlar 2013-2014</i>	<i>An școlar 2016-2017</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Doar 5 părinți (29,4%) au bibliotecă personală; - Din cei 5, doar 2 au amenajat și raftul copilului (40%); - Cărțile nu sunt aranjate după criterii științifice; - Nu toți părinții se preocupă de un control și o îndrumare a lecturii copiilor lor; - În bibliotecile proprii (acolo unde există) nu se găsesc întotdeauna cărțile recomandate prin programa școlară; - Dintre cei 17 părinți 9 au recunoscut că nu au cumpărat niciodată cărți sau reviste pentru copiii lor (52,9%); - Doar 6 părinți (35,2%) cunosc (parțial) bibliografia indicată spre studiu copiilor. - Niciun părinte din cei 17 (0%) nu are fișă la biblioteca comunală; - Nu toți părinții exersează memoria copiilor lor, citirea conștientă, prin verificarea celor citite de către aceștia ; - Majoritatea copiilor citesc mai mult împinși de la spate, foarte puțini fiind cei care au realmente plăcerea lecturii, efectiv doar un număr de 6 elevi din cei 17 elevi (35,2%). 	<ul style="list-style-type: none"> - Din cei 25 de părinți, 21 au bibliotecă personală (84%) ; - Din cei 21, un număr de 13 părinți au amenajat și raftul copilului (61,9%) ; - În majoritatea cazurilor, cărțile nu sunt aranjate după criterii științifice ; - Majoritatea părinților se preocupă de controlul și îndrumarea lecturii copiilor lor ; - În bibliotecile proprii se regăsesc o mare parte din cărțile recomandate prin programa școlară; - Dintre cei 25 părinți 3 au recunoscut că nu au cumpărat niciodată cărți sau reviste pentru copiii lor (12%); - 18 părinți (72%) cunosc (parțial) bibliografia indicată spre studiu copiilor; - 13 părinți din cei 25 (52%) au fișă la biblioteca comunală; - Peste 50% din totalul părinților exersează memoria copiilor lor, citirea conștientă, prin verificarea celor citite de către aceștia ; - 12 din cei 25 de copii citesc de bunăvoie, având dezvoltat gustul pentru lectură (un procent de 48%).

S-a remarcat o schimbare a atitudinii părinților în privința lecturii copiilor lor de la o generație la alta (în cazul celei de-a doua serii de elevi, procentele semnalate au fost simțitor mai mari). Dintre factorii care au influențat aceste rezultate putem aminti : situația materială favorabilă a familiilor elevilor din clasa a III-a B, din acest an școlar, implicarea

mai mare a părinților în educația școlară și extrașcolară a copiilor lor, nivelul de studii și media de vârstă a acestora (39,41 ani în prima generație, comparativ cu 33,36 ani în cea de-a doua).

Ținând cont că cele prezentate mai sus caracterizează multe alte colective de părinți, considerăm că este util ca toți părinții să-și însușească modalitățile de organizare a bibliotecii personale, să îndrume și să controleze felul în care se realizează lectura în familie.

Având în vedere prețurile actuale ale cărților, suntem de acord că este dificilă achiziționarea lor, dar nu imposibilă. Acești părinți, care nu au nicio carte în casă, nu au fost curioși niciodată, oare, să afle ce ascund filele unei cărți? Dacă ei nu au avut această curiozitate (și nu o au), considerăm că trebuie ajutați să conștientizeze necesitatea lecturii pentru copiii lor. Așa cum merg grăbiți spre raftul cu jucării sau dulciuri, să capete obișnuința de a căuta și raftul de cărți. Copiii ar face-o cu ușurință, ar economisi bani, pentru a-și cumpăra o carte, dar nu știu să facă acest lucru.

Tot școala este cea care trebuie să-i determine pe părinți să le ofere copiilor lor posibilitatea să citească și să-și cumpere cărți. Nu este admis, după părerea noastră, ca în aceste timpuri, unii copii și mături să nu știe să apeleze la ajutorul cărților, să nu cunoască plăcerea lecturii și senzația de mulțumire în fața unui raft de cărți nou achiziționate, care îi aparțin.

În anii de școală elevii dobândesc cunoștințe și competențe care pun bazele culturii generale proprii. Aceasta nu se asigură prin simpla memorare a conținuturilor din manualele școlare, nici prin răsfoirea ziarelor sau a revistelor, nici prin parcurgerea unor pagini pe internet, ci prin lecturi comprehensive care îl fac pe tânărul cititor un participant activ la actul cititului. Cărțile se vor dovedi cu atât mai interesante și atractive cu cât li se va oferi tinerilor “o cheie” de citire a acestora. Prin urmare, în această etapă, rolul cel mai important în dezvoltarea gustului pentru lectură îi revine cadrului didactic.

Profesorul în contextul educațional actual

Profesor Grădinaru Carmen Lăcrămioara
Colegiul Tehnic Forestier Piatra-Neamț, județul Neamț

În ultimul timp, au avut loc numeroase schimbări în sistemele educaționale existente la nivel mondial. Extinderea Uniunii Europene și consecințele acesteia au atras, firesc, schimbări fundamentale și în procesele educative din statele membre.

Raportul comun pentru 2015 al Consiliului și al Comisiei privind punerea în aplicare a Cadrului strategic „Educație și formare 2020” (*Education and Training 2020*) atrage atenția asupra unei serii de sarcini urgente: reluarea creării de locuri de muncă și a redresării economice; obținerea unei creșteri durabile; reducerea deficitului de investiții; sporirea coeziunii sociale; coordonarea unui răspuns la fluxul de migrație; acordarea unei atenții prioritare prevenirii radicalizării și violenței¹. În acest context, ET 2020 prioritizează patru *obiective strategice*:

1. Realizarea în practică a învățării pe tot parcursul vieții și a mobilității;
2. Îmbunătățirea calității și a eficienței educației și formării profesionale;
3. Promovarea echității, a coeziunii sociale și a cetățeniei active;
4. Stimularea creativității și a inovării, inclusiv a spiritului antreprenorial, la toate nivelurile de educație și formare profesională².

Aceste patru obiective strategice reflectă faptul că nu numai *societățile*, ci și *școlile* europene au trecut prin schimbări relevante. Școala constituia *sursa cunoașterii*, locul în care copiii erau educați - mai mult sau mai puțin - fără control parental. Școala era, de asemenea, locul în care elevii se pregăteau pentru examene (atât pentru evaluările de la sfârșitul diverselor cicluri de învățământ, cât și pentru admiterea în învățământul superior). Predarea avea ca scop ultim, în cea mai mare parte, pregătirea pentru un anumit tip de examen.

Odată cu schimbările, au apărut și *noi așteptări* față de școlile noastre. În prezent, școala trebuie să-i învețe pe elevi *cum* să obțină informații, să le selecteze și apoi să le folosească. Aceste etape evoluează, însă, atât de repede, încât elevii și studenții au ajuns să învețe cum să utilizeze internetul în scop educativ odată cu profesorii lor.

Părinții sunt și ei implicați în luarea deciziilor, au devenit parte integrantă a vieții școlii. Nu le mai este suficient să trimită copiii la școală dimineața și să-i ia acasă după-amiaza, ci își exprimă tot mai mult dorința de a avea o imagine cât mai amănunțită despre ceea ce se întâmplă în instituția de învățământ.

Transformările care au avut loc în școli au schimbat și *rolurile profesorilor*. În trecut, profesorul era principala sursă de cunoaștere, liderul și educatorul vieții școlare a elevilor lor. Acesta reprezenta *autoritatea* în clasă și, adesea, prelua rolul părinților. În zilele noastre, profesorul *oferă* informații și îi arată elevului cum să le abordeze. Deși încă lider în clasă,

¹ <http://eur-lex.europa.eu> - Raport comun pentru 2015 al Consiliului și al Comisiei privind punerea în aplicare a Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020). Noi priorități pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale, în *Jurnalul oficial al Uniunii Europene*, 15 decembrie 2015

² Ibid.

profesorul este considerat, astăzi, mai degrabă, o persoană care *facilitează* procesul de învățare, mai mult un susținător decât un educator, iar în relație cu părinții, un adevărat consilier.

Dacă analizăm procesul de învățare, realizăm că există numeroase schimbări și în acest domeniu, toate, cu influențe radicale asupra rolului profesorilor. În calitate de persoane care facilitează procesul educativ, principala lor sarcină este stabilirea de obiective și organizarea procesului de învățare în consecință. Dacă, în trecut, profesorii obișnuiau să urmeze o programă școlară destul de rigidă și manuale unice, în prezent, cadrele didactice trebuie să respecte un curriculum cu solicitări complexe, au posibilitatea să aleagă între manuale alternative și independența de a folosi, uneori, după cum consideră, materialele didactice. Ba mai mult, chiar elaborarea acestui curriculum implică tot mai mult actuala generație de profesori.

O altă diferență între sarcinile trecute și cele prezente ale profesorilor este reprezentată de „arsenalul” tehnic pe care îl pot folosi în mod eficient în procesul educativ: calculator, tabletă, scanner, copiator, proiector etc. Dacă, în vremurile de altădată, o cretă și o tablă erau suficiente, astăzi, profesorul trebuie să fie un adevărat expert în tehnologia informației.

Una dintre cele mai mari provocări pentru profesori este rolul pe care aceștia îl joacă în *managementul* instituției de învățământ. Școala are nevoie de profesori ca indivizi capabili să ia decizii și să facă față stresului schimbării și evoluției. În același timp, profesorii trebuie să știe să lucreze în echipă, să colaboreze cu colegii și părinții, trebuie să scrie proiecte pentru a câștiga finanțări în vederea realizării diverselor programe școlare, trebuie să fie experți PR și să facă toate aceste lucruri pentru venituri lunare relativ modeste.

Profesorii se vor confrunța cu situații complet noi în educația viitoare, iar pentru a le face față, strategiile recente ale UE pun accent deosebit atât pe programele inițiale, cât și pe cele de formare continuă a cadrelor didactice, care trebuie să fie pregătite pentru a răspunde noilor cerințe. Nu mai este suficient ca profesorii să fie stăpâni ai profesiei lor; ei trebuie să fie, în același timp psihologi, comunicatori, tehnicieni etc. Trebuie să fie adevărați *maestri* ai profesiei lor. Contextul real al procesului educativ nu încurajează întotdeauna un asemenea scop, dar cooperarea, flexibilitatea, empatia și capacitatea de a relaționa cu elevii reprezintă, totuși, trăsături destul de importante, către care ar trebui să aspire orice cadru didactic.

De-a lungul secolelor, școlile au fost structurate și percepute ca locuri de *predare*. Provocarea din secolul XXI este restructurarea școlilor ca locuri de *învățare*. Responsabilitatea estențială a profesorului va fi aceea de a crea un mediu de învățare care să asigure *eficacitatea* și nu productivitatea didactică.

Educația nonformală

Profesor Chiriac Liliana

Școala Gimnazială, Comuna Secuieni, județul Neamț

Educația nonformală alături de **educația formală** și **educația informală** reprezintă ansamblul acțiunilor și al influențelor pedagogice desfășurate, succesiv sau simultan, în cadrul activității de formare-dezvoltare a personalității umane. Pentru a deveni o dimensiune permanentă a existenței umane, educația trebuie să aibă un caracter global, conjugând armonios și eficient educația formală cu cea nonformală și informală.

Clasificarea formelor educației poate urma o traiectorie socială polară, care reflectă gradul de organizare și eficacitate pedagogică angajat, prin modalități variate:

a) la nivel instituțional:

- educația formală
- educația nonformală;

b) la nivel noninstituțional:

- educația informală

Criterii de comparație

a) Cine face educație:

- școala în cazul educației formale
- muzeele, bibliotecile, cluburile elevilor, organizațiile nonguvernamentale în cazul educației nonformale
- familia, grupul de prieteni, mass media în cazul educației informale

(Pasi Sahlberg, "Building Bridges for Learning – Recunoașterea și valorificarea educației nonformale în activitățile cu tinerii").

b) Subiectul educației (actorii care desfășoară acțiuni de educație)

- instituții de educație (școli, grădinițe, licee, universități- instituții a căror principală misiune este educația) în cazul educației formale
- instituții culturale (teatre, muzee, biblioteci, case de cultură etc.), organizații nonguvernamentale, alte instituții care au ca misiune conexă educația și cultura în cazul educației nonformale
- familia, media, grupul de prieteni, oricine exercită o influență educațională neintenționată sau neorganizată în cazul educației informale

c) Gradul de pregătire al "educatorului"

- personal didactic calificat în cazul educației formale
- personal calificat în diferite domenii de activitate, uneori având și pregătire didactică în cazul educației nonformale
- pregătire didactică absentă sau sporadică, pregătirea nu este o condiție a influenței educaționale în cazul educației informale

d) Finalități ale educației

- clar stabilite și gradate pe etape de studiu, pe discipline etc. în cazul educației formale
- stabilite pentru fiecare activitate, fără o organizare pe termen lung în cazul educației nonformale

- nestabilite în cazul educației informale

e) **Conținutul educației**

- organizat pe ani de școlaritate (etape de vârstă), pe profiluri / filiere profesionale în cazul educației formale

- relativ organizat pe arii de interes în cazul educației nonformale
- neorganizat, contextual în cazul educației informale

f) **Modalități de certificare**

- certificate recunoscute la nivel național/ internațional în cazul educației formale

- certificate de participare, certificate de absolvire a unor stagii în cazul educației nonformale

- fără certificare în cazul educației informale

Educația nonformală este definită astfel:

❖ educația primită în afara școlii sau în afara anilor afectați prin statutul școlarității („Dictionarul internațional al educației”)

❖ educația care are loc în afara școlii- de exemplu, prin influența mediului familial, al grupurilor de prieteni și al mediului de viață (Terry G. Page et al., 1977)

❖ educația urmărită în afara sistemului școlar, într-o manieră regulată sau intermitentă; educația nonformală poate fi considerată ca un ansamblu de mijloace extrașcolare de a dobândi cunoștințele generale sau calificări profesionale („Terminologia învățământului tehnic și profesional, 1978);

❖ orice activitate educativă structurată într-un cadru nonșcolar (diferite organizații ale tinerilor, cluburi, asociații dicerse, ONG-uri etc.) („Vocabularul educației”, 1979);

❖ orice activitate organizată în mod sistematic, creată în afara sistemului formal și care oferă tipuri selectate de învățare a subgrupelor specifice populației- atât copii, cât și adulți (Coombs și Ahmed, 1974);

❖ o realitate educațională mai puțin formalizată sau neformalizată, dar întotdeauna cu efecte formative) C. Moise, T. Cozma)

❖ reprezintă ansamblul acțiunilor pedagogice proiectate și realizate într-un cadru instituționalizat extradidactic constituit ca "o punte între cunoștințele asimilate la lecții și informațiile acumulate nonformal(Văideanu, George).

Educația nonformală, își are începuturile încă din timpul fondării educației. O caracteristică nou apărută la acest tip de educație, este rolul de mijlocitor pentru cei care nu au acces la educația formală. Acest tip de educație conține majoritatea influențelor educative, care au loc în afara clasei. Acestea sunt activități extradidactice sau activități opționale sau facultative.

Educația nonformală are un caracter mai puțin formal, dar cu același rezultat formativ. Acțiunile educative, care sunt plasate în cadrul acestui tip de educație, sunt flexibile, și vin în întâmpinarea diferitelor grupuri sociale, particular pentru fiecare persoană.

Educația nonformală este caracterizată prin:

- răspunderea concretă la cerințele fixate;
- permite momente de abstractizare, prin extragerea de cunoștințe din viața practică;
- scoate din educație, funcția de predare, lăsând loc funcției de învățare;
- elevii sunt implicați în proiectarea, organizarea și desfășurarea acestor activități;
- are caracter facultativ sau opțional;

- nu se pun note, nu se face o evaluare riguroasă;
- permite punerea în valoare a aptitudinilor și intereselor copiilor și tinerilor;
- permite o mare varietate de forme, flexibilitate sporită a formelor, cunoaște modalități diferite de finanțare;
- facilitează promovarea muncii în echipă și a unui demers pluri sau interdisciplinar;
- accentuează obiective de tip formativ-educativ.

Educația nonformală oferă un set de experiențe sociale necesare, utile pentru fiecare copil, tânăr sau adult, complementarizând celelalte forme de educație prin:

- valorificarea timpului liber al elevilor, din punct de vedere educațional;
- oportunități pentru valorificarea experiențelor de viață ale elevilor, prin cadrul mai flexibil și mai deschis și prin diversificarea mediilor de învățare cotidiene;
- participare voluntară, individuală sau colectivă;
- modalități flexibile de a răspunde intereselor elevilor - gama largă de activități pe care le propune și posibilitatea fiecărui elev de a decide la ce activități să participe;
- dezvoltarea competențelor pentru viață și pregătirea tinerilor pentru a deveni cetățeni activi; pe lângă informațiile și competențele specifice anumitor domenii de activitate în care se încadrează proiectele sau activitățile nonformale, elevii își dezvoltă și capacități organizatorice, capacități de autogospodărire, de management al timpului, de gândire critică, de adoptare a unor decizii sau rezolvare de probleme;
- un cadru de exersare și de cultivare a diferitelor înclinații, aptitudini și capacități, de manifestare a talentelor în artă, cultură, muzică, sport, pictură, IT etc.

Obiectivele pedagogice specifice educației nonformale completează resursele educației formale la nivelul unor coordonate "de vocație" așa cum precizează Viviane Landsheere:

- sprijinirea elevilor, studenților, adulților etc. cu șanse speciale-minime-maxime, de reușită școlară, profesională etc;
- stimularea dezvoltării personalității elevilor, studenților etc. și a comunității educative locale, la niveluri de performanță și de competență superioare, relevante în plan intelectual, moral, tehnologic, estetic, fizic;
- valorificarea adecvată a strategiilor de proiectare-realizare a acțiunilor (de formare și de perfecționare profesională);
- de organizare a timpului liber; de alfabetizare funcțională a grupurilor sociale defavorizate.

Educația nonformală sprijină, direct și indirect, acțiunile și influențele sistemului de învățământ prin **două circuite pedagogice** principale:

a) **un circuit pedagogic situat în afara clasei:**

- cercuri pe discipline de învățământ, cercuri interdisciplinare, cercuri tematice/transdisciplinare;
- ansambluri sportive, artistice, culturale etc;
- întreceri, competiții, concursuri, olimpiade școlare.

b) **un circuit pedagogic situat în afara școlii:**

- activități perișcolare- organizate special pentru valorificarea educativă a timpului liber:

- cu resurse tradiționale: excursii, vizite, tabere, cluburi, universități populare, vizionări de spectacole (teatru, cinema etc.) și de expoziții etc;
- cu resurse moderne: videotecă, mediatecă, discotecă; radio- televiziune școlară; instruire asistată pe calculator, cu rețele de programe nonformale etc;
- activități parașcolare- organizate în mediul socio-profesional, ca "soluții alternative" de perfecționare, reciclare, instruire permanentă, instituționalizate special la nivel de presă pedagogică, radio-televiziune școlară; cursuri, conferințe tematice - cu programe speciale de educație permanentă etc.

Teoria "deșcolarizării societății" a lui Ivan Iuich propune "patru rețele ale cunoașterii" caracteristice pentru "noile instituții educative" de tip nonformal:

a) **o rețea de "servicii utilizată în activitatea zilnică "** care pun la dispoziția publicului diferite "obiecte educative": instrumente, biblioteci, laboratoare, săli de expoziții, săli de spectacol, muzee etc;

b) **o rețea de "schimburi de cunoștințe"** actualizate, bazată pe "o listă de persoane" dispuse și capabile de asemenea activități;

c) **o rețea de comunicare susținută printr-un organism** care "facilitează întrunirile între "semeni" și înregistrarea dorințelor în materie de educație;

d) **o rețea de adrese ale persoanelor profesioniste sau amatoare**, capabile de "servicii educative" oferite chiar la nivelul unui "anuar".

Conținuturile educației nonformale urmăresc desfășurarea unei activități cu caracter formativ, prin excelență, dirijate de personalul specializat în strânsă legătură cu părinții, elevii, organizațiile nonguvernamentale social-culturale.

Conținutul și metodologia educației nonformale evidențiază următoarele note specifice care apar la nivel funcțional-structural pe fondul unui plus de flexibilitate realizat în raport cu educația formală și de deschidere în raport cu educația informală:

a) **proiectarea pedagogică neformalizată**, cu programe deschise spre interdisciplinaritate și educație permanentă - la nivel general-uman, profesional, sportiv, estetic etc;

b) **organizația facultativă, neformalizată (ONG)**, cu profilare dependentă de opțiunile elevilor și ale comunităților școlare și locale, cu deschideri speciale spre experiment și inovație;

c) **evaluarea facultativă**, neformalizată, cu accente psihologice, prioritar stimulative, fără note sau calificative oficiale.

Aceste note specifice explică avantajele dar și limitele educației nonformale dependente de incapacitatea momentană a acesteia de validare socială a rezultatelor care "nu conduc decât rareori la o calificare oficială a competențelor" după Viviane De Landsheere.

Exemple de programe sau de activități de educație nonformală

Activități directe în sprijinul instruirii elevilor

- activități individuale (consultația, antrenamentul)
- activități de grup (meditația, cercul pe materii, vizita de lucru)

Activități directe în sprijinul educării elevilor

- formarea competențelor de organizare-autoorganizare (atribuirea de sarcini, organizarea clasei de elevi)

- acțiuni unidisciplinare (excursia de studiu, concursul școlar, olimpiade, sesiuni de comunicări științifice)

- activități pluri și interdisciplinare (cercurile extracurriculare, serbările școlare, competiții culturale, competiții sportive, expoziții școlare, vizite de studiu în țară sau în alte țări, ateliere teoretice și practice, activități culturale -vizite la muzee/centre culturale, mese rotunde, tabere școlare, cluburi școlare, jocuri interculturale, jocuri de cooperare, discuții în grupuri mici sau în plen despre probleme care îi preocupă pe tineri la ora actuală, acțiunile organizațiilor prin promovarea de proiecte pe cele cinci piste educaționale.

Activități indirecte în sprijinul educării

- comemorări sau festivități

- școala părinților

- ședința cu părinții

- consultații pentru părinți

- invitați- personalități, reprezentanți ai unor instituții culturale, sportive, medicale, organizații socio-profesionale

Activități indirecte în sprijinul instruirii

- amenajarea unor spații destinate unei discipline: punctul, colțul, centrul, atelierul... disciplinei

- traducerea unor mijloace informatice de predare

În ceea ce privește desfășurarea educației nonformale, L. Srinivasan (1985) distingea **patru mari opțiuni metodologice** generale:

➤ centrată pe conținuturi (sănătate, planing familial, formare agricolă);

➤ centrată pe probleme ale vieții cotidiene;

➤ centrată pe conștientizare (în vederea cunoașterii și respectării drepturilor și libertăților individuale);

➤ educație umanistă (cultivarea unei imagini corecte despre sine, a încrederii în capacitățile de inițiativă, de creație, de decizie.

Limitele educației nonformale reflectă fluiditatea structurilor organizatorice focalizate în prea mare măsură asupra obiectivelor pe termen scurt și asupra "libertății" metodologice a educatorilor. Ele comportă, astfel, **trei riscuri pedagogice majore**:

- promovarea unui activism de suprafață dependent doar de îndeplinirea obiectivelor concrete;

- avansarea unui proiect dependent doar de mijloacele tehnice disponibile, care pot dezechilibra corelația funcțională dintre subiectul și obiectul educației;

- eludarea posibilităților de validare socială reală a rezultatelor în raport cu "diplomele și certificatele" obținute la nivelul educației formale.

- neimplicare totală ci doar de suprafață a celor care îndrumă aceste activități

Educația nonformală oferă un câmp motivațional mai larg și mai deschis procesului de formare-dezvoltare a personalității elevului, având o capacitate rapidă de receptare a tuturor influențelor pedagogice informale, aflate, altfel, într-o expansiune cantitativă greu controlabilă.

Dezvoltarea educației nonformale oferă sugestii și chiar soluții pentru depășirea prelungitei "crize a școlii".

Valențele educative ale activităților nonformale reliefează relația mai destinsă, mai apropiată dintre educator și educat. Chiar dacă profesorul conduce întregul demers didactic, elevii se pot manifesta spontan și liber. Adultul nu își impune punctual de vedere, cel mult sugerează, cooperează și îi sprijină să devină buni organizatori ai propriei activități. În primul plan se află educabilul, în plan secund rămânând cadrul didactic, tocmai pentru ca elevul să își poată valorifica abilitățile organizatorice, de cooperare, de colaborare, de asumare a responsabilității. Paleta de strategii didactice variate oferă elevului șansa de a acumula experiențe de viață prin contactul nemijlocit cu oamenii, cu fenomenele de cultură materială și spirituală. Educatul devine resursă, producător, lider de opinie, cu alte cuvinte, participant activ la propria învățare.

În vederea creșterii interesului școlarii pentru cunoaștere și a dezvoltării unor trăiri emoționale autentice, activitățile nonformale trebuie să țină cont de interesele, înclinațiile, preocupările, preferințele elevilor.

Pentru a stimula dezvoltarea cognitivă, spirituală, interpersonală și socială, activitățile nonformale, ca și cele formale, se adaptează cerințelor individuale ale elevilor, potențialului acestora.

Școala din zilele noastre nu poate ignora experiențele acumulate de elevi în cadrul acestor activități. Ca și educația formală, cea nonformală urmărește formarea unor comportamente propice învățării continue, chiar și prin mijloace proprii, achiziționarea unui volum de informații și transferarea lui în diverse domenii ale cunoașterii, dezvoltarea gândirii critice, multiplicarea experiențelor pozitive.

În ultimul timp, constatăm o tendință de apropiere între educația formală și cea nonformală: prima tinde să devină tot mai flexibilă, mai adaptată nevoilor și motivațiilor specifice educabililor, în vreme ce a doua se organizează din ce în ce mai riguros, urmărește o cât mai explicită recunoaștere publică, folosește metode deja probate și recunoscute de specialiști, urmărește asigurarea unei anumite calități.

Cu toate acestea, educația nonformală își are rolul ei, sprijinind eforturile celor care doresc sporirea coerenței procesului instructiv-educativ: educația permanentă și orientarea prospectivă a educației.

Bibliografie:

1. Cucuș, C., 1998, Psihopedagogie, Editura Polirom, Iași;
 2. Joița, E., 2003, Pedagogie și elemente de psihologie școlară, Editura Arves, Craiova;
 3. Toader, A.D., 1995, Psihologia schimbării și educația. Polarități și accente ale procesului educațional, EDP, București;
- [http://iec.psih.uaic.ro/Strategii de educatie nonformala](http://iec.psih.uaic.ro/Strategii%20de%20educatie%20nonformala)
<http://www.imparte.ro/Ajutor/Reintegrare-sociala/Educatia-non-formala-si-avantajele-sale>
<http://www.asociatia-profesorilor.ro/educatia-nonformala>
<http://www.didactic.ro/materiale/educatia-nonformala>

Voluntaritul - modalitate de educație nonformală

Profesor învățământ primar Ciaușu Paraschiva
Școala Gimnazială Nr.1 Pildești, Județul Neamț

„Există trei metode de a învăța înțelepciunea:
prima este prin reflecție, metoda cea mai nobilă dintre toate,
a doua este prin imitație, metoda cea mai facilă,
a treia este prin experiență, metoda cea mai puternică”.

(Confucius)

Exemple de bune practici

Viitorul și evoluția unei societăți sunt legate de dezvoltarea și educația copiilor, cei care, la un moment dat vor purta această responsabilitate. Plecând de la această premisă, voluntariatul pentru copii este un mod eficient și altruist de a-ți aduce contribuția la viitorul societății din care faci parte. El însușește cele mai nobile aspirații ale omenirii - pacea, libertatea, oportunitatea, siguranța și justiția pentru toate persoanele. Educația nonformală în școli are o componentă de lucru în care sunt implicați voluntarii, de aceea gama diversă de implicare a acestora cuprinde programe, precum: promovarea drepturilor copilului, educație pentru sănătate, combaterea violenței în școli, ecologizare. Activitățile specifice derulate de către voluntari sunt: sesiunile și campaniile informative, de conștientizare și informare specific programelor, campanii sociale, teatru-forum, excursii, etc. Nu de foarte mult timp educația nonformală a început să fie în vogă și la noi în țară. Acest concept a apărut pentru prima dată prin anii '60 și venea ca o completare pentru educația formală, adică aceea predată în instituțiile de învățământ.

O definiție universal acceptată a educației nonformale încă nu există, însă este înțeleasă ca “orice acțiune organizată în afara sistemului școlar, prin care se formează o punte între cunoștințele predate de profesori și punerea lor în practică”(sursa <http://dezbatemromania.ro>). Prin intermediul acestui tip de educație intrăm în contact cu o nouă abordare a învățării, pusă în aplicare prin activități plăcute și motivante. Principalele aspecte care atrag la educația nonformală sunt caracterul voluntar al acesteia pe de-o parte, dar și faptul că se bazează mai mult pe practică decât pe teorie.

Educația nonformală este diferită față de educația formală, atât prin conținut cât și prin formele de realizare. Conținutul este organizat pe arii de interes (și nu pe ani de studiu sau discipline academice) iar formele sunt foarte diverse ca durată, modalitate de organizare sau predare. Educația nonformală este caracterizată prin:

- răspunsuri concrete la cerințele fixate, în funcție de interese clar stabilite;
- obținerea abstractizărilor prin extragerea de cunoștințe din viața practică
- reducerea la minim a funcțiilor de predare, lăsând mai mult loc funcției de învățare.

Autorii care au în vedere elevii ca grup țintă subliniază că educația nonformală conține acele “influențe educative”, care au loc în afara clasei: activități extradidactice sau activități opționale sau facultative. Alții vorbesc despre educația non-formală ca despre “educația extrașcolară”. Mai este identificată și cu “educația adulților”. Dar cei mai mulți recunosc că educația nonformală are un caracter mai puțin rigid, dar adesea cu același rezultat formativ ca și educația școlară sau formală. Acțiunile educative, care sunt plasate

în cadrul acestui tip de educație, sunt flexibile și vin în întâmpinarea diferitor interese, particulare sau chiar specifice pentru fiecare persoană. Deși se desfășoară totul într-un mod organizat, persoana în cauză alege de bunăvoie să se implice, fără să aștepte în schimb recompense financiare sau recompense specifice educației formale: notele. De asemenea nu se aplica nici pedepse, cum ar fi absențele, scăderea notei la purtare și altele. Există totuși obiective clare de învățare atașate activităților desfășurate într-un cadru nonformal, dar atingerea lor se realizează într-un alt mod decât acela al predării, care este metoda de bază din instituțiile de învățământ. Contrastând metoda de învățare de mai sus, educația nonformală oferă posibilitatea unor altfel de metode, interactive și diversificate, pentru obținerea unor cunoștințe și aptitudini noi, cât și pentru punerea acestora în practică. Câteva exemple de metode folosite în contextul nonformal pot fi:

- activități de team building
- jocuri de rol
- dezbateri
- brainstorming
- jocuri de improvizație

Selectarea metodelor depinde, desigur, de scopul activității respective.

Am ales să desfășor o activitate în calitate de lider voluntar pentru că îmi doresc să particip la crearea unei lumi mai bune, o lume în care toți tinerii se implică pentru binele comun, îmi doresc să realizez o educație pentru cetățenie democratică, proces de învățare socială, care acordă o egală importanță cunoștințelor, valorilor, atitudinilor și capacităților de acțiune și de participare într-o societate democratică și multiculturală. Ea se realizează prin abordări educaționale multiple, intercorelate, cum sunt: educația civică, educația pentru drepturile omului, educația interculturală, educația pentru pace, educația pentru dezvoltare durabilă, educația globală, educația pentru media etc.

Educației pentru cetățenie democratică se bazează pe următoarele principii:

- **respectul față de sine și față de ceilalți** – elevii trebuie ajutați să adopte acest principiu și în același timp este bine să se aibă în vedere și dezvoltarea unei stime de sine pozitive.
- **cum se poate rezolva un conflict adoptând o atitudine pașnică** – elevii vor învăța că cea mai importantă formă de comunicare în cazul unui conflict este asertivitatea sau abilitatea de a ne exprima emoțiile și convingerile fără a afecta și ataca drepturile celorlalți. Astfel se va observa dezvoltarea unor relații de ajutor reciproc, înțelegere și prietenie la nivelul claselor de elevi.
- **dezvoltarea unui mediu favorabil procesului de învățare** – profesorii vor crea un mediu lipsit de orice „amenințare”, oferind astfel elevilor posibilitatea de a se exprima liber, fără riscul de a fi ridiculizați. Astfel îi învățăm pe elevi cum anume să-și exprime și să-și susțină un anumit punct de vedere luând în calcul argumente concrete.
- **deschiderea spre acceptarea unor diferențe culturale și sociale** – profesorii unității de învățământ pot organiza o serie de *activități cu caracter extrașcolar* în scopul identificării unor diferențe interculturale și pentru a determina implicarea și colaborarea între cât mai mulți dintre elevii școlii.

Am devenit lider voluntar în școala unde îmi desfășor activitatea în urma parcurgerii unui set de trei module de formare care mi-au dezvoltat abilitățile necesare coordonării unui club de voluntariat cu ajutorul unor instrumente de lucru precum: manual, curriculum și o baza de jocuri și povestiri. Programul IMPACT (Implicare, Motivare, Participare, Acțiune, Comunitate, Tineri) este un model de educație extracurriculară nonformală în România constând într-o rețea de cluburi de inițiativă comunitară pentru tineri. Cluburile combină învățarea, distracția și serviciul în folosul comunității pentru a ajuta tinerii să-și dezvolte abilități de viață. Reflecția este „metoda cea mai nobilă de învățare” care îmbogățește învățarea prin experiență desfășurată în cadrul Clubului IMPACT. Tinerii sunt învățați și motivați să se dezvolte pe patru componente cheie:

- cetățenie activă - prin parcurgerea activităților din modulele de cetățenie activă, tinerii își dezvoltă competențele (prin intermediul proiectelor de serviciu în folosul comunității) pentru a deveni un cetățean responsabil, de încredere, integru, plin de compasiune, capabil să contribuie la bunăstarea și binele comunității sale.
- angajabilitate - tinerii își dezvoltă competențe sociale, organizaționale și tehnice pentru a le crește șansele de succes pe o piață competitivă a muncii.
- antreprenoriat social - tinerii devin antreprenori creativi și curajoși care să aibă în vedere, dincolo de dobândirea profitului, atingerea unor scopuri sociale și de mediu.
- leadership – li se oferă tinerilor oportunități de implicare în activități de facilitare și/sau coordonare în cadrul programelor care să dezvolte competențele specifice unor lideri capabili să urmărească pe termen lung binele și bunăstarea comunității.

Pornind de la aceste obiective generale, prin implementarea curriculumului IMPACT se propune dezvoltarea a cinci competențe cheie, care sunt în același timp și competențe transversale. Acestea pot fi atinse în dacă în cadrul clubului sunt organizate întâlniri pe fiecare din cele patru componente (cetățenie, angajabilitate, antreprenoriat social și leadership). Transversabilitatea reprezintă capacitatea unei competențe de a putea fi atinsă la niveluri diferite. Înainte de a merge mai departe, este important să înțelegem ce înseamnă competențele ca rezultat final al învățării pe care ne propunem să îl atingem prin intermediul Programului IMPACT. Rezultatele învățării reprezintă ceea ce o persoană înțelege, cunoaște și este capabilă să facă la finalizarea unui proces de învățare. Rezultatele învățării se exprimă prin competențele dobândite. În școala românească se acumulează prea multe cunoștințe, dar nu se dezvoltă structurat competențe care să atingă în special sfera abilităților și a valorilor sau atitudinilor. În acest sens, curriculumul IMPACT pune în special accent pe dezvoltarea de valori și abilități, atingând tangențial și sfera cunoștințelor. Schema prezentată în continuare - ROATA ÎNVĂȚĂRII ÎN IMPACT – ilustrează obiectivele generale IMPACT, cele cinci competențe cheie și valorile de bază care sunt cuprinse în cele cinci competențe IMPACT.

FIGURA 1.

Competențe = CUNOȘTINȚE (ce cunoști) + ABILITĂȚI (ce poți să faci) + ATITUDINI (cum te comporți)

Competențe din sfera managementului de proiect (proiecte de serviciu în folosul comunității sau proiecte de antreprenariat social):

- Identifică nevoi realiste și abordabile de către un club IMPACT în comunitate;
- Are inițiativă și ia decizii referitoare la proiectele ;
- Stabilește obiective clare și rezultate în cadrul unui proiect ;
- Alocă oameni și resurse în cadrul unei activități;
- Planifică utilizarea eficientă a resurselor în cadrul proiectului;
- Participă la îmbunătățirea continuă a planului unui proiect ;
- Participă la scrierea unui proiect ;
- Dezvoltă un plan personal de învățare asociat fiecărui proiect ;
- Prevede riscurile unui proiect, evaluează alternative și aplică criterii de evaluare;
- Gândește critic și are o abordare pozitivă în rezolvarea de probleme;
- Colectează, analizează și organizează informații.

Competențe din sfera comunicării

- Ascultă activ și înțelege;
- Vorbește clar și direct (asertiv);
- Negociază activ și responsabil;
- Negociază conflicte în cadrul clubului;
- Empatizează cu membrii clubului;
- Este persuasiv, aduce și prezintă eficient argumente în diferite situații;
- Utilizează mijloacele de comunicare IMPACT (rețeaua de comunicare);
- Vorbește și scrie într-un mod creativ (folosește creativitate în comunicare);
- Oferă și primește feedback de la membrii grupului, dar și de la lideri: își comunică nevoile, așteptările și temerile;
- Participă la discuțiile de grup;
- Folosește un limbaj care dovedește respect față de ceilalți membri ai clubului;
- Folosește eficient limbajul corpului și limbajul vorbit;
- Dezbate și folosește mijloace de argumentare.

Competențe din sfera tehnică

- Se documentează și folosește diferite instrumente importante în cadrul clubului: (lista de prezență, procesul verbal al întâlnirii, template-ul de proiect, chestionare de evaluare, scrisori de intenție, redactarea povestilor de succes, a CV-urilor, etc);
- Utilizează tehnologii și instrumente de comunicare IMPACT: website, platforma

de comunicare, newslettere, grupuri de discuții, e-mail, etc.;

- Folosește diferite programe IT creative pentru a dezvolta diverse materiale de promovare în cadrul clubului IMPACT;
- Folosește diferite instrumente de căutare și cercetare de oportunități (în special pe internet).

Competențe din sfera managementului personal și al managementului de grup

1. Competențe din sfera managementului personal

a. Autoevaluare

Constientizează nevoia de a învăța pentru a susține dezvoltarea atât la nivel personal, cât și la nivelul comunității;

Monitorizează și evaluează propriile performanțe în cadrul clubului;

Identifică noi oportunități de dezvoltare în cadrul clubului ;

Evaluează și își planifică timpul personal, dar și timpul clubului.

b. Stabilire de scopuri

Planifică scopuri personale și de grup în cadrul clubului;

Este responsabil și investește timp în învățarea personală;

Își propune diverse niveluri de performanță în cadrul .

2. Competențe din sfera managementului de grup

a. Lucru în echipă

Lucrează și colaborează cu persoane diferite ca: vârsta, gen, rasă, religie, etc;

Respectă ceilalți membri ai clubului;

Lucrează eficient individual, dar și ca membru al echipei;

Identifică rolurile sale și ale celorlalți în cadrul echipei;

Utilizează competențele de lucru în echipă în diferite situații de conflict sau criză, etc.

b. Facilitare

Facilitează un joc, o poveste sau alte metode în cadrul clubului sau în afara acestuia;

Adaptează metode la nevoile grupului;

Motivează membrii clubului sau alte persoane;

Cunoaște diverse metode de educație nonformală pentru a lucra cu tinerii;

Manageriază informațiile și timp (personal sau al grupului);

Deleagă sarcini în cadrul grupului dacă este necesar;

Reprezintă clubul sau grupul în diverse situații (întâlniri, seminarii, conferințe, prezentări, etc.);

Împarte leadershipul grupului sau al clubului cu alți membri;

Organizează și planifică întâlniri;

Ia decizii etice în cadrul clubului.

3. Competențe din sfera creativității și inovației

Abordează problemele și soluțiile într-un mod flexibil;

Rezolvă probleme (aplică o gamă de strategii inovatoare pentru a rezolva problemele);

Riscă și învață din riscuri;

Transformă ideile bune în acțiuni concrete;

Privește în afara „cutiei” și are o abordare practică/pragmatică;

Ia decizii (abilitatea de a aduna informații, de a evalua opinii cu scopul de a lua decizii cât mai argumentate).

Pentru a participa la o activitate de voluntariat trebuie în primul rând să-ți dorești lucrul acesta. Ceea ce faci trebuie să vină din inimă și nu dintr-o constrângere sau impunere din partea cuiva. Consider că trebuie să conștientizezi acele probleme, acele lipsuri pe care le constăți în jurul tău și dacă dorești și ai forțele necesare să încerci o rezolvare sau măcar o ameliorare a acestora. Noi, dascălii avem nobila misiune de a-i forma pe elevii noștri în spiritul acelor valori umane care să le permită o bună integrare în societate. În ceea ce privește activitatea de voluntariat trebuie să recunosc că m-am lovit de anumite idei preconcepute pe care mi-a fost destul de greu să le demontez. Astfel am întâlnit copii care mi-au spus că nu li se pare normal, de exemplu să strângă gunoaiile din pădure după cei certați cu buna cuviință. Le-am spus că această acțiune nu este obligatorie și să privească doar la colegi. Bineînțeles că în cadrul acelor ore care mi-au permis (educație civică, științe, consiliere) am încercat să discut pe aceste neînțelegeri ivite și am ajuns la concluzia că facem un bine pădurii, și apoi nouă tuturor. În ceea ce-i privește pe cei care au ignorat regulile de comportare civilizată poate vor realiza într-o zi că acțiunile lor dăunează și vor încerca să nu mai repete. Astfel, copiii și-au dat seama că ei sunt cei care pot face ceva, dându-le un exemplu părinților, fraților, rudelor, cunoștințelor. Stă în puterea noastră a tuturor să facem ca lucrurile să se schimbe. Pot spune că acum acțiunile de voluntariat sunt percepute altfel de către elevi, iar de multe ori ideile pentru activitățile viitoare vin de la ei. Sunt mândri că pot oferi ceva fără ca să aștepte altceva în schimb.

Modelul educațional IMPACT folosește ca metodologie educațională învățarea prin experiență cu accent pe metodologia educației prin serviciului în folosul comunității (service learning) și a educației prin aventură. Folosind această metodologie IMPACT se adresează tinerilor și copiilor cu vârsta între 11 și 19 ani. Pe lângă proiectul de serviciu în folosul comunității care este principalul instrument de învățare, în cadrul modelului IMPACT folosim alte trei instrumente de învățare accesibile liderilor și membrilor:

- Un curriculum educațional pentru lideri, pe patru componente: cetățenie activă, angajabilitate, antreprenoriat social și leadership;
- Un instrument de reflecție și autoevaluare pentru membri: Jurnalul;
- Un instrument de evaluarea a competențelor dobândite, pentru membrii „pașaportul

Activitățile standard în cadrul cluburilor sunt:

- Întâlnirile regulate de club
- Scrierea și implementarea de proiecte de serviciu în folosul comunității (cel puțin două proiecte pe an/club)
- Întâlniri regulate de reflecție și de evaluare a competențelor dobândite (două întâlniri de reflecție/autoevaluare/ an /club)

Cum se desfășoară activitatea într-un club IMPACT?

Practic, fiecare club este format în medie din aproximativ 12-15 tineri sau copii și 2-4 lideri (profesori, părinți, studenți, etc). Aceștia se întâlnesc pe tot parcursul anului școlar, odată pe săptămână timp de 1-2 ore în cadrul unei întâlniri de club. Întâlnirile clubului se desfășoară după o structură standard, dar flexibilă în funcție de nevoile fiecărui club și folosind instrumentele de învățare de mai sus.

Întâlnirea debutează cu o activitate de dinamizare a grupului (joc), continuă cu o povestire de internalizare a valorilor descrise mai sus, urmată de alte jocuri sau alte metode

nonformale (dezbateri, studii de caz, simulări, etc.) din aria educației prin experiență sau a educației nonformale. Toate activitățile sunt precedate de discuții facilitate de lideri pentru a extrage semnificațiile cheie trecând participanții printr-un proces de reflecție, generalizare și aplicare a celor învățate în viața de zi cu zi.

În cadrul întâlnirii, membrii lucrează împreună și la planificarea și implementarea unui proiect de serviciu în folosul comunității. Proiectele sunt alese democratic și implementate de tineri, „vocea” și motivația tinerilor fiind foarte importante în identificarea nevoilor comunității, planificarea și implementarea acestora. Proiectele se desfășoară după o structură standard, dar flexibilă în funcție de nevoile fiecărui club și folosind instrumentele de învățare de mai sus.

Exemple de bune practici:

1. VĂ AȘTEPTĂM CU DRAG LA ȘCOALĂ!

Elevii voluntari din Clubul IMPACT SKY al Școlii cu clasele I-VIII Pildești, jud. Neamț, împreună cu liderii coordonatori vor organiza activități instructiv-educative pentru preșcolarii care vor veni în clasa I, la care vor participa și alți elevi din școala noastră, cadre didactice, părinți. Liderii coordonatori vor aduce informații legate de pasul important pe care preșcolarii îl vor face în septembrie, vor prezenta materialele alese și utilitatea lor pentru începerea anului școlar. Participanții (elevi, cadre didactice, părinți) vor fi informați despre programul școlar al copiilor și de importanța accesului la educație.

2. NATURA ÎN MIJLOCUL NOSTRU

Elevii voluntari din Clubul IMPACT SKY al Școlii cu clasele I-VIII Pildești, jud. Neamț, împreună cu liderii coordonatori vor organiza activități ecologice, la care vor participa și alți elevi din școala noastră, cadre didactice, părinți. Reprezentanții de la Direcția Silvică Piatra Neamț vor aduce informații legate de protecția mediului, vor face aplicații practice și vor dona puieți de molid. Participanții (elevi, cadre didactice, părinți) vor planta acești puieți și flori de sezon.

3. NU EȘTI NICIODATĂ SINGUR!

Elevii voluntari din Clubul IMPACT SKY al Școlii cu clasele I-VIII Pildești, jud. Neamț, împreună cu liderii coordonatori au luat hotărârea de a sprijini cațiva copii (trei) din clasele I-IV care au o situație materială precară, cauzată de criza în care se află țara ce a dus la pierderea locurilor de muncă ale părinților, dar cu rezultate la învățatură foarte bune. Au donat pentru aceștia jucării și au procurat hăinuțe și rechizite necesare activităților școlare.

4. SĂNĂTATEA-BUNUL CEL MAI DE PREȚ!

Elevii voluntari din Clubul IMPACT SKY al Școlii cu clasele I-VIII Pildești, jud. Neamț, împreună cu liderii coordonatori vor organiza activități instructiv-educative pentru preșcolarii din clasa I, la care vor participa și alți elevi din școala noastră, cadre didactice, părinți. Liderii coordonatori vor invita un medic care le va vorbi elevilor despre modalități de a ne păstra sănătatea și informații legate de prevenirea îmbolnăvirilor cauzate de microbi, radiații. Vor fi prezentate materiale (filme, postere, pliante) despre: igiena orală, igiena corpului, a îmbrăcăminteii, boli cauzate de lipsa igienei, reguli care trebuie păstrate pentru prevenirea îmbolnăvirilor, regimul de activitate și odihnă precum și despre timpul liber.

Avantaje pentru elevi

Strategia de dezvoltare a activității educative școlare și extrașcolare proiectată de Ministerul Educației Naționale pornește de la premisa că abordarea educațională complementară formal – nonformal asigură plus valoarea sistemului educațional.

Voluntariatul pune în valoare ideea de colaborare, de lucru în echipă. Fiecare elev trebuie să participe la astfel de activități, să-și asume atât rolul de membru cât și pe cel de lider al echipei din care face parte.

Apar oportunități care le oferă elevilor noi perspective, noi experiențe și îi ajută în acest fel să crească pe plan personal, să valorifice rolul definitiv pe care educația îl exercită în pregătirea tuturor copiilor de a deveni cetățeni active într-o societate dinamică, în continuă schimbare, contribuind totodată la procesul permanent de îmbunătățire a calității vieții.

Alte avantaje sunt:

- libertatea foarte mare de mobilitate care le este oferită;
- libertatea de exprimare a propriilor idei;
- pot învăța doar ceea ce le place;
- educația nonformală este accesibilă tuturor, prin flexibilitate și adaptabilitate, nu impune restricții sau condiționări, dar nici nu oferă recompense de genul celor pe care le oferă educația formală (note, medii, burse etc.) Ea pur și simplu oferă noi perspective și oportunități pe plan personal, cât și profesional. Este utilă în nenumărate domenii, și ajută la completarea programei școlare.
- aplicarea modelului diversității prin abordarea diferențiată, inițierea de proiecte în care să fie implicați elevi, cadre didactice de diferite specialități, parteneri educaționali, pornind de la părinți, societatea civilă, media și comunitate.
- contextele create de diversele modalități de concretizare a acestui tip de educație: proiecte, manifestări punctuale, aplicații tematice etc, oferă posibilitatea abordărilor interdisciplinare, crosscurriculare și transdisciplinare, exersarea competențelor și abilităților de viață într-o manieră integrată, de dezvoltare holistică a personalității.
- valorificarea potențialului creativ al elevilor prin inițierea de noi proiecte educative și asumarea de roluri;
- valorificarea voluntariatului și dezvoltarea conștiinței utilității sociale a tinerilor;
- promovarea dialogului intercultural în vederea creșterii calității vieții comunității;
- inițierea tinerilor în managementul de proiect, în activități antreprenoriale și în procesul decizional în vederea finalizării demersurilor lor.

Voluntariatul îi ajută pe tineri să devină agenți ai schimbării, capabili să-și transforme propria viață și comunitatea în care trăiesc în mod pozitiv.

„Pentru a dezvolta responsabilitate, tinerii trebuie să fie responsabili;
pentru a învăța să le pese, trebuie să acționeze cu grijă față de ceilalți;
iar pentru a învăța să le pese de binele comun, trebuie să contribuie la acesta.”
(Thomas Lickona, Educating for Character).

ANEXA 1

„NATURA IN MIJLOCUL NOSTRU”

IMPACT, SKY, SC PILDESTI	Locatia PILDESTI	APRILIE 2010
<p>Descrierea sumară a proiectului Elevii voluntari din Clubul IMPACT SKY al Scolii cu clasele I-VIII Pildesti, jud. Neamt, impreuna cu liderii coordonatori vor organiza activitati ecologice, la care vor participa si alti elevi din scoala noastra, cadre didactice, parinti. De la Directia Silvica Piatra Neamt vor avea informatii legate de protectia mediului, vor face aplicatii practice plantand rasaduri de flori.</p> <p>Justificarea Proiectului Existenta unui spatiu verde in jurul scolii, lipsit oarecum de culoare, a determinat voluntarii Clubului IMPACT sa realizeze activitati de ecologizare a zonei, de plantare de flori.</p> <p>Obiective</p> <ol style="list-style-type: none">1. Incurajarea contactelor intre elevii scolii noastre si promovarea principiilor stimulative in educatia acestora;2. Promovarea Clubului IMPACT SKY ;3. Infrumusetarea zonelor din jurul scolii.	<p>Activități</p> <ol style="list-style-type: none">1. Prezentarea unui material Power-Point despre Luna Padurii. Discutarea pe marginea celor vizionate.2. Curatarea zonei identificate, pregatindu-se terenul.3. Plantarea florilor de sezon, in jardiniere . <p>Evaluare</p> <ul style="list-style-type: none">- Beneficiari directi: elevi din scoala noastra, 35 cadre didactice.- Beneficiari indirecti: locuitorii satului Pildesti. <p>Parteneri si sponsori Fundatia Noi Orizonturi Directia Silvica Piatra Neamt</p> <p>Buget 350 RON</p>	

Scris de: Ciasu Paraschiva

Revizuit de: Pica Daniel

ANEXA 2

„SĂNĂTATEA-BUNUL CEL MAI DE PREȚ!”

IMPACT, SKY, SC PILDESTI	Locatia PILDESTI	MAI 2011
<p>Descrierea sumară a proiectului Elevii voluntari din Clubul IMPACT SKY al Școlii cu clasele I-VIII Pildești, jud. Neamț, împreună cu liderii coordonatori vor organiza activități instructiv-educative pentru preșcolarii din clasa I, la care vor participa și alți elevi din școala noastră, cadre didactice, părinți. Liderii coordonatori vor invita un medic care le va vorbi elevilor despre modalități de a ne păstra sănătatea și informații legate de prevenirea îmbolnăvirilor cauzate de microbi, radiații. Vor fi prezentate materiale (filme, postere, pliante) despre: igiena orală, igiena corpului, a îmbrăcămintei, boli cauzate de lipsa igienei, reguli care trebuie păstrate pentru prevenirea îmbolnăvirilor, regimul de activitate și odihnă precum și despre timpul liber.</p> <p>Justificarea Proiectului Membrii Clubului Impact au observat că în strânsă legătură cu păstrarea unui mediu curat se află menținerea sănătății. De aceea s-au gândit la o activitate de educație pentru sănătate pentru școlarii din clasa I, care au învățat să scrie și să citească. Pentru perioada vacanței de vară, ei vor avea ca sarcină aplicarea cunoștințelor dobândite în această activitate, citirea materialului primit și respectarea regulilor pentru păstrarea sănătății.</p> <p>Obiective</p> <ol style="list-style-type: none">1. Încurajarea contactelor între elevi și promovarea principiilor stimulative în educația pentru sănătate;	<ol style="list-style-type: none">2. Promovarea Clubului IMPACT SKY ;3. Valorificarea experiențelor de comunicare individuală și de grup câștigate în cadrul programului IMPACT;4. Dezvoltarea unor comportamente de protecție a sănătății <p>Activități</p> <ul style="list-style-type: none">- Realizarea unor afișe de către membrii Clubului IMPACT cu câteva locuri importante din școală: biblioteca, sala de calculatoare, sala de sport, alte săli destinate educației.- Prezentarea un material despre importanța educației pentru sănătate. Discutarea pe marginea celor prezentate.- Achiziționarea și distribuirea materialelor pentru igiena personală școlarii din clasa I. <p>Evaluare</p> <ul style="list-style-type: none">-Beneficiari direcți: 45 elevi din clasa I din școala noastră, 3 cadre didactice.-Beneficiari indirecți: membrii clubului IMPACT <p>Parteneri si sponsori Școala cu clasele I-VIII Pildesti si FNO</p> <p>Buget 560 RON FNO</p>	
<p>Scris de: Ciaus Paraschiva</p> 	<p>Revizuit de: Pica Daniel</p> 	

Bibliografie:

1. Miruna Carianopol, Stefan Colibaba, Cristiana Faur, Maria Lacatus, Roxana Marinescu, Ruxandra Popovici, Vanda Stan, Marilena Suciuc - 2007- Împreună - Educația pentru cetățenie democratică, Editura Humanitas Educational, București
2. Lambriu Mihaela, Vameșu Ancuța (Coordonatori) - România 2010. Sectorul guvernamental – profil, tendințe, provocări, Editura Litera, București
3. Standarde de calitate IMPACT
4. Manualul IMPACT-FNO Ghidul Clubului IMPACT
5. <http://www.noi-orizonturi.ro>
6. www.tabara-viata.ro
7. <http://dezbatemromania.ro>

Rolul educației în dezvoltarea personalității școlarului mic

Profesor învățământ primar Ciudin Ana
Școala Gimnazială Bălțătești, județul Neamț

Prin educație se urmărește formarea unei personalități în concordanță cu cerințele obiective ale societății, dar și ale individului. Ca orice fenomen social, educația are în mod implicit și un caracter istoric. Ea a apărut odată cu societatea, evoluează și se schimbă în funcție de transformările ce se produc în cadrul societății. În trecut, educația se referea doar la o etapă din viața omului, fapt datorat ritmului lent de dezvoltare a societății. Dar chiar și în aceste condiții, marile personalități ale omenirii, au insistat pe ideea că educația este necesar să se exercite asupra individului, pe tot parcursul vieții sale. Seneca de exemplu, considera că și „bătrânii trebuie să învețe”, Comenius susține că „pentru fiecare om viața este o școală, da e la leagăn până la mormânt”, iar Nicolae Iorga precizează că „învățat este omul care se învață neconținut pe dânsul și învață neconținut pe alții”. Deci, educația permanentă devine o necesitate a vieții contemporane, reprezentând un principiu teoretic și acțional care încearcă să ordoneze o realitate specifică secolului nostru.

Cel mai important criteriu care impune și justifică educația permanentă este factorul social, schițat de accelerarea schimbărilor, dinamismului, mobilitatea profesiilor, evoluția științelor, sporirea timpului liber, criza modelelor relaționale și de viață, precum și de creșterea gradului de democratizare a vieții sociale. Mai nou, necesitatea educației este impusă și de o serie de factori individuali cum ar fi necesitatea integrării dinamice a omului în societate, nivelul crescut al aspirațiilor individuale, sentimentul demnității personale, nevoia de încredere în viitor și în progres. Scopul fundamental al educației permanente este de a menține și de îmbunătăți calitatea vieții și progresul. Așadar, educația ca proces de modelare a personalității, realizat de familie, școală, societate are ca scop pregătirea copilului pentru viață. Autoeducația evidențiază faptul că omul nu reprezintă un produs inert al unor forțe externe sau interne.

Caracteristica definitorie a omului este aceea de a fi nu numai un produs al evoluției biologice naturale, ci- în primul rând-al unei modelări sociale și culturale a personalității. Majoritatea covârșitoare a specialiștilor înclină astăzi spre teza că personalitatea este o rezultată a interacțiunii dialectice dintre ereditate, mediu și educație. Această „naștere” a personalității se realizează în procesul socializării, care impune determinări specifice relației dintre componentele biopsihice și cele sociale.

A educa înseamnă a cultiva curățenia sufletească și buna cuviință a copiilor și a tinerilor, a-l crește pe copil moral și în evlavie, a avea grijă de sufletul lui, a-i modela inteligența, a forma un atlet pentru Hristos; pe scurt, a te îngriji de mântuirea sufletului lui. Educația este asemenea unei arte: artă mai mare decât acesta nu există, pentru că, dacă toate artele aduc un folos pentru lumea de aici, arta educației se săvârșește în vederea accederii în lumea viitoare- Ioan Hrisostom.

Educația este o activitate socială complexă care se realizează printr-un lanț nesfârșit de acțiuni exercitate în mod conștient, sistematic și organizat, în fiecare moment un subiect –individual sau colectiv- acționând asupra unui obiect-individual sau colectiv -,

în vederea transformării acestuia din urmă într-o personalitate activă și creatoare, corespunzătoare atât condițiilor istorico-sociale prezente și de perspectivă, cât și potențialul său biopsihic individual.

Orice om se naște cu un patrimoniu genetic denumit de regulă, genotip. Primul factor care formează persoana într-o perspectivă multidirecțională este familia. Aceasta are menirea de a-l introduce pe copil în valorile grupului de referință, dar și de formare a primelor conduite sau de interiorizare a unor stări de spirit elementare. Familia constituie mediul cel mai natural cu puțință și care exercită o influență imensă, de multe ori în mod implicit, ascuns, indirect.

Familia trebuie mai mult să formeze decât să informeze. Copilul „absoarbe” din mediul apropiat, familial primele impresii, formându-și conduite prin mimetism și contagiune direct. Copiii vor face sau vor crede precum părinții, imitând comportamentele acestora.

La fel cum este prezentat în definiție, educația contribuie la formarea personalității individului, la integrarea sa activă în viața socială și profesională. În fond prin educație se urmăresc două mari scopuri: primul e să dăm copilului cunoștințe generale de care, bineînțeles va avea nevoie să se servească: acesta este instrucția. Celălalt e să pregătim în copilul de azi pe omul de mâine și aceasta este educația (Berger, 1973). Iar scopul educației este atins atunci când individul obține acea autonomie care –l determină să fie stăpân pe propriu destin și pe propria personalitate.

Personalitatea nu este o stare despre care se poate spune că trebuie conturată definitiv, static prin educația instituționalizată. O parte din trăsăturile personalității sunt formate direct prin educație, însă foarte multe dintre calitățile acesteia sunt opera propriei formări, care depinde în ultimă instanță, tot de educație.

În ultimul timp, teoreticienii folosesc termenul „metacogniție” pentru a circumscrie o nouă competență a celui care este educat. Aptitudinea de a „metacunoaște”, de a gândi asupra gândirii, adică de a avea „o conștiință globală a atuurilor intelectuale de care dispunem, precum procesul gândirii, concentrarea memoriei etc, care conduc la o mai bună funcționare și producere a cunoștințelor, devine în prezent o prioritate.

Dacă cel care învață ia cunoștință de propriile lui procese de gândire și de posibilitățile lui de învățare, el poate nu numai să-și sporească repertoriul strategiilor, ci să-și dezvolte astfel o măiestrie spontană, actualizând prin selecție și aplicație, cele mai potrivite achiziții. Nu achiziția în sine este valoroasă, ci cum, când și ce se actualizează atunci când trebuie. Educația poate deveni astfel un sistem „autopoietic”(Prefost, 1994) adică un resort autoregulator(un fel de „auto-facere”, de fasonare pe cont propriu) pentru individ, care cultivă și facilitează autogenerarea unor scheme de gândire sau de conduită care s-au dovedit a fi eficiente și au condus la sporirea autonomiei persoanei.

Dezvoltarea psihică este rezultatul interacțiunii dintre factorii interni și externi. Se consideră că în cadrul acestor factori educația deține rolul conducător datorită specificului acțiunii sale ce se manifestă nu numai direct, ci și indirect prin intermediul celorlalți factori.

Acest rol se justifică, în primul rând prin aceea că educația își creează ea însăși premisele eficiente prin elaborarea unor condiții interne favorabile. Factorii externi acționează prin intermediul celor interni, în urma acestui proces se acumulează experiență care, la rândul său, devine condiție internă și premisă a acțiunii ulterioare a acestor factori.

Educația contribuie la îmbogățirea acestei experiențe în mod organizat, potrivit unei finalități, insistând asupra realizării unei corelații optime între aspectul informativ și cel formativ al acestei experiențe.

Potențialul ereditar, propriu fiecărui individ, nu favorizează în mod egal toate componentele ce vor alcătui personalitatea. Rolul educației este de a acționa asupra tuturor componentelor, compensându-le pe acelea cu un substrat genetic mai „slab” și asigurând în același timp, un echilibrul între ele, condiție a dezvoltării armonioase a personalității.

Izvorul dezvoltării psihice îl constituie contradicțiile interne care apar ca urmare a influențelor externe. În acest context, educația, ca factor extern, contribuie la declanșarea și intensificarea luptei dintre elementele contrarii, furnizând în același timp și mijloacele necesare pentru depășirea și rezolvarea unor contradicții interne, pregătind totodată terenul în vederea apariției altora, procesul continuându-se la infinit.

Un alt argument în favoarea demonstrării rolului determinant al educației se referă la intervenția acesteia în ameliorarea condițiilor de mediu, în crearea unui climat educațional favorabil cu valențe educative puternice asupra formării personalității umane. Formarea și educarea colectivului de elevi este un exemplu concludent din acest punct de vedere.

În relația sa cu mediul omul nu este un produs pasiv al împrejurărilor, intervenind în mod activ pentru modificarea lor. Prin sa de selectare și vehiculare a valorilor sociale, educația oferă omului posibilitatea de a cunoaște și înțelege aceste împrejurări, conferindu-i intervenției sale un caracter activ și conștient în același timp. Este o altă dovadă care ne permite să apreciem că educația are un rol determinant în dezvoltarea personalității umane.

BIBLIOGRAFIE

- Albu, Gabriel: În căutarea educației autentice, Editura Polirom, Iași, 2002
Cucos, Constantin: Educația-iubire, edificare, desăvârșire, Editura Polirom, Iași, 2008
Nicola, Ioan: Tratat de pedagogie școlară, Editura Aramis, București, 2003
Cucos, Constantin: Pedagogie- Ediția a II a, Editura Polirom, Iași, 2006
Dewey, John: Trei scrieri despre educație, Editura didactică și pedagogică, București, 1977
Salade, Dumitru: Educație și personalitate, Casa cărții de știință, Cluj-Napoca, 1995
Bontaș, Ioan: Tratat de pedagogie, ediția a VI-a, Editura BIC ALL, București, 2007
Birch, A.: Psihologia dezvoltării, Editura Tehnică, București, 2000
Ionescu, M.: Instrucție și educație, Ediția a III-a revăzută, „Vasile Goldiș”, University Press, Arad, 2007
Dafinoiu, I.: Personalitatea elevilor. Temperamentul și caracterul, în "Psihologie școlară", coord. A. Cosmovici; L. Iacob, Editura Polirom, Iași, 1999
Monteil, J-M.: Educație și formare, Editura Polirom, Iași, 1997
Călin, M.: Teoria educației. Fundamentarea epistemologică și metodologică a acțiunii educative, Editura ALL, București, 1996
Ionescu, M.; Chiș, V. (coord.): Pedagogie. Suporturi pentru formarea profesorilor, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001
Stan, C. : Teoria educației. Actualitate și perspective, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001

Aspecte ale agresivității în școală

Profesor logoped Coceanu Maria

Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Neamț

Agresivitatea umană nu este un domeniu ușor de studiat, principala dificultate rezultând din natura eterogenă a termenului.

Dacă în limbajul curent termenii agresivitate-agresiune-violență par să aibă aproape același înțeles, unii autori consideră că agresivitatea este situată la nivelul dispozițiilor, fiind tensiunea care pune organismul în mișcare, până când motivația actului comportamental va fi diminuată sau satisfăcută (Doron și Parot, 1999).

„Agresiunea înseamnă trecerea de la potențialitate la actul propriu-zis, acest act putând fi definit ca un comportament al cărui scop este distrugerea parțială sau totală a unui obiect sau a unei persoane” (Preda, 1998, p. 38).

Noțiunea de violență se referă la un act agresiv caracterizată îndeosebi prin folosirea forței brute, fizice reprezentând una din formele majore de manifestare a agresivității (Preda, 1998; Florea, 2003).

Agresivitatea în școală este un fenomen extrem de complex datorită multitudinii de forme, cauze și alte aspecte specifice care au constituit obiectul mai multor studii de specialitate din diverse domenii: psihologiei, pedagogiei, sociologiei etc.

Vandalismul școlar reprezintă actele de violență specifice, orientate către obiecte, bunuri, proprietăți.

Cohen a descris cinci tipuri de vandalism (C. Neamțu, 2003, p. 211):

- vandalismul achizitiv - ce are drept element specific faptul că distrugerea se efectuează în scopul obținerii unor avantaje materiale: câștigarea unor bani, obiecte sau alte avantaje;
- vandalismul tactic - care urmărește să realizeze alte obiective decât dobândirea unor avantaje materiale, ca, de exemplu, publicitatea pentru o cauză; din această perspectivă, mesajele graffiti de pe pereții școlilor, desfigurarea sau distrugerea simbolurilor autorității școlare sunt exemplele cel mai frecvent întâlnite în cadrul școlii;
- vandalismul vindicativ - care se caracterizează prin faptul că producerea unui prejudiciu se face în scopul răzbunării, pentru a compensa o frustrare sau pentru a realiza o dorință; distrugerea bunurilor unor colegi sau a bunurilor profesorilor sunt exemplele tipice de vandalism vindicativ școlar;
- vandalismul ca joc - ce se produce în timpul jocului și are ca motivație tipică curiozitatea, distracția sau competiția pentru a domina;
- vandalismul malițios - în care elementul de agresivitate, dublat de sentimentul de furie, nu are o țintă specifică, programată, deliberată - ca în cazul vandalismului vindicativ - dar care este la fel de direct (în sensul că se adresează unei categorii specifice de bunuri) și are caracter responsabil (apare ca o soluție la un set particular de probleme biografice și structurale ale celui care vandalizează).

Violența este o formă de manifestare a agresivității prezentă în mediul școlar din întreaga lume. Un studiu al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) efectuat pe 38 de țări din Europa, Israel și SUA privind comportamentele cu risc pentru sănătatea copiilor și adolescenților a arătat că există mari diferențe trans-naționale în ceea ce privește prevalența

violentei fizice în rândul elevilor (Currie și colab., 2008). Referitor la țara noastră, rezultatele studiului au arătat că frecvența violentei fizice a înregistrat valori cuprinse între 15% pentru copii în vârstă de 15 ani și 19% la cei cu vârste cuprinse între 11 și 13 ani.

Manifestările agresive pot fi asociate cu alte comportamente cu risc pentru sănătate precum: fumatul, consumul de alcool-droguri, comportamentul sexual cu risc, autoagresivitate (comportament suicidal), comportamentul alimentar cu risc (supra sau subalimentația), activitatea fizică redusă (sedentarismul) (CDC, 1990).

În urma unui studiu efectuat pe un eșantion de 4950 elevi de liceu din patru zone geografice ale României (Banat, Moldova, Muntenia și Transilvania) care a avut ca scop să stabilească aria comportamentală cu risc crescut pe plan național, s-a efectuat o ierarhizare a scorurilor de risc comportamental la elevii din România.

Concluzia a fost că, pe plan național, agresivitatea s-a delimitat ca și gravitate, urmată de sedentarism, consum de alcool, comportament sexual, fumat, consum de droguri (Mireștean, Irimie, Samoilă, Beldean-Galea și Decanovici, 2011). Chiar dacă rezultatele acestui studiu, au arătat că fumatul și consumul de droguri ocupă rangul V, respectiv VI în ceea ce privește gravitatea printre celelalte comportamente cu risc pentru sănătate, totuși aceste comportamente la tinerii din România reprezintă o problemă importantă. Fumatul este considerat unul dintre comportamentele cu risc pentru sănătate cel mai acceptat social (Irimie, Mireștean, Samoilă, Beldean-Galea și Decanovici, 2010).

Sub eticheta “violenta” se pot identifica o diversitate de forme de conduită – violența la intensitatea cea mai mică dar și forme de intensitate crescută (Neamțu, 2003). Anghel, Liiceanu, Săucan și Voinea (2006) precizează că acum este acceptată o definiție largă a violentei școlare, incluzând pe lângă delincvență, fapte care scapă, semnalărilor judiciare.

Luând în considerare aceste aspecte și anume paleta largă de comportamente care pot fi încadrate ca forme ale violentei școlare, și comportamentul de tip “bullying” poate fi considerat ca o formă a violentei școlare. Potrivit lui Olweus (1991) acest tip de comportament este definit astfel:

- expunerea repetată și de lungă durată a unei persoane la acțiuni negative din partea uneia sau mai multor persoane;
- acțiunea negativă se produce atunci când un individ încearcă în mod intenționat să prejudicieze, să aducă injurii sau să inducă o stare de disconfort unei alte persoane;
- acțiunile negative pot fi realizate prin contact fizic, cuvinte, gesturi obscene, prin refuzul de a îndeplini o rugămintă etc.;
- termenul bullying nu trebuie folosit atunci când conflictul are loc între doi subiecți cu forțe (fizică și psihologică) aproximativ egale.

Având la bază tabloul agresivității prin limbaj conturat de Constantin Păunescu, autori precum Hăvârneanu și Amorăriței (2001) prezintă forme ale agresivității prin limbaj precum: calomnia, denigrarea, autodenigrarea, ironia, sarcasmul.

O altă clasificare a conduitelor agresive în școală este realizată de Herbert (1991) care are în vedere mai multe criterii – planul agresiunii, verbal/ fizic, gradul de deschidere, directă/ indirectă, și tipul de implicare a agresorului, activă/ pasivă.

Formele de manifestare a agresivității elevilor față de profesori au fost percepute ca fiind zgomotul, refuzul elevului de a realiza o sarcină exprimată prin - sabotaj, negativism,

rezistență pasivă etc., intrările - ieșirile din clasă ale elevilor neautorizate de profesor, agresivitatea verbal, injurii, lipsă de respect.

Copiii care cad victimă actelor agresive pot fi recunoscuți prin faptul că pot deveni abătuți, irascibili, dezamăgiți sau oboșiți și retrași. Pot ajunge să fie violenți cu cei din casă, cu cei din anturajul lor și cu prietenii. Martorii inocenți ai acestor acte agresive suportă și ei consecințele. Situația poate genera în ei o teamă teribilă, care are repercusiuni asupra capacității lor de învățare.

Bibliografie:

Anghel, F., Liiceanu, A., Săucan, D., & Voinea, L., (2006). *Legislație privind drepturile copilului, violența și violența școlară*, Ed. Alpha MDM, București.

Center for Disease Control and Promotion (CDC), (1990). *Chronic Disease and Health Promotion, Youth Risk Behavior Surveillance System (YRBSS)*, <http://www.cdc.gov/chronicdisease/resources/reports.htm>.

Currie, C., Gabhainn, S.N., Godeau, E., Roberts, C., Smith, R., Currie, D., Picket, W., Richter, M., Morgan, A., & Barnekow, V., (2008). *Inequalities in young people's health*. http://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0005/53852/E91416.pdf.

Doron, R., & Parot, F., (1999), *Dicționar de psihologie*, Editura Humanitas, București.

Florea, M., (2003), *Teorii psihologice asupra agresivității*, <http://www.history-cluj.ro/SU/annuare/2003/Florea.htm>.

Herbert, J., (1991), *La violence a l'école. Guide de prevention et techniques d'intervention*, Edition Logiques, Montreal.

Mireștean, I.M., Irimie, S., Samoilă, C., Beldean-Galea, I., Decanovici, A., (2011), *Utilizarea metodei cotării și scorării riscului în epidemiologia comportamentală*, Simpozionul Național „Evaluarea și Promovarea sănătății”, București.

Neamțu, C., (2003), *Devianța școlară - Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor*, Ed. Polirom, Iași.

Olweus, D., (1991), *Bully/victim problems among school children: Basic facts and effects of a school based intervention program*, apud D. Pepler & K. H. Rubin (coord.), *The Development and Treatment of Childhood Aggression*, Lawrence Erlbaum, Hillsdale, N.J.

Păunescu, C., (2001), *Agresivitatea și condiția umană*, Editura Tehnică, București.

Preda, V. (1998). *Delicvența juvenilă, o abordare multidisciplinară*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.

Șoitu, L., Hăvârneanu C., (2001), *Agresivitatea în școală*, Editura Institutului European, Iași.

Evaluarea randamentului școlar

Profesor Cozma Mariana
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă
Tîrgu-Neamț, județul Neamț

Evaluarea reprezintă consemnarea în termeni cantitativi, prin note, calificative, puncte, a nivelului performanței școlare. Ea oferă, la nivel de grup, o ordonare a performanțelor de la cele mai înalte la cele mai scăzute. Ea îi clasifică după performanțe și are un rol diagnostic, înregistrând o stare de fapt.

Dar a evalua înseamnă mai mult decât a măsura. Înseamnă a da un verdict, care, al rândul lui, suscită la elevi comparații, judecăți apreciative, trăiri, opinii și atitudini. Ea activează la elevi o gamă largă de factori motivaționali, cu efecte stimulative sau dimpotrivă inhibante pentru performanță.

Evaluarea claselor include toate procedeele și instrumentele pe care profesorii le folosesc pentru a lua decizii cu privire la progeresul elevilor. De asemenea sunt cuprinse decizii instructive cum ar fi: repartizarea în clase, predarea unei tematici sau promovarea unei instrucții suplimentare.

Evaluarea servește unor scopuri strâns interrelaționate:

- scopul de a crește învățarea;
- de a dezvolta motivația.

Relația între învățare și evaluare este puternică și obustă. Elevii învață mai mult în clasele în care sunt folosite teste decât acolo unde acestea nu sunt utilizate, iar întrebările scurte puse frecvent sunt mai eficiente decât cele lungi.

Deși evaluare este o problemă controversată efectele sale sunt de neevitat. Afirmarea unei legături între teste și motivație este, de asemenea, o controversă. Criticile chiar argumentează că testarea deteriorează motivația.

Testarea frecventă și completă nu reprezintă răspunsul la această controversă. Tipul testării este important. Dacă elevii știu că teste urmează să măsoareabilitatea lor de a-și aminti fapte, atunci ei se vor concentra asupra memoriei. Dacă, dimpotrivă, testele le cere să învețe informații și să conecteze ideile în pattern-uri pline de sens, studiul lor de pattern-uri va urma aceeași cale. Evaluare exercită o influență puternică nu atât supra cat de mult învață elevul, cât asupra felului în care învață elevul.

Există o legătură strânsă între evaluare și motivație. Descoperim că elevii sunt motivați intrinsec în a înțelege și a structura propriul mediu școlar. În contextul învățării, aceasta înseamnă că cei care învață au nevoie să știe ce trebuie să învețe, de ce învață ceea ce învață și cum progresează ei, au nevoie să-și cunoască rezultatele.

Evaluarea nefrecventă, arbitrară și irelevantă, sau aceea evaluare la care elevii au cu greu succes poate într-adevăr afecta motivația și deteriorează învățarea.

Norme și criterii de referință în evaluare:

Normele și criteriile de referință în evaluare reprezintă două căi alternative de a repartiza valoarea măsurilor.

Normele de referință înseamnă că o decizie despre performanța unui elev se bazează pe o comparare a acestuia cu cea a colegilor lui. Criteriul de referință înseamnă că o decizie este luată în acord cu un standard predestinat. Criteriile de evaluare au două avantaje. În primul rând, pentru că reflectă măsura în care scopurile sunt atinse. În al doilea rând, accentul pus pe competiția între elevi are avantaje motivaționale importante.

O modalitate majoră de evaluare a procesului de învățare în clasă este folosirea testelor formulate de către profesor. Când sunt bine constituite, teste făcute de profesor promovează o evaluare rapidă și fidelă a progresului elevului.

Trei schimbări survin în pattern-urile de evaluare pe măsură ce elevii înaintază în școlaritate:

- profesorii tind să se bazeze mai puțin pe testele publicate
- accentul pe obiectivele afective slăbește în raport cu accentul pe obiectivele cognitive
- dependența de măsurarea performanțelor slăbește în favoarea testelor formale

Forme și tipuri de evaluare:

- **Evaluarea inițială**, care se realizează la începutul unei secvențe, unui capitol sau ciclului de învățământ.
- **Evaluarea continuă** are loc pe tot parcursul desfășurării procesului de învățământ. Aceasta vizează nu atât comportamentele finale ale elevului, cât, mai ales, formarea unor judecăți asupra eficienței învățării. Ea cere ca fiecare comportament realizat de elev să fie măsurat între anumite limite.
- **Evaluarea cumulativă (sumativă sau globală)** este normativă și se face la intervale mai mari de timp, la finele unor secvențe temporale sau tematice. Aceasta oferă posibilitatea aprecierii modului în care au fost atinse obiectivele proiectate sau secvențele ale lor, acoperind un conținut integral sau unități mai mari ale acestuia. Cel mai recomandat instrument este *testul standardizat*.

Evaluarea formativă:

Evaluarea formativă implică operația de diagnostic, dar nu se reduce la aceasta. Ea stramută accentul de la produs la proces, de la rezultatele finite ale învățării la drumul parcurs de subiect în asimilarea cunoștințelor, preocupându-se nu atât de clasificarea unui subiect, cât de obținerea unei imagini cât mai exacte asupra posibilităților reale ale mișcărilor lui în conținuturile învățării.

Practicată pe parcurs, longitudinal și infiltrându-se în curgerea proceselor de instruire și învățare, pe care le acompaniază sistematic, evaluarea devine, în acest caz, sursă a unei duble aferenței inverse: către profesor, pe care îl informează cu privire la dificultățile întâmpinate, determinându-l să-și reconsidere strategia de predare; către elev, arătându-le până la ce le-au permis să se ridice în învățare, eforturilor prestate și informându-i implicit asupra posibilităților de care dispun, pe care nu le-au pus încă în aplicare.

Modelul de evaluare formativă a pornit de la următoarele cerințe: să fie continuă, sistematică, intensivă, parțială (analitică) și globală (sintetică), cantitativă și calitativă, uniform distribuită pe parcursul grupului; să vizeze lectura, informația, documentarea dar și coeficientul de asimilare și capacitatea de a opera cu informația; să fie edificatoare pentru

cel care decide asupra notei, dar să fie și stimulativă pentru cel care învață, astfel încât acesta să nu o perceapă ca pe un act de supraîncărcare, ci ca pe un mijloc de perfecționare profesională.

Se poate aprecia că profesorul face evaluare formativă atunci când:

- apreciind rezultatele, el nu sancționează elevul, ci semnalează erorile și incită la corectarea lor;
- folosește nota în scopuri stimulative în raport cu elevul și cu sursa de reflecție pentru sine;
- însoțește nota cu aprecieri verbale;
- ia în considerație nu numai produsul finit al învățării, ci și drumul parcurs de elev în însușirea cunoștințelor, posibilităților lui latente.

Totodată putem spune că elevul se apreciază formativ atunci când:

- își perfecționează metodele de studiu;
- se automobilează în înfrângerea dificultăților;
- dezvoltă mecanisme de control și autocontrol.

Unul dintre efectele (imediate dar/mai ales pe termen lung) ale evaluării formative este capacitatea de autoevaluare a celui care învață, capacitatea lui de elabora/emite aprecieri valorizatoare cu privire la propria performanță. Aceasta este o achiziție personalitară majoră. Ea nu este legată strict de activitatea școlară dar activitatea școlii este decisivă pentru formarea ei.

Autoevaluarea se realizează corect numai în măsura în care elevul/studentul învață să distingă între competență și performanță, între acestea și propriile posibilități; învață să (se)evalueze științific (cât mai obiectiv).

Procesul autoevaluativ include, în complexitatea lui, un set de factori subiectivi/interni (C. Stan, 2001): componenta afectiv- motivațională (nivelul de aspirație și nivelul expectanței imediate) și componenta estimativă (estimarea potențialului propriu și estimarea dificultății sarcinii). Acestor factori li se asociază factori externi, obiectivi (demersul evaluativ al profesorului, status-urile școlar și filial); ei acționează mediat dar intercorelat celor interni asupra conduitei autoevaluative a celui care învață.

Controlul acestor factori, atât cât este posibil (și cu cât este mai pregnant, consecvent, sistematic și, bineînțeles științific, este mai eficient) se realizează prin eforturile conjugate ale profesorului și elevului/studentului. Autoevaluarea, ca element complementar evaluării, trebuie să fie un obiectiv didactic explicit în cadrul fiecărei discipline de învățământ. Nu trebuie eludată nici formarea progresivă a competenței de (auto)evaluare a cadrului didactic.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitru, I. Al. – *Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă*, Editura de Vest, Timișoara, 2000
2. Golu, P., Golu, I. - *Psihologie educațională*, Ed. Miron, București, 2003
3. Cucos, C. – *Pedagogie*, Ed.polirom, Iași, 2002

Rolul conținuturilor științifice în educația contemporană

Profesor învățământ preșcolar Craiu Maria

Școala de Artă „Sergiu Celibidache”

Roman, jud. Neamț

Societatea contemporană este dominată de revoluția științifică și tehnică, ce se impune prin amploare și profunzime, influențând toate elementele forțelor de producție și toate ramurile și domeniile de activitate.

Condițiile societății contemporane, dezvoltarea în ritm rapid a științei și tehnicii, amplificarea și derularea tot mai accelerată a vieții, impun ca exigențele față de pregătirea omului să sporească în mod considerabil. Educația își extinde acțiunea la dimensiunile întregii societăți, prin canalele sociale, propulsându-se o cantitate tot mai mare de informație și toți factorii sociali dobândind capacități educative. Educația se extinde și se diversifică de-a lungul întregii vieți a omului, devenind o educație permanentă.

Educația contemporană este o educație universală, caracterizată prin complexitate și globalitate, concepută într-o viziune holistă și prospectivă, cu sublinierea permanenței ei. Complexitatea educației este evidentă prin universalitatea și permanența ei.

Lumea contemporană se străduiește cu rezultate evidente să devină, din ce în ce mai mult o lume unitară. Anticiparea viitorului într-o perspectivă științifică constituie o necesitate a omului contemporan, pentru a găsi soluții concrete și rapide în rezolvarea multiplelor probleme pe care le ridică viața. Dacă trecutul explică viitorul, apoi viitorul este rațiunea de a fi a prezentului.

Grigore Moisil spunea că ”o societate nu este bună azi, dacă ieri nu s-a gândit la mâine”. Întrucât viitorul se construiește pe baza trecutului, se impune reconsiderarea valorilor esențiale și permanente ale trecutului, reactualizate și îmbogățite în prezent. Toate acestea justifică înarmarea omului contemporan cu o viziune prospectivă, cu capacitatea de a descifra viitorul. Prin însăși vocația ei, educația este o activitate anticipativă, ea pregătind omul de azi pentru ziua de mâine. Condițiile societății contemporane produc mutații frecvente în toate sectoarele vieții, obligând omul contemporan la o permanentă adaptare. În condițiile dezvoltării accelerate a științei și tehnicii, a unor frecvente mutații, capacitatea de adaptare rapidă la noile situații devine una dintre calitățile principale ale omului modern.

Educația, inclusiv cea din învățământul preșcolar, trebuie să țină seama de tendințele și direcțiile de evoluție ale societății contemporane, să-și racordeze politica educațională la cerințele social-economice prezente și viitoare, restructurându-și permanent obiectivele, conținuturile și metodologia pentru:

- pregătirea copiilor și a tineretului în vederea impactului cu tehnologia modernă;
- centrarea educației pe copil, ajungând în învățământul preșcolar la programe diversificate și individualizate;
- punerea accentului pe rolul formativ al grădiniței de copii;
- asigurarea continuității între grădiniță și școală prin activizarea grupei de pregătire pentru școală și prin accentuarea socializării preșcolarelor;
- extinderea mobilității și flexibilității învățământului preșcolar prin introducerea unor activități optionale;

- asigurarea șanselor de instruire pentru toți copiii, fără nici un fel de discriminare.

Principiul educației permanente a determinat și determină în continuare o reconsiderare a întregii concepții cu privire la educație și instrucție. În condițiile societății contemporane și mai ales ale societății viitoare, instituțiile educaționale (preșcolare și școlare) trebuie să-i pregătească pe copii și pe tineri pentru învățarea continuă, pentru autoeducație și autoinstruire. Aceste deziderate reprezintă condiția esențială pentru înlesnirea perfecționării continue a indivizilor, pentru schimbarea eficiență a profesiei și pentru reconversia profesională, impuse de dinamica tot mai accelerată a profesiunilor în societatea postindustrială.

În strânsă legătură cu problematica educației permanente, procesul de accelerare a schimbărilor din societatea contemporană impune abordarea educației și a autoeducației și din perspective exigențelor viitorului. În sens prospectiv, menirea instituțiilor preșcolare și școlare este aceea de a-l învăța pe copil și tânăr, să-și decidă viitorul contribuind, în egală măsură, la dezvoltarea celorlalți și la propria dezvoltare.

Anticiparea viitorului, într-o perspectivă științifică, reprezintă o necesitate a omului contemporan pentru ca el să găsească soluții eficiente în rezolvarea problemelor cu care se confruntă. Prin urmare, se pune tot mai acut problema reconceperii educației într-o manieră prospectivă.

Unii pedagogi contemporani, printre care se numără și J. Delors, au ajuns la concluzia că educația trebuie organizată în jurul a patru piloni ai cunoașterii:

- a) a învăța să știi (dobândirea instrumentelor cunoașterii);
- b) a învăța să faci (relaționarea cu mediul înconjurător);
- c) a învăța să trăiești împreună cu alții (cooperarea și participarea la activitățile umane);
- d) a învăța să fii, care rezultă din primele trei elemente enumerate mai sus.

În concluzie, există în prezent două principii fundamentale care stau la baza procesului de educație și instrucție: principiul educației permanente și principiul orientării prospective a educației.

BIBLIOGRAFIE:

- Bonchis, E. (coord.), 2002, *Învățarea școlară*, Editura Universității Emanuel, Oradea;
Bonchis, 1975, *Ideile moderne despre copii*, E.D.P., București;
Guilford, I.P., 1972, *Educație și limbaj*, E.D.P., București.

Strategii și jocuri-exercițiu pentru stimularea potențialului creativ al preșcolarilor

Profesor învățământ preșcolar Crăciun Daniela
Liceul Tehnologic „Arhimandrit Chiriac Nicolau”
Vânători-Neamț, județul Neamț

J. Dewey, în analiza creativității, pornește de la semnificația de atribut al gândirii; G.W.Allport remarca faptul că în actul creației sunt implicate aptitudinile și chiar toate procesele psihice. J.Dewey și G.W.Allport au propus o altă viziune asupra creativității: omul dispune de un potențial, iar educația trebuie să-l descopere și să-ldezvolte.

Creativitatea a fost abordată ca proces,ca produs potențial și ca dimensiune structurală a personalității..Astăzi este acceptată ideea că în formă latentă, de potențial, ea se găsește în fiecare individ. Problema este descoperirea timpurie a acestui potențial și a specificului său, pentru a fi transformat în trăsătura de personalitate. Creativitatea preșcolarului este o creativitate expresivă care se manifestă în pantomimica, desen, joc, și una procesuală manifestată în repovestire, poveste creată. Centrarea procesului de învățământ pe învățarea creativă, organizarea unui ambient favorabil, dezvoltă potențialul creativ și-l poate transforma, în timp, în creativitate inovativă, inventivă.

Preșcolariata este vârsta care pretinde adultului să favorizeze dezvoltarea gândirii prin acțiuni educative care antrenează limbajul. Verbalizarea permanentă a acțiunilor, antrenarea copilului în dialog, formularea întrebărilor și încurajarea copilului de a le formula este un factor important.

Cadrul propice de manifestare și de stimulare a potențialului creativ este jocul. Jocul de construcții imită și reproduce modele, în același timp adaugă elemente noi date de emoțiile și dorințele copilului. Jocul de creație cu subiecte din viața cotidiană reproduce modele de comportamente oferite de adulți. În aceste jocuri se folosesc obiecte cărora li se dau semnificații reale, dar și semnificații proprii.

Psihologia și pedagogia creativității utilizează conceptul de învățare creativă care presupune stimularea, dezvoltarea potențialului creativ. Copilul activ și creativ depune eforturi de reflecție personală, de gândire, efectuează acțiuni mintale și practice de căutare, cercetare, redescoperă noi adevăruri, reelaborează noi cunoștințe. Educatoarea trebuie să profite de nevoia lui de cunoaștere și de activitate și să-l dirijeze în direcții constructive.

Strategiile de învățare interactive stimulează participarea preșcolarului la acțiune, îl ajută să socializeze prin munca în echipă. Metoda activă „Explozia stelară” are drept scop obținerea a cât mai multor conexiuni și aspecte, provocând copiii să formuleze întrebări. Se stabilește tema și se pun întrebări în legăturăcu ea: Ce?, Cine?, Unde?, De ce?, Când?. Întrebările inițiale pot genera și altele ca răspunsuri inedite. Este o nouă metodăde realizare a obiectivelor Noului Curriculum și se poate utiliza în activități ca: lecturi după imagini, convorbiri, povestiri, jocuri didactice, activități matematice și în activități de evaluare, ca de exemplu: lectura după imagini – „Primăvara”; povestire: „Unde au fugit jucăriile”.

Alte metode care stimulează creativitatea sunt: „Predarea învățarea reciprocă”, „Tehnică Lotus”, „Schimbă perechea”, „Brainstormingul”, „Pălăriile gânditoare”. „Tehnică viselor”(mai este numită și Tehnică visării cu ochii deschiși.) Copilul își lasă imaginația să

lucreze și apoi exprimă cum își închipuie aspecte proiectate în viitor: „Orașul meu”, „Casa mea”, „Eu când voi fi mare”, „Prietenii”, „România”. Solicită imaginația prin proiectarea de situații comparabile cu cele reale, existente. Copiii sunt împărțiți în grupuri de câte 4-5: povestitorii („Compuneți o mică poveste sau câteva propoziții”); constructorii („Construiți cartierul vostru așa cum va arăta când veți fi voi mari”); plasticienii („Colaj sau pictură”). Copiii colaborează în grup. Educația stimulează copiii în funcție de inteligența manifestată. Se bazează pe teoria inteligențelor multiple. La final, copiii prezintă rezultatele și explică ce au lucrat.

Educația estetică este parte importantă a favorizării creativității. Încă din perioada preșcolară, copilul trebuie să ia contact cu opere de artă. Aceasta creează emoții estetice. Preșcolarii percep culori și forme. Interpretează, analizează, iar apoi imaginează. Creația plastică face legătura între gândire și imaginație, între realitate și fantastic. Modelajul este un mod de exprimare a realității. Desenul este o formă de joc și de exteriorizare a conținuturilor psihice, este o proiecție directă, chiar o cale de comunicare a trăirilor subiective. Copiii confecționează cu plăcere jucării, tablouri, felicitări, măștișoare, măști. Se satisface trebuința de cunoaștere, de explorare, manipulare, efortul de a găsi soluții, perseverența de a reuși să creeze ceva: „Jucării cu materiale din natură”, „Peisaj de iarnă”, „Decorațiuni”, „Daruri pentru mama”.

Expresivitatea și creativitatea se exprimă și în comunicare. Expresivitatea are mai multe aspecte: artistică, gestică, verbală, emoțională, motorie. Un factor important este cel verbal. Creativitatea este legată de expresii și creații artistice, de invenții tehnologice, de descoperiri științifice, de comunicare interumană, de educație, de comportamente personale. Preșcolarii creativi manifestă comportamente specifice: sunt curioși, vin cu soluții și idei originale, au spirit de observație și inițiativă, pun întrebări, fac legături. Copiii se manifestă creativ pornind de la experiența și informațiile pe care le-au acumulat. Jocurile care contribuie la dezvoltarea creativității sunt: jocuri de cuvinte, compunere de ghicitori, de rime, povești create, titluri de povești, de tablouri, schimbarea finalului. Prin acestea se dezvoltă imaginația, puterea de a crea imagini și de a le transmite. Preșcolarii creează imagini, combină informația, imaginează pornind de la poveștile, tablourile, filmele auzite și văzute. Jocul cu cuvintele, cu rimele din folclorul copiilor este un material valoros pe care îl exploatăm cu succes.

Activitățile matematice dezvoltă flexibilitatea și fluiditatea gândirii prin exerciții de compunere și descompunere a numerelor și mulțimilor. Exerciții pentru influențarea creativității:

- 1) Ce poți face cu obiectul...? – să indice cât mai multe întrebări
- 2) Ce s-ar întâmpla dacă...? – să exprime cât mai multe consecințe
- 3) Aș vrea să fiu...(animal, plantă, profesie) pentru că...
- 4) Joc pe grupuri: „Mai desenează ceva” – desen colectiv; se formează grupe de copii; se stabilește tema și fiecare copil va desena un element care are legătură cu tema dată, coala de desen va merge la următorul care va face același lucru, iar la sfârșit un copil din grup va explica ce a desenat și va motiva alegerea făcută.
- 5) Joc exercițiu- construcții cu forme geometrice sau colaj cu figuri geometrice sau alte materiale, cu sau fără temă dată– cerc, triunghi, pătrat, dreptunghi; - cultivă flexibilitatea, fluiditatea, originalitatea.

6) Salata de povești – se realizează o nouă poveste prin amestecarea personajelor și evenimentelor.

7) Formularea unor propoziții în care toate cuvintele să înceapă cu același sunet.

8) Ce titlu se potrivește și de ce?

Profesia de educatoare, munca alături de copii și împreună cu copiii necesită multă creativitate în găsirea de soluții pentru situații diverse, variante de joc, etc. Problematizarea solicită atenția și interesul copilului pentru probleme, antrenează capacitatea de a anticipa și gândirea divergentă în a găsi soluții. Strategiile semieuristică utilizate de educatoare în joc și învățare, care tot sub formă de joc se desfășoară, împreună cu o atitudine stimulativă, aprobativă, participativă față de copil, potențează disponibilitățile creative.

Bibliografie

- 1) Elena Rafailă, Educarea creativității la vârsta preșcolară, Editura Aramis;
- 2) Silvia Breban, Elena Gongea, Georgeta Ruiu, Mihaela Fulga, Metode interactive de grup, Editura ARVES;
- 3) Revista Învățământului Preșcolar nr.1-2/ 2008 M.E.C.T.
- 4) Revista Învățământului Preșcolar nr.1-2/2005 M.E.C.
- 5) Educația elevilor hiperactivi și cu deficit de atenție

Metode de lucru cu elevii cu C.E.S.

Profesor psihopedagog Dănilă Mariana
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă
Tîrgu-Neamț, județul Neamț

În literatura de specialitate, spre deosebire de alte tulburări de limbaj, *dislexia-disgrafia* a fost definită din diferite unghiuri și cu o mare varietate de termeni, izvorâți din etiologia producerii fenomenului și a componentei structural-funcționale afectate, care determină imposibilitatea dezvoltării abilităților de scris-citit.

Termenii folosiți pentru denumirea tulburărilor de *alexie-agrafie* sau de *dislexie-disgrafie* sugerează că primele ar corespunde unui deficit total, iar celelalte unui deficit parțial în însușirea scris-cititului. În general, termenul de *dislexie-disgrafie* se referă la anomalii ale scris-cititului la copiii cu tulburări de achiziție, iar *alexiiile-agrafiile* sunt înțelese ca fiind tulburări ce apar în urma unor leziuni cerebrale.

Constantin Păunescu definește DISGRAFIA ca fiind „infirmitate circumscrisă ce rezultă din limitările discrete ale funcțiilor senzoriale sau anomalie în organizarea circuitelor cerebrale responsabile cu coordonarea vizuo-auditivo-verbală, care asigură actul complex al percepției și înțelegerii limbajului scris”.

Pornind de la faptul că, în majoritatea cazurilor disgrafia este însoțită de forme de dislexie și invers, E. Verza tinde ca cele două tipuri de tulburări să fie tratate împreună, vorbind de „sindromul dislexo-disgrafic” pe care îl definește, astfel: „incapacități paradoxale totale (alexie-agrafie) sau parțiale (dislexie-disgrafie) în învățarea și formarea deprinderilor de scris-citit, ce apare ca urmare a unor factori psihopedagogici necorespunzători sau neadecvați la structura psihică a subiectului, a insuficiențelor în dezvoltarea psihică și a personalității, a modificărilor morfo-funcționale de la nivelul sistemului nervos central și a deteriorării unor funcții din cadrul sistemului psihic uman, a deficiențelor spațio-temporale și psihomotricității, a unor condiții cu caracter genetic, a nedezvoltării vorbirii sau a deteriorării ei” și care „se manifestă prin apariția de confuzii frecvente între grafemele și literele asemănătoare; inversiuni, adăugiri, omisiuni și substituiri de grafeme și litere; omisiuni, adăugiri și substituiri de cuvinte și chiar sintagme; deformări de litere și grafeme; plasarea defectuoasă în spațiul paginii a grafemelor; neînțelegerea completă a celor scrise sau citite; lipsa de coerență logică a ideilor în scris și, în final, neputința de a dobândi abilitățile corespunzătoare vârstei, dezvoltării psihice și instrucției.”

Terapia copiilor dislexici nu se rezumă doar la dezvoltarea abilităților de scris-citit sau la dezvoltarea capacităților cognitive deficitare. Ei necesită consiliere psihologică sau în unele cazuri psihoterapie.

Pe parcursul anilor școlari copiii dislexici se confruntă cu tulburări emoționale și de dezvoltare a personalității, din ce în ce mai grave. Eșecul școlar poate cauza o stimă de sine scăzută, complex de inferioritate, sentimentul inutilității, anxietate, tulburări psihosomatice, nevrotice sau tulburări de comportament. Integrarea în colectivul clasei de multe ori devine deficitară. Ei au nevoie de un sprijin psihologic permanent pentru a face față mai ușor problemelor cu care se confruntă.

În activitățile terapeutice individuale sau de grup este preferabilă abordarea pozitivă, valorizarea și încurajarea copilului. Scopul intervențiilor psihologice este dezvoltarea unei imagini de sine reale, autoacceptarea, creșterea încrederii de sine, creșterea motivației față de învățatură, prelucrarea frustrărilor, creșterea rezilienței, reducerea problemelor emoționale sau de comportament ale copilului, îmbunătățirea adaptării la școală, dezvoltarea capacității de a se integra în colectiv, formarea unor rețele de sprijin în jurul copiilor, alcătuită din colegi și adulți.

Se folosesc mai multe metode: metoda jocurilor structurate, psihodramă pentru copii, psihoterapia experiențială, artterapia, terapia cognitiv-comportamentală etc. Au un efect benefic și diferitele activități și programe cu scopul integrării copiilor dislexici în societate.

Mai mulți autori subliniază importanța educării mediului social în care trăiește copilul dislexic. Consilierea parentală și consilierea/supervizarea pedagogilor va contribui la diminuarea problemelor emoționale, pe care le întâmpină copiii și astfel se va ajunge la dezvoltarea unei personalități armonioase.

Dar mult mai benefic decât să tratezi tulburările dislexo-disgrafice este să le previi.

Terapia Meixner are drept scop prevenirea dislexiei și reeducarea citit-scrisului și a fost experimentată de logoped-psihologul ungar dr. Meixner Ildikó.

Metoda Meixner este o metodă complexă fonetico-analitico-sintetică-logopedică în care se pune accent pe emiterea, analiza și sinteza sunetelor. Această metodă vine în sprijinul copilului dislexic prin folosirea metodelor psihologice și prin faptul că se adaptează la ritmul și nevoile lui, prevenind posibilitatea de a greși.

Principiile care stau la baza metodei Meixner sunt:

1. În primul rând, se cere respectarea *principiului pedagogic al gradației*, adică învățarea se face în pași mici.
2. *Principiul asociației triple în însușirea citit – scrisului*. Asocierea formei acustice a sunetului (fonemul) cu forma vizuală a literei (grafemul) se leagă cu engrama motrică a articulării sunetului, conștientizând poziția buzelor, poziția limbii, mișcarea corzilor vocale.
3. *Principiul prevenirii inhibiției omogene*. Metoda Meixner în procesul învățării alfabetului previne apariția inhibiției omogene prin faptul că literele, sunetele asemănătoare ca: m-n, b-d se predau la o distanță mare, într-o ordine aparte. Procesul psihic denumit „inhibiție omogenă” a fost descoperit de Dr. Ranschburg.
4. *Principiul prevenirii și evitării rigidității gândirii*. Din cauza disfuncționalității cerebrale, sistemul nervos și procesele psihice ale copilului dislexic nu funcționează flexibil. Pentru prevenirea acestui lucru trebuie să știm că numai exersarea multiplă sub formă de joc didactic, cu multiple exerciții, cu ilustrații manevrabile și corectarea imediată a greșelilor asigură rezultatul dorit.
5. *Principiul asigurării atmosferei agreabile, plăcute a activităților* cu elevii dislexici. Orele și toate activitățile elevilor dislexici trebuie în așa fel organizate, încât să se asigure un climat plăcut, în care copilul să se simtă bine. Motivația pozitivă continuă, recompensa imediată a tuturor eforturilor îl fac pe copilul emotiv și care obosește repede să depună efort în realizarea rezultatelor dorite, învingând emoția și stresul inhibitor caracteristic copilului dislexic.

Prin intermediul metodei de prevenție meixneriană se dezvoltă ariile care contribuie la evitarea apariției și tratarea adecvată a dislexiei și a disgrafiei: vocabularul pasiv și activ, percepția vorbirii, înțelegerea vorbirii, atenția, memoria auditivă, memoria vizuală, diferențierea auditivă fond-formă, discriminarea auditivă, diferențierea vizuală fond-formă, discriminarea vizuală, coordonarea vizuo-motrică, motricitatea, echilibrul, motricitatea fină, schema corporală, orientarea spațială, orientarea temporală, serialitatea.

Terapia Sindelar (*programul de dezvoltare cognitivă Sindelar*) este o metodă de prevenție și de terapie, destinată copiilor predispuși spre dislexie (5-7 ani) și copiilor dislexici (7-15 ani). Metoda elaborată de către psihologul austriac Brigitte Sindelar vizează identificarea și dezvoltarea acelor capacități cognitive a căror disfuncționalitate cauzează apariția tulburărilor de învățare.

Aplicarea programului presupune o examinare cu testul Sindelar în baza căruia se elaborează un plan de intervenție individualizat. În concepția lui Sindelar terapia trebuie începută de la „rădăcini”, acolo unde capacitățile cognitive încă funcționează bine. Programul terapeutic Sindelar cuprinde o serie de exerciții de dezvoltare cognitivă care vizează diferențierea vizuală, diferențierea vizuală fond-formă, diferențierea auditivă, diferențierea auditivă fond-formă, memoria vizuală, memoria auditivă, intermodalitatea, serialitatea și orientarea în spațiu.

Terapia necesită exersarea zilnică, timp de 10 minute, a unei capacități cognitive disfuncționale, ceea ce presupune o colaborare activă între părinți și specialiștii formați cu metoda Sindelar. Primele rezultate pozitive apar după 3 luni de terapie, dar terapia este de lungă durată.

După aplicarea corespunzătoare a programului Sindelar, capacitățile cognitive încep să se dezvolte, fapt ce asigură o bază mai solidă în formarea deprinderilor de scris-citit.

Jocuri pentru corectarea dislexiei și disgrafiei

Aceste jocuri sunt recomandate copiilor din clasele I-IV care întâmpină dificultăți în actul lexic și grafic. Modul de adaptare a exercițiilor la nivelul fiecărui copil, ține de creativitatea profesorului.

Exemple de astfel de jocuri:

1. Memo litere

Scop: consolidarea literelor

Timp: 15-20 minute

Aplicație:

Se iau dopuri de plastic de același fel, în interiorul cărora se scriu sau se lipesc perechi de litere. După ce sunt amestecate, toate dopurile se întorc cu fața în jos. Fiecare jucător întoarce câte două dopuri. Dacă sunt perechi rămân întoarse, dacă nu, se întorc înapoi. Jocul se termină atunci când toate perechile sunt găsite. Câștigă cel care găsește cele mai multe perechi.

2. Identifică litera!

Scop: identificarea tactilo-kinetică a literelor

Timp: 5- 10 minute

Aplicație:

Varianta 1: În prima fază îi cerem copilului să identifice litera pe care profesorul o scrie pe spatele lui. După câteva încercări profesorul îi cere copilului să-și închidă ochii și să identifice litera scrisă pe spatele său.

Varianta 2: Îi cerem copilului să scrie pe o foaie litera pe care profesorul o scrie pe spate. După câteva încercări profesorul îi cere copilului să-și închidă ochii și să scrie pe o foaie litera scrisă pe spate.

3. **La vânătoare de litere!**

Scop: diferențierea literelor asemănătoare acustic și vizual

Timp: 3- 5 minute

Aplicație:

Pe o foaie sunt scrise cu caractere mari literele prezentate mai jos. Îi spunem copilului ca va merge la vânătoare de litere și va avea un minut la dispoziție să taie cu o linie toate literele.

Exemplu: Taie litera **b** din șirul de litere:

b b d b b p p d

d p b d d p p b

p d d d b b b

b b b d p p d b

4. **Moara de litere!**

Scop: dezvoltarea capacității de analiză și sinteză, activizarea vocabularului

Timp: 5- 10 minute

Aplicație: Copiii trebuie să formeze cuvinte simple din literele date:

A
T C
S M
F O
L

5. **Roata silabelor!**

Scop: exersarea cititului la nivelul silabelor

Timp: 5- 10 minute

Aplicație: Se face un cerc mare care se împarte în șapte părți egale, pe fiecare parte se scrie câte o vocală. Se fac săgeți care se pot fixa cu un ac în mijlocul cercului și pe care se scrie o consoană. Copilul trebuie să învârtă săgeata și să citească silaba pe care o indică aceasta.

6. **Citește și potrivește!**

Scop: Conștientizarea eficientă a elementelor comparative, asemănări și deosebiri între foneme și grafeme

Timp: 20-30 minute

Aplicație:

Exemplu: Diferențierea Ș/S în scris-citit

Se desenează pe o foaie două cercuri mari care se intersectează. În fața copilului sunt așezate cartonașe pe care sunt scrise cuvinte care conțin Ș în toate pozițiile (la începutul cuvântului, la mijloc și la sfârșit), S în toate pozițiile și cuvinte care conțin ambele litere.

Sarcina copilului este de a trage câte un cartonaș, de a citi ce scrie pe cartonaș și apoi să spună ce literă/litere conțin cuvintele și să pună cartonașul la locul potrivit. Dacă un cuvânt conține ambele litere (Ș/S) copilul va așeza cartonașul cu acel cuvânt în intersecția cercurilor în care se găsesc ambele litere.

7. **Repetă vocala!**

Scop: activizarea și îmbogățirea vocabularului, familiarizarea elevilor cu componenta fonetică și grafică a cuvintelor.

Timp: 10- 15 minute

Aplicație: Copiii au sarcina de a scrie cuvinte în componența cărora se repetă o anumită vocală. Câștigă copilul care găsește cele mai multe cuvinte.

Ex: a- tata, mama,.....

o- cocoș, topor,.....

i- pitic,

8. **Mașinuțele și literele**

Scop: - diferențiere fonematică

Timp: 3 minute

Material verbal:

– două mașinuțe de culori diferite, două bucăți de hârtie, lipici, două carioci de culori diferite

Aplicație:

Pas 1: se va scrie pe fiecare bilețel câte o literă (Ă, Â) după care acestea se vor lipi pe spatele mașinuțelor

Pas 2: terapeutul/părintele va pronunța pe rând sunetele Ă și Â

Pas 3: copilul va trebui să semnalizeze prin ridicarea mașinuței cu bilețelul Ă atunci când aude sunetul Ă sau prin ridicarea mașinuței cu bilețelul Â atunci când aude sunetul Â.

Corectarea tulburărilor dislexo-disgrafice în cadrul jocurilor lexicale conferă eficiență și durabilitate demersului terapeutic.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mititiuc, I. (1996), *Probleme psihopedagogice la copilul cu tulburări de limbaj*, Ed. Ankarom, Iași;
2. Păunescu C-tin. (sub red.) (1984), *Tulburări de limbaj la copil*, Ed. Medicală, București;;
3. Stănică, C., Vrajmaș, E. (1994), *Terapia tulburărilor de limbaj*, editată de S.S.H., București
4. Verza, E. (2003), *Tratat de logopedie*, Editura Fundației Humanitas, București, vol. I;

Educația -victimă sau soluție la provocările lumii contemporane

Profesor Dică Oana Lavinia

Liceul de Arte „Victor Brauner” Piatra Neamț, județul Neamț

„ Omul poate deveni om numai prin educație. El nu e nimic decât ceea ce face educația din el”.-Emanuel Kant

Educația este o cultură a caracterului, o obișnuință contra naturii, dar și singura care-i distinge pe oameni. Este o artă, care face să treacă conștientul în subconștient, este un fapt al școlii, și al unei virtuți, pe care o porți cu tine.

Menirea educației este aceea „ de a înălța pe culmi mai nobile de viață omul, comunitatea etnică și umanitatea, prin cultivarea valorilor spiritului”.

Educația este unul dintre fenomenele care a apărut o dată cu societatea umană, suferind pe parcursul evoluției sale, modificări esențiale. De la acțiunea empirică de pregătire a tinerei generații pentru viața socială educația a parcurs un drum lung devenind o adevărată știință cu statut propriu. Epoca actuală a informatizării, a călătoriilor interplanetare, a interdependențelor culturale, economice sau de altă natură, pune probleme cu care omenirea nu s-a confruntat niciodată în istoria sa. Obiectivată în cele trei ipostaze (formală, nonformală și informală), educația este chemată să formeze personalități ușor adaptabile la nou,creative și responsabile.

Sistemul educativ este „competent” în dependență de mediul înconjurător, practicile educative învățate de părinți, comportamentul față de școală, practicile sociale asimilate din instituțiile școlare. A învăța nu este pur și simplu un proces psihologic și biologic, și nu face diferențiere de persoanele din diferite pături sociale. învățarea este un proces continuu, care este determinat de relațiile sociale de producție. în prezent aptitudinile și capacitățile unei persoane au o mai mare importanță decât asimilarea unei cantități mari de cunoștințe, care nu aduc nici un rod societății.

Se afirmă pe bună dreptate, că unul dintre elementele definiției ale societății contemporane este schimbarea. Noul mileniu a moștenit însă multe probleme sociale, economice și politice, care, deși au marcat în mare măsură ultima jumătate de secol, sunt departe de a-și fi găsit soluțiile. Dintre aceste probleme menționăm: terorismul internațional, rasismul, creșterea numărului săracilor, a analfabeților și a șomerilor, etc.

Sistemul educativ nu mai poate fi analizat fără contextul social-psihologic și persoanele, care sunt încadrate în acest sistem. Acest fapt este determinat de:

- * rezolvarea problemelor vieții de zi cu zi;
- * participarea individului la propria dezvoltare, utilizând toate valorile din mediul înconjurător;
- * utilizarea cunoștințelor din mediul psihologic și social;
- * învățarea prin observare, oferind modele caracteristice de atitudine și comportament;
- *satisfacerea tipurilor de interese prin organizarea unei strategii independente de formare.

”Viitorul unei națiuni este hotărât de modul în care aceasta își pregătește tineretul”, afirma, încă din secolul al XVII-lea, **marele umanist olandez Erasmus**. În ceea ce putem

numi generic educația XXI, putem lua ca reper segmentul istoric temporal al începutului de secol și mileniu în care ne aflăm, mai ales având în vedere perspectiva a ceea ce va urma în deceniile viitoare. Prin calitatea educațională, Școala și Biserica reprezintă locurile de păstrare și transmitere a valorilor identitare.

Școala astăzi este pusă în situația de a răspunde provocărilor moderne, prin promovarea unor categorii de valori în rândul tinerilor. Cât anume contribuie însă școala contemporană la dezvoltarea în elev a premiselor care vor ușura confruntarea lui cu societatea contemporană complicată? Cât mai poate școala de azi să fie caracterizată drept una dintre podoabele civilizației, bunăcuviința moravurilor, lumina Bisericii? Acest lucru constituie o problemă actuală.

Școala reprezintă pentru fiecare persoană etapa importantă în definirea personalității lui, după rolul pe care îl are familia. În consecință, rolul și implicarea misionară în educația tinerilor astăzi reprezintă o direcție pastorală atent urmărită de Biserică. De altfel, după învățătura creștină, educația este un dar de la Dumnezeu, o acțiune specifică omului și, de aceea, educația începe odată cu omul.

În societatea actuală, caracterizată prin, mobilitate economică, politică și culturală, noua ordine educațională nu se concepe fără avangarda mișcării pedagogice teoretice și a praxis-ului educațional. Specialiștii sunt de acord cu patru teze pe care trebuie să se bazeze acțiunea constructivă:

*educația este azi în centrul preocupării tuturor popoarelor;

*învățământul trebuie să fie considerat în orice societate, ca un ansamblu omogen, care să reflecte nevoile societății și mijloacele de care dispune pentru satisfacerea lor;

*criza existentă se manifestă pe două planuri: decalajul existent între aspirațiile indivizilor și nevoile societății, pe de o parte, și capacitățile sistemului de învățământ, pe de altă parte

*prăpastia existentă între țările în curs de dezvoltare și cele industrializate.

Marile probleme cu care se confruntă omenirea cer o rezolvare urgentă, prin folosirea celor mai eficiente mijloace și forme de educație. Se consideră că abandonarea valorilor tradiționale ale educației, lipsa unui sistem axiologic de educație prin valori și pentru valori și criza de conștiință morală și spirituală a omului sunt printre provocările majore ale lumii contemporane.

S-a considerat că dezvoltarea nu poate fi autentică fără pace, că pacea nu poate fi autentică fără respectarea drepturilor omului și asigurarea libertăților fundamentale, că, la rândul lor, aceste libertăți și drepturi sunt iluzorii acolo unde domnește mizeria, foametea și analfabetismul. Aceste evoluții l-au condus pe Aurelio Peccei la introducerea unui nou concept, acela de *problematică a lumii contemporane*.

A. Toffler afirma că trebuie create „*consilii ale viitorului*”. Conceptul s-a impus și este folosit astăzi în mod frecvent. El pune în lumină tocmai caracteristicile acestei problematice, care se impune atât colectivităților naționale, cât și grupurilor și în cele din urmă persoanelor.

Pe ansamblu, problematica lumii contemporane prezintă:

*caracter universal, în sensul că nici o țară de pe glob și nici o regiune nu se poate plasa în afara acestei problematice;

*caracterul global, în sensul că ea afectează toate sectoarele vieții sociale, constituind o sursă de probleme deschise și, în unele cazuri, de dificultăți atât pentru sfera vieții materiale, cât și pentru cea a vieții spirituale;

*o evoluție rapidă și greu previzibilă, în sensul că oamenii se văd puși în fața unor situații complexe pentru care nu sunt pregătiți, pentru abordarea cărora nu au metode sau soluții adecvate;

*caracterul pluridisciplinar, adică cu conexiuni puternice și numeroase în fața acestor demersuri epistemologice; oamenii, tentați să folosească demersuri unidisciplinare și nu pluridisciplinare, se văd dezorientați;

*caracter prioritar și presant, în sensul că presiunile exercitate asupra comunității mondiale și a fiecărei comunități naționale sunt puternice, de neeludat, cerând răspunsuri prompte, ingeniozitate și deseori eforturi financiare importante.

Viitorul educației constituie o prioritate a comunității mondiale; națiunile au nu numai dreptul, dar și datoria de a se sprijini reciproc pentru ca prin educație, cultură și știință să ajungă la pace, progres și prosperitate și nu la haos, la dezumanizare, la disperarea provocată de un mediu în continuă degradare.

Astăzi, se propun *patru tipuri fundamentale de învățare* devenite pe parcursul vieții „*piloni ai cunoașterii*”: **a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să conviețuiești împreună cu ceilalți și a învăța să fii**. În raport cu cerința educației de a-i învăța pe elevi cum să învețe, școala trebuie să-i învețe în primul rând căile și mijloacele de supraviețuire, și de aici de a face față și de a găsi totuși posibilitatea și capacitatea de a-și împlini și realiza viața la potențialul pe care împrejurările istorice, nivelul social general, contextul îl permit. Trebuie să fim preocupați să-i învățăm nu doar să învețe, ci și cum să-și consolideze anumite însușiri specific umane, cum ar fi prietenia, omnia, solidaritatea, dragostea, ospitalitatea, compasiunea față de ceilalți etc.

Impasul în care a intrat școala contemporană a fost provocat de trei categorii de explozii: explozia cunoștințelor, explozia demografică și explozia aspirațiilor. Datorită dezvoltării științei și tehnicii, s-a acumulat o imensă cantitate de informație care depășește posibilitățile de asimilare oferite de tehnicile de instruire din trecut.

În vederea facilitării adaptării la schimbare, ideal este ca educația să asimileze direcția, conținutul și ritmul dezvoltării sociale, să-și prefigureze conținutul în funcție de exigențele societății viitoare, să pregătească omul pentru a se adapta la schimbare, prevenindu-se sau limitându-se stresul schimbării.

Prin urmare, modul de dezvoltare a lumii contemporane este legat, în mare măsură, de modul în care educația poate să satisfacă cerințele acestei dezvoltări.

Educația caută să contribuie la ameliorarea acestor probleme prin acțiuni specifice de prevenție. Datorită eșuării în a găsi soluții putem spune că educația se află în situație de criză. Prin criză se înțelege decalajul dintre rezultatele învățământului și așteptările societății. Dintre soluțiile specifice și generale găsite enumerăm:

- * inovații în conceperea și desfășurarea proceselor educative;
- * introducerea noilor tipuri de educație în programele școlare;
- * întărirea legăturilor dintre acțiunile școlare și cele extracurriculare;
- * formarea inițială și continuă a cadrelor didactice;
- * conlucrarea dintre cadre didactice, elevi, părinți și responsabili de la nivel local;

- * organizarea de schimburi de informații între statele europene;
- * regândirea procesului de educație în vederea integrării cu succes a tinerilor în viața profesională și socială.

Răspunsurile educației se situează pe două mari planuri: unul al lărgirii ariei și conținuturilor educației și altul constituit din inovațiile în conceperea și efectuarea proceselor educative. În primul caz se impune o elaborare riguroasă a educațiilor, iar în al doilea caz se impune problema regândirii procesului de educație, în privința orientării, dimensionării, instrumentalizării elementelor de conținut, în vederea integrării tinerei generații în viața socială prin intermediul profesiei.

Problemele lumii contemporane au impus constituirea unor noi tipuri de educație dintre care:

- * educația relativă la mediu (educația ecologică);
- * educația pentru pace și cooperare;
- * educația pentru participare și democrație;
- * educația pentru sănătate;
- * educația interculturală;
- * educația în materie de populație sau demografică;
- * educația economică și casnică modernă;
- * educația pentru drepturile omului;
- * educația pentru schimbare și dezvoltare;
- * educația pentru comunicare și mass-media;
- * educația nutrițională;
- * educația pentru timp liber.

Noile educații s-au impus într-un timp foarte scurt, dat fiind faptul că ele corespund unor trebuințe de ordin sociopedagogic din ce în ce mai bine conturate.

Școala contemporană nu mai poate ocoli această problematică interdisciplinară care este a tuturor profesiunilor și a tuturor cetățenilor capabili să-și îndeplinească rolurile sociale, etice și politice care le revin. Introducerea noilor educații se face prin intermediul a două strategii: a) **prima strategie** vizează promovarea unor noi modele consacrate diferitelor educații mergând până la crearea unor noi discipline mai cuprinzătoare (**educația civică, educația cetățenească, educația globală etc.**);

b) **a doua strategie** presupune infuzia de elemente noi în conținuturile tradiționale, strategie adoptată în multe țări, inclusiv în țara noastră.

În aceste condiții **noile educații** vin să pregătească un comportament adecvat, adică rațional care să atenueze în parte *șocul viitorului*. Lista *noilor educații* nu se încheie aici. Proliferarea lor creează dificultăți autorităților în ceea ce privește includerea lor în planurile de învățământ.

Conținuturile, finalitățile și obiectivele noilor educații propun un demers prin care educația încearcă să răspundă exigențelor lumii contemporane și să producă o schimbare a actului educativ în favoarea educației bazată pe învățare inovatoare, societală și adaptabilă.

Noile educații sunt definite la nivelul programelor și a recomandărilor UNESCO ca răspuns la imperatiile lumii contemporane. Procesul declanșat stimulează trecerea de la demersurile specifice la abordările globale, interdisciplinare și permite aprofundarea unor

probleme sociale care cer soluții concrete: democrația, pacea, mediul, alimentația, sănătatea etc. aceste educații trebuie să fie gândite în condițiile optimismului pedagogic, putând facilita descoperirea răspunsurilor la problemele cu care se confruntă fiecare generație.

Cea mai bună cale de a prevedea viitorul este de a-l inventa!

(Alvin TOFFLER – Al treilea val)

BIBLIOGRAFIE

1. Toader, A.D.,1995, *Psihologia schimbării și educația. Polarități și accente ale procesului educațional*,EDP,București.
2. Joița, E., 2003, *Pedagogie și elemente de psihologie școlară*, Editura Arves, Craiova.
3. Tofler,Alvin ,1980,*Al treilea val*
4. KANT, Emanuel ,1912, *Despre Pedagogie*
5. Cucuș,Constantin,1996, *Pedagogie* , Editura Polirom, Iași
6. Cucuș, Constantin, 1998,*Psihopedagogie*,Editura Polirom,Iași

Jocul didactic - suport în educație

Profesor învățământ primar Duca Gigel
Școala Gimnazială Corbasca, județul Bacău

Jocul reprezintă un mod de manifestare întâlnit la copiii tuturor popoarelor lumii din cele mai vechi timpuri. El este esența și rațiunea de a fi a copilăriei. Este considerat o activitate de bază și o funcție necesară omului, care contribuie la formarea culturală și socială a acestuia.

Jean Chateau făcea următoarea afirmație: *Jocurile fac corpul mai viguros, mai suplu și mai rezistent, vederea mai pătrunzătoare, tactilul mai subtil, spiritual mai metodic și mai ingenios. Orice joc întărește, ascute vreuna din capacitățile fizice sau intelectuale.*

Mănuit cu dibăcie și împletit în activitățile didactice la ciclul primar, jocul contribuie la dezvoltarea tuturor capacităților copiilor, exersează inteligența, educă stăpânirea de sine, educă sentimentele.

Orice tip de joc constituie o îmbinare a componentelor intelectuale cu cele afectiv motivaționale. În timpul desfășurării jocului, copiii își afirmă puterea, personalitatea, se cunosc mai bine, se ajută reciproc, se încurajează formându-se astfel solidaritatea de grup, spiritul de echipă iar relația ele-elev se formează și se consolidează în direcția întraajutorării la învățatură.

Jocul reprezintă o componentă a existenței umane, este un fapt real ce însoțește individul în diferite momente ale vieții având o poziție și un scop distinct ținând cont de vârstă și caracterul său.

Jocul didactic reprezintă una dintre activitățile didactice frecvent utilizate în clasele primare și îndrăgite de copii. Termenul *didactic* asociat celui de joc accentuează partea instructivă a activității, deoarece indiferent de etapa de vârstă la care este utilizat, jocul didactic favorizează atât aspectul informativ cât și formativ al procesului de învățământ.

Spre deosebire de celelalte activități, jocul didactic are acea particularitate esențială de a îmbina armonios partea instructivă și exercițiul cu partea distractivă. Îmbinarea elementului instructiv cu cel distractiv conduce la apariția unor stări emotive complexe, care stimulează și exersează procesele de dezvoltare psihică.

Jocul didactic are o serie de caracteristici care-l diferențiază de celelalte jocuri și activități din școală după cum urmează:

a) Scopul didactic– reprezintă o finalitate educativă și se declanșează prin raportare la obiectivele specifice; formularea scopului jocului trebuie să fie clară și precisă, asigurând buna organizare și desfășurare a activității.

b) Sarcina didactică– este formulată în funcție de conținutul jocului și de vârsta copiilor și reprezintă elementul de instruire prin care se exersează operațiile gândirii (recunoaștere, descriere, reconstituire, comparație).

c) Conținutul jocului– reprezintă ansamblul cunoștințelor deprinderilor, priceperilor, pe care le achiziționează sau le consolidează; conținutul trebuie prezentat într-o manieră accesibilă și plăcută copiilor.

e) Elementele jocului– reprezintă mijloacele de realizare a sarcinii didactice, constituind elementele de realizare a sarcinii de învățare; elementele de joc sunt variate (întrecere, recompense, aplauze) alegerea lor făcându-se în funcție de conținutul jocului și de vârsta copiilor.

f) Regulile jocului– sunt prestabilite și obligatorii pentru toți copiii; ele reglementează conduita și acțiunile copiilor pe parcursul jocului (ce este și ce nu este permis, succesiunea acțiunilor, cum să se joace, cum să se rezolve problema respectivă).

g) Acțiunea de joc– este componenta prin care se realizează sarcina de joc; ea cuprinde momente de așteptare, surprize, ghicire, rezolvare de sarcini, întrecere.

h) Materialul didactic– trebuie să fie adecvat conținutului jocului și vârstei copiilor; poate conține diferite obiecte, jetoane, cartonașe, medalioane, fișe.

Jocurile didactice pot însoți fiecare obiect de învățământ, fiecare lecție luând și forma unor întreceri, concursuri între toți elevii, între rânduri de bănci, grupe de elevi etc.

După conținuturile lor, jocurile didactice pot fi grupate în câteva categorii largi: jocuri didactice pentru dezvoltarea vorbirii (*Răspunde repede și bine, Ce a greșit...*), jocuri didactice pentru cunoașterea mediului înconjurător (*Cunoști curiozitatea mea?*), jocuri didactice cu conținut matematic (*La ce număr m-am gândit?, Cel mai bun matematician*), jocuri didactice cu conținut istoric (*Cel mai bun istoric*) etc.

Succesul jocului este condiționat de organizarea, proiectarea și desfășurarea lui metodică, de modul în care învățătorul asigură o concordanță între elementele care-l definesc, ținându-se cont de câteva condiții esențiale:

- pregătirea jocului didactic matematic;
- organizarea riguroasă a jocului;
- respectarea momentelor jocului;
- ritmul și strategia conducerii lui;
- stimularea elevilor în vederea participării active la joc;
- asigurarea unei atmosfere prielnice;
- varietatea elementelor de joc (complicarea jocului).

În desfășurarea jocurilor, este importantă activitatea conștientă de continuă căutare de descoperire a soluțiilor. Din dorința de a câștiga, aceasta poate provoca mișcare, freamăt, uneori chiar gălăgie. E necesar de păstrat un echilibru în acest sens punând în balanță atât avantajele cât și micile neplăceri provocate de acest gen de activitate.

Învățarea este stâns legată de joc. Progresiv, elementele de joc încep să cedeze tot mai mult locul elementelor de învățare. Dacă la vârsta preșcolară, jocul reprezintă activitatea principală a copilului, la vârsta școlară mică, jocul este o formă accesibilă de învățare activă, participativă.

La vârsta școlară, învățarea este forma predominantă de activitate. Jocul este subordonat învățării exercitând o influență deosebită asupra dezvoltării psihice a copilului.

Raportul joc-învățare se modifică în favoarea învățării. Jocul cu forma sa didactică însoțește și ușurează sarcinile învățării, asigură realizarea continuității grădiniță-școală, facilitând adaptarea copilului la activitatea școlară.

Programa școlară creează premisele unui parcurs educațional flexibil, adaptat atât la particularitățile de vârstă, precum și intereselor și nevoilor individuale ale

școlarilor mici, astfel încât asigură reușita debutului școlarității la 6 ani în clasa pregătitoare.

Exemplele de activități de învățare urmăresc să realizeze scenarii didactice cât mai diverse care să stimuleze motivația intrinsecă pentru învățare (învățare prin joc, prin cooperare, manipularea unor subiecte, realizarea unor modele sau desene pentru rezolvarea unor situații concrete).

Ca fiecare elev să fie implicat direct în actul învățării, la nivelul posibilităților sale este folosit frecvent jocul didactic, drept strategie didactică interactivă, centrată pe elev.

În activitatea desfășurată la clasă, jocul didactic este cel mai bun mijloc de activizare a școlarilor mici și de stimulare a resurselor lor intelectuale, constituind și o metoda eficientă de sporire a randamentului școlar.

Temele pentru acasă între cantitate și calitate

Profesor învățământ primar Fînaru Cornel
Școala Gimnazială Corbasca, județul Bacău

„Temele pentru acasă trebuie să fie de așa natură, încât să fie efectuate cu ușurință. Scopul lor nu este de a permite împărțirea elevilor în foarte buni și slabi, ci de a controla dacă toți elevii și-au însușit un ansamblu de cunoștințe prealabile.” R. Gagne

Tema reprezintă o sarcină încredințată elevilor de către profesorii de la școală, menită a fi îndeplinită în timpul orelor din afara școlii.

Tema este văzută din mai multe perspective:

Din perspectiva unei **definiții** ea ar fi un exercițiu dat de profesori elevilor pentru acasă, în scopul aplicării cunoștințelor dobândite.

Din perspectiva **necesității** ar fi ceva fără de care nu poate fi realizat ceva, nu pot fi observate deprinderi de muncă independentă.

Din perspectiva **componentei educaționale** este un ansamblu de măsuri aplicate în mod sistematic, în vederea formării și dezvoltării însușirilor intelectuale, morale sau fizice ale copiilor.

Din perspectiva **elevilor** este o modalitate de scurtare a timpului liber.

Din perspectiva **cadrelor didactice** ar fi verificarea cunoștințelor prin aplicarea acestora în mod independent, în exerciții diverse, dar urmărește transformarea cunoștințelor în competențe.

Din perspectiva **părinților** ar fi un mod de verificare a însușirii noțiunilor predate la școală, o formă de control al petrecerii timpului liber.

Din perspectiva **societății**- așa te învață la școală?

Scopul temei pentru acasă este de consolidarea achizițiilor prin aplicarea cunoștințelor dobândite de elevi în timpul orelor de curs,

Tema este de două feluri. Cea **obligatorie** ar trebuie să fie de nivel mediu de dificultate, pentru toți elevii clasei. Cea **suplimentară și individuală**, fără caracter permanent poate fi folosită în activități de recuperare, de dezvoltare și pregătire pentru concursuri etc.

Se impune ca tema să fie accesibilă, să evite delegarea responsabilităților, să fie interesantă pentru a provoca elevul, oportună pentru a urmări un obiectiv și corect dozată pentru a nu ocupa mult din timpul liber al elevului. Persoanele implicate în realizarea temei sunt **elevul, părintele, cadrul didactic**. Efectele pot fi pozitive cât și negative.

Cadrul didactic inițiază, controlează cantitativ, calitativ, frontal, prin rezolvarea în clasă a unei părți reprezentative a temei, prin discutarea părților mai dificile, valorifică – notează sau utilizează în predarea noilor lecții.

Rolul părintelui în efectuarea temei ar fi gestionarea spațiului (condiții optime pentru efectuarea temelor), gestionarea efortului (raport activitate – odihnă), supraveghează gestionarea timpului de către copil, ajută direct copilul, îl încurajează, verifică – dacă poate.

Rolul elevului este de beneficiar al acțiunii celorlalți ”actori”, fiind agentul principal în activitatea propriu-zisă.

Efectuarea temei depinde de personalitatea elevului (motivație , preferințe, dorință de afirmare), de cunoștințele, deprinderile pe care le posedă, de obișnuințele de lucru , de starea de sănătate, vârstă etc.

Argumente PRO

- Din perspectiva **PEDAGOGILOR**

1. Ajută la însușirea noțiunilor predate în orele de curs.

Temele pentru acasă conțin elemente învățate de elevi în ziua respectivă și sunt impuse tocmai pentru o mai bună înțelegere a noțiunilor. Aceste teme îl obligă pe elev să aplice parte teoretică într-o problemă de ordin practic. Astfel partea teoretică va fi mai bine înțeleasă și mai ușor, nu în mod mecanic. Acest lucru îi va fi viitorului membru al societății de un real folos, pentru că va reține noțiunile învățate pe o perioadă mai lungă de timp și ar putea apela la acestea oricând.

2. Temele pentru acasă reprezintă un mod eficient pentru un elev de a-și petrece timpul

Rezolvarea temelor pentru acasă vor conferi elevului o creștere a nivelului de inteligență a cestuia, ceea ce va duce la obținerea de rezultate mai bune în școală și în viață. Tot în acest timp va căpăta mai multă încredere în modul său de a raționa. De asemenea impunerea temelor pentru acasă reprezintă o modalitate satisfăcătoare de a-l împiedica pe copil să se implice în alte activități care s- ar putea să nu fie benefice pentru educația lui.

- Din perspectiva **EDUCATORULUI**

Prin temă s-ar realiza o însușire mai temeinică a cunoștințelor, o bună înțelegere a noțiunilor, achiziționarea tehnicilor de învățare, formarea deprinderilor și obișnuințelor de studiu independent, creșterea capacității de a gestiona timpul, o comunicare permanentă între părinte și copii.

Argumente CONTRA

Văzute de unii **SOCIOLOGI**

1. Temele pentru acasă nu reprezintă o modalitate eficientă de educare a copiilor

- Sunt ineficiente în contextul în care ,acasă, copilul este înconjurat de numeroase tentații. Pe lângă acest lucru părinții sunt prea ocupați pentru a-și supraveghea în permanență copiii. Având în vedere aceste două elemente , oricât de bine ar fi intenționate temele, atâta timp cât elevul le rezolvă uitându-se la televizor, acestea nu-și îndeplinesc scopul pentru care au fost impuse.

2. Elevul își poate demonstra însușirea cunoștințelor în clasă

- Orice aplicație ce poate fi dată ca temă pentru acasă, poate fi redefinită pentru a fi lucrată în clasă. Distincția școală- acasă este similară pentru elev cu cea de muncă – timp liber. De altfel școala îl pregătește pentru viață și tot ceea ce are de demonstrat elevul ar trebui să se petreacă la locul de învățare. Odată ce se află în afara cadrului formal, va fi mai dificil pentru elev să ia în serios sarcina de lucru care i-a fost trasată.

Mai mult, toate instrumentele de lucru de la școală pe care le asociază cu învățatul, nu vor fi regăsite acasă.

Văzute de **PĂRINȚI ȘI EDUCATORI**

Din perspectiva acestora argumentele ar fi că există riscul oboseții excesive, scăderea accentuată a timpului liber, riscul de a primi indicații greșite științifice, confuzii, copierea temei de la colegi.

CONCLUZII

Tema pentru acasă prelungește timpul dedicat învățării.

Efectele formative sunt mai mari și mai importante pentru școlarul mic, deoarece atitudinea față de școală și abilitățile de studiu sunt în formare.

DECI, temele un rău necesar?

Educatia, necesitate in dezvoltarea copilului

Profesor Florean Elisabeta

Liceul Tehnologic, „Arhimandrit Chiriac Nicolau”

Localitatea Vinatori-Neamt, judetul Neamt

Un rol deosebit de important pentru reușita în viață îl are educația. Prin educație ca fenomen social înțelegem transmiterea experienței de viață de la o generație la alta, cunoașterea bunelor maniere și comportarea în societate conform cu aceste deprinderi.

Complexitatea activității de învățare rezultă din înseși multiplele fațete cuprinse în încercarea de a o defini, care nu poate epuiza tot ceea ce se petrece în organismul uman care învață, în condițiile create de lumea în care trăiește omul, pentru a deveni un autentic cetățean al societății din care face parte. Indubitabil, învățarea este un proces formativ, prin care se asigură dobândirea cunoștințelor și fixarea deprinderilor de muncă ale copiilor, ale tinerilor sau chiar ale adulților, odată cu modelarea personalității armonioase ale viitorului tânăr sau adult. Diferitele școli psihologice ale învățării sunt și în prezent în plină dispută, iar autori ca Jean Piaget consideră prioritară dezvoltarea intelectuală, determinată de legile sale interne proprii omului, învățarea putând doar încetini sau accelera dezvoltarea intelectuală, spre deosebire de cei care consideră că dezvoltarea neuropsihică este controlată de legile învățării. În ultimii ani, devine tot mai acceptată teoria care afirmă că acțiunea formativă a mediului social este determinantă pentru dezvoltarea neuropsihică a copiilor (Vigotski), iar adepții acestei școli consideră că învățarea, activitatea spontană sau organizată a copilului reprezintă cauza dezvoltării lui intelectuale, pentru că în această activitate se dobândește experiență și odată cu anumite cunoștințe și deprinderi căpătate se schimbă și se formează personalitatea elevului și relațiile cu lumea și cu sine însuși. Alți specialiști arată că dezvoltarea intelectuală nu se desfășoară datorită unor mecanisme interne, ci în raport cu condițiile concrete ale mediului social în care trăiește copilul. În același timp, sunt autori (H.Aebli) care nu găsesc o diferență esențială între dezvoltare, instruire și educație, considerând că dezvoltarea neuropsihică este suma proceselor de învățare determinate la copil de confruntarea acestuia cu mediul social. Experiența didactică ne arată că instruirea modelează dezvoltarea psiho-afectivă, că procesul de dezvoltare neuropsihică este determinat de acțiunea factorilor educativi ai societății, care pot stimula activ dezvoltarea mai timpurie a capacităților de asimilare a cunoștințelor, fără a se aștepta, la modul pasiv, momentul apariției acestor capacități. Cu toate diferențele de concepție între adepții diferitelor școli sau teorii, rezultă faptul că toți recunosc baza socială a educației și susțin caracterul social al actului educațional (Dewey), deoarece procesul dezvoltării psihoafective și intelectuale este direcționat de cerințele mediului.

Desigur, omul este o realitate biologică și socială care trăiește prin mediul social, cu ajutorul acestuia, care la rândul lui devine parte integrantă a experienței proprii de viață. Între om și mediul înconjurător sunt permanente relații de integrare, iar aceste interacții sunt fizice, biologice, culturale, mediul ambiant nefiind numai suma lucrurilor din jurul omului, dar și continuitatea acestora dinspre trecut și viitor, însumate cu propriile tendințe ale individului. Experiența umană este activă, reconstrucitivă, înseamnă gândire, inteligență, cunoaștere, permițând să adaptăm mediul la nevoile noastre și să adaptăm scopurile și

dorințele noastre la ambianța la care trăim. În acest complex proces continuu se îmbină așadar cunoașterea, gândirea, inteligența care pot fi denumite generic “teorie”, cu acțiunea care poate fi considerată “practică”, interacțiunea acestora determinând atât formarea, cât și adaptarea reciprocă a omului cu mediul său înconjurător. Învățarea unei activități îi permite omului să se dezvolte să-și dobândească odată cu societatea în care trăiește cunoștințele necesare pentru a face față situațiilor și riscurilor pe care le va întâlni în viitor în decursul vieții sale. Acumulând multiple și variate cunoștințe obținute prin învățare, omul va putea organiza continuu mediul său de viață, anticipând, prevăzând, cum va putea face față evenimentelor neprevăzute care i-ar putea tulbura viața. Putem spune că învățarea este un fenomen atotprezent în activitățile umane, de la cele mai simple, până la înaltele strădanii pe tărâmul științei.

Educația este cea care realizează procesul social de transmitere, de comunicare a deprinderilor de a face un lucru util, a gândi și a simți responsabilitatea, cât și a năzuințelor, speranțelor, a normelor și opiniilor de la cei vârstnici la cei tineri. Prin aceasta, educația este o necesitate a vieții, o funcție socială de prim ordin. Educația este acțiunea exercitată de generațiile adulte asupra celor care nu sunt încă mature pentru viața socială! Ea dezvoltă în copil o serie de stări fizice, intelectuale și morale pe care le reclamă de la el atât societatea în întregul ei, cât și mediul ambiant. În complexitatea sa, mediul social are potențe educative, participarea la o activitate comună favorizând comunicarea și împărtășirea experiențelor. Adevărata educație rezultă din stimularea capacității copilului prin solicitările sociale ale mediului în care trăiește. Educația este înainte de toate un fapt social, iar sistemul școlar este o parte a vieții sociale. Activitățile practice, ocupațiile active trebuie să dețină o pondere accentuată, pentru că numai astfel școala poate reprezenta viața, realitatea pe care copilul trebuie să o cunoască și s-o asume, ca și pe cea din familia sa, de la locurile de joacă etc. Așadar, în perioada de creștere, adaptarea la procesul de instruire și educație se realizează cu ajutorul învățării, care reprezintă de fapt preluarea și asimilarea experienței sociale. Această îmbogățire privind cunoștințele determină dezvoltarea unor capacități, aptitudini, trăsături psihice, forme comportamentale de integrare socială corespunzătoare stadiului de dezvoltare somato- psihică individuală în diferitele etape de evoluție de la copilărie la adolescență, fiecărei perioade corespunzându-i o treaptă superioară de organizare funcțională și comportamental-adaptativă. Dar nu numai instruirea și educația determină dezvoltarea individului, ci și învățarea este condiționată de dezvoltarea individuală, de care depind factorii interni care participă la activitatea de învățare.

În școală se capătă cunoștințe și se formează oameni cu personalitate distinctă. Dezvoltarea psihică umană depinde de condițiile concrete de existență, dar în același timp poate să dea răspunsuri adaptative față de ambianța socială, pe linia aptitudinilor de cunoaștere și de integrare în mediul cultural-istoric. Organismul copilului în plină dezvoltare corporală, funcțională și psiho-intelectuală poate fi în permanență stimulat pozitiv de activitatea pe care o desfășoară. El este antrenat de mediul său de viață în multiplele și variate activități, în raport cu stadiul dezvoltării sale. Astfel, de exemplu, în prima copilărie activitatea motorie, de mișcare, mersul pe jos, alergarea, păstrarea echilibrului ș.a îi permite copilului, viitorului elev sau student explorarea și cunoașterea lumii în care trăiește, “cucerirea” spațiului care-l înconjoară. Jocul, sub diferitele sale forme, jocul de unul singur, cu adulți, cu copii, de la jocul cu jucării, de construcții, de mișcare,

până la jocul cu reguli stricte, constituie o activitate precumpănitoare, care-i îmbogățește cunoștințele despre lumea reală și-l ajută să-și dezvolte tot mai mult mișcările, vorbirea, imaginația, relațiile cu obiectele și persoanele celelalte. Interesul copiilor în perioada școlară, activitatea de instruire și educație au cel mai mare rol în modelarea personalității. Activitatea devine sistematică, în cadrul școlii și acasă munca depusă este apreciată calitativ de profesori, familie și colegi. Modul în care este apreciată activitatea sa, rezultatele școlare obținute reprezintă pentru școlar expresia propriei valori, măsura în care se poate angaja responsabil la continuarea efortului, atât personal, cât și în cel colectiv al clasei. Valoarea formativă a procesului instructiv-educativ constă în structurarea comportamentului cognitiv, fixarea deprinderilor de muncă și în modelarea întregii personalități normale a viitorului tânăr sau adult. Prin procesul de instruire se realizează promovarea dezvoltării multilaterale a acestuia. Activitatea practică a elevilor determină îmbogățirea lor intelectuală și morală, datorită influenței tehnicii moderne utilizate în procesul muncii, a calculatoarelor și a internetului. Prin instruirea și educația școlară se dezvoltă caracterul conștient al activității, elevul capătă responsabilitate pentru a-și îmbogăți cunoștințele în măsura solicitărilor vieții moderne, față de care trebuie să-și crească potențialul adaptativ și de integrare. Încă de la vârsta preșcolară, pentru copiii care merg la grădinițe începe procesul de conștientizare a activității, datorită programului de instruire și educație dirijată. Această participare conștientă a copiilor și a tinerilor de toate vârstele la activitate este mai mult dezvoltată în perioada școlară, crescând cu vârsta, paralel cu dezvoltarea corporală și mentală și cu progresul de învățatură. În activitatea de învățare se asimilează conștient valorile culturii și ale civilizației, pe care școala și societatea le consideră necesare pentru pregătirea și formarea viitorilor cetățeni. Învățarea, activitatea psiho-intelectuală, este strâns legată de procesele fiziologice ale sistemului nervos central de la nivelul creierului. La această activitate participă întregul organism, prin modificări ale funcțiilor fiziologice și ale termoreglării și metabolismului. În timpul procesului învățării, vederea este foarte solicitată, ca și vorbirea, mai ales în cadrul cititului cu voce tare. Învățarea este o activitate complexă care asigură instruirea și educația, dar și obosește, iar pentru a evita astfel de tulburări ale sănătății și activității școlarului, considerăm că este bine să fie cunoscute acele reguli care permit să asigure desfășurarea normală a muncii școlare și menținerea sănătății, atât de relevante sub aspect educațional, în plan personal și social.

Bibliografie:

Educația. Experiențe, reflecții, soluții, Constantin Cucoș;
Motivația învățării și reușita școlară, Barbu Alina.

Rolul educației în nivelul de inserție socială a individului

Profesor Gabor Elisabeta

Liceul Tehnologic „Ion Creangă”, Pîpirig, Neamț

Educația este un concept definit de sociologie în termenii acțiunii sociale; astfel, definiția dată educației în cadrul Dicționarului de Sociologie este următoarea: „Educația este ansamblul de acțiuni sociale de transmitere a culturii, de generare, organizare și conducere a învățării individuale sau colective”.

Emile Durkheim spunea că: „educația e acțiunea exercitată de generațiile adulte asupra celor care nu sunt coapte pentru viața socială; ea are ca obiect să provoace și să dezvolte la copil un număr oarecare de stări fizice, intelectuale și morale pe care le reclamă de la el atât societatea, în ansamblu, cât și mediul special căruia îi este destinat”.

Crearea ființei sociale a copilului se desfășoară de către instituții ca: familia, școala, biserica. Educatorii se deosebesc de cei educați în principal prin faptul că sunt cunoscători și exponenți ai sistemului de valori și norme din cadrul colectivității, fapt numit și criteriul legitimității autorității educative, prin care se deosebește de autoritatea din domeniul economic, juridic, etc.

Problema esențială a acțiunii educative constă în a face simultan din orice individ un membru al unui grup particular și al colectivității din care face parte.

Educația în esența ei are trei scopuri principale, în care individul și societatea se întretaie, completându-se reciproc: pe de o parte, educația tinde să conserve și să sporească forțele fizice și psihice ale individului, pentru a fi capabil de acel maxim de randament de care are nevoie societatea; în al doilea rând, prin educație se produce armonizarea dintre individ și mediu social, cu întreaga sa ordine; în sfârșit, în al treilea rând, educația vrea să facă din fiecare individ o personalitate creatoare de valori sociale noi.

Familia ar trebui să îndeplinească o educație particulară, suficientă unui grup anume dar și o educație generală, care să asigure interiorizarea normelor pentru viața în societate. Dar educația într-o familie restrânsă modelează indivizii insuficient din punctul de vedere al spiritului de disciplină și al altor aspecte cerute de societate; astfel, ea nu dezvoltă cum trebuie nici altruismul, nici responsabilitatea. În familie, relațiile nu se mai bazează pe autoritate, pe norme, ci pe sentimente, pe împrejurări particulare, pe negocieri de roluri, astfel încât familia cu greu asigură premisele ființei sociale. Datorită exacerbării sentimentelor, familia nu reușește să dezvolte autonomia copiilor și rareori metodele educative folosite de părinți sunt și constrângătoare.

Școala devine instituția care-și propune să educe spiritul de disciplină, atașamentul la scopuri colective, autonomia persoanei. Motivul principal constă în faptul că în școală relațiile sunt mai impersonale, mai neutre, regulile sunt aplicate mai consecvent, autoritatea e mai puternică decât în familie.

În viziunea lui Traian Rotariu, funcțiile pe care le exercită școala se grupează în două categorii: funcții postulate, recunoscute, explicite și funcții nepostulate, implicite, de multe ori involuntare. Sociologia trebuie să le evidențieze și să evalueze dacă ultimele sunt efecte secundare sau urmări tacite ale educației.

Funcțiile postulate ale școlii sunt:

- 1) funcția de educare sau integrare socială a indivizilor prin care se formează deprinderi și convingeri pentru respectarea normelor de conviețuire.
- 2) funcția de asigurare a instrucției sau transmitere a moștenirii culturale. Școala contribuie la formarea culturii generale, care în societatea informațională, nu mai poate fi asigurată doar de familie sau biserică.
- 3) funcția de pregătire profesională, în sensul că școala asigură o diplomă care adeseori permite ocuparea unui post pe piața muncii. Școala pregătește pentru o specializare, aspect necontestat, dar controversat în ce privește momentul declanșării lui.

Funcțiile nepostulate ale școlii sunt:

- 1) alocarea de statusuri și pregătirea pentru roluri sociale. O diplomă nu dă numai dreptul de a practica o meserie, ci oferă șansa ocupării unei poziții sociale, plasarea într-o ierarhie. Există strânsă corelație între nivelul diplomei școlare și statusul social al persoanei. Chiar și diplomele care nu atestă pregătirea strictă într-o profesie sunt necesare pentru accesul la o anumită poziție socială.
- 2) reproducerea structurii sociale. O anumită organizare a societății se reface prin înlocuirea succesivă a generațiilor de către cele noi, care trec prin școală și prin educația formală dobândită acced la diferite poziții sociale.
- 3) asigurarea mobilității sociale, adică mișcarea în spațiul social. Școala mediază relația dintre mediul de proveniență, sau de origine și destinația socială.

Relevarea celei de a doua categorii de funcții nu intenționează să știrbească încrederea generală în școală ci se dorește a fi o prezentare completă, cu precizarea că, în viața socială, efectele secundare – uneori nebanuite, pot genera coliziuni de interese.

Stratificarea socială, adică așezarea ierarhică a indivizilor în spațiul social, se poate realiza prin moștenire, căsătorie sau alte filiere ca cea religioasă, politică, militară sau prin educație. În societățile moderne industriale, care nu mai acceptă moștenirea statusului social, școala a devenit instituția selectivă cea mai însemnată: „Școala a fost și este considerată cea mai importantă instituție prin intermediul căreia se realizează mobilitatea intergenerațională” (Traian Rotariu).

Educația era considerată o trambulină socială. Dezbaterile asupra democratizării societății aveau în centrul lor rolul sistemului de învățământ în acest proces. Impresia generală de acum 60 de ani era aceea că școala ar fi singura instituție socială care ar putea duce la diminuarea inegalităților sociale. Întrebarea care se ivea era dacă reușea școala să asigure selecția socială și care era exact rolul educației în mobilitatea socială. Răspunsul îl dăduse de fapt Pitirim Sorokin încă de acum 90 de ani și era unul negativ. Această opinie n-a fost luată în considerare și s-a produs o explozie a învățământului, mai ales la nivelele superioare. S-a conturat percepția că inegalitatea din domeniul cunoașterii ar fi una din cauzele inegalităților sociale. În delimitarea acestor concepte se pornește de la un citat selectat din lucrarea cu titlu de rezonanță a lui Edgar Faure – „A învăța să fii”: „Egalitatea de acces în învățământ nu este totuși decât o condiție necesară dar nu și suficientă a democrației educației, cu toate că adesea s-a văzut în aceasta scopul în sine al democratizării ... egalitatea de acces nu înseamnă și egalitatea șanselor”.

Egalitatea șanselor în fața învățământului pentru copiii proveniți din diferite clase sociale a constituit o temă majoră a dezbaterilor în domeniul educației. Egalitatea de șanse,

respectiv inegalitatea de șanse sunt concepte mai complicate, care trebuie deosebite de simpla inegalitate. „Inegalitatea reflectă gradul de dispersie a indivizilor după o caracteristică dată” (T. Rotariu), de exemplu după venit. Expresia „inegalitate socială” o folosim atunci când intervine un proces de evaluare conform unor criterii social acceptate, ale unor caracteristici.

Inegalitatea de șanse, în schimb, face apel la două caracteristici, dintre care una este dependentă de cealaltă. Inegalitatea de șanse în fața școlii, compară o anumită origine socială a copiilor, inclusă într-un sistem ierarhic, cu nivelul școlar atins de ei. Preocuparea pentru egalitatea șanselor provine din faptul că educația este „un bun de consum” dezirabil și chiar mai mult, este „un bun investițional”: cu cât se dispune de el în măsură mai mare, șansele pe piața muncii și în plan social, tind să se îmbunătățească. Educația capătă semnificație sporită, în general pentru statusul social și în special pentru transmiterea situației sociale dinspre părinți spre copii.

După considerentele lui Raymond Boudon, este clar că, dacă n-ar fi legată de inegalitatea șanselor sociale, inegalitatea șanselor în fața învățământului n-ar avea decât o importanță socială redusă. Și totuși, anumiți cercetători precum Jencks, afirmă că inegalitatea în fața școlii are doar efecte slabe asupra inegalităților de status, iar o politică de egalizare a șanselor în domeniul educației nu ar avea alte consecințe decât apropierea în ce privește consumația școlară între diverse categorii. „Dar este evident - conchide T. Rotariu - că o asemenea opinie nu este întru totul împărtășită de majoritatea sociologilor fiindcă altfel, problema inegalităților școlare ar ocupa un loc mult mai modest în preocupările lor”.

Inegalitatea șanselor școlare constă în faptul că numărul tinerilor proveniți din diferite categorii sociale care acced sau absolvă diferite trepte de învățământ nu este proporțional cu efectivele acestor categorii în cadrul societății. Mai precis, descendenții categoriilor sociale superioare termină treptele școlare înalte în proporție mai mare decât descendenții din categoriile inferioare. Astfel de inegalități se găsesc pretutindeni, chiar și acolo unde există gratuitatea învățământului la toate nivelele. Sociologia educației are menirea de a semnaliza și a măsura intensitatea inegalităților și de a găsi teorii explicative. Unul din motivele inegalității șanselor în fața școlii e caracterul piramidal al sistemului de învățământ. Obiectivul politicii școlare trebuie, deci, să fie nu numai egalitatea intrărilor în sistemul de învățământ ci și a ieșirilor.

Reformele învățământului au inițiat lărgirea treptelor superioare de cuprindere în dorința creșterii mobilității. Dar în condițiile inegalității de șanse, locurile puține din vârful piramidei școlare sunt ocupate de cei care provin din straturile superioare ale societății. Diplomele astfel dobândite le permit întoarcerea în straturile similare cu cele de proveniență. Deci provoacă imobilitate socială. Doar când fragmentul din vârful piramidei școlare se lărgiște și când se epuizează posibilitățile de recrutare a copiilor din straturile superioare încep să pătrundă și copii (tineri) din zonele sociale mai joase și vor obține o diplomă superioară. Însă acest proces de înmulțire a diplomelor va genera devalorizarea lor.

Lucrarea lui Raymond Boudon - „L'inégalité des chances” (1973), oferă o imagine completă și în profunzime asupra relației dintre sistemul de învățământ și mobilitatea socială și încearcă să demonstreze rolul sistemului școlar în procesul de mobilitate intergenerațională cu intenția de explicare a reprezentării empirice potrivit căruia, deși

sistemul școlar a cunoscut o dezvoltare considerabilă la toate nivelurile sale, neconstatându-se o creștere proporțională a volumului mobilității sociale. Este pusă sub semnul întrebării capacitatea de mobilitate mai accentuată a societății, sub aspectul mișcării indivizilor de la o poziție socială la alta. Principala vinovată de nașterea acestui paradox este maniera de abordare silogistică a mobilității sociale, care nu face decât să sesizeze separat și implicit să opună două aspecte complementare ale aceluiași fenomene:

- existența unei puternice inegalități de șanse în fața învățământului a unei influențe mari a nivelului de instrucție asupra statutului social și a unei inegalități a șanselor sociale (mobilitate socială);

- o inegalitate a șanselor pentru fiecare individ de a obține un status superior, oricare ar fi nivelul de instituție ca și cum inegalitatea șanselor de mobilitate în fața învățământului naște o egalitate atașată la diferite nivele școlare.

Raymond Boudon arăta, cu ajutorul unei proceduri de simulare, că acest fenomen de coexistență a două procese în aparență contradictorii este posibilă: dezvoltarea sistemului școlar și stagnarea mobilității. Tot el consideră că se observă o reducere a inegalității școlare, reducere explicabilă prin intervenția unor variabile exogene, atenuarea inegalităților economice, sau endogene – creșterea cererii de educație din partea tuturor categoriilor sociale.

Cât privește celalalt termen al educației care generează inegalitatea de șanse – școlarizarea – Raymond Boudon împărtășește ideea deșcolarizării ca soluție pentru diminuarea sensibilă a inegalităților școlare în sensul unei mai mari adaptabilități la schimbarea sistemului de învățământ a unei legături cu societatea globală. Ca urmare a acestor constatări, considerăm că motivația elevilor pentru învățarea de tip școlar este predominant externă, școala nefiind interesată în mod direct și explicit de nevoile, interesele și aspirațiile concrete ale tinerilor (diplomele obținute sunt considerate ca pârgii prin care școala îi ajută pe elevi să obțină succes în viață). Faptul că unii elevi din anii terminali nu pot defini precis și concret modul în care școala îi poate ajuta, ridică serioase semne de întrebare privind realizarea funcțiilor instituției școlare, așa cum sunt ele prevăzute în legislație și perpetuate prin cultură și tradiție. Cu toate acestea, marea majoritate a elevilor doresc să-și continue studiile: cu toate problemele menționate, tinerii încă mai consideră școala drept necesară-chiar dacă numai prin meseria învățată sau diploma obținută. Sociologic, șansa socială este un concept foarte complex, cu resorturi adânci și multiple ce antrenează elementele întregului sistem social, un loc aparte ocupându-l dinamica suprastructurii.

Educația, inserția și mobilitatea profesională se intersectează în diferite moduri: un nivel ridicat de educație mărește viteza de inserția individului pe piața forței de muncă și crește șansele de mobilitate profesională; instituțiile care investesc în formarea angajaților se caracterizează printr-un grad înalt de tehnologizare, își orientează investițiile în personalul tânăr, cu nivel ridicat de instruire și favorizează mobilitatea profesională. Diversitatea situațiilor care caracterizează un mediu economic instabil, așa cum este cel din România, face dificilă evaluarea, din punct de vedere cantitativ și calitativ, a inserției și mobilității profesionale. Tipul de activitate profesională desfășurat, tipul de contract de muncă, perioada de timp necesară inserției profesionale și adecvarea dintre locul

de muncă ocupat și nivelul de pregătire al individului sunt câteva dintre criteriile care facilitează evaluarea inserției și mobilității profesionale.

Rezolvarea practică a egalizării șanselor ține de o deosebire mai accentuată asupra structurilor în special al sistemului de învățământ – dar nu se rezumă la atât. Dacă la cei respinși de piața forței de muncă, datorită neadecvării pregătirii, îi adăugăm pe cei care nu finalizează decât învățământul obligatoriu, este posibil ca investițiile în educație, atât cât sunt, să nu poată fi recuperate de către societate. Un procent prea limitat din populația țării va avea un nivel ridicat de pregătire, astfel încât să conducă la performanțe profesionale, la creșterea contribuției educației la venitul național în mod semnificativ. Mai mult, cheltuielile pe care le necesită creșterea nivelului de educație al unui procent mai mare din populația de vârstă școlară a țării este posibil să fie mult mai reduse decât costurile alocate susținerii, prin mecanisme de asistență socială, a celor care nu vor reuși să intre pe piața forței de muncă, datorită nivelului limitat de educație.

Cum schimbările sociale sunt intense, iar formarea pentru integrarea socioeconomică prin sistemul de învățământ necesită un timp mai îndelungat, se impune analiza relației între educație, inserție și mobilitate profesională. Problema inserției tinerilor pe piața forței de muncă și implicit inserția socială este foarte importantă în contextul economic actual, când se cunosc creșteri ale șomajului, chiar și în rândul tinerilor. Pe acest fundal economic se intensifică pretutindeni eforturile pentru căutarea de soluții, cristalizându-se un consens al țărilor avansate economic, în sensul că se poate obține atât prin stimularea investițiilor în infrastructură, dar mai ales prin dezvoltarea capitalului uman prin educație, cercetare, inovare.

BIBLIOGRAFIE:

1. Boudon, R. (coord.), *Tratat de sociologie*, Editura Humanitas, București, 1997
2. Durkheim, E., *Educație și sociologie*, EDP, București, 1980
3. Faure, Edgar, *A învăța să fii*, EDP, București, 1974
4. Georgescu, M.A., *Educație și mobilitate socială*, Editura Tipomur, Tg.Mureș, 1998
5. Rotariu, T., *Școala și mobilitatea socială în țările capitaliste dezvoltate*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980
6. *** - *Dicționar de sociologie – coord. Zamfir C.*, Editura Babel, București, 1994
7. ***- *Dicționar de sociologie*, Larousse, Editura Univers enciclopedic, București, 1996

Eu și copilul meu

Profesor Gheorghiu Manuela

Școala Gimnazială Nr.3, Piatra-Neamț, județul Neamț

MOTTO:

Fiecare copil pe care îl educăm este un OM dăruit societății”

(N. Iorga)

Dinamica zilelor noastre impune o abordare responsabilă a tuturor factorilor implicați în educația generațiilor de elevi. Lumea pe care o cunosc copiii noștri este complexă și contradictorie. De aceea ei trebuie pregătiți nu numai să înțeleagă și să suporte schimbările permanente, ci să stăpânescă aceste schimbări. Mai mult, ei sunt agenții schimbării de mâine și direcția progresului depinde de soluțiile lor dinamice și flexibile.

Idealul educațional de azi este omul care stăpânește schimbarea, care se adaptează cu ușurință și permanent.

Educația vârstelor mici reprezintă temelia personalității, iar societatea nu poate lăsa la voia întâmplării procesele și situațiile în care se formează copilul. Cooperarea între factorii educaționali – grădiniță, școală, familie – devine necesară și se impune ca obligație morală din partea acestora pentru a favoriza socializarea copiilor, pentru a-i familiariza, prin exemple și modele, cu adevăratele valori ale spiritualității umane.

Odată cu evoluția societății, educația și-a multiplicat neconținut formele de organizare, rolul său devenind din ce în ce mai important. Factorilor tradiționali, familie și școală, li s-au adăugat alții noi, precum biserica, instituțiile de cultură, poliția, centrele de agrement, adică toți cei care asigură educația non-formală. Acțiunea concertată a factorilor educativi este un deziderat important pe care grădinița și școala trebuie să-l conștientizeze și să-l concretizeze.

Este de datoria fiecărui cadru didactic să se preocupe de toți factorii care influențează formarea copilului, să-i orienteze, astfel încât acțiunea lor să fie pedagogică, mai aproape de școală.

Grădinița tradițională a folosit diverse modalități de a menține o legătură apropiată cu părinții copiilor – lecția deschisă, lectoratul, serbările care și-au găsit eficiența în timp. Pentru părinții și copiii de astăzi trebuie găsite și utilizate alte forme de colaborare.

Misiunea învățământului preșcolar nu poate fi realizată decât în interiorul spațiului comunitar, ca rezultat al interacțiunii grădiniței cu mediul social, cultural și economic. Deci, este necesar realizarea de comunicări eficiente cu exteriorul, realizarea de parteneriate autentice.

Educația vârstelor mici este considerată temelia personalității individului, de aceea educația trebuie să răspundă, în primul rând, nevoilor individuale și să realizeze echilibrul între acestea și dezvoltarea socială.

Relația dintre familie și grădiniță trebuie să fie o prioritate pe lista parteneriatelor educaționale. Dacă familia este implicată de la început în programul educativ, ea va percepe corect importanța colaborării cu grădinița, beneficiile acestei colaborări, această colaborare devenind conștientă, interesantă și reciproc avantajoasă.

Termenul de "parteneriat" se bazează pe premisa că partenerii au un fundament comun de acțiune și un principiu al reciprocității, ceea ce le permite să-și unească eforturile spre atingerea unui țel comun. Colaborarea părinți – educatoare presupune construirea unei relații clădite pe unificarea unui sistem de valori și cerințe adresate copilului. O astfel de relație impune respectarea unor condiții:

- Comunicare între cei doi parteneri;
- Respect reciproc;
- Implicarea partenerilor în identificarea și promovarea intereselor copilului.

Părinții vor fi implicați permanent în activitatea grădiniței, nu doar atunci când apar diverse probleme. Ei vor fi informați asupra politicilor educaționale ale grădiniței, vor cunoaște scopul și obiectivele programului educativ la care participă copiii lor. Pentru ca parteneriatul să fie eficient, nu doar formal, este esențial să fie implicați în adoptarea deciziilor, să devină participanți activi în derularea acțiunilor, să identifice în tematica acțiunilor valorificarea informațiilor pe care le-au oferit despre copiii lor. Părinții și educatorii au, în egală măsură, răspunderea contribuției și eforturilor comune pentru a constitui o relație de bună colaborare în beneficiul copilului.

Cele mai eficiente și mai la îndemână modalități de concretizare a colaborării cu familia sunt următoarele:

- *Întâlnirile cu părinții (ședințe);*
- *Lectoratele;*
- *Consultațiile individuale;*
- *Activități cu participarea părinților;*
- *Vizite, plimbări, excursii, drumeții;*
- *Expoziții cu lucrări ale copiilor;*
- *Sărbătorirea zilelor de naștere ale copiilor;*
- *Ziua mămicilor, ziua bunicilor, ziua tăticilor;*
- *Serbările;*
- *Afișierul grupei;*
- *Jurnalul grupei.*

Parteneriatul educațional grădiniță – familie este alături de celelalte parteneriate, prioritar. La fiecare generație de preșcolari am inițiat astfel de parteneriate, ele dovedindu-se de mare utilitate în relația copil- educatoare – părinte. Un asemenea parteneriat am derulat și în acest an școlar, 2016 – 2017, la grupa mică.

Proiectul s-a numit "*Împreună pentru copiii noștri*" și a vizat îmbunătățirea relației copil – părinte – educator prin conștientizarea rolului climatului educativ în care crește și se dezvoltă copilul. Scopul principal a urmărit implicarea părinților în activitatea grădiniței și dobândirea de către părinți a unor abilități privind formarea comportamentelor adecvate, copiilor. Obiectivele generale ale proiectului au vizat cunoașterea de către părinți a particularităților copiilor și disponibilităților lor, a unor strategii de relaționare și comunicare cu aceștia, colaborarea și cooperarea cu grădinița în interesul copiilor. În structura proiectului au fost formulate și obiective specifice fiecărui partener, respectiv părinți și grădiniță :

❖ *pentru părinți :*

- să cunoască aspectele generale ale dezvoltării copilului la vârsta preșcolară;
- să cunoască modalități de intervenție corectă în relația cu copilul și în comunicarea eficientă;
- să participe la activitățile propuse și organizate de grădiniță în interesul copilului;
- să sprijine activitățile inițiate de grădiniță.

❖ *pentru grădiniță:*

- să consilieze părinții în scopul învățării strategiilor de relaționare și comunicare cu copiii;
- să informeze părinții despre drepturile copilului și consecințele nerespectării lor;
- să disemineze experiența pozitivă dobândită de părinți în relația cu copiii lor;
- să creeze oportunități de întărire a relațiilor de colaborare între părinții grupei;
- să încurajeze acțiunile de voluntariat în interesul copiilor.

Beneficiarii proiectului au fost evident, copiii grupei mici.

Calendarul activităților a cuprins următoarele teme: *"La început de drum!"* (septembrie), *"Copilul meu la grădiniță"* (noiembrie – adaptarea la grădiniță), *"Îl așteptăm pe Moș Nicolae"* (decembrie – activitate comună cu participarea părinților), *"Cum să devin un părinte mai bun?"* (ianuarie – întâlnire cu psihologul școlar), *"Eu și copilul meu"* (aprilie – mai - lansarea și prezentarea proiectelor), *"Ziua porților deschise"* (martie- – participarea părinților la programul zilnic), *"Ce am învățat la grădiniță ?"*

Dintre aceste activități, două au avut impact deosebit asupra părinților și copiilor, deopotrivă: *"Îl așteptăm pe Moș Nicolae!"* și *"Eu și copilul meu"*. Prima activitate a avut ca scop participarea părinților la o activitate practică alături de copii și realizarea unei lucrări în cadrul grupei. Tema a constat în decorarea ghetuței lui Moș Nicolae cu materiale diverse, în care sprijinul și creativitatea partenerilor au fost stimulate și valorificate. De remarcat a fost modul în care copiii au colaborat cu părinții la realizarea temei, cum au comunicat și atmosfera de lucru .

A doua activitate, derulată pe parcursul două luni, a constat în realizarea unor proiecte individuale, părinte – copil, pe teme la alegere, prezentate apoi în cadrul grupei.

Scopul proiectului a urmărit *implicarea părinților alături de copii , în realizarea unor lucrări, în afara grădiniței, învățându-i astfel, să-și cunoască mai bine copiii, pasiunile lor, activitățile preferate.*

De asemenea, părinții au relaționat cu ei în mod direct și practic și au petrecut un timp de calitate împreună. Prezentarea lucrărilor a fost făcută de fiecare părinte împreună cu copilul, stimulând astfel comunicarea și construirea unei imagini de sine puternice, pozitive.

Exemple de proiecte: *"Stația de pompieri"* - machetă, *"În curtea bunicilor"* - machetă, *"Oură surpriză"* - confecție, *"Fructe și legume preferate"* – desen-colorare, *"Robotul"* – confecție, *"Cei trei purceluși"* – machetă, *"Anotimpurile"* – machetă, *"Supa de zarzavat"* – dialog muzical.

De remarcat este și emulația creată în rândul părinților din dorința de a fi la înălțime, de a fi originali , de a-și sprijini și încuraja copiii și de a fi apreciați.

Lucrările inedite, ingeniozitatea unor părinți în prezentarea lucrării, modul în care copiii au fost completați de către părinți în prezentări, emoțiile de pe chipurile participanților

, recompensele primite la final, respectiv diplome și fructe, au conturat o adevărată atmosferă de competiție, o activitate cu împliri și satisfacții pentru efortul depus.

La finalul derulării acestui parteneriat, cu toate activitățile propuse, am formulat și câteva concluzii:

- ❖ timpul pe care îl dedicăm copilului trebuie să răspundă nevoilor lui;
- ❖ petrecerea timpului împreună cu copilul îi oferă siguranță și stabilitate emoțională;
- ❖ timpul petrecut cu copilul construiește temelia relației cu părinții și a celorlalte relații pe care le va dezvolta copilul pe tot parcursul vieții;
- ❖ forța unei familii vine din calitatea timpului pe care membrii ei îl petrec împreună și aprecierea pe care și-o arată unul altuia.

Participarea părinților la activitățile grupei reprezintă un alt prilej de a cunoaștere a acestora, un mod prin care aceștia sunt familiarizați cu programul grupei, cu conținuturile și metodele didactice, cu materialele didactice necesare desfășurării activităților, cu modul de comunicare și abordare a situațiilor problematice, cu semnificația respectului față de copil..

Activitatea cu părinții, ca parteneri, pentru a asigura dezvoltarea copilului în programul educativ din grădiniță, poate deveni un start bun pentru a crea părinților respect de sine, încredere în competențele lor, făcându-i mai buni.

Relația părinte-educatoare contribuie la constituirea unor relații pozitive între familie și grădiniță, la o coerență a practicilor educaționale.

BIBLIOGRAFIE

1. Boca, Cristiana (coord.), Bucinschi, Mihaela, Popescu, Cristiana, Stativă, Ecaterina, *Să construim împreună cei 7 ani...de acasă*, Editura Educația 2000+, București, 2009
2. Dumitrana, Magdalena, *Copilul, familia și grădinița*, Editura Compania, București, 2000
3. Golu, Pantelimon, Verza, Emil, Zlate Mielu, *Psihologia copilului - manual pentru clasa a XI – a -școli normale*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995
4. Vrășmaș, Ecaterina, *Educația copilului preșcolar – Elemente de pedagogie la vârsta timpurie*, Editura Pro Humanitate, București, 1999
5. Voiculescu, Elisabeta, *Pedagogie preșcolară*, Editura Aramis, București, 2001

Factorii sociali care intervin în procesul educațional

Profesor Grămadă Elisabeta

Liceul Tehnologic „Ion Creangă”, Pipirig, Județul Neamț

Ereditatea

Ereditatea este primul factor care influențează dezvoltarea umană, care cuprinde un complex de dispoziții virtuale sau scheme funcționale ce se transmit de la antecesorii la succesori prin intermediul mecanismelor genetice. Patrimoniul ereditar al fiecărui individ rezultă din combinarea unităților genetice materne și paterne.

Familia este celula vieții pe pământ, cel dintâi asezământ între Dumnezeu și om, cea mai veche comunitate umană întemeiată de Tatăl ceresc, după modelul tainic al Prea Sfintei Treimi. “Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el”. Doctrina creștină, definește familia ca fiind o comunitate de viață și de iubire. Ea este chemată să-și asume planul Lui Dumnezeu în condițiile lumii noastre și să-l realizeze.

Cei „șapte ani de acasă”, ca și lipsa lor, marchează destinul fiecărui om. Dacă în familie, nu doar s-a vorbit despre cele sacre, despre adevăr, bine, frumos, dragoste, respect, toleranță, ci copilul a și simțit cum e să fii iubit, a fost obișnuit să manifeste dragoste față de cei dragi, să-i respecte pe cei mai în vârstă, să spună adevărul, știind că va fi tratat cu încredință, să aprecieze binele și frumosul, să se îngrijească de cele sacre, acest copil va crește iubitor, politicos, tolerant, responsabil.

Primul factor care contribuie la formarea personalității umane în perspectivă multidirecțională este familia. Aceasta îl familiarizează cu valorile și normele grupului de referință. Copiii vor face sau vor crede ceea ce vor face sau vor spune părinții, imitând comportamentele acestora. (Cucos 2006). *Familia*, văzută ca un mediu educațional și socializator, este considerată ca o „unitate socială constituită din adulți și copii, între care există relații de filiație naturală sau socială”. (Stănciulescu, 2002, 26). După cum preciza Murdock, familia este „un grup social caracterizat printr-o locuință comună, cooperare economică și reproducere”.

Climatul familial se caracterizează prin:

- respectarea codului valoric la care se raportează în majoritatea situațiilor de viață (Crețu, 1999);
- relații strânse între mediul familial și caracteristicile societății căreia îi aparțin;
- influențarea atitudinilor părinților și conduitelor copiilor asupra concepțiilor despre viață, lume și muncă.

Printre funcțiile ce definesc o familie regăsim:

- creșterea numărului de membri prin naștere sau adopție;
- susținerea și grija față de membrii familiei;
- controlul social al membrilor;
- socializarea copiilor pentru rolurile de adulți
- păstrarea moralității familiei și a motivației de a obține performanță în tot ceea ce întreprinde;
- producerea și consumul de bunuri și servicii

Totuși, rămâne problema pregătirii părinților în vederea educării copiilor într-un mod eficient. În zilele noastre se organizează activități pentru părinți, se înființează organizații care se ocupă de educarea acestora.

De exemplu:

- asociațiile părinților și profesorilor;
- școlile părinților;
- consiliile de administrație școlară cu rol informațional, consultativ și decizional;
- comitetele de părinți pe clase și școli;
- revistele și programele radio-tv;
- instituțiile de puericultură pentru îngrijirea medicală.

Concluzionând putem spune, că rolul familiei în educația copiilor este esențial. „Familia reprezintă matricea primordială a culturii omenești. Aici se trezesc și încep să se dezvolte puterile latente ale sufletului personal; aici începe copilul să iubească (pe cine și cum?), să creadă (în ce?) și să sacrifice (cui și ce?); aici se alcătuiesc primele temelii ale caracterului său; aici se descoperă în sufletul copilului sursele principale ale fericirii sau nefericirii lui viitoare; aici devine copilul un om mic, din care mai apoi se dezvoltă o mare personalitate sau un pungaș mărunț

Mediul

Acțiunea familiei asupra individului este influențată de mediul din care acesta face parte. Etimologic cuvântul provine din latinescul *medium* care semnifică ceea ce este comun. Mediul se prelungește în educație și este analizat din perspectiva celor două componente ale sale: *mediul natural și mediul social*.

Mediul natural cuprinde condițiile de climă, relief, vegetație și faună. Atunci când condițiile de mediu sunt favorabile, individul se dezvoltă normal. Când sunt mai puțin favorabile pot apărea dificultăți în dezvoltarea sa.

Mediul social influențează viața și evoluția individului. „Relația dintre om și muncă, ca o componentă a mediului social, are o finalitate benefică.” (Bontas, 1994)

Formarea și dezvoltarea personalității copilului depinde de:

- calitatea mediului social;
- condițiile sociale favorabile;
- organizarea socială democratică;
- relațiile interpersonale și profesionale.

„Societatea civilă și liberă românească, în condițiile dezvoltării statului de drept democratic și economiei libere de piață poate și trebuie să diminueze și chiar să înlăture condițiile nefavorabile ale mediului psihosocial și să creeze condiții favorabile de mediu social global, mediu psihosocial și mediu ecologic pentru a asigura dezvoltarea unei personalități integrale, elevate și competente, demne, civilizate și creative”. (Bonta°, 1994)

Scoala

În cadrul societății, școala devine un factor important al educației sistematice și continue. Școala semnifică principalul cadru și mediu educațional, infuzat permanent de noi cunoștințe, metode, mijloace, valori, orientat de finalități, susținut de o asistență psihopedagogică profesionistă și conceput ca o „activitate de educare a generației tinere”,

ca un „sistem complex de influențe organizate și exercitate sistematic asupra copiilor și tinerilor”.

Fiind o instituție în care educația este programată și planificată, conținuturile care se transmit „sunt selectate cu grijă după criteriile psihopedagogice și principiile didactice clare”. Dincolo de conținuturile concrete care se transmit în activitatea didactică, importante sunt și relațiile dintre cadrul didactic și elevi. „Profesorul, fără a relativiza valoarea cunoștințelor, trebuie să procedeze în așa fel încât să respecte convingerile elevilor”. Școala obișnuiește elevii să se supună autorității profesorului, ceea ce implică o familiarizare a lor cu normele și regulile. Elevul își însușește valorile elementare ale vieții morale prin experiențele oferite de școală. În cadrul școlii se oferă copiilor o „situație socială de înalt nivel calitativ, astfel ca din relațiile umane să ia tot ce este mai avantajos pentru educația lor”.

„A spune că o plantă crește nu semnifică că are libertatea de a se plimba unde îi place, ci de a trăi ascultând de legile naturale ale dezvoltării ei. De fapt, libertatea acordată elevului înseamnă eliberarea lui progresivă de instinctele și înclinările sale. Ea constă într-un dozaj individual de permisiuni și interdicții, de liber-arbitru și disciplină, de autoritate bazată pe constrângeri și de autoritate bazată pe îndrumare. Ea este o pregătire permanentă spre echilibrul interior, spre satisfacție, spre dezvoltarea personalității”.

Biserica

Alt factor care contribuie la dezvoltarea personalității umane îl constituie biserica. Ea „compensează nevoia de filiație activă pe o linie ideatică, prin excelență spirituală”. (Cucos, 2006) .Influența educativă a bisericii se realizează prin intermediul orelor de religie desfășurate la nivelul școlii, prin ceremoniile religioase din cadrul locașelor de cult și prin activitățile caritabile organizate la nivel de societate. O dată cu intrarea copilului în școală, biserica va instaura o educație sistematică, explicită, în perspectiva valorilor credinței.

Institutele culturale

Ca un factor complex al educației, institutele culturale, reprezentate prin muzee, teatre și case de cultură, își aduc aportul pe linia dezvoltării personalității umane. În cadrul acestora se organizează programe eficiente de îmbogățire a culturii generale și de petrecere a timpului liber.

Românii sunt un popor extrem de creativ, cu un potențial artistic și intelectual foarte important, așa că au ce oferi lumii în materie de inteligență emotivă, de potențial creativ și de conținut academic. Institutele culturale pot contribui la valorificarea acestui potențial.

Mass-media

Amplificarea, continuarea și diversificarea experiențelor cognitive sunt realizate prin mass-media. Cu spirit critic, cu circumspecție interpretativă și competență valorizatoare se selectează doar ceea ce este benefic pentru dezvoltarea personalității. Impactul mass-mediei asupra fiecăruia dintre noi este puternic, ceea ce implică o bună cunoaștere a efectelor acestora asupra felului nostru de a fi și de acțiune.

Caracterul determinant al educației implică organizarea și conceperea activității într-un context situațional deschis ce implică optimizarea raporturilor cu ereditatea și cu mediul.

Să reliefăm faptul că toți acești factori (la care se pot adăuga și alții) acționează simultan, corelat, prin împletirea funcțiilor lor, și nu independent, izolat.

Numai printr-o îngemănare a acțiunilor și funcțiilor educative se poate spera la o reformare spiritual autentică a omului și a comunității

Bibliografie

Constantin Cucos, Pedagogie, editia a II-a revazuta si adaugita, Editura Polirom, 2002

Noveanu Eugen, Dan Potolea, Stiintele educatiei, Dictionar encyclopedic, Editura Sigma, Bucuresti, volumul I, II, 2007,2008

Antonesei Liviu, Paideia. Fundamentele culturale ale educatiei, Polirom, 1996

Metode moderne – aplicații practice

Profesor învățământ primar Huci Mihaela

Profesor învățământ primar Manea Camelia

Colegiul Național „Roman-Vodă” Roman, județul Neamț

Cicero spunea că „istoria este martorul care confirmă trecerea timpului; iluminează realitatea, vitalizează memoria, oferă călăuzire în viața de zi cu zi” .

Citatul de mai sus întărește ideea că istoria are un rol important în viața noastră, în formarea unor personalități puternice, a unor caractere demne de urmat.

Rolul învățătorului este să aducă în prezent imagini sau personalități din trecut, să-i atragă pe elevi în lumea lor, să-i facă să le înțeleagă valoarea și contribuția în evoluția societății.

Programele din învățământul primar supun atenției elevilor personalități din diferite domenii în scopul cunoașterii contribuției acestora pe plan național și mondial în: istorie (Ștefan cel Mare, Alexandru Ioan Cuza, Mihai Viteazul, Mircea cel Bătrân), medicină (Victor Babeș), muzică (George Enescu, Ciprian Porumbescu), pictură, sculptură (Ștefan Luchian, Nicolae Grigorescu, Constantin Brâncuși), tehnică (Aurel Vlaicu, Traian Vuia), literatură (Mihai Eminescu, Ion Creangă).

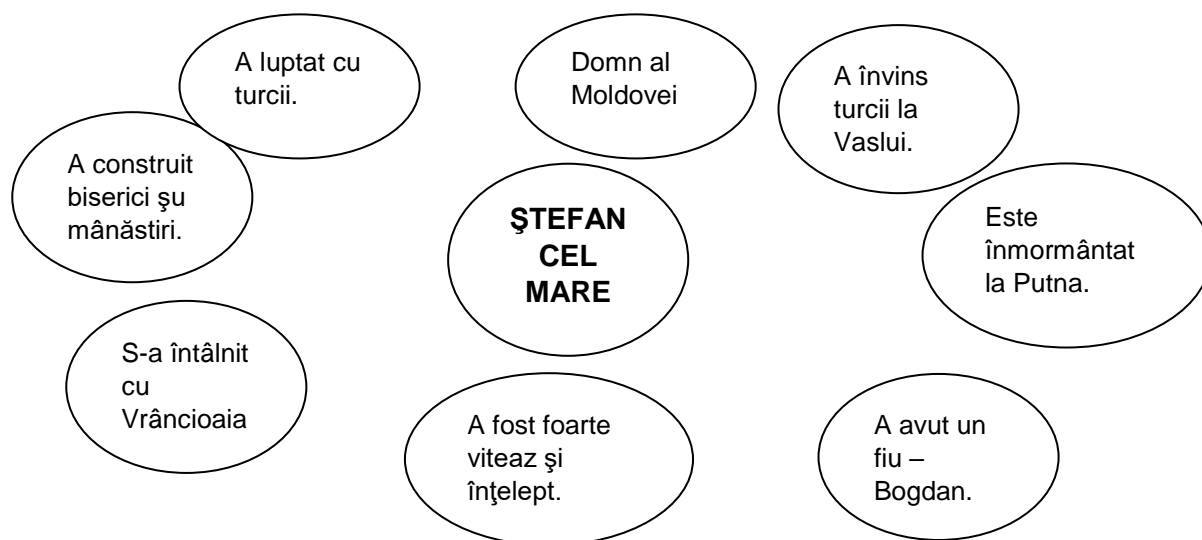
Pentru accesibilizarea informațiilor și însușirea temeinică a acestora elevii sunt antrenați în activități ce implică utilizarea metodelor moderne bazate pe cooperare ce le dezvoltă gândirea critică, abilitățile de comunicare și relaționare, creativitatea, încrederea în forțele proprii, curiozitatea și motivația pentru învățare.

În continuare, exemplificăm cu câteva aplicații ale metodelor active de învățare în cadrul orelor de limba română și istorie.

Prin **acumulare** s-a urmărit identificarea cunoștințelor pe care le au copiii despre Ștefan cel Mare înainte de predarea acestei lecții. Tema urmează a fi însușită cu ajutorul metodei „**Știu/ Vreau să știu/ Am învățat**” pentru valorificarea noțiunilor cunoscute de elevi până atunci. În încheierea lecției, ca o sinteză a celor discutate, se utilizează **cvintetul**.

ACUMULARE

Scrieți tot ce știți despre Ștefan cel Mare.

ȘTIU / VREAU SĂ ȘTIU / AM ÎNVĂȚAT

ȘTIU	VREAU SĂ ȘTIU	AM ÎNVĂȚAT
<ul style="list-style-type: none"> ➤ A fost domn al Moldovei. ➤ A luptat cu turcii. ➤ I-a învins la Vaslui. ➤ A fost foarte viteaz și înțelept. ➤ S-a întâlnit cu Vrâncioaia. ➤ A construit biserici și mănăstiri. ➤ A avut un fiu – Bogdan. ➤ Este înmormântat la mănăstirea Putna. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cât timp a domnit ? ➤ Cu cine s-a mai luptat ? ➤ Care au fost cele mai importante bătălii ? ➤ A învins întotdeauna ? ➤ Ce mănăstiri a construit ? 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A domnit 47 de ani (1457 – 1504). ➤ S-a luptat cu ungurii, cu tătarii, cu polonii, cu turcii. ➤ Cele mai importante bătălii: Baia, Lipnic, Codrii Cosminului, Vaslui, Războieni, Cătlăbuga, Scheia. ➤ Din cele 36 de bătălii a pierdut doar 2. ➤ Mănăstiri: Putna, Voroneț, Sf. Ilie (Suceava), Arbore, Reuseni, Dobrovăț etc. ➤ A întărit cetățile, pentru o mai bună apărare a granițelor țării. ➤ A avut un rol însemnat în oprirea înaintării turcilor în Europa. <p>SCHEMA LECȚIEI</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ștefan cel Mare și Sfânt a fost domn al Moldovei timp de 47 de ani (1457 – 1504). 2. Pentru apărarea independenței, a purtat numeroase bătălii cu: <ul style="list-style-type: none"> ➤ ungurii: 1467 la Baia; ➤ tătarii: 1469 la Lipnic; ➤ polonii: 1497 la Codrii Cosminului; ➤ turcii: 1475 la Vaslui; 1476 la Războieni; 1485 la Cătlăbuga; 1486 la Scheia. 3. A avut un rol important în oprirea înaintării otomanilor în Europa. 4. În timpul domniei lui Ștefan s-au întărit cetățile, s-au construit numeroase biserici și mănăstiri, economia țării și bunăstarea oamenilor au cunoscut o mare înflorire. 5. Trupul voievodului se află la mănăstirea Putna, una dintre ctitoriile sale.

CVINTETUL

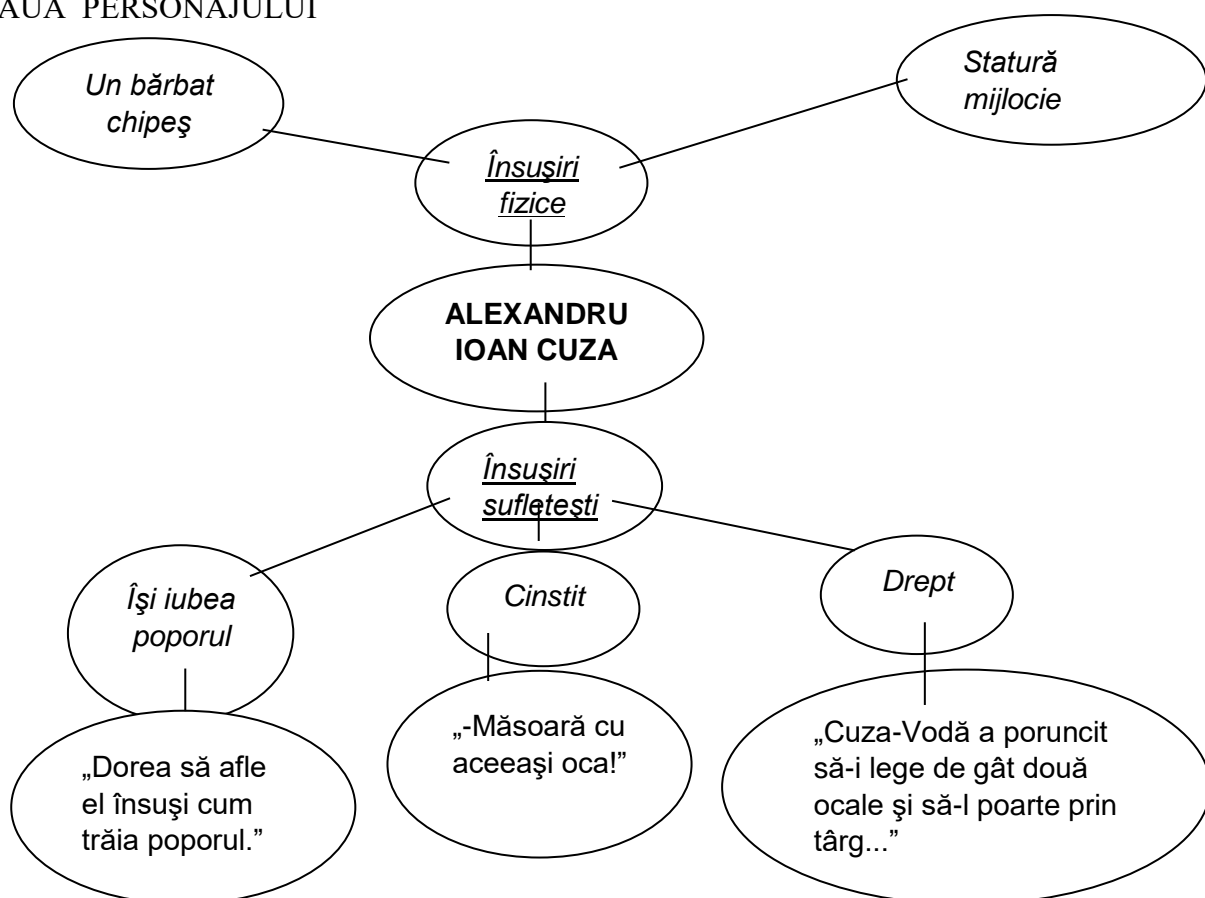
1 substantiv	Ștefan
2 adjective	Mare, sfânt
3 verbe	Luptând, biruind, construind,
4cuvinte–sentimente	Zid în calea turcilor
1cuvânt – esența	Nemuritor.

Pentru a sintetiza comparativ informații despre două personalități din domenii diferite (personaje principale în texte studiate la limba română) s-a utilizat metoda *diagramelor Venn* (anexa) și *cvintetul*.

1 substantiv	VICTOR BABEȘ	GEORGE ENESCU
2 adjective	Pasionat, perseverent	Genial, talentat
3 verbe	Cercetând, descoperind, vindecând	Cântând, compunând, dirijând
4cuvinte–sentimente	Mulțumire, recunoștință, admirație, mândrie	Încântă auzul și sufletul
1cuvânt – esența	Medic.	Muzician

Pentru a caracteriza un personaj se poate utiliza *rețeaua personajului* cu evidențierea însușirilor fizice și sufletești, exemplificând cu citate.

REȚEAUA PERSONAJULUI

În urma aplicării acestor metode în cadrul disciplinelor școlare se observă că elevii se implică mai mult în rezolvarea sarcinilor propuse, că totul li se pare mai ușor, ca un joc. Sunt mai activi, își exprimă cu mai multă ușurință propriile idei, rezolvă sarcinile cu plăcere și interes, sunt mai sensibili și vibrează mai ușor la sentimentele transmise prin intermediul textelor propuse. Personajele studiate devin modele demne de urmat într-o lume actuală în care cu greu putem identifica niște caractere puternice, bine conturate, împletite cu voință, muncă, perseverență, răbdare, talent.

Punerea elevilor în contact cu personalități marcante ale culturii și istoriei le oferă ocazia să se dezvolte atât în plan cognitiv, cât și afectiv, punându-și amprenta și asupra întregului lor comportament.

Bibliografie:

1. Flueraș, Vasile, *Teoria și practica învățării prin cooperare*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2005;

2. Glava Adina, Glava Cătălin, *Curriculum integrat-modele de integrare curriculară – curs*, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj-Napoca, 2005;

3. Șerdean Ioan, *Metodica predării limbii române la clasele I-IV*, E.D.P., R.A., București, 1993.

4. Grigoruță Simina, Medrihan Claudia, *Carte de istorie românească și universală*, Casa Editorială Regina, Iași, 2006.

Elevul și profesorul – parteneri în educație

Profesor Ivanciu Anda Lăcrămioara
Liceul Tehnologic Răchitoasa, județul Bacău

Un management eficient al clasei de elevi se fundamentează pe negocierea sistemului de reguli care funcționează la nivelul acesteia. Negocierea presupune implicarea elevilor, activarea lor, într-un câmp esențial pentru individ, acela al exercițiului democratic. Dacă elevul este subiect ignorat în școală, nu i se va putea cere să manifeste ulterior atitudini și comportamente specifice unui cetățean. Școala un spațiu care trebuie să ofere o densitate mare de oportunități, apte să potențeze „creșterea” elevului.

Acest lucru nu este posibil dacă cele mai multe reguli sunt decise de către adulți, conținutul lecțiilor este frecvent ales de către profesori, iar programa analitică lasă prea puțin spațiu la dispoziție pentru a realiza o adaptare convenabilă a conținuturilor la particularitățile și interesele elevilor.

Relatia afectiva existenta intre elevi si profesor poate avea o influenta pozitiva sau negativa asupra relatiilor sociale stabilite la acest nivel; in general, daca exista o relatie afectiva de natura pozitiva, acest fapt va determina adoptarea de catre elevi a celor mai multe dintre atitudinile profesorului, putand duce chiar la formarea anumitor tipuri de abilitati, iar daca exista o relatie afectiva negativa, se pot constata reactii de respingere din partea elevilor, inmultirea atitudinilor « originale”, consolidarea lipsurilor si defectelor, scaderea ratei de invatare. Acest tip de relatie afectiva stabilita intre elevi si profesor este independenta de competentele profesionale ale acestuia.

Folosirea in exces a influentei de catre profesor duce la crearea impresiei ca toate sarcinile cerute sunt plictisitoare, profesorul motivand cerinta respectiva numai prin influenta personala, recurgand fie la amenintari, fie la diferiti stimuli ai motivatiei extrinseci. Dar folosirea in exces a acestei forte care este influenta personala determina o scadere a acesteia si, chiar daca s-a manifestat repetat cu precadere asupra unui singur elev, are efect asupra intregii clase, modificand perceptia asupra profesorului. Este deci indicat sa fie date teme ce sunt predominant motivate intrinsec, iar daca exista diferite tulburari de comportament ale elevilor este mult mai eficient sa nu fie folosite, pentru combaterea acestora, forta, amenintarea, cearta etc.; in asemenea situatii, cea mai indicata atitudine a profesorului este aceea de a realiza un control de comportament prin simplul fapt de a se pozitiona langa elevul perturbator si de a-si aseza palmele, ferm, dar prieteneste pe umerii acestuia; un asemenea tip de comunicare tacita este eficient si amplifica puterea de influenta a profesorului.

Un profesor poate avea un avantaj real pe seama competitiei din clasa de elevi. Elevii se indreapta intotdeauna spre domeniile in care se simt puternici si, in contrast, este aproape imposibil sa-i motivezi pe domenii ale vietii sociale in clasa in care ei nu se simt competenti. Exista si situatii in care clasificarea relatiilor interpersonale, punand accent pe aportul influentei educationale, in sensul actiunii mutuale a partenerilor, poate fi realizata in urmatoarea maniera:

- relatii de acomodare: partenerii se obisnuiesc, se ajusteaza unii dupa ceilalti;

- relatii de asimilare: partenerii desfasoara un transfer reciproc de mentalitati si puncte de vedere, atitudini si comportamente, pana la un nivel la care subiectii pot gandi sau actiona identic;

- relatii de stratificare: partenerii se pot structura dupa o ierarhie ce exploateaza statutele detinute de elevi;

- relatii de alienare: partenerii, in imposibilitatea de a desfasura interactiuni reciproce, parasesc universul clasei, provocand anumite schisme intragrupale

Parteneriatul și negocierea sunt necesare nu numai pentru a asigura un control eficient al clasei, dar și pentru implicarea elevilor într-un exercițiu esențial al democrației: alegerea și acceptarea responsabilității pentru alegerea făcută. În acest sens, o problemă esențială este aceea a comunicării. Thomas Gordon, care s-a ocupat de problema stabilirii unor relații pozitive între profesor și elev, credea că utilizarea unor modalități de comunicare precise și relativ neutre contribuie la reducerea comportamentelor negative din partea elevilor. Analiza lui Gordon se centrează pe întrebarea: „Cine are o problemă?”. Dacă problema este a elevului, profesorul va trebui să se implice și să ajute la rezolvarea ei – profesorul devine sfătuitor și suportor. În astfel de cazuri, se recomandă ascultarea activă, adică acordarea temporară a propriului punct de vedere la punctul de vedere al partenerului.

Idea este de a-l ajuta pe elev să găsească singur calea de rezolvare, oferindu-i drept suport simpatia profesorului. Iată câteva elemente care susțin ascultarea activă: nu vorbiți despre dumneavoastră; nu schimbați subiectele; nu dați sfaturi, nu diagnosticați, nu încurajați, nu criticați, nu hărțuiți; nu ignorați sau negați sentimentele celuilalt; apreciați ceea ce simte din ceea ce nu spune și din ceea ce spune; urmăriți comunicarea nonverbală.

Relația educat-educator în școala specială prezintă unele specificități datorate pe de o parte dezvoltării mintale a deficienților iar pe de altă parte dezvoltării lor psiho-sociale. Deficientul mintal are o personalitate care trebuie să ocupe locul principal înaintea dezvoltării lui intelectuale. Dacă la copiii normali cu cât creierul lucrează mai mult cu atât se mărește eficiența și capacitatea lui, deficienții mintali sunt dezavantajați în condițiile de accelerare a informației. De aceea în învățământul special problema personalității trebuie să ocupe locul principal. „Scopul acțiunii educaționale este structurarea personalității cu o mare funcționalitate integratoare”. Scopul educației este să formeze oameni liberi, oameni de acțiune în cadrul relațiilor sociale. Acțiunea educativă cea mai bună este aceea „care modelează în profunzime și integral eul”. De educatori și de relațiile care se stabilesc între ei și elevi depinde sadirea acelei nevoi și dorința de perfecționare continuă a viitorilor cetățeni ce vor fi în plină activitate peste 10-20 de ani. Cunoștințele însușite astăzi nu se vor mai potrivi cu ceea ce ei vor face peste ani de zile „...dar se va păstra în spiritul lor un nucleu forte de concepție asupra vieții și deprinderi care îl vor ajuta mereu, o structură stabilă în stare să faciliteze prompt devenirea”. Profesorii educatori pentru viitor au tot mai mult menirea să sensibilizeze în elevi propriul eu, conștiința posibilităților, capacitatea de a lua decizii, să fie stăpani pe ei. Pentru aceasta educatorul trebuie să-și cunoască elevii dar mai ales să știe cum învață ei și cum să-i învețe. El îmbina măiestria de a conduce lecția, de a fi o personalitate autentică prin adaptarea creatoare a strategiilor în funcție de subiecți. În procesul educațional se urmărește să se producă ceea ce este mai important – personalitatea pentru societate.

Dacă profesorul are o problemă, într-un mod sau altul vor fi afectați și elevii. De aceea, elevii trebuie să fie implicați și în soluționare. De exemplu, dacă nu-și poate desfășura lecția datorită zgomotului și agitației unui grup de elevi, profesorul are o problemă. Tot Gordon recomandă o abordare din partea profesorului care să centreze mesajul pe persoană și nu pe elev: „Sunt dezamăgit de comportamentul tău de pe terenul de sport”, „Sunt dezamăgit pentru că ai rupt cartea colegului”. Nu sunt recomandabile: „Ești leneș”, „Ești un elev care creează probleme”.

Noile cercetări în teoria instruirii cer profesorului să renunțe la predarea de cunoștințe în favoarea creării condițiilor în care elevii pot învăța, a creării modului de instruire prin adecvarea învățării la ritmul psihic și capacitatea fiecărui elev. La lectii, procedeul de “a îndruma învățarea ” trebuie să ia locul procedurii „a predă” pentru că toată atenția trebuie să se îndrepte asupra elevului și nu asupra profesorului. O bună comunicare între educator și elev se soldează cu progrese la elevi și aceasta depinde de comportamentul educatorului „...de felul în care educatorul : îl motivează pe elev, îi prezintă informația și îl îndrumă în prelucrarea ei, realizează cu scopul de a obține de la elev răspunsul adecvat, întărește pozitiv răspunsul elevului”.

Dacă situația nu se schimbă, Gordon recomandă o procedură cu mai multe etape, care îi implică pe profesor și elevii în cauză deopotrivă. Această procedură este tipică pentru o anumită modalitate care, în jocurile de putere, se numește „tactică fără învinși” sau „strategia victorie/victorie”. Avantajele acestei strategii sunt: îmbunătățirea și consolidarea relațiilor, se descoperă soluții mai bune, când ambele persoane câștigă, ambele susțin soluția.

În conturarea acestei strategii se recomandă câteva elemente: formulați nevoile fiecăruia; încercați să ieșiți în întâmpinarea nevoilor elevilor; sprijiniți atât valorile dumneavoastră, cât și pe ale celorlalți; încercați să fiți obiectiv și disociați problema de persoane; concentrați-vă pe corectitudine, nu pe forță; căutați soluții creative și ingenioase; fiți dur cu problema, dar blând cu oamenii.

Procedura lui Gordon cuprinde șase pași: definirea problemei; generarea soluțiilor posibile; evaluarea acestor soluții; a decide care soluție este cea mai bună; a decide cum se poate implementa soluția aleasă; evaluarea eficacității soluției alese.

Implicați într-un asemenea efort, elevii sunt „constrânși” să-și asume responsabilități mult mai mari decât în așa-zisele situații educative „normale”.

Managementul clasei depinde hotărâtor și de imaginea pe care elevii și-o formează despre profesorul eficient. Plecând de la rezultatele unor interviuri și observații, H. Gannaway a ajuns la concluzia că profesorii sunt supuși în mod sistematic unor teste, care configurează următoarea succesiune: poate profesorul să mențină ordinea ?, știe să rădă ?, îi înțelege pe elevi ?

Trebuie să observăm că, în mod aproape instinctiv, chiar dacă profesorul nu vrea acest lucru, un fel de „negociere”, de „acomodare” se produce deja, începând cu primele întâlniri ale profesorului cu elevii. Pentru a fi acceptat, un profesor trebuie să obțină răspunsuri pozitive la cele trei întrebări anterioare.

Încercând să descopere „imaginea” unui profesor care, deși păstrează ordinea, este agreat de elevi, R. Nash a ajuns la concluzia că: elevii îi privesc favorabil pe acei profesori care păstrează ordinea, sunt stricți și pedepsesc indisciplinarea; pe acei profesori care-i țin

ocupați, le dau exemple, îi ajută și se fac înțeleși; care sunt interesanți, neobișnuiți, aparte; care sunt cinstiți, consecvenți și nu favorizează pe nimeni; care sunt prietenoși, amabili și glumesc.

În urma unor cercetări ample M. Saunders a schițat și el „portretul” profesorului agreat: este hotărât și se controlează pe el însuși; știe ce vrea să predea și verifică dacă elevii învață; ia măsuri pozitive atunci când elevii nu progresaază în mod adecvat; este sensibil la reacțiile elevilor săi și încearcă să adopte un comportament adecvat; încearcă să înțeleagă punctul de vedere al celui care învață; arată respect față de elevii săi; se preocupă de toți elevii săi.

Procesul de învățământ trebuie să se caracterizeze prin umanism, interdependență, afecțiune, deschidere spre nou. Depinde aceasta în mare parte de relația educat-educatori mai ales de educator care solicită din plin elevilor să participe la luarea deciziilor. Dar și aici intervine factorul om prin aceea că educatorii ca indivizi diferă foarte mult între ei la fel cum diferă și concepția lor despre propria muncă. Ca profesionist aduce o contribuție unică societății pregătind personalități și fiind în același timp și el o personalitate. Prin exemplul sau sugerează efortul de împlinire. Pentru întărirea motivației și menținerea coeziunii grupului profesorii îi tratează pe toți elevii în mod egal și tin în același timp seama de solicitările fiecăruia, discută, motivează, rectifică erorile dar mai ales în școala specială trebuie să-și educe sensibilitatea — să accepte o schimbare în modalitatea de a acționa, să nu înjosească pe cei care gresesc, să fie sensibili la ceea ce se întâmplă în colectiv și să nu facă din elevi informatorii lor personali.

Orice copil, fie el deficient, vrea să fie mare, și se crede mare, preferă dreptatea și vrea cu tot dinadinsul să realizeze ceva, el simte nevoia de împlinire, vrea să se definitiveze și această definitivare e împlinită de motivația afectivă. Uitam unele reguli și date dar nu putem uita ajutorul pe care l-am primit de la profesorii noștri tot timpul și oricând a fost nevoie. Clasa este locul dialogului deschis care permite intervenția dar impune și seriozitatea. Problema disciplinei în cadrul relației profesor-elev ar trebui să finalizeze cu autodisciplina. Pentru a se ajunge aici nu trebuie anihilată voința elevului ca să ti-i supuiție „ci trebuie treptat să-i dai friu liber pentru a-și găsi locul într-o ordine pe care l-ai făcut și-o înțeleagă și în care își vede realizarea “de sine”. Orice normă este o îngrădire dar depinde cum o aplici, legat la ochi sau înțelegând-o. Adevărata morală e cea conștientă, afectivă. De recuperarea psihică și socială a deficienților mintali se preocupă majoritatea țărilor din considerente umanitare, sociale și economice. Luând în considerare faptul că școala își propune ca obiectiv principal recuperarea și integrarea socială a debilor mintali, că în școala elevii se pregătesc pentru viața socială prin cunoștințele ce le primesc la diferite obiecte de învățământ, se urmăresc relațiile ce se stabilesc între educat și educator în procesul educațional. În acest scop s-a întreprins un experiment - având ca model experimentul realizat de Dicu și Dimitriu urmărind eficiența celor trei stiluri de conducere a procesului educațional în grupele școlare cu deficienții mintali. Experimentul a scos în evidență faptul că în relațiile cu elevii debili mintali în procesul educațional - profesorul trebuie să adopte strategia de lecție în care să coopereze cu clasa și cu fiecare elev în parte ca toți elevii să înregistreze succese, fie ele cit de mici pentru că, așa cum toate cercetările demonstrează, întăririle pozitive determină progrese.

Un management adecvat al clasei trebuie să țină cont și de anumite diferențe la nivelul elevilor, diferențe care vor genera în mod firesc în așteptări diferite în raport cu rolul profesorului. Cele mai importante diferențe sunt: diferențe de vârstă; diferențe de abilitate; diferențe de sex; diferențe de statut socio-economic; diferențe culturale. Toate acestea pot crea un câmp de tensiuni greu de aplanat, dacă profesorul le ignoră sau nu este capabil să le facă față.

Dacă am fi puși în situația de a recomanda un anumit tip de relație profesor-elev, fără îndoială că ne-am opri asupra celei democratice. Relația de tip democratic se caracterizează în principal prin spirit de colaborare, de cooperare ce se bazează pe existența unor interese comune. În grupurile democratice relațiile dintre elevi sunt relaxate, aceștia sunt antrenați în stabilirea scopurilor activităților, a mijloacelor de realizare precum și în alegerea metodelor de parcurs. Profesorul va încerca să devină un membru obișnuit al grupului care va sugera anumite idei fără să le impună, iar grupul va fi cel care va decide. Stilul de leadership democratic va induce motivație superioară care va înlătura tensiunea și agresivitatea și va asigura eficiența grupului. Relațiile interpersonale pozitive vor susține dinamica activității. În grupurile democratice elevii pot solicita sfaturi din partea profesorului dar nu sunt obligați să le aplice, se vor putea asocia în subgrupuri în vederea desfășurării unei activități, cunoscându-i toate secvențele ce trebuie parcurse până la finalizare. Inițiativa, curajul, spiritul de independență, dorința de colaborare sunt alimentate de un asemenea tip de lider. Să nu uităm ca în procesul de colaborare profesor-elev avem de-a face cu un om format și cu alții în formare care au totuși nevoie de orientare, de îndrumare. De aceea, profesorul chiar dacă nu se implică uneori direct în acțiunile întreprinse de elevi, el veghează ca acestea să-și păstreze un anumit caracter, să nu depășească limitele psiho-fizice de vârstă și individuale. Relația dintre profesor și elevi este în acest caz o relație de muncă în care fiecare știe exact ce are de făcut, știe să respecte pe celălalt și să-l ajute la nevoie. Profesorul este cel care organizează activitatea, mai bine zis, creează condiții pentru buna desfășurare a unei activități care să permită și să ceară în același timp elevilor inițiativă, creativitate, independență, dorință de reușită. Tipul democratic este expresia unei forme superioare a tactului pedagogic. Acest tip își câștigă prestigiul prin apropierea față de elevi care este dinamică, creatoare și facilitează autonomia și independența elevilor.

BIBLIOGRAFIE:

- ANGHEL, P., (2003) *Stiluri și metode de comunicare*, Editura Aramis, București;
IUCU, R., (2000) *Managementul și gestiunea clasei de elevi*, Editura Polirom, Iași;
STAN, E., (1999), *Profesorul între autoritate și putere*, Editura Teora, București.

Rolul și importanța activităților extracurriculare

Profesor Marghiolu Eugenia-Daniela

Liceul Tehnologic „Ion Creangă”, Loc. Pipirig, Jud. Neamț

„A instrui pe tineri cum se cuvine, nu constă în a le vârî în cap mulțime de cuvinte, fraze, expresiuni și opinii din diferiți autori, ci a le deschide calea cum să priceapă lucrurile.”

John Amos Comenius

Orice părinte și orice cadru didactic știe că educația copilului reprezintă piatra de temelie pe care se va susține întreaga sa personalitate și viață. Educația extracurriculară (realizată dincolo de procesul de învățământ) își are rolul și locul bine stabilit în formarea personalității copiilor voștri.

Educația prin activitățile extracurriculare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizată, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură.

Ca fiind parte integrantă a procesului instructiv-educativ ,activitățile extracurriculare trebuie să respecte reperatele oricărei activități didactice :

- a). **comunicarea** in cadrul căreia se asigură climatul educational,individualizarea comunicării si modalitățile comunicării ;
- b). **etica relațiilor** profesor-elev bazate pe valori,conduită,considerarea elevului ca partener educațional;
- c). **strategii de management** : **I-proiectarea activizării** –stabilirea realistă a obiectivelor ,actualizarea conținutului de învățare în funcție de cunoștințele elevilor,adaptarea conținutului la particularitățile cognitive ,selectarea metodelor participative pentru valorificarea potențialului creativ, selectarea tehnicilor de lucru diversitatea și atractivitatea activităților,utilizarea adecvată a tehnicilor auxiliare ;

II –implementarea –parcurerea etapelor de învățare – proiectare ,adaptarea la contexte,gestionarea corectă a metodelor si tehnicilor de lucru,gestionarea eficientă a timpului,claritatea explicatiilor si cerințelor ,transformarea elevilor din consumatori de informație în producători de informație ;

- d). **evaluarea** –proiectarea activităților de evaluare corespunzătoare,,selectarea eficientă a metodelor de evaluare în vederea obținerii unui feed- back rapid asupra atingerii obiectivelor ,diversificarea metodelor și tehnicilor de evaluare ,prezența elementelor de noutate și inovație în produsele copiilor;

În orice domeniu este necesar să cunoști materialul de prelucrat, astfel încât să poți utiliza uneltele adecvate pentru finalitatea dorită. În domeniul educației, această identificare trebuie făcută foarte atent, cu atât mai mult cu cât „materialul” este unul uman, prin urmare individual, de cele mai multe ori chiar imprezvizibil.

Problematika educației dobândește în societatea contemporană noi conotații, date mai ales de schimbările fără precedent din toate domeniile vieții sociale.

Accentul trece de pe informativ pe formativ.

Educația depășește limitele exigențelor și valorilor naționale și tinde spre universalitate, spre patrimoniul valoric comun al umanității. Un curriculum unitar nu mai poate răspunde singur diversității umane, iar dezideratul educației permanente tinde să devină o realitate de necontestat.

Astfel, fără a nega importanța educației de tip curricular, devine tot mai evident faptul că educația extracurriculară, adică cea realizată dincolo de procesul de învățământ, își are rolul și locul bine stabilit în formarea personalității tinerilor.

Modelarea, formarea și educația omului cere timp și dăruire. Timpul istoric pe care îl trăim cere oameni în a căror formație caracterul și inteligența se completează pentru propria evoluție a individului.

În școala contemporană eficiența educației depinde de gradul în care se pregătește copilul pentru participarea la dezvoltarea de sine și de măsura în care reușește să pună bazele formării personalității copiilor.

În acest cadru, învățământul are misiunea de a-i forma pe copii sub aspect psihointelectual, fizic și socioafectiv, pentru o cât mai ușoară integrare socială.

Astfel de activități sunt de o reală importanță într-o lume dominată de mass media și ne referim la televizor, calculator și internet, care nu fac altceva decât să contribuie la transformarea copiilor noștri în niște persoane incapabile de a se controla comportamental, emoțional și mai presus de toate slabi dezvoltări intelectuale. Se știe că începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură.

Activitățile de acest gen cu o deosebită influență formativă, au la bază toate formele de acțiuni turistice: plimbări, excursii, tabere, colonii. În cadrul activităților organizate în mijlocul naturii, al vieții sociale, copiii se confruntă cu realitatea și percep activ, prin acțiuni directe obiectele, fenomenele, anumite locuri istorice. Fiind axate în principal pe viața în aer liber, în cadrul acțiunilor turistice, școlarii își pot forma sentimentale de respect și dragoste față de natură, față de om și realizările sale. În urma plimbărilor, a excursiilor în natură, copiii pot reda cu mai multă creativitate și sensibilitate, imaginea realității, în cadrul activităților de desen și modelaj, iar materialele pe care le culeg, sunt folosite în activitățile practice, în jocurile de creație.

Actualele activități instructiv-educative sunt centrate pe această individualitate a tinerilor, de aici și nevoia de a utiliza metode variate de predare, selectate atent, în funcție de personalitatea și nevoile celor care urmează a fi „prelucrați”. Astfel, în activitatea didactică, este indicat să putem identifica din timp elevii cu un potențial crescut sau scăzut în diferite domenii de activitate.

În fiecare școală se urmează un curriculum unitar; prin curriculum unitar se înțelege rutina cursurilor care are ca finalitate o examinare publică (teste naționale, bacalaureat). Prin urmare, elevii învață mult pentru a avea rezultate bune și a promova. Dar este suficient în ceea ce privește formarea personalității tinerilor, a celor care vor participa activ la cerințele societății actuale? Să presupunem că există un elev care are rezultate foarte bune, dar nu se poate exprima liber, este emotiv; în acest caz, elevul va trebui, pe viitor, să aplice

pentru un loc de muncă, să participe la diferite interviuri la care, cel mai probabil, va fi respins. Mai sunt și cazurile elevilor cu un potențial crescut față de învățatură, dar care sunt total dezinteresați de activitățile în aer liber, prin urmare sunt inactivi din punct de vedere fizic. Pe lângă studiu, tinerii trebuie să mai fie și conștienți de lumea exterioară și de ce se întâmplă în jurul lor. Cu alte cuvinte, dezvoltarea individului trebuie să se facă pe cele două planuri: intelectual și fizic.

Examenele și studiile sunt doar o parte care trebuie completată de alte componente pentru a forma o personalitate integrabilă în această societate competitivă. Astfel, complexitatea finalităților educaționale impune îmbinarea activităților curriculare cu cele extracurriculare, iar parteneriatul educațional, ca set de intervenție complementară, apare ca o necesitate.

Activitățile „de după ore” sunt foarte utile pentru majoritatea elevilor, cu atât mai mult cu cât sunt unii dintre ei care nu au cea mai bună viață de familie. În cazul unui astfel de tânăr, activitățile extracurriculare sunt binevenite deoarece îi pot schimba optica asupra vieții și îl pot orienta spre un drum mai bun. Dacă acasă îi lipsește „mentorul”, persoana care să îl ghideze, tânărul va căuta unul afară, așa că este indicat să fie un adult responsabil, un profesor, un îndrumător.

Un alt aspect pozitiv al activităților extracurriculare este faptul că îl fac pe individ mai responsabil, iar această responsabilitate îl pregătește pentru viitor. De asemenea, implicarea în activități extracurriculare ajută individul să întâlnească oameni noi, cu experiențe diferite, îl ajută să-și facă prieteni, să socializeze, acest aspect fiind foarte important în cazul tinerilor care întâmpină dificultăți de comunicare cu semenii lor.

Astfel de activități sunt de o reală importanță cu atât mai mult cu cât trăim într-o lume dominată de mass media, referindu-ne aici la televizor, calculator și internet, care nu fac altceva decât să contribuie la transformarea copiilor noștri în niște persoane incapabile de a se controla comportamental, emoțional.

Activitățile extracurriculare sunt variate, astfel încât tinerii pot fi implicați, în funcție de interesele fiecăruia. Nu este necesar ca elevii să exceleze în aceste activități, atâta timp cât la sfârșit asimilează niște experiențe noi care îi vor ghida mai departe.

Excursiile și taberele școlare contribuie la îmbogățirea cunoștințelor copiilor despre frumusețile țării, la educarea dragostei, respectului pentru frumosul din natură, artă, cultură. Prin excursii, copiii cunosc locul natal în care au trăit, muncit și luptat înaintașii lor învățând astfel să-și iubească țara, cu trecutul și prezentul ei. Prin excursii copiii pot cunoaște realizările oamenilor, locurile unde s-au născut, au trăit și au creat opere de artă scriitori și artiști.

Serbarea este modalitatea eficientă de cultivare a înclinațiilor artistice ale copiilor contribuind la dezvoltarea armonioasă a personalității copiilor.

Vizitele la muzee, expoziții, monumente și locuri istorice, case memoriale constituie un mijloc de a intui și prețui valorile culturale, folclorice și istorice ale poporului nostru.

Vizionările și spectacolele constituie o altă formă de activitate extracurriculară în școli, prin care copilul face cunoștință cu lumea minunată a artei.

Deși această formă de activitate îl pune pe copil în majoritatea cazurilor în rolul de spectator, valoarea ei deosebită rezidă în faptul că ea constituie o sursă inepuizabilă de impresii puternice, precum și în faptul că apelează, permanent, la afectivitatea copilului. Vizionarea unor filme, diafilme, spectacole de teatru precum și a emisiunilor TV, poate constitui de asemenea o sursă de informații, dar în același timp un punct de plecare în organizarea unor acțiuni interesante. De exemplu: vizionarea emisiunilor muzicale, de teatru de copii, distractive sau sportive, urmată de discuții pregătite în prealabil, pe lângă faptul că realizează completarea unor aspecte educative, stimulează și orientează copiii spre unele domenii de activitate: muzică, sport, poezie, pictură, etc.

Vizionarea filmelor și a emisiunilor la televizor aduce copiilor o mare satisfacție, prin faptul că arta filmului dă copiilor iluzia realității.

Cadrul didactic are un rol deosebit de important în alegerea spectacolelor, la recomandarea emisiunilor de televiziune pentru copii și selecționarea emisiunilor, programelor distractive care au o influență pozitivă mai evident conturate.

Activitățile extracurriculare moral-civice, alături de celelalte activități desfășurate în școli pe nivele de vârstă, contribuie, prin trăirile afective, emoții puternice, generate de exemplele oferite de eroii neamului, la formarea, în sufletul copiilor, a unor sentimente morale, care se vor transforma în convingeri ferme pe parcursul procesului instructiv-educativ.

Participarea la dezbateri sau discuții de grup

Atât elevii cât și părinții acestora pot fi invitați să participe la activități care implică lectura, dezbaterile și discuțiile de grup care îi vor ajuta să achiziționeze deprinderi în comunicare.

Participarea la dansuri sau la canto

Tinerii care au ca preocupări dansul sau muzica pot să participe la diferite competiții de acest gen. Acest lucru, nu numai că le oferă o alternativă la viitoarea carieră, dar îi ajută să capete încredere în ei înșiși.

Participarea la concursuri de cultură generală

Sunt elevi care studiază mult, dar sunt o serie de lucruri care pot să nu le fie clare. Cu ajutorul acestor concursuri, ei pot acumula informații pe care nu le aveau înainte.

Participarea la jocuri și sportul

Studiul este important, dar la fel este și „jocul”. Sportul este necesar în dezvoltarea corpului și a minții, mai mult, el învață individul ce înseamnă spiritul de echipă, corectitudinea și toleranța.

Participarea la diverse campanii de conștientizare

Elevii trebuie să participe de asemenea la diferite activități care militează pentru sănătate, protejarea mediului etc., astfel încât ei să devină activi în problemele societății actuale.

Participarea la evenimente comunitare

Elevii trebuie de asemenea să fie pregătiți pentru situații limită. Astfel, ei ar trebui să știe cum să ofere primul ajutor și cum să-l primească, în diferite cazuri (cutremur, incendiu, accident etc), întregul proces și tehnicile folosite.

Activitatea extracurriculară în sine, prin structură, conținut specific, este firesc complementară activității de învățare realizată în școală.

Activitățile extracurriculare contribuie la gândirea și completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor elevilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului lor liber. Având un caracter atractiv, școlarii participă într-o atmosferă de voie bună și optimism, cu însuflețire și dăruire, la astfel de activități. Potențialul larg al activităților extracurriculare este generator de căutări și soluții variate. Succesul este garantat dacă ai încredere în imaginația, bucuria și în dragostea din sufletul copiilor, dar să îi lași pe ei să te conducă spre acțiuni frumoase și valoroase.

În concluzie putem spune că activitatea extracurriculară e o componentă educațională valoroasă și eficientă căreia orice cadru didactic trebuie să-i acorde atenție, adoptând el, în primul rând, o atitudine creatoare, atât în modul de realizare al activității, cât și în relațiile cu elevii, asigurând astfel o atmosferă relaxantă care să permită stimularea creativă a elevilor.

În concluzie, cadrul didactic poate face multe pentru educarea spiritului creativ în cadrul activităților extracurriculare. Dar, se vede necesitatea de a modifica destul de mult modul de gândire, să evite critica, în astfel de activități, să încurajeze elevii și să realizeze un feed-back pozitiv.

În final, atât activitățile curriculare cât și cele extracurriculare nu trebuie doar să educe pe tineri în spiritul societății actuale, ei trebuie să fie învățați și să se adapteze. Astfel, ei vor fi pregătiți pentru o lume care nu va mai fi „a noastră”, ci va fi „a lor”.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ministerul Educației și Cercetării, Institutul de Științe ale Educației *Revista învățământului prescolar*, 3-4/2006,
2. IONESCU, M.; CHIȘ, V., *Mijloace de învățământ și integrarea acestora în activitățile de instruire și autoinstruire*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001
3. PREDA. VIORICA, *Metodica activităților instructiv educative în grădinița de copii*, Editura « Gheorghe Cârțu Alexandru », Craiova 2009
4. LESPEZEANU M., *Tradițional și modern în învățământul preșcolar*, Editura S.C. Omfal, București, 2007
5. IONESCU, M.; CHIȘ, V. – *Mijloace de învățământ și integrarea acestora în activitățile de instruire și autoinstruire*, Editura **Presa Universitară Clujeană**, Cluj-Napoca, 2001
6. <https://secure.ihaveaplaniowa.gov>

Alternative educaționale

Profesor Maxim Elena-Diana

Liceul Tehnologic „Ion Creangă”, Pipirig, județul Neamț

Alternativele educaționale/pedagogice reprezintă variante de organizare școlară, care propun soluții de modificare a anumitor aspecte legate de formele oficiale, consacrate, de organizare a activității instructiv-educative.

„Proiectarea și realizarea alternativelor educaționale reprezintă acțiuni care se realizează prin raportare la finalitățile educaționale formulate la nivelul macro, al idealului și al scopurilor educaționale și la nivelul micro, al obiectivelor educaționale care direcționează procesul de învățământ”.³

În cadrul sistemului de învățământ din România sunt instituționalizate următoarele alternative educaționale, aplicabile în învățământul preprimar și primar, cu deschideri spre învățământul secundar: Waldorf, Montessori, Step by step, Freinet și Jena-Petersen.

Alternativele educaționale au o serie de dimensiuni comune:

- dezvoltă grija față de copil, având în vedere dezvoltarea sa armonioasă, echilibrată;
- promovează, în esență, acele teorii și principii pedagogice care pleacă de la nevoile copilului, de la dorințele și posibilitățile sale; copilului nu i se impune nimic din afară, el învață acționând, din propria sa experiență;

- vizează respectarea copilului, valorificarea ritmului său de dezvoltare, a sensibilității, a autonomiei și înclinațiilor sale naturale pe baza unor modele nondirective;

- pun accent pe meditație, reflecție, pe o pedagogie centrată pe personalitatea celor educați și mai puțin pe considerente teoretice, pe aspecte informative.

1. Pedagogia Waldorf

Pedagogia Waldorf a fost creată la începutul secolului al XX-lea de Rudolf Steiner la Stuttgart. Se adresa copiilor muncitorilor de la fabrica de țigări WALDORF ASTORIA.

Obiectivul pedagogiei Waldorf—încurajează dezvoltarea sănătoasă a capacităților fizice, sufletești și spirituale ale tânărului pe baza unei programe școlare care ține cont de ideile filozofice ale lui Steiner. La baza concepției Waldorf stă conceptul de antropozofie—o viziune asupra omului și universului ca o unitate, omul fiind parte integrantă a universului de care nu poate fi despărțit.

Pedagogia Waldorf își propune educarea omului în ansamblul său, prin mijloace specifice și accesibile fiecărei vârste, cunoașterea nemijlocită a lumii prin acțiune, toate cunoștințele fiind rezultatul unei activități proprii. Elevului trebuie să îi placă ceea ce face, nu să fie constrâns, de aceea nu se utilizează catalogul, nu se dau note, examene sau teme pentru acasă.

Școala Waldorf nu își propune cu tot dinadinsul „performanțe intelectuale”, ci educarea unor tineri sănătoși fizic și intelectual, cu cunoștințe temeinice, cu fantezie și creativitate, apropiați de natură și de viața socială.

³ Miron Ionescu, Ioan Radu—Didactica modernă, Editura Dacia, Cluj.Napoca, 2004, p.210

2. Programul Step by Step

Programul Step by Step susține necesitatea creării unui model educațional care să dădească elevului conștient că tot ce se întâmplă în viață este interdependent și pune accent pe colaborarea școlii cu familiile elevilor, pe implicarea părinților acestora în conceperea și organizarea activităților din școală.

Munca în grupuri stă la baza activităților didactice. Aceste activități urmăresc să dezvolte la copii un simț al identității și prețuirii de sine, cooperarea, respectul și integrarea în comunitatea elevilor. Modalitățile de lucru și metodele aplicate cer moduri diferite de dispunere a mobilierului și organizarea elevilor în formații de lucru de diferite mărimi. Se ține cont de nivelul de dezvoltare al fiecărui copil prin metodologia didactică utilizată care vizează abordarea individualizată a elevilor clasei. Activitatea este organizată pe centre de activitate (de alfabetizare, de lectură, de științe, de matematică, de arte, de teatru și jocuri etc.), care răspund intereselor și nevoilor elevilor și includ activități pe mai multe niveluri și cu materiale diferite, organizate logic, ținând cont de cerințele și stilurile individuale de învățare.

„Activitățile de învățare ale elevilor sunt bazate pe cercetare, pe asocierea informațiilor noi cu cele asimilate și a materialelor noi cu cele pe care le cunosc deja. Cu ocazia activităților desfășurate în centrele de activitate, organizate în conformitate cu obiectivele comune prestabilite, elevii au ocazia să-și dezvolte deprinderi, să împărtășească din experiența celorlalți, să-și consolideze cunoștințele, într-un climat pozitiv și într-o atmosferă de încredere.”⁴

EDUCAȚIA MONTESSORI

1. Istoricul educației Montessori

Dr. Maria Montessori s-a născut în 1876 și a trăit până în 1952. Ea a fost prima femeie din Italia care a susținut de timpuriu drepturile copilului. Dr. Montessori a obținut diploma de medicină și a primit sarcina de a selecta copii din azilele pentru persoane cu handicap mintal din Roma și de a-i transfera într-o clinică de psihiatrie cu scopul de a le observa și studia comportamentul. La capătul muncii cu acești copii, câțiva dintre cei cu deficiențe cognitive au fost capabili să promoveze aceleași examene, pe care copiii obișnuiți le promovau în școlile publice.

Dr. Montessori a fost un pionier în munca cu copiii cu nevoi speciale. Ea a ajuns la concluzia că deficiența mintală este mai degrabă o problemă de pedagogie decât o problemă de sănătate și a lăsat o mare moștenire: filozofia metodei de educație Montessori.

În 1907, dr. Montessori a inițiat un centru de zi „Casa dei Bambini” pentru copiii săraci și lipsiți din mahalaua zonei San Lorenzo, Roma. Munca ei a stârnit interesul în 1908 când a publicat rapoartele despre copiii mici care au învățat să scrie și să citească.

„Am folosit numai jocuri din viața practică și din educația simțurilor pentru că, la fel ca toți ceilalți, am avut prejudecata că era necesar să începem cât mai târziu posibil predarea scrisului și cititului și, cu certitudine, să evităm acest lucru înainte de vârsta de

⁴ Miron Ionescu, Ioan Radu—Didactica modernă, Editura Dacia, Cluj.Napoca, 2004, p.210

șase ani. Dar, se pare, copiii au pretenția să tragi niște concluzii despre munca care i-a dezvoltat intelectual într-un mod foarte surprinzător. Multe mame au venit să ne roage să-i învățăm pe copii să scrie, spunând: «Aici copiii sunt treziți intelectual și învață ușor atât de multe lucruri, încât, dacă îi învățați să scrie și să citească, acest lucru le va prinde foarte bine în școala primară, iar noi vom munci mai puțin în acea perioadă decât se obișnuiește»⁵.

Din nefericire dr. Maria Montessori nu a lăsat o autobiografie. Cea mai mare parte a muncii publicate sub numele ei se compune din lecțiile predate în timpul Congresului Internațional Montessori și cursurile de instruire pentru educatori care au avut loc în Europa și în India între anii 1919 și 1949. În 1931, la sfârșitul unui curs internațional Montessori care s-a ținut la Roma, dr. Montessori și fiul ei Mario Montessori, au oferit domnului Ilie Sulea-Firu, un educator român de școală secundară, materiale pentru a fi traduse în limba română. Acesta a devenit un adept convins al acestei metode care, „*deși poartă numele Montessori, nu este numai o invenție a ei, ci o metodă științifică (cu observare și experiment științific) aplicată de ea în domeniul educației în familie și în școală*”⁶.

Din nefericire, în 1934 dr. Montessori a început să fie persecutată, întâi în Italia și apoi în Germania, din cauza principiilor non-discriminatorii și umanitare pe care le practica în munca sa. Toate școlile Montessori au fost închise și activitatea montessoriană interzisă. În Germania, cărțile dr. Montessori au fost arse. În aceste circumstanțe, dr. Montessori și fiul ei s-au exilat în țările din Vest, apoi în India, până la sfârșitul celui de-al doilea Război Mondial, când s-au putut întoarce în Europa și s-au stabilit la Amsterdam.

2. Filozofia Montessori

Dr. Maria Montessori a elaborat o filozofie a educației bazată pe respectul pentru copil și nevoile sale, concept esențial în metoda Montessori. Dr. Montessori a fost convinsă că vârsta preșcolară, când copilul își dezvoltă concepția despre sine este fundamentală pentru împlinirea sa viitoare. Ea spune „*înainte ca cineva să-și asume ... responsabilități, el trebuie să fie convins că este stăpânul propriilor sale acțiuni și că trebuie să aibă încredere în sine*”⁷.

Dr. Montessori a accentuat ideea că fiecare copil este un individ unic, nu un adult mic. Fiecare copil trebuie văzut ca un individ cu personalitate unică și potențial intelectual unic. Educatorii și părinții trebuie să admintă nivelul de dezvoltare și rata progresului intelectual pentru fiecare copil, în mod individual, așa cum este el—„*și astfel, noi am descoperit că educația nu este ceea ce educatorul face ci este un proces natural care are loc spontan în ființa umană*”⁸.

Metoda Montessori are trei elemente centrale:

- observația, fără ideile preconceptuate ale adultului despre cum trebuie să învețe copiii;
- mediul pregătit;

⁵ Dr. Maria Montessori—The Montessori Method, Editura Schocken, 1965

⁶ Ilie Sulea-Firu—Copilul, Editura Cartea Românească, București, 1991

⁷ Dr. Maria Montessori—The Secret Of Childhood, Editura Fides, 1965

⁸ Dr. Maria Montessori—The Absorbent Mind, Editura Dell, 1967

- conceptul de libertate individuală.

Dr. Montessori a subliniat faptul că în copilăria timpurie copilul „*învață cum să învețe*” și metoda ei oferă posibilități unice de ajutorare a copiilor pentru a-i face să „*simtă viața și să-și formeze respectul de sine*”.⁹ Dr. Montessori a elaborat materiale pentru copiii cu care a lucrat. Marea valoare a acestor materiale constă în faptul că ele au fost create în urma observării individuale a copiilor, ca răspuns la nevoile și interesul acestora. Materialele au trecut testul timpului și diverselor versiuni și se găsesc acum în multe grădinițe din lume. Dr. Montessori a afirmat că toți copiii, indiferent de naționalitate sau etnie, au aceleași nevoi de bază și învață în același mod. Munca ei ne arată că toți copiii trec prin aceleași stadii când sunt cu adevărat gata să învețe un anumit lucru. Ea a numit aceste stadii „*perioade senzitive*”:

- de la naștere la șase ani—„*timp de transformări*” când copilul are o minte absorbantă;
- de la șase la doisprezece ani—acum începe să înțeleagă lumea; este o perioadă de pace și de obișnuințe când copilul explorează prin folosirea imaginației;
- de la doisprezece la optsprezece ani—o perioadă de mari transformări când copilul trebuie să facă față multor dificultăți și caracterul său se definește clar;
- de la optsprezece la douăzeci și patru de ani—perioadă în general calmă, în care adolescentul se transformă în adult.

3.Observația

Dr. Montessori a abordat munca cu copiii mici atât din punctul de vedere al omului de știință cât și al educatorului. Ea a considerat că trebuie să observăm copiii îndeaproape pentru a le putea oferi ceea ce ei au nevoie în timpul fiecărei „*perioade senzitive*”. A sugerat educatorilor că rolul lor principal este de a „*observa*” copilul și de a „*pregăti mediul*” pe baza observațiilor făcute, a văzut rolul educatorului mai mult în a crea situații de învățare decât de a preda direct, fiind mai mult un ghid decât un lider.

Dr. Montessori s-a concentrat pe observarea copiilor. În timpul acestor observații ea a făcut niște descoperiri senzaționale:

1.Motivarea este naturală în procesul de învățare—copiii învață ca urmare a unei dorințe firești, naturale de a învăța; educatorii Montessori înțeleg acest principiu și pregătesc un mediu în care copiii sunt lăsați să învețe ceea ce au nevoie și când au nevoie să învețe.

2.Copiii mici sunt capabili să se concentreze mai mult decât își pot da seama adulții dacă o activitate răspunde nevoilor lor și dacă procesul permite implicarea fizică—un copil are mare nevoie de a repeta activitățile; copiii mici au nevoie de libertatea mișcării fizice în timp ce învață.

3.Copiii resping o activitate care nu răspunde nevoilor lor la timpul potrivit—clasele Montessori sunt pregătite într-un asemenea mod încât lasă copilul să aleagă propria muncă, copilul va respinge în mod natural o activitate care nu răspunde nevoilor sale în timpul unui anumit stadiu de dezvoltare și va alege, în mod natural, activități care răspund nevoilor lui corespunzător stadiului de dezvoltare în care se află.

⁹ Ilie Sulea-Firu—Copilul, Editura Cartea Românească, București, 1991

4. Copiii sunt capabili să-și dezvolte autodisciplina dacă au libertatea să aleagă—educatorul nu trebuie să fie sursa întregii discipline; în clasele Montessori copiii au libertatea de a-și alege o muncă, să o repete de atâtea ori de câte ori vor să o facă, apoi să pună lucrurile înapoi la locurile potrivite. Această libertate de alegere, repetarea și ducerea la bun sfârșit a unei activități permite și încurajează copiii mici să se autodisciplineze.

5. Educatorul nu este sursa tuturor învățăturilor—o clasă Montessori oferă un mediu în care copilul poate simți plăcerea de a învăța în mod spontan; educatorul Montessori este ghidul, nu sursa tuturor învățăturilor. Dorința interioară naturală de a învăța a copilului îl va ghida în acest proces.

6. Copiii pot învăța să-și rezolve propriile probleme—educatorii Montessori lasă copiilor mici libertatea de a căuta soluții pentru problemele lor; ei nu sar să ofere soluții gândite de adulți. Aptitudinile de învățare a rezolvării problemelor la o vârstă fragedă, atât a celor cognitive, cât și a celor sociale, pregătesc copiii pentru învățarea pe mai departe și încurajează dezvoltarea socială.

Pe măsură ce învățăm arta observării, nevoile de dezvoltare ale fiecărui copil vor deveni foarte clare. Scopul educatorilor Montessori este de a învăța prin observare nevoile fiecărui copil în mod individual și apoi să pregătească un mediu care să ofere copilului posibilitatea de a învăța. Observarea este cheia înțelegerii tuturor nevoilor individuale ale copilului.

4. Mediul pregătit

Dr. Montessori a considerat „*mediul pregătit*” ca având două caracteristici de bază:

- să ofere materiale educative adaptate nevoilor copilului;
- să permită fiecărui copil libertatea de a explora și de a se dezvolta în ritmul său natural propriu.

Copiii mici trebuie să aibă posibilitatea de a-și dezvolta trăsături de caracter pozitive pentru a deveni adulți responsabili și sănătoși din punct de vedere emoțional. Caracterul copilului se construiește prin activități și muncă. Vârsta cuprinsă între trei și șase ani este, în mod particular, importantă în dezvoltarea caracterului. Copiii mici au o mare nevoie de posibilități nelimitate de observare, de mișcare, de explorare. Oferind copiilor un mediu pregătit putem să-i învățăm autodisciplina, automotivarea, munca devenind o obișnuință pozitivă și, cel mai important, copilul își va dezvolta stima față de sine.

Educația înseamnă să înveți copilul să gândească și să acționeze în mod independent, într-o manieră responsabilă. „*Un copil trebuie să-și facă munca de unul singur și trebuie să o ducă la bun sfârșit. Nimeni nu poate duce povara copilului și nici nu poate crește în locul lui.*”¹⁰ Adultul nu trebuie să facă niciodată pentru copil ceea ce el poate să facă singur. Când acționăm făcând ceva în locul copilului îi furăm acestuia posibilitatea de a învăța. „*Noi, ca adulți, din obișnuință, servim copiii; și acesta nu este numai un act de servilism în fața lor ci este chiar pericolos; ca o tendință de sufocare a activității utile și spontane pe care o desfășoară copiii. Noi, ca adulți, nu ne oprim să ne*

¹⁰ Dr. Maria Montessori—The Secret Of Childhood, Editura Fides, 1965

gândim că un copil care nu este lăsat să facă ceva nu va învăța să facă."¹¹ Clasele Montessori sunt concepute pentru a încuraja independența copilului mic.

Copilul învață să-și dezvolte voința făcând alegeri. A alege, ca și alte aptitudini, necesită practică. Începutul autodiscipliniei iese la iveală când copilul devine absorbit de o activitate care răspunde cu adevărat nevoilor lui. Când copilul învață să se concentreze, învață să ignore distragerile și, din cauza automotivării, învață să-și îndeplinească singur sarcinile. Când aceste aptitudini sunt învățate, ele se vor perpetua în alte domenii ale vieții, de exemplu, în situații de natură socială.

Copiii au o mare nevoie de ordine, în orice situație—afară, în casă sau în școală. Putem pregăti copiii să aibă succes oferindu-le un mediu care este:

- Curat, ordonat, atractiv—dacă o clasă este atractivă copiii se bucură să ajute la păstrarea ei curată și frumoasă, îi încurajează activ să fie mai atenți și sunt mai productivi într-un mediu ordonat și plăcut pentru ochi.

- Toate materialele educative au un loc specific—ajutăm copilul să învețe ordinea, copiii mici au o nevoie naturală de ordine. Ordinea îl ajută nu numai pentru a fi ordonat, dar un mediu ordonat îl ajută pe copil să-și organizeze procesul de gândire. A învăța copilul să-și organizeze procesul de gândire înseamnă a-i oferi o bază pentru acumulări viitoare de cunoștințe.

- Mediul este pregătit în așa fel încât copilul să aibă nevoie de foarte puțin ajutor din partea adultului—încurajăm dezvoltarea aptitudinilor de rezolvare a problemelor și dezvoltarea autodiscipliniei.

Într-un mediu pregătit totul este pe măsura copilului și astfel aranjat încât copilul este încurajat să lucreze independent. O clasă Montessori este echipată cu:

- mese și scaune pe măsura copiilor;
- rafturi la înălțimea copiilor;
- fiecare exercițiu este complet; toate piesele pentru exercițiu sunt ținute pe o tavă sau într-un coș;
- fiecare exercițiu are un loc specific pe raft;
- oglinda este agățată la înălțimea copiilor;
- lângă oglindă este un coș conținând unelte pentru igiena personală—săpun, șervețele, perie de păr, pieptăn etc.;
- materialele de curățenie sunt plasate la îndemâna copiilor—mătură, fărâș, cârpe, găleată și burete.

Metoda Montessori pune accentul pe „*a învăța să înveți*”. Un mediu pregătit oferă copilului mic posibilități nelimitate să experimenteze situații care ajută la autoînvățare. O clasă Montessori desfășoară:

- activități din viața practică, care învață copilul obișnuințele pozitive despre muncă;
- activități senzoriale, care încurajează dezvoltarea conceptualizării și aptitudinilor de a observa;
- limbaj, care încurajează aptitudinile de vorbire;
- matematică, care învață gândirea creativă și simbolică.

¹¹ Dr. Maria Montessori—The Montessori Method, Editura Schocken, 1965

5. Conceptul de libertate

Dr. Montessori a accentuat importanța conceptului de libertate. Ea definește „inima” metodei Montessori astfel: *„Adevărata libertate este o consecință a dezvoltării; libertatea dezvoltă prin educație ghidul interior latent al copilului. Libertatea este construirea propriei personalități obținută prin efortul și experiența fiecăruia; este un drum lung pe care fiecare copil trebuie să-l parcurgă pentru atingerea maturității... în care nimeni nu poate forța pe altcineva în dezvoltare. Nimeni nu poate învăța un copil să se dezvolte.”*¹²

Libertatea și autodisciplina sunt în strânsă legătură. Educatorii Montessori pregătesc un mediu care încurajează fiecare copil să lucreze în mod independent. Independența încurajează dezvoltarea aptitudinilor necesare pentru obținerea succesului de-a lungul vieții.

Disciplina este sursă de siguranță pentru copil. Copiii au mare nevoie de disciplină pozitivă. Clasele Montessori sunt create să încurajeze independența, autodisciplina și dezvoltarea trăsăturilor pozitive de caracter, chiar și la copiii foarte mici, sunt focalizate pe crearea unei discipline interioare a copiilor. Mediul este pregătit cu grijă pentru a permite copilului să lucreze cât mai independent posibil.

Dr. Montessori a simțit că dacă un copil este obraznic, acest lucru se întâmplă, în general, din cauza faptului că el este plictisit sau energiile sale sunt greșit direcționate. Educatorii Montessori învață să ghideze copiii spre căi pozitive de utilizare a energiilor. Copiii mici nu sunt adulți mici. Copiii au multe de făcut. Ei trebuie să aibă ocazia de „autoconstrucție”. Uneori, copiii mici au nevoie de „time out”, un timp în care stau în liniște, departe de grup pentru a se reculege.

Respectul este o parte inerentă a clasei Montessori. Educatorul Montessori predă respectul prin acțiunile lui. El observă copiii din clasă; le respectă nevoile și creează o atmosferă bazată pe aceste nevoi. Vocea și acțiunile sale denotă respect—respect pentru copil, adult, mediu și lume.

6. Adultul pregătit

Rolul adultului în clasa Montessori este să ghideze copilul spre învățatură. Când educatorul își formează aptitudinile de observare, nevoile individuale ale copilului devin clare. Mediul este apoi pregătit să răspundă acestor nevoi. Educatorul Montessori nu se așteaptă la copil să folosească materialele în același fel cum le-ar folosi un adult și înțelege că fiecare copil se autoperfecționează. Este important pentru copil și adult să se bucure să lucreze împreună. Un mediu liniștit și fericit de lucru încurajează procesul de învățare.

Educatorii Montessori învață câteva concepte importante:

1. Să observe copiii—în liniște, observându-l cu adevărat, fără părtinire și fără idei preconcepute.

2. Să recunoască nevoile de dezvoltare ale fiecărui copil în parte—în timp ce educatorul învață să observe, nevoile de dezvoltare ale fiecărui copil vor deveni evidente.

¹² Dr. Maria Montessori—The Absorbent Mind, Editura Dell, 1967

3. Să pregătească mediul—în timp ce învață să recunoască nevoile copiilor din clasa lui, educatorul va alcătui materiale bazate pe aceste nevoi; mediul trebuie să fie atractiv și funcțional pentru copii.

4. Să înțeleagă nevoia copilului de a repeta activitățile—educatorul Montessori lasă copilului libertatea de a repeta un exercițiu de câte ori dorește să o facă.

5. Să demonstreze, în cât mai puține cuvinte posibil, etapele pentru completarea unei activități—copiii mici sunt distrași și frustrați de explicații lungi și complicate.

6. Să recunoască „pragul de intervenție”—educatorul Montessori va lăsa întotdeauna copilul să-și rezolve propriile probleme, el învață să nu impună soluții copiilor și astfel învață aptitudini de rezolvare a problemelor. Dacă un copil devine frustrat atunci când caută soluții personale de rezolvare a problemelor, adultul poate interveni și întreba cu voce joasă „Pot să te ajut?”.

7. Să recunoască nevoia copilului de mișcare fizică—activitatea fizică intensifică abilitatea de concentrare a copilului.

8. Să stabilească rutine—în sensul de a se simți în siguranță; rutină înseamnă prezența unor obișnuințe făcute cu gândul la nevoia de ordine și siguranță a copilului.

9. Să conducă prin exemplu—educatorul demonstrează regulile clasei prin comportamentul lui, stabilește standardele clasei și apoi, cu bunăvoință, ghidează copiii în a le respecta.

10. Să arate respect—respect pentru copil, pentru mediu, pentru echipamen; ca educatori trebuie să respectăm nevoia copilului de a repeta activități, de mișcare, de explorare, de observare și dreptul de a-și rezolva singuri problemele.

11. Să vorbească cu voce joasă—este mult mai eficace decât o voce ridicată. O voce joasă încurajează copiii mici să asculte cu atenție. Ascultarea cu atenție încurajează concentrarea.

12. Să vorbească cu grație și respect—grația vocii și a atitudinii este la fel de importantă ca și tonul vocii; sarcasmul și impolitețea nu-și au locul în clasele Montessori. O atitudine grațioasă și politicoasă din partea educatorului demonstrează un comportament pozitiv în fața copiilor.

13. Să arate atractiv—copiii mici au o dragoste naturală pentru frumos și lucrează mult mai productiv într-un mediu atractiv. Educatorul face parte din mediu. Un educator îngrijit, curat, ordonat, sporește frumusețea clasei.

ASPECTE ALE ALTERNATIVELOR EDUCAȚIONALE CE POT FI UTILIZATE ȘI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL TRADIȚIONAL

Multe dintre fundamente, caracteristici și scopuri sunt comune atât învățământului tradițional, cât și alternativelor educaționale. Multe dintre cele ce aparțineau alternativelor educaționale au fost preluate de învățământul tradițional. Există însă multe aspecte ale alternativelor educaționale ce ar trebui preluate în învățământul tradițional:

-artele, lucrul manual, artizanatul ar trebui să ocupe un loc mai important în curriculum, deoarece oferă elevilor contact cu diverse materii și nenumărate activități de bază ale omului (torsul, țesutul, sculptura, pictura, forjarea, modelarea etc.);

-o legătură mai strânsă cu părinții elevilor, implicarea acestora în toate activitățile pe care le desfășoară copiii lor sau în cele ale școlii;

-luarea în considerare a efortului real pe care elevul l-a făcut pentru a atinge un anumit rezultat, nu numai îndeplinirea sau neîndeplinirea unor bareme;

-conceperea programei într-un spirit creativ, în funcție de nevoile copilului;

-abordarea individualizată a elevilor clasei;

-organizarea activităților pe centre de activitate;

-punerea accentului pe „*a învăța să înveți*”;

-pregătirea unui mediu în care copiii sunt lăsați să învețe ceea ce au nevoie și când au nevoie să învețe;

-oferirea unui mediu în care copilul poate simți plăcerea de a învăța în mod spontan; educatorul este ghidul, nu sursa tuturor învățăturilor; dorința interioară naturală de a învăța a copilului îl va ghida în acest proces.

-să lasăm copiilor mici libertatea de a căuta soluții pentru problemele lor; nu să le oferim soluții gândite de adulți; aptitudinile de învățare a rezolvării problemelor la o vârstă fragedă, atât a celor cognitive, cât și a celor sociale, pregătesc copiii pentru învățarea pe mai departe și încurajează dezvoltarea socială.

-oferind copiilor un mediu pregătit putem să-i învățăm autodisciplina, automotivarea, munca devenind o obișnuință pozitivă și, cel mai important, copilul își va dezvolta stima față de sine.

- încurajarea independenței copilului mic;

-copiii au mare nevoie de disciplină pozitivă; clasele trebuie să încurajeze independența, autodisciplina și dezvoltarea trăsăturilor pozitive de caracter, chiar și la copiii foarte mici, sunt focalizate pe crearea unei discipline interioare a copiilor. Mediul este pregătit cu grijă pentru a permite copilului să lucreze cât mai independent posibil;

-să învățăm să ghidăm copiii spre căi pozitive de utilizare a energiilor;

-este important pentru copil și adult să se bucure să lucreze împreună. Un mediu liniștit și fericit de lucru încurajează procesul de învățare. Să învățăm să fim educatorii pe care elevii noștri îi doresc.

Bibliografie:

Montessori, Maria:

-The Absorbent Mind, Editura Dell, 1967

-Dr Montessori's Own Handbook, Editura Schocken, 1965

-Dr. Montessori's Own Handbook, Editura ESP, 1983

-The Montessori Method, Editura Schocken, 1964

-The Secret of Childhood, Editura Fides, 1965

-The Discovery of the Child, Editura India, 1966

-The Child in the Family, Editura Avon, 1970

Sulea-Firu, Ilie—Copilul, Editura Cartea românească, București, 1991

Rambush, Nancy—Learning How to Learn, Editura Helicon, 1962

Holt, John—How Children Learn, Editura Pitman, 1967

Standing, E.M.—Maria Montessori, Her Life and Work, Editura Plum-Penguin, 1984

Parteneriatul școală-familie, factor important în formarea personalității școlarului mic

Profesor învățământ preșcolar Mihăilă Tania
Școala Gimnazială Nr.5 Piatra Neamț, județul Neamț

După cei șapte și, mai nou, șase ani de-acasă, școala are un rol primordial în educația copiilor, alături de familie, dar și de întreaga societate, deoarece educația permanentă presupune o învățare pe tot parcursul vieții. Colaborarea între toți factorii educaționali, în primul rând între școală și familie, este stringentă. Școala nu-și poate realiza pe deplin sarcinile, mai ales cu elevii care rămân în urmă la învățătură, dacă nu cunoaște condițiile familiale de muncă și de viață ale copiilor. Apoi o serie de aspecte ale comportamentului elevilor, absențe, disciplină, mod de reușită la învățătură, nu se pot cunoaște și rezolva în modul cel mai eficient fără contactul cu familia. Părinții nu pot cunoaște pe deplin psihologia copilului lor dacă nu află și modul lui de comportare în condițiile școlare. Activitatea de acasă este o continuare a activității pedagogice de la școală și invers. Întregul proces de educație și mai ales de instrucție se realizează atât la școală, cât și acasă. După cum spunea Maria Montessori, „Copilul care se naște nu intră într-o ambianță naturală, ci într-o civilizație”.

Școala colaborează cu familia în domeniul învățării elevului, în domeniul comportamentului, în domeniul dezvoltării lui fizice și intelectuale, morale și estetice, în domeniul deprinderilor și priceperilor de muncă, igienico-sanitare, în domeniul activităților libere, angajării copilului în diferite domenii de activitate în afară de clasă și școală. La ședințele cu părinții vorbim pe larg despre modul în care aceștia își pot ajuta copiii la învățarea lecțiilor, dar mai ales în controlul temelor de acasă. Totodată părinții trebuie să cunoască dacă copilul lor are o comportare corectă față de învățătoare și de colegii de clasă, dacă purtarea lui pe stradă și în alte locuri este una corespunzătoare. „A-ți învăța copiii să facă binele înseamnă a le lăsa moștenirea cea mai prețioasă” (Mantegazza).

Educația și-a multiplicat neconținut formele de organizare, odată cu evoluția societății, în care rolul său a devenit din ce în ce mai important. Factorilor educativi tradiționali, familia și școala, li s-au adăugat alții noi, precum biserica, instituțiile de cultură, mass-media, diferite centre de agrement, adică toți aceia care asigură educația non-formală. Nu este posibilă în zilele noastre o existență izolată, în afara comunității, cu binele și relele acesteia, deci o educație concepută și derulată exclusiv în cadrul familiei, fără aportul calificat al școlii. Acțiunea concentrată a factorilor educativi este un deziderat important, pe care școala și grădinița trebuie să-l conștientizeze și să-l concretizeze.

Personalul specializat al grădiniței și al școlii ar trebui să orienteze familia pentru ca aceasta să-și sporească rolul în formarea personalității copilului. Are drept atut interesul celor mai multe familii pentru confortul material și spiritual în care crește copilul, nivelul cultural la care se prezintă astăzi cele mai multe familii din țara noastră.

Rolul familiei în educația copilului nu se termină la vârsta școlarizării. Este greșită concepția unor părinți de felul: „L-am dat la școală, să-l învețe dascălul”. Școala și dascălul nu pot suplini cu totul lipsa de preocupare a unui părinte. Efortul educativ își găsește

eficiența dorită atunci când între cei doi factori, școală și familie, există o conlucrare în interesul comun al educării copilului.

Se constată că unele familii manifestă totală încredere în rolul pe care școala îl are asupra dezvoltării copilului, pe când altele sunt dezinteresate.

Parteneriatele dintre școală și familii pot:

- a. ajuta profesorii în munca lor;
- b. perfecționa abilitățile școlare ale elevilor;
- c. îmbunătăți programele de studiu și climatul școlar;
- d. îmbunătăți abilitățile educaționale ale părinților;
- e. dezvolta abilitățile de lideri ale părinților;
- f. conecta familiile cu membrii școlii.

În ceea ce privește relația școală-familie, se impun deschideri oferite părinților privind aspectele școlare, psihopedagogice, pe lângă aspectele medicale, juridice etc.

Relația părinte-școală/grădiniță trebuie să se bazeze pe încredere. Încrederea înseamnă cunoaștere și prețuire reciprocă, respect și dorința de comunicare. Ascultarea părinților care povestesc mici întâmplări din familie în care e implicat copilul poate conduce la evaluarea mediului familial, pe baza căreia se ia decizii. Educatoarea trebuie să fie prietenoasă, să încurajeze, să aprecieze contribuția familiei la educația copilului. La rândul său, educatoarea prezintă întâmplări din grădiniță, dovedind familiei interesul față de evoluția copilului, faptul că nu-i este indiferent cum se prezintă acesta. Educatoarei i se cere să fie relaxată, calmă și atentă, să comunice expresiv, înțelegând prin aceasta nu numai limbajul adevărat, ci și contactul vizual, expresia feței, zâmbetul, gesturile.

Misiunea învățământului preșcolar, ca învățământ public nu poate fi realizată decât în interiorul spațiului comunitar, ca rezultat al interacțiunii grădiniței cu mediul social, cultural și economic. Se impune, deci, realizarea unei comunicări eficiente cu exteriorul, realizarea de parteneriate autentice. Proiectul de parteneriat le folosește părinților pentru a cunoaște și respecta obligațiile legale privind creșterea și educarea copiilor, cadrelor didactice pentru perfecționarea muncii în echipă, cunoașterea copiilor ce vor fi preluați în clasa I, cunoașterea cerințelor școlii.

Relația dintre familie și grădiniță ar trebui să fie o prioritate pe lista parteneriatelor educaționale. Dacă familia va fi implicată de la început în programul educativ, ea va percepe corect importanța colaborării cu grădinița, beneficiile acestei colaborări, iar implicarea sa în activitatea grădiniței va fi conștientă, interesată și reciproc avantajoasă.

Parteneriatul educativ grădiniță-familie trebuie inițiat de instituția preșcolară, ce are autoritatea socială și legală de a se ocupa de educarea copiilor, având, în același timp, și calitatea -dată de pregătirea psiho-pedagogică a personalului didactic- de a aprecia care sunt nevoile, posibilitățile copilului, raportate la cerințele societății.

Termenul de „parteneriat” se bazează pe premisa că partenerii au un fundament comun de acțiune și un principiu al reciprocității, ceea ce le permite să-și unească eforturile spre atingerea unui țel comun. Colaborarea părinți-educatoare presupune construirea unei relații clădite pe unificarea unui sistem de valori și cerințe adresate copilului.

Profesorul-factor important în educația școlară

Profesor Molcăluț Georgeta
Școala Gimnazială Girov, județul Neamț

"Nu există artă mai frumoasă decât arta educației."

(Sf. Ioan Gură de Aur)

Profesia de cadru didactic este una complexă și nobilă ce se distinge de alte profesii deoarece implică o serie de responsabilități, calități, competențe dar și roluri multiple: expert al actului de predare-învățare-evaluare, agent motivator, lider, model, manager.

În cadrul școlii, profesorul "este cel care dăruiește fiecărui om, la pornirea lui în drumul spre lumină, primele elemente, călăuzindu-i pașii spre marele titlu de „OM”. El este acela care modelează materialul cel mai de preț –COPILUL.” (Dumitru Salade)

În acest moment al dezvoltării societății, trebuie reconsiderate competențele unui dascăl bun, el trebuie să fie eficient când pășește pe poarta școlii și pe ușa sălii de clasă. Dacă elevii s-au schimbat, și dascălii trebuie să se schimbe, să se adapteze noilor necesități ale acestora, să rezolve problemele de indisciplină, lipsa de interes pentru învățatură, lipsa de încredere în forțele lor, teama de a veni la școală, să impună copiilor, părinților și comunității întregi respectul față de dascăli și față de activitatea didactică.

Profesorii sunt persoane importante în viața copilului, oferindu-i atât **educatie, disciplina, ghidare, motivatie si fiind deseori modele pentru acesta**. Relatia profesor-copil (si bineinteles, invatator-copil) este una importanta, copilul petrecand odata cu varsta scolara o mare parte a timpului in mediul scolar. Prima parte a vietii sale, copilul invata totul de la parintii sai, cei semnificativi care ii ofera dragoste, ocrotire, primele cunostinte despre lume. Apoi, intra in ecuatie si alte persoane de referinta ce vor avea un impact major asupra vietii copilului, profesorii fiind printre cei mai importanti – copilul nu invata de la invatatorii si profesorii sai doar informatii si abilitati, ci si moduri de interactiune, valori, perspective asupra lumii. Desi parintii vor ramane modelele prime si importante ale unui copil, nu se poate trece cu vederea influenta importanta a profesorilor.

De aceea, măiestria unui dascăl eficient constă în construirea unei relații eficiente între el și elevii săi. Aceasta trebuie să se concretizeze în aspecte precum: tratarea diferențiată a copiilor, permițându-le acestora să-și manifeste unicitatea, individualitatea, creativitatea; oferirea unei satisfacții mutuale, ceea ce înseamnă că nu trebuie să împlinescă nevoile unui copil în defavoarea altuia; crearea sentimentului de interdependență, copilul manifestându-se liber, fără să se afle sub lupa imensă a ochiului vigilent al dascălului, pregătit doar pentru sancționare; existența sentimentului reciproc de respect și de grijă a unuia față de celălalt; transparența activității didactice, sinceritatea celor doi poli ai clasei: elev-profesor.

Relatia profesor-copil este importanta si poate avea o influenta majora asupra sa: indeosebi deoarece copilul petrece atat de mult timp la scoala si deoarece profesorii sunt figuri respectate, acestia devin modele pentru copil. Parintii pot deveni chiar putin gelosi

pe influența profesorilor: ați fost vreodată puși în situația în care să îi dați copilului un sfat oarecare, iar el să vă răspundă: „mai bine fac cum a zis domnul profesor”? Este evidentă influența unora dintre profesori asupra copilului dacă luăm în considerare emoțiile puternice pe care relația profesor-copil le poate naște la acesta din urmă: copilul are o mare admirație și respect pentru unii dintre profesorii săi, chiar și o mare afecțiune (preponderent în clasele primare și de gimnaziu); alteleori, copilul își urăște cu adevărat unii dintre profesori, ceea ce arată, la fel, puternica influență pe care o pot avea aceștia asupra sa.

Profesorul are un rol important în viața fiecărui elev deoarece el pune bazele educației școlare. Este un lucru deja bine știut, că este pentru elev modelul pe care îl imită. Nu există elev care să nu caute să își imite profesorul în atitudini, gesturi, îmbrăcăminte, etc. De aici deducem și cât de important este ceea ce imită copilul, cât de importantă este personalitatea cadrului didactic care are o însemnătate mare în educarea fiecărui copil.

Practica didactică a dovedit utilitatea aplicării unor astfel de practici căci sunt valorificate într-o mai mare măsură creativitatea și spontaneitatea tuturor celor implicați în actul didactic a cărui eficientizare crește. Exercițiile de spargere a gheții îi fac pe participanții la o anumită activitate să se simtă mai în largul lor și să o înceapă într-o notă pozitivă. Elevii au nevoie să relaționeze unii cu alții, iar pentru aceasta există mai multe modalități pe lângă prezentările oficiale și de organizație/funcție. Un astfel de exercițiu este folositor pentru că stabilește atmosfera care se potrivește cel mai bine cu atelierul/evenimentul desfășurat; acesta nu trebuie să se îndepărteze prea mult de „spațiul vital” al participanților implicați în procesul de învățare.

Pentru a asigura eficiența educației în timpul actului didactic, profesorul, pe lângă vastele cunoștințe pe care le deține, trebuie să posede calități precum dragostea pentru copii, delicatetea sufletească, măiestria, puterea de stăpânire de sine, pasiunea pentru profesiunea aleasă. Pentru formarea unui climat favorabil, cadrul didactic trebuie să creeze o atmosferă de cooperare, de toleranță și respect; să sprijine elevii în inițierea acțiunilor, în analiza acestora, să le accepte punctele de vedere, să le dirijeze activitatea, să depisteze golurile din cunoștințele elevilor și să le corecteze cu ajutorul lor; să colaboreze cu elevii pentru a alege conținuturi, pentru a formula probleme, pentru a alege strategii de lucru; să permită fiecărui elev să urmeze parcursul educațional în ritmul său, în mod real; să-i facă pe elevi să participe activ în instruire. Toate acestea nu doar vor dezvolta multilateral elevul dar și îi va educa spiritul de echipă, egalitatea, bunul simț, responsabilitatea, curiozitatea. Prin aceste activități, educatorul contribuie la realizarea celui mai important produs al societății-*omul*.

Învățarea este principala activitate în care comunicarea capătă un rol esențial; elevul este pus în situația de a relaționa cu profesorul și cu colegii de clasă, de a se afla în poziția celui care ascultă sau a celui care face o comunicare. Între profesor și elev, pe de o parte, și între elev și colegii săi, pe de altă parte, se va dezvolta o relație utilă în procesul de predare-învățare. Cadrul didactic trebuie să caute și să găsească cele mai potrivite tehnici și mijloace prin care să dezvolte la elevii săi competențe comunicative. Pentru aceasta este nevoie ca orice profesor să posede cunoștințe pe care să le transmită elevilor, astfel încât aceștia să își formeze capacități comunicative

specifice vârstei școlare. În orice situație didactică, cadrul didactic va urmări să folosească un stil comunicațional potrivit situației respective, dar și particularităților de vârstă și individuale ale elevilor; tipul și structura comunicării didactice vor fi astfel stabilite încât să se realizeze situații de comunicare dascăl-elev, elev-dascăl și elev-elev, iar competențele comunicative ale elevilor să fie dezvoltate și puse în valoare.

Ceea ce face profesorul este să construiască o bază solidă pentru construcția ce va dura toată viața pentru fiecare individ în parte. Formarea individului presupune nu numai însușirea unor cunoștințe, ci și învățarea acestuia să învețe de-a lungul vieții, să gândească liber și critic.

Profesorii influențează imaginea de sine și stima de sine a copilului. Prima dată, învățatorul, apoi profesorii au un rol important în formarea imaginii de sine și a stimei de sine a copilului; mai exact, pot încuraja copilul și îi pot crea o imagine de sine pozitivă și o stimă de sine puternică sau pot critica des copilul, formându-i o imagine de sine negativă și afectându-i serios stima de sine. În special copilul sensibil sau care pornește cu o imagine de sine negativă este influențat major de opiniile și atitudinea profesorilor față de el. Din păcate, este comun ca un învățator sau profesor să își formeze o anumită imagine despre elevii săi, etichetându-i (uneori, injust, pe baza unor note sau a unor comportamente singulare) ca fiind elevi buni, elevi prosti, elevi mediocri, elevi obraznici, elevi cuminti etc.. Apoi, profesorii se vor purta conform acelei etichete cu elevii lor, încurajându-i și stimulându-i pe cei considerați buni, ignorându-i des pe cei mediocri, care nu ies în evidență și criticându-i și pedepsindu-i mai des pe cei considerați răi sau prosti! Iar modul în care se comportă și vorbește un profesor cu el afectează mult imaginea și stima de sine a copilului. Mai departe, o stimă de sine scăzută cauzează reale probleme copilului, atât în activitatea școlară (el nu se crede suficient de bun, pentru că ceilalți nu îl cred suficient de bun), cât și în viitor. Un individ cu o stimă de sine scăzută nu are o viață satisfăcătoare.

Elevul devine parte a actului comunicării atunci când informația pe care o primește aduce ceva nou și relevant pentru el; într-o astfel de situație, elevul va găsi motivație pentru a-și concentra atenția în timpul orei și pentru a-și folosi în mod deplin capacitățile intelectuale, afective, voliționale și atitudinale necesare în procesul didactic. Clasa de elevi funcționează ca un spațiu în care relațiile de comunicare sunt principala formă de interacțiune inter-individuală și autocunoaștere, de dezvoltare a sociabilității copiilor de vârstă școlară. Prin metodele folosite, prin scopurile și perspectivele propuse, prin activitățile școlare și extrașcolare desfășurate, dascălul influențează coeziunea colectivului clasei și competențele comunicative ale fiecărui elev în parte.

Tactul pedagogic se înscrie ca o componentă esențială și specifică a aptitudinii pedagogice, o abilitate de a înțelege elevii, de a fi omenos, de a aprecia și a nota corect, de a da dovadă de exigență și severitate moderate, de a sprijini și îndruma elevul, de a-i ierta greșelile minore, de a fi drept în acordarea recompensei și a pedepsei, de a pedepsi fapta, nu persoana, de a nu-l persecuta, de a nu-i aminti mereu o greșală. Tactul pedagogic solicită inteligență, ingeniozitate și afectivitate în sensul de a acționa adecvat, suplu și creator în vederea reușitei depline a actului educațional. Elevii apreciază omenia, însușirea de bun psiholog, înțelegerea problemelor personale, ignorarea micilor

abateri, renunțarea la pedeapsă când elevul și-a recunoscut vina, discreția, evaluarea obiectivă, imparțialitatea, corectitudinea, simțul umorului etc.

Profesorii influențează performanțele școlare ale copilului nu numai prin modul de predare, explicare și evaluare (care și el contează foarte mult, un stil de predare rigid și închis putând duce la lipsa de interes și la dificultăți de învățare). Insa ceea ce este extrem de interesant este o descoperire a psihologilor care ne arată că așteptările profesorilor de la elevii lor influențează direct performanțele școlare ale acestora. Mai clar, dacă un profesor își face așteptări pozitive de la un elev pe care el îl consideră bun și cu potențial, acel elev este încurajat să încerce, să își dea străduința, să se ridice la nivelul așteptărilor profesorului; și mai important, când profesorul consideră ca un elev este bun și are potențial, se va purta mai atent cu acel elev, dându-i mai multe explicații, punându-i mai multe întrebări, încurajându-l și oferindu-i sfaturi, iertându-i micile scapări (și fiind mai deschis – față de elevii considerați buni, profesorii se comportă mai amical, aprobând, făcând contact ochi-in-ochi, zămbind). Invers, atunci când un profesor are așteptări negative de la un elev pe care l-a etichetat ca fiind „prost”, „obraznic”, „cu probleme”, „dificil”, acel elev nu va fi în nici un fel stimulat să aibă performanțe școlare, va fi chiar blocat de critici și de lipsa de încredere în sine.

Dar să nu uităm ce așteaptă elevii de la cadrul didactic: blândețea în relațiile cu ei, să fie drept, să-i trateze ca pe niște oameni mari, să-i facă să fie apropiați de el, să fie cel mai apropiat prieten, căruia să-i poată destăinui toate secretele, și bune, și rele, fără rețineri. Elevii apreciază omnia, însușirea de bun psiholog, înțelegerea problemelor personale, evaluarea obiectivă, corectitudinea, simțul umorului etc. Profesorul nu uită niciodată că trebuie să zâmbescă, să lase la ușa clasei toate problemele personale și să fie prieten pentru elevii săi. Dacă zâmbeste, zâmbetul se va întoarce aproape mereu.

Relația profesor-copil influențează modul de integrare a acestuia în mediul școlar. Copilul care se adaptează la școală, care se descurcă cu sarcinile școlare, care este motivat să participe la activitățile școlare, care se simte integrat în mediul școlar este copilul care se bucură de o relație bună cu profesorii. O relație bună cu profesorii asigură implicarea copilului în educația sa, respectarea regulilor școlare, satisfacția și motivația copilului de a avea rezultate bune (invers, relații deficiente îl lipsesc de orice satisfacție și motivație și îl fac să nu aibă respect mare pentru mediul școlar); nu mai trebuie adăugat faptul că satisfacția și motivația sunt esențiale pentru performanțele școlare. Nu numai etichetele puse de către profesori elevilor lor (buni, rai, mediocri etc.) pot face relația bună sau rea, ci și implicarea părinților, statutul social al familiei copilului, etnia, chiar și sexul copilului (profesorii sunt simpli oameni și pot avea propriile prejudecăți, care îi pot determina să favorizeze sau defavorizeze copii de un anumit sex, o anumită rasă, dintr-o familie cu probleme). Copilul care are o relație bună cu profesorii va fi motivat să învețe, va accepta sfaturile, însă și criticile profesorului mai ușor, va respecta regulile și va simți satisfacție în urma rezultatelor școlare bune.

Talentul de dascăl ne permite să le insuflăm copiilor dorința de a ști, curajul de a spune ce gândesc, puterea de a gândi drept, de a nu judeca pe nimeni și puterea de a schimba în bine lumea din jurul lor. Talentul de a fi dascăl ne ajută să îndrumăm cu dăruire copiii către excelență sau copiii cu nevoi speciale.

Profesorii pot forma aspirațiile profesionale ale copilului. Există profesori ce înțeleg copilul și care sunt iubiți și admirați de către acesta; acești profesori pot avea o majoră influență în alegerile și aspirațiile profesionale de viitor ale copilului, în domeniul de activitate preferat (câți nu am ales un domeniu care era cel al unui profesor iubit sau urmând sfatul acestuia?).

Profesorii sunt uneori un sprijin pentru copil. Influența profesorilor asupra copilului nu se limitează la educație și performanțe școlare. Ei sunt uneori un ghid și sprijin pentru copil, care le poate cere sfaturi acestora. Copilul poate alege să meargă mai degrabă la un profesor cu care are o relație bună decât la părinții săi (ii este uneori jena de părinți sau se poate gândi că aceștia nu l-ar putea ajuta). Des, un copil va apela la sfaturile și ajutorul profesorului când are probleme cu alți elevi în școală (profesorii cunosc deseori multe despre relațiile între elevi), dar și când are probleme acasă.

Tehnicile de spargere a gheții permit formarea de echipe care vor coopera pe parcursul desfășurării activităților didactice. Echipele astfel formate vor urmări un scop comun, vor manifesta coeziune și vor comunica mai eficient deoarece membrii lor vor avea motivații și interese comune sau cel puțin apropiate. O echipă va deveni performantă atunci când membrii ei vor avea strategii clare și bine formulate, relațiile din cadrul grupului vor fi deschise, active și empatică iar încrederea reciprocă se va manifesta în orice împrejurare; o bună comunicare între membrii unui grup va aduce performanțe superioare pentru că elevii își vor pune în valoare creativitatea și flexibilitatea; performanțele obținute în cadrul grupului vor avea drept consecință un moral ridicat, satisfacții profesionale și vor atrage recunoașterea și aprecierea celorlalți.

În **concluzie**, un profesor bun este acea persoană care dovedește, în egală măsură dragoste de copii, dreptate, cinste, curaj, corectitudine, răbdare, optimism, modestie. Munca în educație înseamnă responsabilitate pentru o clasă întreagă de elevi dar și pentru fiecare elev în parte, responsabilitate în fiecare oră, în fiecare pauză, la fiecare activitate extrașcolară. Profesorii care își fac meseria din pasiune, din dorința de a lăsa moștenire urmașilor dragostea de carte, corectitudinea și seriozitatea, înseamnă că sunt înzestrați cu calități necesare pentru a încununa o carieră didactică- una dintre cele mai frumoase și deloc obositoare, deoarece,, **Doar atunci când meseria nu e practică cu pasiune, ea devine trudă.**”

Bibliografie:

- Faber, A. ; Maylish, Elaine – *Comunicarea eficientă cu copiii, acasă și la școală*, Editura „Curtea Veche”, București, 2002
- Jude, I. – *Educație și socializare*, Editura Academiei române, București, 2008
- Cucuș C. - *Pedagogie* , Editura Polirom, București , 2002
- Iosifescu Șerban- *Management educațional pentru instituțiile de învățământ*, Institutul de Științe ale Educației, București, 2001

Școala și familia-stâlpi de rezistență în educația elevilor

Profesor învățământ primar Negru Iuliana
Liceul Tehnologic „Ion Creangă”-Pipirig, județul Neamț

“ Eu sunt copilul. Tu ții în mâinile tale destinul meu.

Tu determini, în cea mai mare măsură, dacă voi reuși sau voi eșua în viață!

Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire.

Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume!”

Din Child's Appeal

Școala este instituția socială în care se realizează educația organizată a tinerei generații. Ea este factorul decisiv pentru formarea unui om apt să contribuie la dezvoltarea societății, să ia parte activă la viață, să fie pregătit pentru muncă. Procesul de învățământ este cel care conferă școlii rolul decisiv în formarea omului. Misiunea școlii este aceea de a contribui la realizarea idealului educativ impus de cerințele vieții sociale. Procesul de educație din cadrul școlii este îndrumat și condus de persoane pregătite în mod special pentru a sigura reușita școlară.

Trăim vremuri în care datorită dezvoltării socio-economice a societății a sporit preocuparea pentru copii, pentru asigurarea unor condiții adecvate de viață, a unei educații care să permită accesul într-o societate parcă tot mai exigentă. Un rol important, covârșitor chiar, în devenirea ființei umane revine școlii și familiei. Fiind considerată și celula de bază a societății, familia nu există cu adevărat decât prin copiii săi. Nimeni nu ne învață "meseria" de părinte! Fiecare urmează această "școală" atunci când își crește copiii. Însă odată deveniți părinți nu putem sta nepăsători, ci trebuie să ne implicăm activ în educarea copiilor. Educația copiilor începe încă de la naștere. Primele cuvinte, învățarea mersului, achiziția unor deprinderi cum ar fi mâncatul cu lingura sau legatul la șireturi, sunt doar câteva dintre lecțiile pe care părinții le oferă copiilor lor.

"Cei șapte ani de acasă" nu durează o veșnicie și părinți și copii deopotrivă ne trezim la poarta școlii așteptând cu nerăbdare să pornim pe drumul cunoașterii. Nu înseamnă că rolul părinților în educația copiilor s-a terminat. Înseamnă doar că a început o nouă etapă în care părintele nu mai este educator unic, ci împarte acest rol cu învățătorul, iar mai târziu cu profesorii. În familie se formează cele mai importante deprinderi de comportament: respectul, politețea, cinstea, sinceritatea, decența în vorbire și atitudini, ordinea, cumpătarea, grija față de unele lucruri încredințate. Toate acestea reprezintă de fapt ilustrarea cunoscutei expresii „a avea cei șapte ani de-acasă”. Un elev fără „cei șapte ani de-acasă” va crea mereu probleme chiar și ca viitor adult. Aici trebuie reamintit că, în general, elevii nu primesc în cadrul școlii nici un exemplu sau sfat negativ, toate acestea influențându-l în afara școlii. Din cele 24 de ore ale unei zile, elevul este la școală 5 – 6 ore, de restul timpului fiind responsabilă familia elevului. Uneori părinții uită că trebuie să facă front comun cu profesorii, deoarece și unii și alții nu doresc decât dezvoltarea armonioasă a elevului, educarea și îmbogățirea cunoștințelor acestuia. A fi părinte este ceva înnăscut, acest sentiment

aflându-se în noi în stare latentă. Se întâmplă totuși ca ceea ce consideră părinții a fi o măsură corectă pentru copilul lor într-o anumită situație, să nu fie tocmai ceea ce are nevoie copilul în acel moment. De aici apar conflictele, rupturile dintre membrii familiei, renunțarea la intervenții din partea părinților care sunt depășiți de situație. Părinții continuă educația copiilor în familie, dar pe lângă această responsabilitate se mai adaugă încă una, și anume, nevoia de colaborare cu școala și mai nou chiar de implicare activă în viața școlii.

Fără sprijinul activ al părinților, școala nu poate realiza obiectivele educaționale stabilite, oricât de competenți ar fi educatorii. Părinții trebuie să cunoască, să devină conștienți de influența pe care o exercită prezența lor în viața copilului, să fie convinși că educația dată copilului, pentru societatea actuală este diferită de cele precedente, că societatea actuală va fi diferită de cea actuală, iar copilul trebuie pregătit corespunzător.

Mediul familial este primul mediu educativ și socializator pe care îl cunoaște copilul și a cărui influență îi marchează esențial dezvoltarea ca individ. Legătura copilului cu familia este extrem de puternică și de neînlocuit.

Familia exercită o influență deosebit de adâncă asupra copiilor. O mare parte despre cunoștințele despre natură, societate, deprinderile igienice, obișnuințele de comportament, elevul le datorează educației primite în familie. Rolul familiei este foarte important în dezvoltarea copilului din punct de vedere fizic, intelectual, moral estetic, ș.a.. Ca prim factor educativ, familia oferă copilului aproximativ 90% din cunoștințele uzuale (despre plante, animale, ocupațiile oamenilor, obiectelor casnice), familia este cea care ar trebuie să dezvolte spiritul de observație, memoria și gândirea copiilor. Copilul obține rezultatele școlare în funcție de modul în care părinții se implică în procesul de învățare. Părinții trebuie să asigure copilului cele necesare studiului, trebuie să-și ajute copilul la învățătură. Acest ajutor trebuie însă limitat la o îndrumare sau sprijin, nefiind indicat să se efectueze tema copilului. Cu timpul părinții se vor limita la controlarea temei de acasă și a carnetului de note. Deci, atitudinea părinților trebuie să fie una de mijloc: să nu-l ajute prea mult pe copil, dar nici să ajungă să nu se intereseze deloc de rezultatele acestuia.

Primii educatori cu ajutorul cărora se realizează educația sunt părinții. Importanța acestei educații, ca și cea a școlii, se răsfrânge asupra tuturor laturilor personalității copilului, în funcție de particularitățile de vârstă, dar de cele individuale ale acestuia. Trebuințele și dorințele copilului cresc pe măsură ce copilul se dezvoltă. Până la cuprinderea într-o unitate de învățământ, rolul primordial în educație îl are familia. Odată cu înscrierea într-o unitate de învățământ ponderea se schimbă, rolul mai mare îl are școala, dar nici acțiunea educativă a familiei nu este de neglijat. Între acțiunile educative ale celor doi factori există mai degrabă un raport de complementaritate decât de rivalitate, acțiunea fiecăruia venind să o completeze pe a celuilalt.

De când copilul începe școala și până la finalizarea acesteia, trebuie menținută o relație strânsă cu părinții în ceea ce privește dezvoltarea lui către viața de adult. Nu numai copilul, cât și părinții trec prin diferite etape care îi supun la felurite încercări de ordin psihic, de aceea este benefică antrenarea părinților în munca educativă a școlii.

Școala are un rol major în formarea personalității oamenilor. Profesorul trebuie să cunoască bine condițiile vieții de familie unde trăiește copilul. Acest lucru se realizează prin vizitarea familiei, pentru cunoașterea condițiilor de viață, activitatea și odihna. Relația dintre părinți și copii, precum și climatul familial, în general, reprezintă motive de îngrijorare în ceea ce privește dezvoltarea fizică și psihică normală a copilului.

Școala nu îl poate învăța pe individ totul, iar educația nu se bazează numai pe școală, chiar dacă mulți o atribuie strict școlii. Acest lucru este o greșeală, părinții având obligația de a se asigura că există condițiile necesare pentru o educație pozitivă atât la școală, prin implicarea lor în activitățile elevilor, cât și acasă, unde copilul se simte protejat și unde anumite rețineri, pe care le are acesta la școală, dispar.

Putem observa, așadar, că educația nu ține numai de însușirea unor norme sociale specifice traiului uman sau de un anumit tip de comportament, ci își are originea în mediile de dezvoltare ale individului și în percepțiile sale despre lume, deoarece acestea îl vor însoți de-a lungul existenței sale.

Între familie și școală trebuie să existe o permanentă colaborare care se poate realiza prin vizite reciproce, ședințe și lectorate cu părinții. Un parteneriat familie-școală este relația cea mai profitabilă pentru toți cei ce participă la acest demers. Parteneriatul va fi eficient dacă fiecare parte va reține că același subiect este copilul nostru și școlarul nostru.

Așadar, poziția celor două instanțe educaționale- școala și familia- trebuie să fie însă una de parteneriat, chiar și membri ai comunității locale, deoarece crescând miza școlarizării, există și părinți care doresc să se implice din ce în ce mai mult în viața școlii.

Colaborând mai des cu părinții elevilor de la clasă, aceștia au înțeles că parteneriatul educațional este una din conceptele cheie ale pedagogiei contemporane, participând astfel afectiv și efectiv la organizarea și desfășurarea parteneriatelor educaționale locale, județene, interjudețene. În cadrul acestor parteneriate s-au legat prietenii între elevi, între noi, cadre didactice și părinți.

Partener tradițional al școlii, familia se definește atât ca *instituție socială*, cât și ca grup specific constituit din persoanele care sunt unite prin legături de căsătorie, sânge sau adopție. Dispunând de o influență semnificativă în raport cu fiecare dintre membrii ei, familia se caracterizează prin:

- ✓ structură specifică de statusuri și roluri;
- ✓ seturi de relații interpersonale specifice;
- ✓ influență puternică asupra membrilor;
- ✓ funcții relativ precise în raport cu fiecare membru;
- ✓ influențe reciproce.

Prin intermediul acestor elemente, fiecare familie influențează atât elevii, cât și adulții cu status de părinte, care reprezintă parteneri reali sau virtuali ai școlii. Din această perspectivă, cunoașterea mediului familial din care provin elevii și părinții lor se constituie ca o condiție sine qua non atât pentru succesul demersului educațional adresat copiilor, cât și din punctul de vedere al reușitei parteneriatului.

Cunoașterea și înțelegerea familiei în calitate de partener constant și autentic devine o prioritate mai ales în contextul actual, în care familia însăși trebuie să se adapteze unor schimbări semnificative. În acest sens, în raport cu familia tradițională, *familia contemporană* suportă o serie de modificări cu referire la statusuri și roluri, norme și relații, probleme, situații și soluții.

Pentru a atrage familia, ca element cheie în cadrul parteneriatelor educaționale, școala, și, în particular, noi, cadrele didactice, trebuie să luăm act de aceste schimbări, adaptându-ne atitudinile și comportamentele în consecință. Pornind de la aceste premise, efortul îndreptat către cunoașterea familiei ca partener potențial trebuie să se orienteze către:

- trăsăturile, calitățile, problemele sale specifice;
- statutul pe care preșcolarul îl are în cadrul mediului său familial;
- valorile și normele pe care le avansează;
- avantajele pe care le poate câștiga în cadrul parteneriatului;
- beneficiile pe care le poate aduce școlii, ca partener;
- chiar în condițiile asumării acestei perspective de către profesori, în relațiile dintre școală și părinți

pot să apară *disfuncții* generate de:

- limitele în strategiile școlii din domeniul parteneriatului;
- barierele în comunicarea interpersonală;
- lipsa de interes din partea părinților în raport cu educația și, în particular, în raport cu evoluția propriilor copii;
- carențele atitudinale și comportamentale atât la nivelul părinților, cât și al dascălului uneori;
- problemele cu care se confruntă unele familii;
- marginalizarea unor familii defavorizate.

Pentru a depăși aceste bariere, care grevează în mod inerent parteneriatul dintre școală și părinții elevilor, trebuie asumate ca *priorități*:

- ❖ creșterea inițiativei și implicării profesorului în sensibilizarea și atragerea familiei;
- ❖ elaborarea și aplicarea sistematică a unor proiecte centrate pe parteneriatul cu părinții;
- ❖ transformarea comitetelor de părinți în structuri active și dinamice care își pot asuma rolul de interfață în relația dintre școală și părinți;
- ❖ ameliorarea modalităților de informare a părinților;
- ❖ diseminarea unor informații clare cu privire la școală, activitățile și problemele ei;
- ❖ organizarea unor activități extrașcolare diversificate în regim de parteneriat.

Rolul conducător în procesul de educație îl are, fără îndoială, școala, pentru motive bine cunoscute. În calitate sa de cel mai apropiat colaborator al școlii, *familia* trebuie să o secundeze de aproape și sincer. Părinții iau cunoștință de cerințele școlii față de copii, în materie de educație, prin diverse moduri: la ședințele cu părinții, în discuțiile individuale cu profesorul, prin corespondență. În general nu se întâmpină

dificultăți în această privință. O modalitate reală și firească a colaborării cu școala este înfăptuită prin controlul copiilor de către părinți. În școală acest control se efectuează zilnic, la fiecare materie, există deci o preocupare constantă și sistematică pentru această problemă. Dar acasă? Unii părinți consideră că aceasta este sarcina școlii, iar alții se scuză că nu o fac, deoarece nu au competența necesară pentru a realiza un control de fond. În discuțiile noastre cu acești părinți noi trebuie să le explicăm că nimeni nu le poate pretinde un control asupra calității temelor și lecțiilor, dar unul asupra cantității acestora, asupra efectuării sau neefectuării lor, este absolut necesar, pentru a preveni situația obișnuinței de a nu le efectua.

Școala și familia sunt doi factori importanți, cei doi stâlpi de rezistență ai procesului instructiv-educativ, iar între aceștia și mediul extrașcolar sau extrafamilial, comunitatea pendulează copilul, obiect și subiect al activității instructiv-educativ. O bună colaborare între școală și familie este posibilă numai atunci când familia înțelege bine menirea școlii, iar școala consideră familia un aliat, un colaborator sincer, permanent, direct interesat în procesul instructiv-educativ.

Participarea părinților la viața școlii este un indicator al procesului de democratizare a educației, în sensul unei creșteri a gradului de deschidere a instituției educative către comunitate, precum și a creșterii vizibilității, transparenței proceselor pedagogice pentru beneficiarii lor. În general, atât reprezentanții școlii, cât și părinții, conștientizează necesitatea dialogului și văd efectul său benefic asupra rezultatelor școlare.

Cadrele didactice află cum este fiecare copil, în ce mod ajunge mai repede la succes, ce îl interesează și-l pasionează, iar părinții vor cunoaște în ce momente să-l susțină pe școlar, în ce fel să-l motiveze și să-l ajute.

Colaborarea dintre școală și familie înseamnă punere de acord, fiecare partener trebuie să vină în întâmpinarea dorințelor celuilalt. Pentru ca acest lucru să fie posibil părinții trebuie să ia legătura cu școala nu doar atunci când sunt convocați la ședințele cu părinții sau atunci când copiii se confruntă cu anumite greutăți. Părinții trebuie să participe la toate evenimentele importante ale școlii care-i implică pe copiii lor (serbări, concursuri, spectacole, festivități, etc.), să sprijine școala, să ușureze misiunea educativă a școlii prin continuarea educației acasă, să manifeste disponibilitate de a participa la cursuri cu caracter educativ realizate de școală pentru părinți, etc.

Comunicarea între familie și școală nu trebuie să fie limitată. Pot fi angajați în discuții și bunicii, unchii, mătușile, frații, surorile și prietenii apropiați ai familiei. Important este ca fiecare copil să aibă un adult interesat de progresul său școlar. Există mai multe beneficii ale comunicării, avantaje pentru toți cei angajați în acest proces.

Părinții:

- să își pregătească copiii pentru a învăța, să le prezinte școala ca fiind interesantă și importantă și să le precizeze faptul că se constituie în parteneri valoroși;
- să discute cu profesorii copiilor lor, să stabilească o relație adecvată cu ei, să conștientizeze faptul că fiecare are de învățat de la celălalt;

- să participe la evenimentele din școală: ședințele cu profesorii, evenimentele sportive și jocurile în școală - toate le oferă șansa de a-i cunoaște pe profesorii copilului lor. Mai mult de-atât, copilul va fi foarte mândru când părinții săi merg la școală;
- să fie pregătiți să cunoască profesorii, orarul copilului și regulile din școală, să știe ce tip de temă i se dă și în cât timp trebuie să finalizeze;
- să discute permanent cu copilul despre ce se întâmplă la școală, să-i pună întrebări specifice, legate de activitatea din clasă, de profesori și de alte acțiuni suplimentare;
- să creeze acasă un mediu bun de învățare, să sprijine învățarea, prin desfășurarea de activități zilnice cu copilul, să citească cu el, să-i verifice tema, să-i limiteze accesul la TV sau la jocurile video;
- să observe și să asculte, să discute cu prietenii copilului pentru a avea o vedere de ansamblu a ceea ce se întâmplă la școală, să cunoască și rezultatele altor elevi, pentru a putea să conștientizeze nivelul la care se află propriul copil;
- să ceară și sfatul profesorilor, aceștia știind mai multe despre dezvoltarea copilului și își petrec mult timp cu el;
- să le ofere informații utile profesorilor. Schimbarea condițiilor familiale, cum ar fi divorțul, boala părinților sau chiar moartea unui animal preferat pot determina tulburări de concentrare în învățare;
- să ceară angajatorului lor să sprijine eforturile sale îndreptate spre educația copilului. Politici familiale „prietenoase”, cum ar fi un orar mai flexibil, ore de pauză mai multe și săptămâni comprimate de lucru oferă angajaților câteva ore în timpul zilei de școală, pentru a se implica în activitățile de aici. Orele libere obținute pot fi folosite pentru a merge mai târziu la slujbă sau pentru a veni mai devreme acasă;
- să se ofere voluntari, să ceară membrilor comunității să procedeze în mod similar. Implicarea adulților îmbunătățește activitatea școlii. Fiecare acțiune din școală trebuie făcută cu entuziasm;
- să se implice în organizațiile care sprijină colaborarea părinte-profesor și în reforma școlii. Să învețe cum funcționează consiliul școlii respective. Să ajute conducerea la stabilirea de reguli. Să ceară sfatul unui profesor, al directorului sau al altui părinte în legătură cu modul în care se pot implica.

Părinții și profesorii, împreună:

- să aibă așteptări ridicate și să-i laude adesea pe copii;
- să stabilească obiceiuri bune de învățare, să-i ajute pe copii să își planifice activitățile și să le dezvolte interesul în diverse domenii;
- să se angajeze în discuții unii cu alții, fie personal, fie la telefon, pentru că dacă apare o situație dificilă le va fi mai ușor să o discute, dacă anterior au stabilit o relație bună.
- să discute personal, la telefon sau să trimită note scrise, când există probleme sau când apar aspecte bune;
- să folosească fax sau e-mail, dacă există acasă și la școală, pentru a ușura comunicarea;
- să se aibă în vedere și stabilirea de întâlniri în locuri convenabile ambelor părți, dacă nu este posibil să se vadă la școală;

- fiecare să elaboreze o listă cu întrebări și să o prezinte, niciunul nu trebuie însă să comenteze asupra ideilor celuilalt;
- nu trebuie să se uite că părinții și profesorii au cea mai mare influență asupra tinerilor, fiecare să încerce să ofere oportunități de învățare, să lucreze ca parteneri.

Profesorii:

- să-i determine pe părinți să înțeleagă că ușa le este deschisă și că întotdeauna vor fi bine primiți, dacă doresc să intre în clasă și să-i vadă pe copii la lucru;
- să mențină fluxul comunicațional pozitiv, să trimită lunar câteva însemnări părintelui, prin care acesta este înștiințat în legătură cu activitățile clasei. Să dea „veștile bune” personal sau să le telefoneze părinților de câteva ori pe an;
- să caute oportunități pentru discuții informale, să meargă pe terenul de joacă în fiecare zi câteva minute, pentru a le oferi oportunitatea părinților de a-1 cunoaște, să participe la evenimentele comunității;
- să învețe despre cultura, viața, locul de muncă al celor din familie, pentru a realiza impactul tuturor acestora asupra copiilor, să fie receptivi la alți membri ai familiei sau prieteni apropiați ai acestora, care sunt interesați de educația copiilor;
- să explice clar politica de atribuire a temelor sau de stabilire a regulilor clasei;
- să descrie părinților modul în care vor fi împlinite obiectivele educative propuse;
- să spună fiecărui părinte ceva special despre copilul său, astfel încât acesta să înțeleagă motivele pentru care profesorul crede că elevul va avea succes;
- să ceară părinților să se înscrie ca voluntari. Dacă aceștia nu pot fi prezenți în timpul orelor de școală, atunci să le solicite sprijinul în proiecte, care se pot realiza în afara orarului obișnuit;
- să-i informeze pe părinți în legătură cu probleme curente ale învățământului, să le explice structura consiliului școlii și politicile școlare, să le ofere un glosar de termeni și să evite folosirea lor, dacă părinții nu-i stăpânesc încă;
- să participe la organizațiile care sprijină colaborarea profesor - părinte. Să le ajute să se centreze pe scopuri specifice și să le dezvolte. Să atragă atenția asupra nevoilor unor familii, care nu sunt prezente la ședințele cu părinții, dar ai căror copii vin totuși la școală;
- să caute seminarii de dezvoltare profesională sau literatură despre modul în care pot fi conatacți părinții. Să ceară directorului sau consiliului școlii să furnizeze instruire inițială în domeniul implicării părinților în școală, precum și cea referitoare la rolurile educatorilor;
- să-i ajute pe părinți să înțeleagă importanța sprijinului lor. Să mulțumească acestora pentru implicare și să explice care vor fi avantajele acțiunilor lor pentru copil și pentru școală.

Menirea școlii nu este numai de a înzestra elevii cu un bagaj de cunoștințe cât mai mare, ci și de a stimula calitatea de om.

Școala a rămas punctul de pornire al orientării școlare și profesionale prin acțiuni de informare asupra posibilităților de continuare a studiilor, de detectare a intereselor profesionale și a aptitudinilor, de discutare a criteriilor după care elevii își decid viitorul și ponderii de implicare a părinților în alegerea școlii și a profesiei pe

care copiii lor o vor urma, dacă profesia aleasă este cea dorită de copil și dacă aceasta din urmă are disponibilități intelectuale.

În viață nimic nu este garantat sută la sută. În cele din urmă, fiecare copil va trebui să aleagă singur calea pe care vrea să meargă. Șansele de a influența un copil în mod pozitiv pot fi semnificativ crescute dacă, prin aceste dezbateri, lectorate, activități de consiliere părinții ar dedica câteva ore în plus pentru a afla lucruri noi despre dezvoltarea și comportamentul tipic al copilului.

În general, toată lumea apreciază efectele benefice ale unei participări foarte active a părinților la activitățile școlare. Numeroase cercetări la nivel de învățământ primar și chiar secundar au pus în evidență aspectul determinant al calității interacțiunii dintre familie și școală asupra educației copiilor.

Această recunoaștere a importanței părinților în favorizarea succesului școlar al tinerilor a determinat autoritățile educative să susțină necesitatea întăririi legăturilor dintre părinți și școală. Dealtfel, în contextul actual, aceste legături par a fi mai necesare ca niciodată. Într-adevăr, misiunea socială a școlii depășește tot mai mult simpla atingere a obiectivelor pedagogice ale curriculum-ului școlar având în vedere și faptul că mulți părinți sunt prea preocupați de problemele familiale, profesionale sau sociale pentru a putea urmări evoluția copiilor lor sau coerența dintre educația pe care copilul o primește în familie și cea școlară.

Atât părinții cât și cadrele didactice beneficiază de avantajele unei astfel de colaborări. Binefacerile sunt numeroase, începând cu o mai bună cunoaștere reciprocă și depășirea stereotipurilor, și continuând cu identificarea unor interese comune în beneficiul copiilor. În sfârșit, colaborarea este benefică și pentru școală, părinții aducând deseori resurse suplimentare ce pot susține rolul educativ al școlii dar oferă și un cadru pentru o continuă reevaluare.

Educația, sub toate formele ei, e chemată să găsească soluții prin care copilul să se adapteze rapid și eficient la societatea în care trăiește. Oricât s-ar strădui, școala nu poate înlocui restul instituțiilor care au misiunea de formare a cetățenilor conștienți, cu o conduită civilizată. Educația școlară în școală nu are sorti de izbândă fără o colaborare strânsă cu alți factori activi implicați în procesul instructiv-educativ. Între aceștia, familia, considerată dintotdeauna celula de bază a societății și "un soi de personalitate colectivă" de a cărei armonie generală depinde dezvoltarea personalității copilului, are un rol foarte important în ajutorul pe care trebuie să îl dea școlii. Oricine lucrează în învățământ observă cum familia nu mai poate realiza astfel de temelie șubredă, școala nu poate construi certitudini. Formarea ca cetățean se află sub influența societății și în special a familiei.

Colaborarea cu familia trebuie să se concretizeze într-un program comun de activități ale școlii cu aceasta (lectorate cu părinții, ședințe, consultații, vizite la domiciliul elevului, serbări școlare). Părinții trebuie să vadă în școală un prieten, un colaborator, un om adevărat care-i poate ajuta prin atitudinea nepărtinitoare pe care trebuie să o afișăm. Așadar e o sarcină a școlii să identifice situațiile problemă din familiile copiilor, să dirijeze pe cât este posibil strategiile educative în favoarea elevului și să conștientizeze că relația de colaborare școală-familie este determinantă

în educarea copiilor. Educația în familie devine astfel un proces de pregătire pentru viață, prin întâmpinarea și rezolvarea problemelor de viață.

În încheiere aș dori să punctez câteva aspecte despre responsabilitățile și greutățile îndatoririi de părinte:

- A fi părintele perfect al unui copil perfect este un lucru imposibil. Să fii un părinte bun al unui

copil obișnuit este însă un lucru relativ simplu, nu necesită doctorat ci doar curaj, răbdare, angajament și dragoste.

- Nu trebuie să-l considerăm pe copil un "rege", însă nu este greșit să-l privim ca pe un "mic prinț".

Să nu ne grăbim să apelăm la pedepse atunci când greșește (a greși este omenesc), dar nici să nu lăsăm neobservate comportamentele nedorite ale copilului. Nu trebuie să ne scape greșeala însă prin tact trebuie să încercăm să o convertim în opusul ei, în elemente pozitive.

- Să nu ne ferim a-i lăuda pe copii ori de câte ori se ivește ocazia, deoarece aceasta îi stimulează pe

copii la activitate, la integrarea deplină în ea. Și dojana se soldează până la un anumit punct cu creșterea

interesului pentru activitate, după care urmează o descreștere a acestuia. Însă, cea mai puțin indicată

este ignorarea, indiferența.

- Acordați încredere copiilor și câștigați încrederea lor. Ei au nevoie de recunoașterea noastră.

Nu putem preamări rolul uneia din cele două instituții partenere, în detrimentul celeilalte. Dar cadrul social în care educația este la ea acasă este și va rămâne ȘCOALA, această instituție din care își iau zborul spre alte trepte școlare și, în final spre viața adultă, toți tinerii, însă să nu uităm că bucuriile și eșecurile primelor experiențe școlare sau a celor de mai târziu, emoțiile primelor „iubiri”, ale adolescenței, alegerea profesiei, a partenerului pentru întemeierea propriei familii, toate se raportează și se rezolvă în cadrul familiei. Locul în care copilul învață să fie iubit și să iubească, cu mult înainte ca el să fie în stare să facă această distincție, este cadrul familial.

Educația, definită în termeni foarte generali, este un proces al cărui scop esențial este de a ușura o anumită modificare de comportament. Părinții sunt primii profesori ai copilului, ei începând educarea lui în mediul familial. De cele mai multe ori, comportamentul parental este inspirat din propria experiență de viață a acestora, astfel perpetuând atât aspecte pozitive cât și negative, pe parcursul mai multor generații. Împreună cu părinții, școala își are rolul bine stabilit, intervenind în dezvoltarea primară a copilului. În acest context, educarea părinților după principii științifice de psihopedagogie devine o necesitate.

Cooperarea profesor-părinte în beneficiul elevului vine în completarea participării părinților la gestiunea școlii. Ca responsabili legali ai educației copiilor lor ei au responsabilitatea de a influența natura acestei educații; modelele participative pot ajuta la coordonarea eforturilor educative și la orientarea adaptării

școlii la schimbările din societate; influențarea pe plan local asupra rezolvării problemelor și luării deciziilor. Cu alte cuvinte participarea poate stimula inițiativele și inovațiile. Școlăritatea este o etapă importantă, dificilă, cu implicații profunde în evoluția copilului. Acest moment îi prinde nepregătiți pe marea majoritate a părinților iar comportamentul familiei intervine astfel de cele mai multe ori într-un mod apăsător, ceea ce poate să conducă pe o cale greșită dezvoltarea intelectuală și emoțională a acestuia.

Având în vedere că, în condițiile economice actuale, eșecul școlar depășește cadrul strict al învățământului și se impune ca o problemă stringentă a societății, cele două instituții fundamentale pentru educarea copilului - ȘCOALA ȘI FAMILIA- trebuie să-și concentreze eforturile, acordând astfel copilului interesul pe care acesta îl merită, știut fiind faptul că „cine începe bine, sfârșește frumos!”, acolo în COMUNITATEA din care face parte.

BIBLIOGRAFIE :

1. Cerghit, I.; Radu, I.T.; Popescu, E.; Vlăsceanu, L., „Didactica”, manual pentru clasa a X-a, școli normale, E.D.P., R.A., 1997;
2. Nica, I, Țopa, L., Colaborarea școlii cu familia elevilor de clasa I, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974;
3. Nicola, I., „Pedagogie”, E.D.P., R.A., București, 1992;
4. *** - „Tribuna învățământului”, 2000.

Metode de realizare a educației civice, morale la vârsta preșcolară

Profesor învățământ preșcolar **Negru Petronela**
Școala Gimnazială Stînca – Pipirig, județul Neamț

Educația morală, civică trebuie începută de la cea mai fragedă vârstă, la vârsta preșcolară, când copilul începe să distingă valorile care-l înconjoară. Acestea sunt motivațiile care generează conduita patriotică și care conduc tineretul să-și simtă rădăcinile solid înfipte în pământul patriei, pământ din care ne tragem seva și în afara caruia nu ne vom regăsi niciodată adevărata identitate. Începând cu vârsta preșcolară, se formează premisele unor calități morale sufletești și spirituale. Rolul educatorului în formarea personalității, în primul rând, a caracterului viitorilor cetățeni, este major.

Prin intermediul educației moral-civice, educatoarea are posibilitatea să formeze trăsături de caracter și comportamente pozitive, contribuind astfel la noile trăsături structurale ale personalității copiilor.

Copilul este o personalitate în formare și, de aceea, are nevoie să se întâlnească în operele literare cu modele, cu copilul universal, ca etalon al neliniștilor și căutărilor, ca exprimare a sentimentelor și comportamentelor specifice vârstei. Astfel, dacă psihologia copilului îl învață pe adult să cunoască copilul, literatura pentru copii îl ajută pe copil să devină om.

Ascultând povești, copiii fac comparații, găsesc asemănări și deosebiri și, din această confruntare, apare atitudinea personală critică față de situațiile prezentate. Din faza de uimire de la început, copilul trece la faza de meditație (unde încep să se stabilească legături generale, unde se asociază întâmplări vechi cu întâmplări noi, unde se găsesc soluții) și, ulterior, la luarea unei atitudini față de situația prezentată (acordul sau dezacordul cu acțiunea, faptele și situațiile în care se află eroii).

De exemplu, din povestirea „Cum au fugit odată jucăriile de la un copil”, de Nina Stănculescu, copiii înțeleg că în relațiile dintre ei în colectivitate, precum și din comportamentul față de jucăriile folosite în comun trebuie să aibă o atitudine corectă, să nu fie dezordonăți, neglijenți și, dacă au greșit, să știe că trebuie să facă eforturi pentru a se corecta.

Prin intermediul jocului și activităților frontale, învață să desfășoare o activitate socială pe care o va continua cu o activitate școlară. Integrându-se în colectivitate, el desfășoară activitățile preșcolare nu ca o impunere, ci ca o necesitate a vieții lui cotidiene. Activitatea instructiv-educativă din grădiniță îl impulsionează pozitiv în devenirea lui școlară și îi ușurează trecerea spre următoarea treaptă a integrării sociale-școlare.

Un mijloc de realizare prin care le putem forma copiilor o serie de comportamente, trăsături de caracter sunt folosirea cu succes a proverbelor și zicătorilor în diferite activități distractive și în fixarea cunoștințelor în cadrul activităților obligatorii. Funcția educativă a proverbelor și zicătorilor este realizată prin faptul că acestea spun în mod direct ce este bine și ce este rău în viață, în legătură cu activitatea omului, cu relațiile dintre el și colectivitatea

în mijlocul căreia trăiește. Comportamentele negative sunt semnalate de regula mai pregnant decât cele pozitive, pentru ca din rău omul învață mai mult decât din bine.

Și proverbul zice „ Până nu pățești, nu te cumițești “ ; „ Capul face, capul trage “ (se folosesc foarte des la copiii care sunt neastâmpărați, aleargă, cad și se lovesc).

Proverbele care se înscriu în această regulă morală, reprezintă în esență o atitudine față de aspectele negative ale vieții, față de ideea de rău, frumusețea morală, în alte proverbe, este marcată direct în aceste cazuri prin combaterea viciului și a urâteniei de caracter.

De exemplu, am prezentat o povestire creată de copii după un șir de ilustrații, o întâmplare cu animale, copiii au intitulat-o „ Prietenul la nevoie se cunoaște “ .

Când am prezentat povestea „ Cuvântul fermecat” am tras concluzia, folosindu-mă de proverbul „ Vorba dulce mult aduce “ sau la povestea „ Ciripel cel lacom “ am arătat că lăcomia aduce întotdeauna neazuri și am folosit proverbele „ Unde mănâncă unul, pot mânca și doi “ .

În cadrul activităților distractive am organizat șezători și concursuri „ Cine știe cele mai multe proverbe “ și am constatat că un număr însemnat de copii au reținut proverbele și zicătorile învățate în grădiniță.

Toate acestea m-au făcut să constat că preșcolarii le rețin, că au dat atenție acestora, le-au îndrăgit și le-au însușit.

Deci, ca urmare a folosirii lor în activitățile desfășurate în grădiniță am constatat eficiența lor în evoluția comportării, individuale și în grup pentru că la vârsta lor când încă nu au formate anumite comportamente, își însușesc foarte ușor cele învățate în diferite ocazii. Așa au învățat să fie prieteni și să se ajute, să vorbească frumos, să fie cinstiți, să spună adevărul, să fie perseverenți în muncă, trăsături morale ale omului nou, de care are nevoie societatea noastră.

Bibliografie:

1. Revista Învățământul Preșcolar – București ,1999, Nr. 3 – 4
2. Gabriel Albu, Laborator metodic , București, Editura Miniped ,2006.

Educația extrașcolară - dimensiune a procesului de învățare

Profesor învățământ primar Petrea Magdalena
Școala Gimnazială Hangu, județul Neamț

Educația este o formă de comunicare interumană prin care se transmit, de la o generație la alta, valorile culturii și comportamentul social. Educația constă într-un ansamblu de influențe exercitate în mod planificat, în cadrul instituțiilor școlare pe baza unui sistem de obiective, principii, forme și metode de organizare, folosite în scopul formării omului ca personalitate, capabil să se integreze activ în dinamismul vieții sociale. Educația este, deci, un proces complex de socializare și individualizare a ființei umane, în drumul său spre umanitate.(I.G.Stanciu)

Influențele educative, exercitate asupra unei persoane, sunt de tip formal, nonformal și informal, din care rezultă cele trei dimensiuni ale educației.

În ultima perioadă asistăm la o dezvoltare a educației nonformale, care se apropie din ce în ce mai mult de spațiul școlar. Educația nonformală a fost definită de către J. Kleis drept „orice activitate educațională, intenționată și sistematică, desfășurată de obicei în afara școlii tradiționale, al cărei conținut este adaptat nevoilor individului și situațiilor speciale, în scopul maximizării învățării și cunoașterii și al minimalizării problemelor cu care se confruntă acesta în sistemul formal (stresul notării în catalog, disciplina impusă, efectuarea temelor, etc.)”.

Din punct de vedere etimologic, termenul de „educație nonformală” își are originea în latinescul „nonformalis” preluat cu sensul „în afara unor forme special organizate pentru un anumit gen de activitate”. Trebuie, însă, ținut cont de faptul că, nonformal nu este sinonim cu needucativ, ci desemnează o realitate educațională mai puțin formalizată sau neformalizată, dar întotdeauna cu efecte formativ-educative.

Din punct de vedere conceptual, acest tip de educație cuprinde ansamblul activităților și acțiunilor care se desfășoară într-un cadru instituționalizat, în mod organizat, dar în afara sistemului școlar, constituindu-se ca „o punte între cunoștințele asimilate la lecții și informațiile acumulate informal”.

Educația nonformală este echivalentul educației extrașcolare și este tot o acțiune organizată, fie în mediul profesional, fie în mediul socio-cultural, prin teatre, muzee, biblioteci, manifestări cultural-artistice, excursii, cluburi sportive, concursuri, tabere, etc.

În sistemul de învățământ românesc, activitatea educativă extrașcolară reprezintă spațiul aplicativ în care, prin forme specifice, se permite transferul și aplicabilitatea cunoștințelor, abilităților și competențelor dobândite în școală. Activitățile extrașcolare au conținut științific, cultural-artistice, umanitar, ecologic, moral-civic, turistic, sportiv, recum și caracter recreativ. Ca și activitatea educativă școlară, activitatea educativă extrașcolară reprezintă o dimensiune a procesului de învățare permanentă, fiind recunoscută ca parte esențială a educației obligatorii, cu o mare importanță în dezvoltarea sistemelor relaționate de cunoștințe, a abilităților și a competențelor. Activitatea extrașcolară oferă o oportunitate pentru crearea de condiții egale de acces la educație, în vederea dezvoltării depline a potențialului personal și pentru reducerea inechității și excluziunii sociale.

Activitatea extrașcolară dezvoltă gândirea critică și stimulează implicarea tinerei generații în actul decizional, în contextul respectării drepturilor omului și al asumării responsabilităților sociale, realizându-se, astfel, o simbioză lucrativă între componenta cognitivă și cea comportamentală. Acest tip de activitate are mereu în atenție nevoia de adaptare la cerințele individuale, diverse, ale tuturor copiilor, la interesele de cunoaștere și potențialul lor. Contextele create de diversele modalități de concretizare a acestui tip de educație (proiecte, manifestări punctuale, aplicații tematice, etc.), oferă posibilitatea abordărilor interdisciplinare, cross-curriculare și transdisciplinare, exersarea competențelor și abilităților de viață într-o manieră integrată, de dezvoltare a personalității.

Acest tip de educație conține majoritatea influențelor educative, care au loc în afara clasei, ca fiind activități extradidactice, opționale sau facultative. Are un caracter mai puțin formal, dar cu același rezultat formativ.

Activitățile extrașcolare sunt menite să ofere elevilor oportunități multiple de recreere, să le dezvolte spiritul de competiție, să le valorifice potențialul intelectual și aptitudinile, să le stimuleze imaginația, creativitatea și inițiativa.

Educația extrașcolară oferă un set de experiențe sociale necesare, utile pentru fiecare copil, tânăr sau adult, completând celelalte forme de educație prin:

- valorificarea timpului liber al elevilor;
- oferirea de oportunități pentru valorificarea experiențelor de viață ale elevilor, prin cadrul mai flexibil și mai deschis;
- posibilitatea participării voluntare, individuale sau colective;
- existența unei game largi de activități pliate pe interesele elevilor;
- posibilitatea dezvoltării de capacități organizatorice, de autogospodărire, de management al timpului, de gândire critică, de adoptare a unor decizii sau de rezolvare de probleme;
- oferirea unui cadru de exersare și de cultivare a diferitelor înclinații, aptitudini și capacități, de manifestare a talentelor.

Educația nonformală este importantă prin următoarele avantaje pedagogice:

- este centrată pe cel ce învață, pe procesul de învățare, nu pe cel de predare, solicitând în mod diferențiat participanții;
- demitizează funcția de predare și răspunde adecvat necesităților concrete de acțiune;
- contribuie la lărgirea și îmbogățirea culturii generale și de specialitate a participanților;
- creează ocazii de petrecere organizată a timpului liber, într-un mod plăcut;
- este nestresantă, oferind activități plăcute și scutite de evaluări riguroase, în favoarea strategiilor de apreciere formativă, stimulativă, continuă;
- răspunde cerințelor și necesităților educației permanente.

O altă trăsătură caracteristică este caracterul opțional al activităților extrașcolare, desfășurate într-o ambianță relaxantă, calmă și plăcută, dispunând de mijloace menite să atragă publicul de diferite vârste. Este o formă facultativă de antrenament intelectual care menține interesul participanților printr-o metodologie atractivă.

Evaluarea activităților desfășurate în cadrul educației extrașcolară este „facultativă, neformalizată, cu accente psihologice, prioritar stimulativă, fara note sau calificative oficiale.” În condițiile extinderii cererilor de pregătire profesională prin diferite forme de instruire nonformală, există și situații în care acestea sunt finalizate prin certificate sau diplome de absolvire.

Educația extrașcolară este importantă prin următoarele avantaje pedagogice: este centrată pe cel ce învață, pe procesul de învățare, nu pe cel de predare, solicitând în mod diferențiat participanții; dispune de un curriculum la alegere, flexibil și variat, propunându-le participanților activități diverse și atractive, în funcție de interesele acestora, de aptitudinile speciale și de aspirațiile lor; antrenează noile tehnologii comunicaționale, ținând cont de progresul tehnico-științific, valorificând oportunitățile oferite de internet, de televiziune și de calculatoare.

Limitele educației extrașcolare semnalate în lucrările de specialitate se referă la faptul că această formă include uneori programe mult prea flexibile, centrate doar pe obiective pe termen scurt și o prea mare „libertate” metodologică a educatorilor.

Coordonatorii acestei forme de educație își joacă mai discret rolurile, sunt animatori, moderatori. Educatorului i se solicită mai multă flexibilitate și entuziasm, adaptabilitate și rapiditate în adoptarea variatelor stiluri de conducere a activității, în funcție de nevoile și cerințele educatului.

Echilibrul realizat între DESTINDERE, DEZVOLTARE și DIVERTISMENT în momentele petrecute prin activități extrașcolare, reprezintă secretul formării armonioase a personalității.

Bibliografie

1. Bontaș, Ioan, „Tratat de pedagogie”, Ediție a VI-a revăzută și adăugită, BIC ALL, 2007.
2. Cucos, Constantin, „Pedagogie”, Ed. A II-a, Polirom, Iași, 2002.
3. Joița, Elena, „Pedagogie și elemente de psihologie școlară”, Editura ARVES, 2003.
4. Jinga, Ioan, Istrate, Elena, „Manual de pedagogie”, Ed. ALL EDUCATIONAL, București, 2001.
5. Roman, Alina, Dughi, Tiberiu, „Elemente de psihologia educației”, Editura Aurel Vlaicu, Arad, 2007.

Metodele didactice și specificul acestora în contextul educației religioase

Profesor Pîcă Constantin Daniel
Școala Gimnazială, Comuna Secuieni, județul Neamț

Metoda este un mod de acțiune specific ce unește o suită de operații, cu ajutorul căruia profesorul, împreună cu elevii, realizează obiectivele propuse.

În accepția doamnei Olga Oprea, „metoda înseamnă modul de efectuare a unei activități urmărind niște reguli și principii pentru a realiza un scop precis”. Dacă în știință, metoda este definită ca fiind „o cale de cunoaștere” care produce informații, strategii, principii, legi, paradigme, în pedagogie, metoda devine „o cale” necesară pentru dobândirea și transmiterea cunoștințelor și capacităților proiectate la nivelul obiectivelor procesului de învățământ, valorificând principiile specifice de proiectare și de realizare a activităților didactice, în termeni de comunicare - cunoaștere - creativitate.

Metodele didactice constituie „ansamblul procedurilor de executare a operațiilor implicate în activitatea învățării, într-un flux continuu de acțiuni în vederea atingerii obiectivelor propuse”.

Încercând să determine statutul și semnificația noțiunii de „metodă” în sistemul activităților școlare, Ioan Cerghit o prezintă ca pe o „relație procesuală și actuală practică de transformare efectivă a naturii umane”. Orice acțiune exterioară, pentru a avea valoare metodică, trebuie să devină „condiție *sine-qua-non* a unei schimbări interioare”, adică să aibă ca efect antrenarea elevului într-un efort de învățare și gândire, „într-un act de trăire afectivă și manifestare volițională”.

George Văideanu, consideră metoda o cale sau modalitate de lucru aleasă de profesor și folosită în activitățile didactice spre folosul elevilor sub forma unor variante și/sau procedee selecționate și utilizate în funcție de nivelul, trebuințele sau interesele elevilor, cu scopul asimilării temeinice a cunoștințelor, trăirii valorilor, stimulării spiritului creativ. Cu alte cuvinte, metodele sunt modalitățile de lucru prin intermediul cărora elevii, îndrumați de profesor, asimilează cunoștințe, își formează priceperi, deprinderi, aptitudini și atitudini.

Metoda didactică este o cale eficientă de organizare și desfășurare a predării-învățării și se corelează cu celelalte componente ale instruirii. „Prin intermediul metodei, profesorul stăpânește acțiunea instructivă, o dirijează, o corectează și o reglează continuu în direcția impusă de finalitatea actului de învățământ”. Altfel spus orânduirea cunoștințelor în deplin acord cu drumul firesc al minții la dobândirea lor se numește metodă, adică „drum, cale, mod, mijloc” de urmat pentru a ne însuși, a cunoaște adevărul, sau a-l prezenta, a-l înfățișa cu claritate altora. Ceea ce, în sens pedagogic, arată că „prin metode de învățământ înțelegem acele moduri de muncă ale profesorului cu elevii, cu ajutorul cărora: elevii izbutesc să-și însușească cunoștințele, înțelesurile și deprinderile și să-și dezvolte forțele și aptitudinile lor intelectuale”.

Metodele de învățământ privesc modul cum se transmit și asimilează cunoștințele, cum se dezvoltă unele calități intelectuale și morale, precum și controlul dobândirii cunoștințelor și al formării abilităților.

O metodă nu este bună sau rea în sine, ci prin raportarea ei la situația didactică respectivă, criteriul oportunității sau adecvării la o anumită realitate fiind cel care o poate face mai mult sau mai puțin eficientă. Iar a spune aprioric că o metodă este mai bună decât alta (sau că o metodă este de dorit), fără a ține cont de contextul în care metoda respectivă este (sau devine) eficientă, constituie o afirmație hazardată și chiar lipsită de sens.

Educația religioasă este una din laturile educației, fiind definită ca dimensiunea prin care se dezvoltă în mod conștient și sistematic predispoziția spre religiozitate, înnăscută, și proprie persoanei umane, pe baza unor principii didactice și cu ajutorul unor metode și mijloace specifice.

Educația religioasă este necesară, importantă și posibilă, iar educația religioasă creștină este specială. Educația religioasă nu are loc în orice condiții, ci în mod organizat, și potrivit anumitor metode, care ne interesează în măsura în care sunt legitime în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție, prin autoritatea Sfinților Părinți care le-au probat prin viața lor și ulterior ni le-au recomandat. De altfel, este semnificativ că în Ortodoxie „clericul nu poate să devină terapeut (vindecător) al patimilor altora, fără să fie teolog, adică fără să aibă experiențe spirituale sporite. Fără să dețină el însuși metodele luptei duhovnicești nu poate să aibă o cunoaștere personală a lui Dumnezeu. În tradiția Ortodoxiei, o condiție de bază pentru hirotonie nu sunt cunoștințele și instruirea școlară, ci învățarea în școala ascezei și pocăinței, care e autentică școală de teologie a Ortodoxiei, cea care-i arată pe candidații la preoție adevărați teologi, adică părinți în Hristos”.

Cum învățarea constă în însușirea metodică de către elevi a unor cunoștințe sau deprinderi cerute de profesori, în continuare vom prezenta metodele prin care se face educația religioasă. Mai degrabă, „expunerea” privește eficiența educativă realizată prin metodele educației religioase și laice. Înțelegem așadar că nu este vorba despre educația religioasă primită în familie, ci despre educația religioasă săvârșită într-un mod instituționalizat, adică prin priceperea și activitatea voluntară a unor „pedagogi”, atât dintre cei laici, cât și dintre cei religioși. Aceasta ne determină să deosebim între definițiile care se dau educației religioase și educația religioasă în sine.

Din nefericire, în cultura laică se face deosebire între educația morală și educația religioasă, dar în creștinismul ortodox nu se face deosebirea aceasta, decât cel mult la un nivel teoretic, și constatăm că până și educatorii laici procedează în acest fel: „Religia creștină – spunea G. C. Antonescu – preia de la educația morală metoda de formare a convingerilor și deprinderilor morale și, la rândul ei, îi dă educației morale «conținutul ideologic al eticii pe care trebuie să o cultivăm și în școală», respectiv morala creștină”. Să nu uităm că Pedagogia vorbește în mod impropriu despre o educație religios-morală, numai pentru a justifica existența unei morale creată de om (filosofică sau științifică), deși ar fi suficient să numească educația doar religioasă, pentru a subînțelege și dimensiunea ei morală, căci morala este inherentă religiei, dar, în mentalitatea ateistă care predomină la nivelul administrației oricărui stat, morala este și se dorește a fi o dimensiune desprinsă de religie. Totodată, prin expresia educație religios-morală se caută limitarea educației religioase doar la aspectul moral, minimalizând astfel (sau chiar eludând) dimensiunea sacră a religiei, și relația ei cu celelalte dimensiuni ale educației, îndeosebi cu cea morală, care necesită abordări speciale. De altfel, chiar prima comunitate creștină, urmată apoi de Biserica epocii patristice, a definit clar raportul echilibrat și armonios dintre viața morală

și educația intelectuală a celor botezați, care nu puteau fi concepute ca două aspecte separate.

Prima instituție care săvârșește în mod unitar această educație „religios-morală” este familia, în care, alături de iubire, constatăm un mod tradițional de educație, condus de un principiu eficient, întotdeauna și în egală măsură, pentru educația laică și pentru cea religioasă, și anume că educatorilor li se atribuie rolul de părinți, iar educaților rolul de copii, cu precizarea că „familia” laică unește părinți și copii prin legături biologice, iar în „familia” religioasă legăturile sunt duhovnicești. În ambele familii, „pentru copiii lor, părinții sunt un fel de providență, chemată să-i supravegheze, să-i ocrotească, să-i ajute să se înalțe spre lumină”. Iar la Dumnezeu ambele tipuri de „familie”, biologică și duhovnicească, sunt una și la fel de importante, căci prin Taina Cununii, familia biologică devine creștină, adică duhovnicească, fiindcă e întemeiată de Dumnezeu ca o mică Biserică, loc al prezenței Dumnezeului celui Viu și al binecuvântărilor Sale celor bogate. Numai într-o astfel de familie copiii născuți biologic, dar educați creștinește, vor descoperi rostul pentru care părinții lor cred în Dumnezeu și îi îndreaptă pe calea mântuirii. Însă ceea ce ne interesează pe noi aici, este evidențierea valorii moral-sociale a unei alese și creștinești educații, dobândită în mod instituțional, subliniind însă implicit și tot mai mult, marele rol al familiei creștine în lumea valorilor și principiilor moral-sociale creștine. Pe măsură ce creștinul e înconjurat și îmbrățișat cu iubire, acesta își dezvoltă o sensibilitate pentru dragoste și simte că aparține familiei creștine și crește încrederea sa în oameni. Iubirea necondiționată dă creștinului o mare siguranță și-l ajută să devină o persoană serioasă și matură.

În ce privește educația religioasă, potrivit pedagogului clujean Dumitru Salade, a face educație religioasă înseamnă a-i familiariza pe tineri cu sistemul categoriilor religioase și a le cultiva un comportament adecvat cu normele și canoanele religioase. Aceasta presupune, nu în ultim rând, acceptarea unei autorități supreme, sacre care depășește limitele cunoașterii raționale, și „recunoașterea sacrului ca valoare”: „Obişnuim să spunem că religia este auxiliarul moralei, ea fiind cea care ne aduce în suflet teama de pedeapsă, speranța pentru o răsplată. Este, poate, adevărat. Însă va trebui să adăugăm că, din acest punct de vedere, religia nu face altceva decât să promită extinderea și redresarea justiției umane prin justiția divină”.

Afirmația că nu se poate construi nimic durabil în educație fără un model reprezintă pentru pedagogie și teologie un loc comun, iar Biserica susține posibilitatea progresului spiritual personal prin raportarea omului la învățătorul, valoarea și modelul desăvârșirii – Hristos. Jan Amos Comenius, un titan al pedagogiei creștine, consideră că finalitățile educației religioase pot fi atinse doar prin raportarea la modelul oferit de Hristos: „Creștinii trebuie să fie formați după exemplul Lui, luminați în spirit, sfinți în sârguința conștiinței și puternici în fapte (fiecare după vocația sa)”. Adevărata, sau poate că doar una dintre marile crize ale zilelor noastre este lipsa de modele bune în viață. Din nefericire, modelele cele mai vizibile și accesibile pe care ajung să le imite tinerii de astăzi sunt exemple de rătăcire și de deviere de la viața cuviincioasă, fiindcă doar acestea ”demonstrează” un succes social. Însă de aici rezultă și că cea mai eficientă metodă de educare este aceea de a cunoaște în prealabil noi înșine ceea ce-i învățăm pe alții. Marele secret constă în faptul că educația nu e doar cuvânt, sfat, poruncă, ci exemplu, ambient, climat de afecțiune, precum și căutarea

și dezvoltarea raporturilor simple, imediate și iubitoare a celor ce trăiesc într-o familie plină de iubire și credință.

În maniera tradițională de predare-învățare, rolul conducător revine predării și subiectului ei – profesorul sau învățătorul, iar calitatea predării este definită de trei elemente: 1) metodele, 2) strategiile, 3) stilul.

În mod similar și pentru același raționament, adică în vederea realizării sarcinilor didactice legate de conținutul activității de predare-învățare, orice educator, deci și profesorul de religie folosește diferite metode în funcție de specificul temelor predate în lecție.

Bibliografie:

1. Danion Vasile, *op. cit.*, p. 104
2. Dumitru Salade, *Educație și personalitate*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 1995; apud. Gabi Alecu, et all, *op. cit.*, p. 6.
3. Henri Bergson, *Cele două surse ale moralei și religiei*, traducere de Diana Morărașu, Editura Institutul European, Iași, 1992, p. 101.
4. Jan Amos Comenius, *op. cit.*, p. 43.
5. Lucia Ciornea, Editura Sophia, București, 2007 p. 29.
6. Maria Palicica, *op. cit.*, p. 79.
7. N.E. Pestov, *Cum să ne creștem copiii, Calea spre desăvârșita bucurie*, traducere din limba rusă de

Metode moderne utilizate în predare-învățare, la clasele primare

Profesor învățământ primar Pîcă Despina
Școala Gimnazială Nr. 1 Pildești, județul Neamț

Metodele moderne sunt proceduri care pornesc de la ideea că învățarea este o activitate personală, care nu poate fi înlocuită cu nimic, iar cel care învață este considerat managerul propriei învățări, al întregului proces de învățare. Aceasta devine o activitate unică și diferită de la o persoană la alta, fiind determinată de istoria personală a subiectului, de mediul din care provine, dar și de relațiile sociale pe care acesta le dezvoltă.

Ele presupun activism, curiozitate intrinsecă, dorința de a observa, a explica, a explora, a descoperi. Sunt acele metode care mobilizează energiile elevului, care îl ajută să își concentreze atenția, să-i stârnească curiozitatea. Pun accent pe cunoașterea operațională, pe învățarea prin acțiune, aduc elevii în contact nemijlocit cu situațiile de viață reală.

Metodele constituie elementul esențial al strategiei didactice, ele reprezentând latura executorie. În acest context, ea poate fi considerată ca instrumentul de realizare într-o cât mai mare măsură a obiectivelor prestabilite ale activității didactice de învățare.

Opțiunea pentru o metodă sau alta este în strânsă relație cu personalitatea învățătorului și gradul de pregătire, predispoziție și stilurile de învățare ale grupului cu care lucrează.

Între noile orientări din domeniul practicilor educaționale, se situează și cea privind dezvoltarea gândirii critice a elevilor, prin folosirea metodelor și tehnicilor noi: brainstorming, tehnica ciorchinului, metoda mozaic, jurnalul cu dublă intrare, cubul, cvintetul, pălăriile gânditoare, etc.

M. Zalte consideră gândirea critică un tip de gândire diferențiată după finalitate. Ea presupune verificarea, evaluarea și alegerea răspunsului potrivit pentru o sarcină dată și respingerea argumentată a celorlalte variante de soluții.

„A gândi critic” înseamnă a emite judecăți proprii, a accepta părerile altora, a fi în stare să privești cu simțul răspunderii greșelile tale și să le poți corecta, a primi ajutorul altora și a-l oferi celor care au nevoie de el.

Gândirea critică îi învață pe elevi să emită și să-și susțină propriile idei. Satisfacția noastră, a oamenilor de la catedră, nu constă în a vedea că elevul a reprodus lecția citită, compunerea sau comentariul dictat „cuvânt cu cuvânt”, ci în a-i pune în evidență „talentul” de a își realiza propriul rezumat, propria compunere.

Soluțiile problemelor supuse rezolvării presupun colaborare și cooperare. Este necesar să se înțeleagă că în cadrul dezbaterilor, al schimbului de opinii, nu se critică omul, ci ideea. Trebuie să se expună acordul sau dezacordul, indiferent de relațiile existente între participanții la situația de învățare.

Pentru aceasta este nevoie de un demers didactic adecvat, care constă în parcurgerea a trei etape, aflate în interdependență: **evocarea, realizarea sensului, reflecția.**

Evocarea face apel la cunoștințele însușite de către elevi despre o temă sau un anumit subiect. Astfel, se va putea face legătura între ceea ce se știe și ce se va preda. Corelarea informațiilor știute cu cele noi asigură trăinicia celor din urmă.

Realizarea sensului asigură înțelegerea sensului noilor informații și a semnificației acestora. Elevii pot citi un text, pot schimba păreri în grup, pentru a participa activ la învățare. Este etapa întrebărilor profesor-elev, elev-profesor, elev-elev.

Reflecția integrează noile cunoștințe în sistemul celor vechi, asigurând legătura între ele și dând posibilitatea expunerii libere a „noului” aflat. Această etapă îi ajută pe elevi să pătrundă în esența faptelor și ne dă o imagine clară asupra reușitei totale, parțiale sau a eșecului activității desfășurate la clasă.

Noua modalitate de desfășurare a activității didactice asigură o mai bună corelare gândire-învățare, iar pe noi ne pune în situația de a reflecta asupra răspunsului la întrebarea „Cum predăm?”. Lucrul pe grupe sau perechi ar putea presupune activizarea nu doar a unor elevi, ci a tuturor competențelor grupului.

Metodele de predare-învățare-evaluare oferă o ocazie benefică de organizare pedagogică a unei învățări temeinice, ușoare și plăcute, și în același timp și cu un pronunțat caracter activ – participativ din partea elevilor, cu posibilități de cooperare și de comunicare eficientă. Folosirea sistematică a metodelor moderne, presupune desfășurarea unor relații de comunicare eficientă și constructivă în cadrul cărora, toți cei care i-au parte la discuții, să obțină beneficii în planurile cognitiv, afectiv-motivațional, atitudinal, social și practic aplicativ. Folosirea metodelor moderne de predare-învățare-evaluare nu înseamnă a renunța la metodele tradiționale, ci a le actualiza pe acestea cu mijloace moderne.

Metoda brainstorming înseamnă formularea a cât mai multor idei – oricât de fantastice ar părea – ca răspuns la o situație enunțată, după principiul cantitatea generează calitatea. Obiectivul fundamental constă în exprimarea liberă a opiniilor elevilor așa cum vin ele în mintea lor, indiferent dacă acestea conduc sau nu la rezolvarea problemei.

Alegerea sarcinii de lucru. Solicitarea exprimării într-un mod cât mai rapid a tuturor ideilor legate de rezolvarea problemei. Înregistrarea pe tablă și regruparea lor pe categorii, simboluri, cuvinte cheie, etc. Selectarea și ordonarea ideilor care conduc la rezolvarea problemei. Are o serie de avantaje:

- ✓ Participarea activă a tuturor participanților;
- ✓ Dezvoltarea capacității de a trăi anumite situații, de a le analiza, de a lua decizii privind alegerea soluției optime;
- ✓ Exprimarea personalității;
- ✓ Exersarea creativității și a unor atitudini deschise la nivelul grupului;
- ✓ Dezvoltarea relațiilor interpersonale, prin valorizarea ideilor fiecăruia;
- ✓ Realizarea unei ambiante pline de prospețime și emulație.

Cvintetul semnifică o poezie cu cinci versuri. Se pornește de la un subiect propus spre discutare, care să se reflecte într-un singur cuvânt-cheie scris pe primul rând. Pe al doilea rând se scriu două adjective care să determine cuvântul cheie. Pe al treilea rând se scriu verbe la gerunziu. Pe al patrulea rând se scriu cuvinte care exprimă sentimente față de subiect. Pe ultimul rând, un singur cuvânt-sinteza, care să conțină întreaga semnificație a mesajelor transmise prin celelalte versuri.

Metoda pălăriilor gânditoare este un joc în sine. Copiii se împart în șase grupe – pentru șase pălării. Ei pot juca și câte șase într-o singură grupă. Împărțirea elevilor depinde de materialul studiat. Pentru succesul acestei metode este important însă ca materialul didactic să fie bogat, iar pălăriile să fie frumos colorate, să-i atragă pe elevi. Ca material vor

fi folosite 6 pălării gânditoare, fiecare având câte o culoare: alb, roșu, galben, verde, albastru și negru și un anumit rol. Bineînțeles, că rolurile se pot inversa, participanții fiind liberi să spună ce gândesc, dar să fie în acord cu rolul pe care îl joacă.

Pălăria albastră este liderul, conduce activitatea. Este pălăria responsabilă de controlul discuțiilor, supraveghează și dirijează bunul mers al activității. Albastrul este rece, culoarea cerului care e deasupra tuturor, atotvăzător și atotcunoscător.

Pălăria albă este povestitorul, cel care redă pe scurt conținutul textului, exact cum s-a întâmplat acțiunea, este neutru, informează.

Pălăria roșie își exprimă emoțiile, sentimentele, supărarea, nu se justifică – spune ce simte. Lasă frâu liber imaginației și sentimentelor; este impulsivă; poate exprima și supărare sau furie; reprezintă o bogată paletă a stărilor afective.

Pălăria neagră este criticul, reprezintă aspectele negative ale întâmplărilor, emite doar judecăți negative, identifică greșeli, exprimă prudența, grija, avertismentul, judecata. Oferă o perspectivă întunecoasă, tristă, sumbră asupra situației în discuție. Reprezintă perspectiva gândirii negative, pesimiste.

Pălăria verde este gânditorul, care oferă soluții alternative, idei noi, stimulând gândirea critică; este simbolul fertilității, al producției de idei inovatoare.

Pălăria galbenă este creatorul, simbolul gândirii pozitive și constructive, pe un fundament logic, explorează optimist posibilitățile. Oferă o perspectivă pozitivă și constructivă asupra situației; culoarea galbenă simbolizează lumina soarelui, strălucirea, optimismul. Participanții trebuie să cunoască foarte bine semnificația fiecărei culori și să-și reprezinte fiecare pălărie, gândind din perspectiva ei. Cele 6 pălării gânditoare pot fi privite în perechi: pălăria albă – pălăria roșie; pălăria neagră – pălăria galbenă; pălăria verde – pălăria albastră.

Folosirea acestor metode de predare-învățare-evaluare pentru dezvoltarea gândirii critice a elevilor conduce la formarea unei motivații intrinseci, ce rămâne deziteratul tuturor dascălilor. Folosirea competiției, în acest sens, nu mai este metoda de lecție, în multe situații generând efectul invers și asigură un climat afectiv – pozitiv, care induce majorității elevilor rezultate mai bune.

În momentul în care decidem să devenim cadre didactice, suntem direct responsabili de educarea și dezvoltarea elevilor, cărora le vom fi educatori. În acest proces, avem un rol important deoarece de noi, de comportamentul nostru, dar mai ales de metodele pe care le aplicăm depinde dezvoltarea și implicarea elevilor în procesul instructiv – educativ.

Consider această temă foarte importantă atât pentru cariera didactică, cât și pentru realizarea idealului educațional al școlii românești, de a forma oameni liberi, personalități autonome, creative și tolerante.

BIBLIOGRAFIE

1. Barna, Andrei - „, Curs de pedagogie ”, Ed. Logos, Galați, 2001
2. Cerghit, Ioan - „, Didactica “ , București, 1993
3. Nicola, Ioan - „, Tratat de pedagogie școlară “ , E.D.P. , București, 1996

Tratarea diferențiată a elevilor în ciclul primar- componentă a managementului educațional

Profesor învățământ primar **Pîrlea Teodora**
Școala Gimnazială, comuna Hangu, județul Neamț

Tratarea diferențiată a elevilor în ciclul primar este încă văzută de cei mai mulți învățători în mod unilateral, ca fiind tratarea într-un anumit mod, prin anumite mijloace, mai ales a unei anumite categorii de elevi, ai celor predispuși eșecului școlar.

Accentul care se pune acum pe procesul educațional, pe dinamica acțiunii didactice ne obligă să ne schimbăm punctele de vedere privitoare la tratarea diferențiată.

Tratarea diferențiată rămâne o necesitate de necontestat susținută de cauze cunoscute, generale și situationale, care, în principiu, se leagă de particularitățile individuale ale elevilor, de care nu putem să nu ținem seamă, dar și de mediul socio-familial din care provin elevii. Fiecare copil este unic în felul lui, este o minune irepetabilă și ar fi păcat ca prin acțiunea noastră să uniformizăm aceste individualități. Prin urmare, tratarea diferențiată a elevilor trebuie să capete o accepțiune mai generoasă, ea devenind o calitate a managementului educațional situational, o abilitate a învățătorului în dezvoltarea personalității fiecărui copil.

Învățătorul este managerul clasei pe care o conduce. El formează elevii în cadrul unui proces educațional în care instrucția își are locul bine determinat, dar nu preponderent. El va trebui să-și formeze, în timp, competențele manageriale și să dezvolte la clasă anumite tipuri de relații, care să favorizeze cunoașterea elevilor și tratarea lor diferențiat. Prezentarea separată a acestor relații este didactică, în realitate ele acționând sincron și integrat.

Relațiile de comunicare cu elevii - presupun folosirea diferitelor canale și limbaje ce conduc la cunoașterea acestora. Aceste relații având la bază punerea copilului în situații de comunicare, antrenându-l într-o interacțiune comunicativă, își vor dovedi eficiența dacă vor depista cauzele pentru care elevii se manifestă diferit. Prin urmare, nu ne vom grăbi să „taxăm” elevii, până când, pe baza unor astfel de relații, care cer mult tact, nu-i vom determina „să se dezvăluie” pentru a-i putea cunoaște și pentru a interveni, modelator.

Relațiile de educație - sunt acele relații prin care învățătorul solicită elevul în mod activ pentru propria dezvoltare, cultivându-i încrederea în sine, prevenind „descurajarea timpului”. Depinde de învățător în ce mod stimulează spontaneitatea, inițiativa, creativitatea, acțiunea elevilor sau înlătură timiditatea și temerile lor, dezvoltând o motivație convenabilă formării acestora.

Relațiile de responsabilitate - în contextul cărora învățătorul răspunde pentru deciziile sale (dacă mai parcurge etapele însușirii sunetului și literei în clasa I, din moment ce elevii știu să citească, dacă-l trece pe un elev într-o grupă sau alta în funcție de evoluția lui, dacă amână notarea, contrar prevederii din regulament privitoare la notarea „în mod ritmic”, până când va considera că elevul poate fi notat etc.).

Dezvoltarea responsabilității la elev este o altă latură a aceluși relații, care favorizează transpunerea în practică a tratării diferențiate, elevii primind sarcini, responsabilități, în funcție de ce poate fiecare, de ceea ce face bine fiecare.

Relatiile de putere - înțelegând prin aceasta „puterea” de a influența comportamentul unui grup(clasă), al unui individ(elev), pentru ca acesta să realizeze ceva. De câte ori nu am simțit „cerbicia” unor elevi „care se opun unor cerințe”. Învățătorul are nevoie de mult tact pentru a-i influența, pentru a-i motiva pentru activitate, dându-le satisfacția că ei sunt solicitanții unor acțiuni.

Privind tratarea diferențiată din acest unghi, al managementului educațional, interrelatiile din grupul clasei vor favoriza evoluția fiecărui copil „după puterile lui”.

Dincolo de această concepție, generatoare a unei atmosfere propice învățării, tratarea diferențiată presupune și o proiectare atentă și dinamică, pentru care nu se pot da rețete.

Este normal să pornim întotdeauna de la „punctele forte”, ale elevilor și ale noastre, ca învățători, cum ar fi: ce știe elevul, ce poate să facă spre ce are înclinații, de ce abilități didactice dispunem etc. Abia pe urmă trebuie să avem în vedere „slăbiciunile elevilor”, pe care vrem să le îndreptăm: ce nu știe, ce n-a înțeles, ce nu reușește să facă, ce „prag...nu poate să depășească, ce nu pot eu, învățătorul, să fac (necesitatea unei bune cunoașteri a elevilor și a autocunoașterii).

Un alt reper în proiectare îl reprezintă „oportunitățile” pe care ni le ofera „mediul”(sprijinul psihologului, logopedului, a altor factori-părinți, auxiliare pe care se pot baza, mijloacele de învățământ ce pot ajuta etc.); de asemenea, ar fi grav dacă n-am ține seama de „pericolele”, de „amenințările” ce pot apărea, pentru a le preîntâmpina(reactia colegilor, a părinților, stresul copilului etc.)

Tratarea diferențiată a elevilor este un aspect al muncii învățătorilor care nu are nimic comun cu improvizatia, cu amatorismul și comoditatea și presupune reconsiderarea concepției noastre despre curriculum-ul școlar, cu mutarea accentului de pe „static” unor programe(mai ales dacă prevăd conținuturi) pe „viu” din școală, învățătorul fiind autor de educație, dar el putând să beneficieze și de coautorul altor factori.

Filosofia educației diferențiate și personalizate-Repere

1. Dreptul de a fi diferit sau dreptul la diversitate este un drept fundamental al omului;
2. În activitatea de învățare, între elevi există diferențe semnificative de ritm, volum, profunzime și stil;
3. Egalitatea șanselor la educație trebuie să instituie prin recunoașterea și respectarea diferențelor de capacitate înăscută și dobândită;
4. Egalitatea accesului la educație nu înseamnă școală unică pentru toți, ci școală adaptată posibilităților aptitudinale și nevoilor fiecăruia.

Dintr-o perspectivă asemănătoare, centrarea pe elev/subiectul învățării, mult postulat și puțin realizată, se vede obligată să procedeze cel puțin la reamintirea acestor repere de ordin general filosofic pentru a întemeia un demers acceptat, realizabil și cu șanse efective de a produce rezultatele scontate. Reforma învățământului este gândită ca un demers complex care să așeze în centrul său ca principal beneficiar elevul, înțeles într-o perspectivă mai generoasă și optimistă, ca fiind cu adevărat, în fiecare caz în parte, o personalitate, superior capabil de implicare, responsabilizare, dezvoltare.

Principiile care fundamentează un mod de proiectare și realizare a educației diferențiate și personalizate:

1. Curriculum-ul trebuie să-i ajute pe elevi să-si descopere disponibilitățile si să le valorifice la maximum în folosul lor si a societății;
2. Elevii învătă în stiluri diferite si în ritmuri diferite;
3. Profesorii trebuie să descopere si să stimuleze aptitudinile si interesele elevilor;
4. Evaluarea trebuie să-i conducă pe elevi la o autopreciere corectă si la îmbunătățirea continuă a performanțelor.

Calitatea educatiei are nevoie de cadre didactice care să se implice în cercetare si învățare, are nevoie de muncă în echipă si de un scop comun care să accepte deopotrivă individualismul si colectivismul ca esentiale pentru învățarea organizată si are nevoie de un management conectat în mod dinamic cu mediul în care se desfășoară, aflat într-o permanentă schimbare. Munca aceasta nu este usoară deoarece parteneriatele educationale si managementul participativ implică multi indivizi si grupuri care vin fiecare cu experiente diferite, păreri, viziuni asupra lumii si problemelor educationale.

Bibliografie:

Laurentiu, Soitu; Rodica Diana, Cherciu- *Strategii educationale centrate pe elev*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2006;

Învățământul primar- Revistă dedicată cadrelor didactice, Editura Discipol, 1996

Cadrul didactic - veritabil agent al schimbării învățământului actual

Profesor Pîslaru Ana-Maria
Colegiul Tehnic „Ion Creangă” Tîrgu Neamț, județul Neamț

Managementul este un proces care determină atingerea scopurilor organizației: accentul se pune pe activitatea managerului și pe rezultatele acesteia.

Noțiunea de profesor este asociată în mintea fiecăruia cu „portretul unei anumite persoane care întruchipează tot ceea ce credem noi că reprezintă modelul de dascăl. Necesitatea de a transforma meseria de dascăl în profesia de cadru didactic, a fost impusă de faptul că educația reprezintă o prioritate națională și are ca obiectiv principal elaborarea unei politici educaționale, în baza căreia este făcută pregătirea pentru viață, la orice vârstă, a ființelor omenești. Activitatea educațională este complexă, adaptată, orientată, dinamică și flexibilă, pentru a stimula idealul fiecărei ființe umane, exprimat prin „a fi și a deveni”, concis: realizează pregătirea omului ca element activ al vieții sociale.

În sistemul social de educație și învățământ, cadrul didactic trebuie să se raporteze la cei pe care îi educă, să stabilească relații de cooperare cu părinții acestora și cu alți factori interesați ai societății. El nu educă numai la catedră sau în clasă, ci, prin fiecare contact relațional cu copiii și părinții, desfașoară o muncă de creștere și dezvoltare, de conducere și direcționare. Activitatea educatorului se desfașoară în fața unor individualități psihice umane în formare. Deci educatorul are responsabilități maxime în ce privește comportamentele și intervențiile lui, asigură formarea și pregătirea personalității tinerelor generații și pregătirea lor profesională, socio-profesională, morală și cetățenească.

Profesiunea didactică este asociată cu câteva categorii fundamentale de roluri, acceptate de majoritatea sistemelor de formare a profesorilor: proiectare, managementul și organizarea activităților de învățare, consiliere psiho-educatională, managementul clasei de elevi, comunicare cu elevii, părinții și colegii, dezvoltare profesională de-a lungul vieții, participare la perfecționarea procesului educațional și a inovațiilor din școală, oferirea de servicii educaționale pentru comunitate etc.

Personalitatea profesorului în condițiile învățământului actual presupune și o serie întreagă de calități, determinate de specificul și complexitatea muncii pe care o desfășoară. Profesorul își asumă deci o multitudine de roluri, a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui. În școală, profesorul este conducătorul activității didactice care se desfășoară în vederea realizării obiectivelor prevăzute în documentele școlare. Referitor la diversitatea rolurilor pe care le poate exercita profesorul, putem menționa:

- profesorul, ca expert al actului de predare-învățare: el poate lua decizii privitoare la tot ceea ce se întâmplă în procesul de învățământ;
- profesorul, ca agent motivator, declanșează și întreține interesul, curiozitatea și dorința lor pentru activitatea de învățare;
- profesorul, ca lider, conduce un grup de elevi, exercitându-și puterea asupra principalelor fenomene ce se produc aici; prieten și confident al elevilor, un substitut al părinților, obiect de afecțiune, sprijin în ameliorarea stărilor de anxietate.

- profesorul, în ipostază de consilier, este un observator sensibil al comportamentului elevilor, un îndrumător persuasiv și un sfătuitor al acestora;
- profesorul, ca model: prin întreaga sa personalitate, prin acțiunile, comportamentul său este un exemplu pozitiv pentru elevi;
- profesorul, ca profesionist reflexiv, se străduiește tot timpul să înțeleagă și să reflecteze asupra întâmplărilor inedite din clasă, să studieze și să analizeze fenomenele psihopedagogice cu care se confruntă;
- profesorul, ca manager, supraveghează întreaga activitate din clasă, asigură consensul cu ceilalți profesori, cu părinții și cu ceilalți factori;

Profesorul își asumă deci o multitudine de roluri, a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui. El este cel care orientează și stimulează curiozitatea naturală și interesul spontan al elevilor pentru descoperire, cel care îndrumă și încurajează activitatea de organizare și integrare a datelor culese, a cunoștințelor reactualizate în vederea aplicării lor la soluționarea problemelor date, lăsându-le libertatea de examinare sau de analiză critică a conținutului unui text, independența în activitate, operativitatea și rapiditatea în reacții (cognitive, afective, motrice) precum și o deplină responsabilitate pentru ceea ce întreprind.

În învățământul modern, procesul didactic a devenit și devine, tot mai centrat pe elev și mai optimizat prin intermediul tehnologiilor moderne însă condiția reușitei este aceea că, profesorul modern, trebuie să stăpânească foarte bine didactica, pentru managementul performant al activităților. Personalitatea cadrului didactic ar fi de dorit să se manifeste ca o permanentă deschidere față de orice este nou.

Predarea eficientă este condiționată, în aceeași măsură, de informații și cunoștințe dar și de competențe de comunicare interpersonală. Competențele de comunicare ale cadrului didactic sunt cel puțin la fel de importante ca și cunoașterea în profunzime a conținutului disciplinei pe care este autorizat să o predea. În fața unei mase de elevi cu profil individual de personalitate, cu stiluri diferite de învățare, cu comportamente variate, profesorul de vocație va reuși să genereze soluții de învățare creative, eficiente și personalizate dacă va poseda un set de abilități de comunicare interpersonală. Câteva dintre aspectele, atitudinile și comportamentele necesare sunt:

- activarea motivației elevului și captarea atenției pozitive (elevii unei clase vor avea întotdeauna preferințe și interese diferite în raport cu disciplinele care le sunt predate; este misiunea fiecărui cadru didactic să creeze în mintea și sufletul elevului entuziasm și interes pentru disciplina pe care o predă și de asemenea, să elimine frica și inhibiția pe care orice elev le-ar putea resimți în prezența sa la clasă);
- utilizarea adecvată a limbajului corporal (cel mai puternic instrument de comunicare al cadrului didactic);
- congruența dintre gest/ton/postură/mimică și cuvânt condiționează autenticitatea mesajului ca întreg și lasă urme adânci în mintea și emoțiile elevului;
- utilizarea umorului (simțul umorului „ține” elevul activ și interesat în sala de clasă și contribuie la starea lui de bine; studiile arată că atât adulții cât și copiii învață mai mult, mai ușor și mai eficient atunci când experimentează emoții pozitive);
- înțelegerea perspectivei elevului (actul educațional înseamnă dialog, nu monolog; dialogul presupune empatie, atenție la nevoile celuilalt, disponibilitate și

- deschidere, integrarea perspectivei celuilalt, chiar și atunci sau mai ales atunci, când apare conflictul, astfel identificarea și luarea în considerare a opiniei/ poziției elevului este primul pas către soluție);
- demonstrarea spiritului de echipă (activitatea educațională înseamnă muncă în doi, muncă în microgrup sau în grupul mare care stimulează interacțiunea și presupune abilități de coordonare, etc.);
 - utilizarea competențelor tehnice (metode interactive de predare, utilizarea calculatorului, aducerea mediului virtual în spațiul clasei, tehnici eficiente de evaluare – mențin interesul ridicat și atenția trează, facilitează transferul de informații în memoria de lungă durată;
 - includerea în program a unei componente ludice (se evidențiază eficiența comunicării atunci când profesorul e relaxat, când știe să facă o glumă, atmosfera creată astfel făcând procesul educațional mai fluent, mai acceptabil; oferirea unui instrumentar lingvistic - replici, glume, bancuri, pilde - care să poată fi utilizat de către cadrul didactic în diferitele etape tensionate ale relaționării cu clasa și/sau elevi cu potențial conflictual);
 - folosirea parafrazării și a feedback-ului și la ascultarea activă a elevului (un aspect unde apar diferențe importante între percepția elevilor și cea a profesorilor este acela al strategiilor de facilitare a transmiterii de cunoștințe.

În funcție de necesități, de gradul de autonomie sau semiautonomie a învățării, el poate interveni din când în când, canalizând energiile partenerilor săi. Astfel, el este cel care oferă explicații, dă lămuriri, răspunde la întrebări, îi ajută să utilizeze corect anumite materiale, instrumente sau utilaje, caută să-i ajute să evite devierile inutile, încercările fără obiect, eventualele erori și pierderi de timp; este ghid al demersului lor euristic, canalizându-i în direcția obținerii rezultatelor așteptate, în loc de a le impune într-o manieră directă, dinainte stabilită cu mai multă sau mai puțină rigurozitate.

Asumându-și o multitudine de roluri, profesorul trebuie să conștientizeze că exercitarea lor depinde de personalitatea pe care și-o modelează. În acest sens, un rol deosebit în exercitarea acestei profesii îl au anumite componente ale personalității: cultura profesională, calitățile atitudinale și cele aptitudinale. De fapt, pentru ca anumite cunoștințe să fie transmise de la o persoană la alta și acceptate, trebuie întotdeauna ca între ele să existe un schimb afectiv format din încredere și dispoziție receptivă dintr-o parte și din alta.

Rolul profesorului poate să fie analizat și din perspectiva relației profesor-elev. Având în vedere valorile societății contemporane (libertate, responsabilitate, toleranță, cooperare), se impune o nouă abordare a relației profesor-elev: asumarea de către profesor și elevi a unei responsabilități morale comune în cadrul relației educaționale, conducând la angajarea afectivă și efectivă în procesul educațional; încrederea în posibilitățile fiecărei ființe umane de a progresa; recunoașterea faptului că toți elevii și profesorii sunt parteneri sociali cu funcții complementare, dar cu responsabilitate comună; considerarea școlii ca mediu de construcție culturală; renunțarea la principiul „căii optime unice” și conștientizarea faptului că majoritatea problemelor sociale și umane au mai multe soluții;

promovarea autenticității și sincerității – a fi tu însuși este mai important decât a avea dreptate.

Educația se sprijină pe patru piloni importanți: a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să trăiești împreună cu alții și a învăța să fii. În funcție de această optică, dar și de implicațiile globalizării asupra indivizilor, ale problematicii lumii contemporane, educatorii din învățământ urmează să îndeplinească roluri noi. Astfel, un dascăl adevărat ar trebui să creeze activități (situații) de învățare adecvate obiectivelor proiectate, ținând seama, desigur, de natura subiectului lecției și de particularitățile clasei sau ale grupei de elevi. Cu cât situațiile de învățare vor fi mai bine alese sau imaginate de profesor, cu atât mai interesantă și mai eficace în planul învățării va fi activitatea de instruire.

Ponderea rolului tradițional, de transmitător de informații, este, vizibil, în scădere în cadrul învățământului modern, centrat pe competențe însă acestuia i se alătură un alt rol nou, acela de meditator în procesul cunoașterii sau de consiliere. De asemenea, profesorul este astăzi un veritabil agent al schimbării, pregătindu-și elevii în această perspectivă, care se constituie tot mai mult într-o dimensiune a omului contemporan.

Bibliografie:

- Cucoș, C. (coordinator) – *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2008;
- Cucoș, C. (coordinator) – *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2009;
- Bontaș, I. – *Pedagogie. Tratat, ediția a V-a revăzută și adăugită*, Editura BIC ALL, București, 2001;
- Nicola, I. – *Pedagogie. Ediția a II-a îmbunătățită și adăugită*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1994;
- Popovici, D. – *Didactica. Soluții noi la problem controversate*, Editura Aramis, București, 2000;

Educația în comunitățile rurale

Profesor Podaru Monica
Școala Gimnazială Corbasca, județul Bacău

Motto: *Natura ne aseamănă, educația ne deosebește.* Confucius

Evoluția și transformările din interiorul unei societăți reprezintă în același timp cauza și efectul dezvoltării personalității indivizilor care o compun. Formarea acestei personalități are la bază trei componente : ereditatea, mediul și educația. Acestea sunt ingredientele necesare care, în funcție de proporția fiecăruia, vor da naștere unui tip de personalitate cerut într-un anumit timp și spațiu.

Teoria triplei determinări este cea mai des întâlnită, ea exprimând faptul că, având la bază zestrea ereditară și desfășurându-se într-un mediu adecvat, educația va determina achiziționarea acelor cunoștințe și formarea acelor atitudini și aptitudini care vor determina copilul să-și creeze propria personalitate. Educația este privită ca proces dar și produs al acțiunii, este condiționată de factorii interni, de disponibilitățile individuale, dar și externi: context și finalități.

Scopul acestui articol îl constituie dorința de a determina condițiile reale în care se desfășoară educația, privită ca proces integrator, în comunitatea de tip rural. Subiectul îl reprezintă școlile din acest mediu, dar concluziile extrase au la bază observațiile făcute în ultimii ani de practică la catedră ca profesor de limbă străină.

Formele educației : formale, non-formale și informale urmează, gradat, procesul de instruire, de dezvoltare și aprofundare a abilităților și intereselor proprii, ajungând în final la etapa în care individul are capacitatea de a selecta informații din surse variate.

În contextul specializat al educației - școala, elevul dobândește cunoștințe și își formează competențe de natură științifică, psihosocială care sunt cuantificate prin intermediul testelor naționale de evaluare.

Plecând de la raportul ARACIP din 2015 și de la diferite analize și date statistice privind situația școlară la elevii din mediul rural, s-a constatat că perpetuează acest nivel scăzut al calității învățământului, în ciuda reformelor sau a implementării proiectelor de dezvoltare regională. Care sunt cauzele ? Sunt bine cunoscute și aceleași, peste tot : situația economică și socială, degenerarea calității stilului de viață, implementarea unor proiecte fără a exista resursele umane și materiale necesare, adică eterna teorie a formelor fără fond. Iar la aceasta se adaugă lipsa educației privind adevăratele valori umane.

Astfel, urmărind piramida lui Abraham Maslow privind ierarhia nevoilor specifice, observăm că în societatea actuală majoritatea indivizilor își doresc atingerea primelor niveluri care să le satisfacă trebuințele imediate de supraviețuire și de confort fizic și psihic, comportamente care se transmit tinerelor generații în detrimentul valorizării și valorificării unor atitudini și aptitudini de atingere a potențialului maxim. De exemplu părinții își doresc să le ofere copiilor bunuri materiale de care ei, la rândul lor, nu au avut parte ; pentru aceasta lucrează cea mai mare parte a timpului, sau caută locuri de muncă departe de familie. La cealaltă extremă sunt cei care nu sunt deloc interesați să investească în continuarea studiilor și obținerea unor calificări pe care nu le consideră oportune. Lipsa lor de educație și de

cultură, prin exemplul oferit se transmite copiilor care nu vor avea modele pozitive de urmat.

Școala, ca și instituție oficială, încearcă realizarea acestor parteneriate cu familia sau comunitatea în scopul eficientizării procesului de învățământ : prin intermediul ședințelor cu părinții, al activităților extrașcolare realizate, a lectoratelor, dar, de cele mai multe ori acestea rămân doar la nivelul de intenție sau nu sunt finalizate. Motivele sunt, de obicei, lipsa personalului adecvat, a dotărilor materiale sau a unei implicări și motivații reale. Majoritatea părinților nu vin din proprie inițiativă pentru că nu există o cultură a relației școală-familie, iar vizitele la domiciliu ale cadrelor didactice sunt de domeniul trecutului. Astfel nu se poate realiza o comunicare permanentă în care subiectul educației, adică elevul, să fie cu adevărat în centrul relației dintre școală și familie.

Lipsa unei motivații reale din partea elevului de a învăța : la ciclul primar se poate datora faptului că el percepe unele conținuturi ca neavând un scop în sine, adică le lipsește partea practică, aplicativă, sau necesită mai mult suport în însușirea de cunoștințe. Aceste cauze se perpetuează și chiar se agravează la clasele gimnaziale. Pe lângă acestea, stilul de a preda, fără a face apel la mijloace auxiliare, audio-video este considerat plictisitor și deloc atractiv. Adaptarea învățării la particularitățile psihice ale elevilor este insuficient aplicată pentru că se pune un accent mai mare asupra asimilării volumului de cunoștințe decât asupra calității reproducerii și aplicării acestora. În majoritatea situațiilor cadrul didactic nu dispune de timpul suficient pentru a aprofunda sau sistematiza cunoștințele predate și nici de sprijin din partea părinților în ceea ce privește învățarea sau repetarea lecțiilor. În școlile din mediul rural mare parte dintre elevi învață doar în clasă, cu ajutorul cadrului didactic.

Rezumând, am putea împărți aceste cauze, pentru o mai bună înțelegere a acestora în cauze de ordin extern și cele interne : influența mediului social-economic este unul din principalii factori care determină și o degradare a mediului familial care nu mai poate asigura copilului sentimentul de securitate și siguranță, fapt ce va duce la o scădere a randamentului școlar. Cauzele de ordin intern țin de însuși sistemul de învățământ : organizarea claselor de elevi, de exemplu clasele simultane, conținuturi științifice neadecvate vârstei sau particularităților psihice, scopuri și obiective nerealizabile în anumite contexte, număr insuficient de ore la anumite discipline, calitatea pregătirii profesionale a cadrelor didactice, resurse materiale insuficiente sau prost gestionate, absența unei consilieri profesionale.

Găsirea soluțiilor pentru a rezolva aceste probleme este un lucru simplu, de exemplu dezvoltarea economică a zonei rurale, cursuri de pregătire și consiliere pentru părinți, lecții atractive pentru elevi. Problema constă, însă, în aplicarea acestora : cum poate o comunitate, preponderent agrară, să creeze suficiente locuri de muncă pentru a satisface nevoile locuitorilor ? cum pot fi convinși părinții că școala este de fapt în serviciul elevilor ? cum pot fi determinate cadrele didactice să înțeleagă că nu sunt simpli agenți sau actori ai procesului de învățământ și că trebuie să se dedice în totalitate ? Elevii nu ar trebui să fie victimele sistemului nostru de învățământ, ci cu adevărat beneficiarii săi. Dacă acum nu le oferim modele în educație, nici ei, la rândul lor poate nu vor ști să le ofere generațiilor viitoare.

Metode active și interactive de grup utilizate în evaluarea preșcolarilor

Profesor Roman Manuela

Liceul „Vasile Conta” Tîrgu-Neamț, județul Neamț

În societatea actuală are loc un proces dinamic care obligă toate categoriile sociale să țină pasul cu evoluția societății și implicit a educației.

În învățământ au loc schimbări/transformări rapide pornind de la crearea mediului de învățare care poate eficientiza tehnicile de învățare și de muncă intelectuală sau le poate bloca/ încetini uneori din lipsa banilor, alteori din dezinteresul dascălilor.

Nevoile și cerințele copiilor ”actori” pe scena educațională pretind dascălilor o schimbare radicală a modului de abordare a activităților didactice.

Regândirea educației formale se impune și ne obligă să schimbăm relația cu copiii promovând sprijinul reciproc și dialogul constructiv prin noi strategii pe care le propunem.

Noul curriculum pentru învățământul preșcolar lasă libertatea de a organiza cât mai creativ și personalizat actul didactic. Educatoarei îi revine sarcina de a-și alege propriul demers, personalizat, modern, care să fie compatibil cu stilul didactic, cu obiectivele și conținuturile activităților. Exemplele de comportamente și capacitățile prevăzute în curriculum se mulează perfect pe metodele interactive de grup, pe ideea desfășurării activităților sub forma integrată

Metodele interactive de grup sunt modalități moderne de stimulare a învățării experiențiale, de exersare a capacităților de analiză, de dezvoltare a creativității copiilor. Specific acestor metode este faptul că ele promovează interacțiunea dintre preșcolari, schimbul de idei, de cunoștințe, asigurând un demers interactiv al actului de predare-învățare-evaluare. Prin folosirea acestor metode, preșcolarii depun un efort intelectual, de exersare a proceselor psihice, de abordare a altor demersuri interdisciplinare prin studiul mediului concret și prin corelațiile elaborate interactiv, în care își asumă responsabilități, formulează și verifică soluții. De asemenea, aceste metode activează toți copiii și le dezvoltă comunicarea, creativitatea, independența în gândire și acțiune, îi ajută să ia decizii corecte și să argumenteze deciziile luate. Aceste metode presupun respectarea particularităților de vârstă, îmbinarea diferitelor forme de activitate, îmbinarea muncii individuale cu munca pe grupuri și activitatea frontală, evaluarea corectă a rezultatelor obținute și reconstituirea relației educatoare-copil. Metodele de învățare activă implică copiii în procesul de învățare – evaluare în sensul formării lor ca participanți activi la procesul de educare, astfel fiind ajutați să înțeleagă lumea în care trăiesc și să aplice în diferite situații de învățare ceea ce au învățat. Aceste metode sunt folosite din ce în ce mai mult în practica educațională alături de cele tradiționale ori în combinație cu acestea.

Pentru fiecare metoda se pot crea *portofolii tematice* cu materiale ce vor sta la dispoziția copiilor într-un *spațiu al schimbării*.

Cu cât problemele studiate prin metode active și interactive și materialele folosite sunt de actualitate, cu atât crește motivația și interesul copiilor pentru exersarea gândirii laterale, critice, divergente.

Implicarea activă a copiilor într-o activitate este esențială. Metodele sunt favoritele unei activități deoarece aduc noutate, trezesc curiozitatea, grupează cunoștințele și reprezentările copiilor. Ele sunt instrumente de investigare, de antrenament intelectual cu influențe majore în primii ani de viață

Metodele interactive de grup optimizează predarea mai ales în clasele numeroase. Alegerea metodelor condiționează rezolvarea obiectivelor activității și reprezintă *Arta strategică* a reușitei didactice.

Stăpânirea fiecărei metode este esențială deoarece, luată separat, fiecare prezintă avantaje și nu este loc pentru bâlbâieli ci pentru siguranță și capacitatea de a combina metodele tocmai pentru a diminua dezavantajele. Aceste metode reprezintă o provocare pentru copii de a adresa întrebări și a se confrunta cu situații, efecte, comportamente etc.

Dacă dezavantajele se cunosc de la început ele pot descuraja și apare abandonarea ideii de aplicare. De aceea există posibilitatea parcurgerii demersului invers. Aplicarea metodei, combinarea în cadrul unei activități cu alte metode cu grad de compatibilitate mare, evaluarea rezultatelor și apoi studierea dezavantajelor care poate chiar au fost rezolvate printr-un simț didactic eficient. Fiecare însă are alt mod de rezolvare a problemelor prin demersuri specifice structurii/profilului sau profesional.

Educatoarea are *rolul de animator* obligă la ascultare activă a tuturor copiilor, grupurilor, la dialog, la provocare. Să nu uităm că suntem și experți iar copiii așteaptă de la noi confruntări de idei și explicații atractive. Statutul de dascăl ne obligă să ne adaptăm comportamentul situațiilor apărute, să ne constituim în modele pentru copii. Toate aceste roluri sunt exersate de metode interactive. Ar fi frumos ca fiecare dascăl să fie pentru copiii lui "formator" pentru a simți zilnic acea satisfacție pe care ți-o dă pregătirea pentru activitatea cu copiii și mai ales plăcerea de a realiza o predare/învățare/evaluare creativă diversă, eficientă, atractivă, diferențiată atât pentru tine ca dascăl cât și pentru copii.

Metodele interactive îți oferă trăiri și satisfacții pedagogice pe care le împărtășești cu copiii. Educatoarea într-o astfel de activitate devine: Partener, Animator, Scenograf, Pedagog, Proiectant, Coevaluator, Mediatori, Actor, Facilitator, Consilier, Gânditor, Coordonator.

Metode moderne utilizate în orele de limbă engleză

Profesor Sârghi Ovidiu Eduard
Școala Gimnazială Sagna, județul Neamț

Cu accent pe limbă, comunicare și cultură în standardele naționale pentru învățarea limbilor moderne, cadrele didactice sunt într-o continuă căutare de modalități mai bune de accesare a materialelor autentice și de furnizare de experiențe care vor dezvolta mai bine competențele elevilor de comunicare în limbi străine. Tehnologia este probabil cel mai bun mijloc pentru crearea unui mediu favorabil pentru învățare. TIC poate sprijini profesorii în a face învățarea limbilor străine rapid, mai ușor, mai atractiv și mai interesant.

Mijloacele informatice fac parte din cultura noastră, din viața noastră de fiecare zi (acasă sau la serviciu). Deși uniți într-o rețea planetară, se manifesta o îngrijorare față de riscul izolării sociale a celor care petrec multe ore în fața calculatorului. Și totuși, internetul trebuie privit ca orice alt mijloc de comunicare asemeni celorlalte mijloace moderne de comunicare.

Cand vorbim de noi tehnologii de informare ne referim la internet precum și orice alte metode de comunicare offline și online, la diverse programe de eLearning create sau diverse posibilități pe care calculatorul ni le dă și de care ne putem folosi ca și mijloc de redare a unor informații (messenger, Skype, MS Office, produse Apple, tabele, video și audio etc.)

Utilizarea Internetului în procesul de învățământ, alături de alte instrumente auxiliare, favorizează accesul în timp real la informații, schimburile interne și internaționale și oferă noi posibilități de învățare – predare. În acest cadru participă diverse categorii de persoane (elevi, profesori, specialiști în informatică), fiecare având un rol bine determinat.

Aplicațiile didactice ale internetului ar putea fi clasificate în mai multe tipuri de activități de predare învățare :

* *Comunicarea interpersonală*, realizată cu ajutorul poștei electronice (email) și a comunicării directe (chat). Aceasta reunește acele aplicații pedagogice care favorizează schimburile interpersonale între tineri și îi determină să cunoască și să respecte asemănările și deosebirile culturale, politice, lingvistice din cele mai îndepărtate zone. Se pot organiza întâlniri cu personalități, ori forma clase virtuale, prin care studenții vor avea posibilitatea de a-și verifica aptitudinile comunicaționale într-o limbă străină. Profesorii îi vor învăța pe tineri tehnici de corespondență amicală și oficială specifice limbii străine studiate, ceea ce va conduce la ameliorarea exprimării scrise, la utilizarea informațiilor pertinente și corecte, la structurarea ideilor. Tot pentru exprimarea în scris se poate avea în vedere și mesageria electronică.

* *Culegerea de texte autentice în limbi străine*. În funcție de specificul tematicii lecției, profesorul va defini în mod clar un subiect care să atragă interesul studenților și expune mai multe tipuri de documente (PDF, articole de presă, eseuri etc.). Studenții (individual sau în grup) ar avea ca sarcină culegerea documentelor, analizarea și interpretarea documentelor culese, solicitarea avizului unor cadre didactice specialiste în domeniul respectiv, precum și redactarea unei lucrări scrise (rezumat, sinteză, comentariu etc.) în limba străină.

* *Cercetarea documentară*, validarea și utilizarea resurselor în limbă străină în vederea realizării unei bibliografii pe o temă dată respectând regulile citării documentelor electronice.

* *Publicarea* de documente în limbi străine pe Internet implică nu numai o bună cunoaștere a calculatorului, a programelor specifice unei astfel de activități ci și o bună cunoaștere a unei limbi străine. Se poate avea în vedere redactarea unei pagini personale în care studentul să se prezinte, să-și descrie realizările în plan intelectuale și profesional, domeniile de interes, proiectele. Rolul profesorului este de a-l învăța pe student tehnicile de structurare, redactare și prezentare personală în limbă străină. Studenții vor putea să-și perfecționeze cunoștințele de exprimare scrisă în limbă străină (respectarea stilului jurnalistic specific unei reviste de specialitate, prezentarea convingătoare a informației etc.) prin redactarea unui articol.

* *Auto-formarea* prin conectarea la surse specializate în manuale virtuale ori teste de verificare a cunoștințelor de limbi străine.

Cateva din avantajele utilizării noilor tehnologii de formare sunt actualitatea (materiale de calitate, autentice și de actualitate), flexibilitatea, autonomia elevilor (au posibilitatea de a-și organiza singuri propriul proces de învățare), abordarea diferențiată, facilitarea unui tip de învățare contextuală

Aspecte tehnice: *Complexitatea* este semnalată ca aspect pozitiv. În programele multimedia de limbi străine sunt integrate imagini, secvențe video, grafice, animații, înregistrări audio, etc. care în mod normal apar izolat în cazul altor mijloace de învățare. Combinarea elementelor audio-vizuale cu textele facilitează trecerea rapidă de la un tip de exercițiu la altul, fără a fi necesară schimbarea metodei de învățare. De asemenea *specificul interactiv* este des întâlnit în aceste metode de învățare, precum și *atractivitatea*. Prin colorit, animație, efecte speciale, programele multimedia sunt atractive și motivante. De asemenea elementele vizuale, sonore, fragmentele de film, personajele animate, conferă atraktivitate programelor multimedia și paginilor web.

Tehnologia este tot mai folosită în procesele de învățare a limbilor străine fie ca o completare a instruirii, fie ca singurul mijloc de învățare. Deși accesul la tehnologie poate prezenta dificultăți în accesarea programelor de educație pentru adulți și practicieni, acestea pot fi depășite.

Platformele online au progresat considerabil în ultimii ani. Acestea continuă să ofere din ce în ce mai multe aplicații utile, la prețuri accesibile și instrumente pentru învățarea limbilor străine. Profesorii care utilizează aceste tehnologii trebuie să continue să ofere oportunități pentru învățare și pentru promovarea și dezvoltarea limbilor străine. Însă este recunoscut faptul că sunt necesare cercetări suplimentare cu privire la impactul utilizării tehnologiei; având în vedere ritmul rapid de inovații în software și acces la Internet, sunt necesare studii de cercetare pe termen lung pentru a înțelege mai multe despre rolul și impactul folosirii tehnologiei în învățarea limbii engleze la adulți.

Metode moderne

Metoda directă (The Direct Method)

Inventatorul metodei este C. Berlitz. Principalul obiectiv al acesteia este acela de a învăța studenții să comunice într-o limbă străină. Nu este admisă traducerea, profesorul

folosindu-se de lumea reala, imagini, pantomimă pentru a sugera sensul. Limba maternă nu este folosită deloc. Metoda permite învățarea limbilor străine în acelaș mod natural în care copiii învață limba maternă.

Gramatica este predată inductiv. Studenții exersează vocabularul în context. Toate cele patru dimensiuni ale predării limbii sunt dezvoltate: capacitatea de exprimare orală, capacitatea de receptare a mesajului oral, capacitatea de receptare a mesajului scris și capacitatea de exprimare scrisă. Tehnicile folosite sunt: conversația, citirea cu voce tare, exerciții, compuneri, repetiții.

Rolul profesorului este acela de a fi partener al studentului. Interacțiunea are loc între profesor și studenți, dar și între studenți și studenți. Auto-evaluarea este des folosită. Nu există evaluare formală; aceasta se face sub forma unui interviu și a redactării unui text scris.

Metoda eclectică

Se aplică în baza unei metodologii post-directe adică prin combinarea mai multor metode, „calea de mijloc” – parțial bazată pe gramatică, traducere și utilizarea limbii materne, parțial cu dialoguri din comunicarea zilnică și utilizand limba străina ca limbă de predare. Cultivă măsura și echilibrul; o abordare interactivă și dinamică. Prin utilizarea mai multor metode se analizează din mai multe perspective: □ metode variate – rezultate eficiente.

Calea tăcerii (The Silent Way)

Este o metodă introdusă de C. Gattego, principiul de bază atestând faptul ca predarea trebuie subordonată învățării. Studenții au un rol activ, fiind responsabili de propria lor învățare. Aceștia exersează mult, principalele domenii pe care se pune accent fiind pronunția și gramatica.

Toate cele patru dimensiuni ale predării limbii sunt dezvoltate: capacitatea de exprimare orală, capacitatea de receptare a mesajului oral, capacitatea de receptare a mesajului scris și capacitatea de exprimare scrisă. Limba nativă este folosită doar atunci când este necesar.

Rolul profesorului este acela de a ajuta elevii. Profesorul este tăcut, dar foarte activ; vorbește doar pentru a da anumite sugestii. Există interacțiune între studenți. Greșelile sunt considerate ca fiind normale; studenții sunt încurajați să se autocorecteze. Se pune accentul pe evaluarea continuă.

Sugestopedia

Inventatorul metodei este G. Lozanov. Metoda constă în aplicarea studiului sugestiei în pedagogie, dezvoltată cu scopul de a ajuta studenții să depășească barierele învățării. Principalul obiectiv este de a accelera procesul învățării folosind puterile mentale. Studenții stau cât de confortabil posibil (scaune moi, muzică, o atmosferă placută). Ei primesc noi nume și noi ocupații, de-a lungul cursului creîndu-și chiar noi biografii.

Sunt doua stadii ale lectiei: una receptivă și una activă. Studenții participă la diferite activități: citesc, interpretează dialoguri, exersează diverse jocuri, dramatizări. Elementele pe care se pune accent sunt vocabularul, capacitatea de exprimare orală, capacitatea de receptare a mesajului scris și capacitatea de exprimare scrisă. Gramatica nu este considerată

ca fiind foarte importantă. Limba maternă a studenților este folosită dacă e necesar. Greșelile nu sunt corectate imediat, accentul fiind pe fluentă. Nu există teste formale, fiind evaluată performanța studenților în clasă.

Învățarea limbii în comunitate (Community Language Learning)

Metoda provine din consilierea în domeniul învățării, dezvoltată de C.A. Curran, care vede profesorii drept consilieri lingvistici. Principalele obiective sunt învățarea limbii într-un mod comunicativ și învățarea despre propria învățare. Se pune accentul pe comunicare, dezvoltarea pronunției, a capacității de receptare a mesajului oral, capacității de receptare a mesajului scris, precum și discutarea unor elemente de gramatică. Limba nativă a studenților este folosită pentru ca aceștia să se simtă în siguranță. Interacțiunea are loc atât între profesor și studenți, cât și între studenți. Rolul profesorului este asemănător cu acela al unui consilier care sprijină studenții și îi încurajează. Greșelile sunt corectate de către profesor. Evaluarea constă într-un test oral sau scris.

Metoda răspunsului fizic total (The Total Physical Response Method)

Este introdusă de J. Asher. Metoda acordă o foarte mare importanță dezvoltării capacității de receptare a mesajului oral. Unul din cele mai importante obiective este ca studenții să se bucure de experiența învățării. Metoda are ca scop reducerea stresului în învățarea unei limbi străine. Partea inițială a lecției constă în modelare, profesorul dând comenzi, realizând acțiuni împreună cu studenții. În a doua fază a lecției studenții demonstrează că au înțeles comenzile.

În etapa inițială profesorul vorbește și studenții răspund nonverbal; mai târziu rolurile se schimbă. Limba maternă este folosită doar la început, profesorul fiind coordonatorul studenților, studenții fiind imitatorii acestuia. Studenții vor vorbi atunci când simt că sunt pregătiți. Profesorul este tolerant cu greșelile studenților. Evaluarea constă în verificarea înțelegerii prin realizarea unor activități.

Metoda comunicativă (Communicative Language Teaching)

Principalul obiectiv este fluenta studenților. Se pune accent pe comunicarea reală. Toate cele patru dimensiuni ale predării limbii sunt dezvoltate: capacitatea de exprimare orală, capacitatea de receptare a mesajului oral, capacitatea de receptare a mesajului scris și capacitatea de exprimare scrisă. Gramatica este învățată prin practică. Limba maternă a studenților nu este folosită. Tehnicile folosite sunt: discuții, dezbateri, jocuri de rol, activități comunicative scrise, drama etc.

Rolurile profesorului sunt acelea de facilitator și manager al activității studenților, dar și de partener al acestora, interacțiunea având loc în special între studenți. Sunt folosite materiale autentice și interesante. Erorile sunt tolerate în special în timpul activităților comunicative când accentul este pus pe fluentă. Studenții sunt evaluați atât oral cât și în scris.

Metoda de predare: interactivă

Se folosesc mult jocurile de rol și simularea unor situații de comunicare reală, se pune accentul pe dezvoltarea abilităților practice de comunicare pentru care structurile

gramaticale sunt doar un suport teoretic. În afară de simpla învățare a vocabularului și a regulilor gramaticale, elevii trebuie să-și dezvolte capacitatea de a interacționa cu alți membri ai grupului lor social, de a împărtăși informații și de a negocia sensul, de a folosi cunoștințele lingvistice în mod funcțional și strategic pentru a obține efectul dorit. În acest scop, profesorul urmărește simultan o varietate de aspecte și aptitudini, astfel încât vocabularul și gramatica, ascultarea și exprimarea orală, citirea și scrierea să fie predate într-un mod integrat.

Concluziile acestei cercetări au dus la stabilirea faptului că metodele moderne sunt preferate de către aceștia, îndeosebi metoda comunicativă. Cu toate acestea, nu sunt ignorate nici cele tradiționale, anumite elemente ale acestora fiind des folosite.

Metodele tradiționale menționate: *metoda traducerii, metoda audio-linguala, prezentare, practica, producere* sunt considerate încă eficiente și folosite în predare.

Avantajele acestor metode constau în faptul că asigură cunoștințe solide de gramatică și vocabular, dezvoltă capacitățile de exprimare scrisă. Se pune accentul pe cultura și literatura străină, care sunt aprofundate. Profesorul are un mai mare control al clasei decât în cazul metodelor moderne. Dintre metodele moderne prezentate mai sus cele mai uzuale sunt: *metoda directă, metoda comunicativă și metoda învățării limbii în comunitate*. Acestea sunt folosite cu succes, celelalte metode descrise, *calea tacerii, suggestopedia, metoda raspunsului fizic* pot fi folosite doar în cadrul unor grupuri mici.

Metodele moderne sunt preferate datorită eficacității lor sporite în ceea ce privește comunicarea, dezvoltându-se capacitatea de exprimare orală. Alte avantaje ale acestora ar fi faptul că interacțiunea între profesor și elevi și între elevi și elevi este sporită. De asemenea sunt metode bazate pe joc, ceea ce le face mai plăcute, motivația elevilor crescând. Se creează, astfel, noi oportunități pentru dezvoltarea limbajului și folosirea lui în comunicare.

Concluzia finală este aceea că metodele tradiționale coexistă cu cele moderne în predarea limbii engleze, fiecare având avantajele ei, elemente ce pot fi oricând folosite cu succes. Abordarea eclectică, după cum o numește Chastain, este așadar cea mai eficientă în predare, metodele folosite adaptându-se clasei de elevi. Adaptarea la o limbă străină ar însemna adaptarea comunicațională și culturală – un alt mod de a fi. Metodele tradiționale (gramatica, manuale, teme) nu pot fi excluse. Este nevoie de o structură de un sistem. Limba reprezintă un obiect de cunoaștere, extern – *a cunoaște*, cât și un mijloc de acțiune interiorizat adică *a cunoaște + a putea*.

Referinte:

1. Elena Popa, *Predarea și învățarea limbilor străine cu ajutorul mijloacelor informatice*
2. Lector univ.dr. Cristina Prisecaru, *Avantaje și dezavantaje ale utilizării IT&C în predarea limbilor străine*
3. Sarah Catherine K. Moore – *Center for Applied Linguistics, Uses of Technology in the Instruction of Adult English Language Learners*

Metoda TEACCH – intervenție în TSA. Aspecte aplicative

Profesor Scutaru Ana Luminița
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă
Tîrgu Neamț, județul Neamț

Tulburarea de spectru autist prezintă anumite caracteristici comune, sesizabile la persoanele cu acest diagnostic:

- Deficit social și de comunicare
- Comportamente stereotipe și interese reduse
- Probleme senzoriale

TEACCH este un tip de **metodă de predare structurată** dezvoltată de psihologul dr. Eric Schopler de la Universitatea din Carolina de Nord. Metoda este experimentată de 45 de ani, cu rezultate remarcabile în lucrul cu copiii cu tulburări din spectrul autismului.

Scopul principal al metodei TEACCH este să ajute copiii cu autism să evolueze la capacitatea lor maximă până la vârsta adultă.

Valorile esențiale ale metodei TEACCH, astăzi, sunt:

- ✓ Teaching - a preda
- ✓ Expanding - a extinde
- ✓ Appreciating - apreciere
- ✓ Collaborating - colaborare
- ✓ Cooperating - cooperare
- ✓ Holistic - abordare a persoanei ca întreg

Principiile TEACCH presupun crearea și dezvoltarea unui mediu care să răspundă la nevoile unei persoane care suferă de o tulburare din spectrul autismului. Specialiștii susțin că pentru a ajuta persoanele cu autism trebuie să înțelegem cum privesc aceștia lumea și să creăm o punte către lumea noastră. Astfel, este nevoie de înțelegerea autismului, de realizarea de programe individualizate și de implicarea părintelui – considerat co-terapeut. Cea mai eficientă abordare include concentrarea pe îmbunătățirea abilităților copiilor și părinților pornind de la punctele forte, și concentrarea pe recunoașterea și acceptarea deficiențelor.

Metoda se bazează pe principiul structurării și are scopul de a contribui la dezvoltarea nivelului de comunicare și autonomie al copiilor cu TSA.

Modelul de predare structurat presupune:

- ✓ Structură fizică
- ✓ Orar zilnic
- ✓ Sisteme de lucru/activitate
- ✓ Rutine și strategii vizuale
- ✓ Structură pentru sarcini și activități

Structura fizică se referă la design-ul și împrejurimile mediului unei persoane, la modul în care se aranjează mobilierul și materialele pentru a conferi sens și context acestui mediu. Limitele fizice sunt clar definite și, de regulă, includ activități ca: lucrul, joaca, gustare, muzică.

Mediul de învățare este structurat vizual și are limite fizice concrete: zonele sunt separate pentru joaca, lucru individual și lucru în grup

Fiecare activitate va fi structurată, indiferent că este implicată munca individuală sau cea de grup, pentru a oferi predictibilitate. De asemenea, în cadrul acestei metode de învățare, la fel de importantă ca structurarea este învățarea vizuală, care este specifică celor mai mulți dintre copii cu autism. Pentru majoritatea dintre acești copii este dificilă realizarea tranziției dintre activități și locurile specifice acestora, fără o structurare riguroasă. Fiecare obiect de mobilier sau spațiu, de exemplu, vor fi "denumite", indicate cu ajutorul unor simboluri, iar aspectul fizic al sălii de clasă va fi amenajat astfel încât să se evite distragerea atenției copilului, iar materialele sunt marcate și aranjate clar.

Structura vizuală se bazează pe: organizare vizuală, instrucțiuni vizuale și claritate vizuală.

Simbolurile ajută atât la asocierea obiectelor sau locurilor cu anumite activități sau obiecte de lucru dar ajută și la ameliorarea frustrării întâlnită în cazul copiilor non-verbali. Organizarea și instruirea sunt accentuate vizual cu ajutorul fotografiilor, desenelor, imaginilor, cuvintelor scrise în partea de sus, jos, stânga sau dreapta. Fiecare zonă și activitate este asociată cu o serie de simboluri.

Sarcina de lucru și durata exactă a acesteia sunt clar definite. Strategiile educaționale sunt stabilite individual și se bazează, mai degrabă pe o evaluare detaliată a abilităților de a învăța și pe identificarea potențialului de a face noi achiziții, mai degrabă, decât pe deficite.

Principiile sistemului TEACCH sunt: îmbunătățirea capacității de adaptare, colaborarea cu părinții pentru ca tehnicile să fie continuate la domiciliu, evaluarea individualizată, predarea structurată, identificarea și îmbunătățirea competențelor copiilor cu TSA, dar și aplicarea unor tehnici de terapie cognitivă și comportamentală.

Informația vizuală va preveni apariția dificultăților pe care copiii cu autism le au în prelucrarea informațiilor verbale. Se presupune că multe dintre comportamentele nedorite la copii care suferă de tulburări din spectrul autismului sunt rezultatul dificultăților de a înțelege ce se așteaptă de la ei.

Dezvoltarea comunicării este un aspect important pentru specialiștii acestei metode în interacțiunea cu un copil cu TSA, fiind nevoie de menținerea atenției copilului asupra feței terapeutului și orientarea privirii. Se evaluează nevoia unui partener social, al unui partener de limbaj și al unuia de conversație.

În învățarea anumitor comportamente se apelează la Social Story (povești sociale). Scopul acestora este de a împărtăși informații exacte folosind un proces, format, voce și conținut care sunt descriptive, semnificative și sigure din punct de vedere social, fizic și emoțional.

TEACCH este recomandată atât copiilor de vârste mici cât și celor mai mari.

Important în procesul terapeutic este să înțelegem autismul elevului nostru.

Program de calcul „cost unitar”

Profesor Stoian Diana Mihaela
Colegiul Tehnologic „Spiru Haret”,
Piatra Neamț, județul Neamț

Programul „cost unitar” constă în crearea unui software pe calculator pentru determinarea costului unitar al unui produs, atunci când în cadrul unei societăți comerciale se fabrică două produse.

Scopul programului este exersarea abilităților de creare a unor softuri specializate, dar și a cunoștințelor acumulate de-a lungul orelor de economie, contabilitate și gestiune economică.

Programul cost unitar își propune repartizarea cheltuielilor fixe, asupra fiecărui produs.

O delimitare corectă a costurilor în costuri fixe sau variabile este utilă în efectuarea de previziuni și implicit la luarea de decizii la nivel de management.

Atractiv la acest program este realizarea concretă a softului prin utilizarea celui mai facil program de calcul tabelar – Excel și posibilitatea de a fi creat la nivelul fiecărei întreprinderi, de cei ce cunosc beneficiile programului de calcul tabelar. Programul se poate extinde pentru fiecare produs nou realizat de entitate și calcularea corectă a costului complet unitar al tipurilor de produse fabricate.

Obiective:

- Antrenarea și formarea unei gândiri creative.
- Identificarea indicatorilor economici.
- Creșterea spiritului de responsabilitate.
- Stimularea lucrului în echipă și a capacității de decizie.
- Stabilirea costului unitar când se cunosc cheltuielile variabile și cheltuielile fixe.

Program calcul cost unitar

	C	D	E	F	G
	cheltuieli variabile	produsul X	produsul Y		
7	Nr. Bucati	2,000.000	5,000.000		
8	materii prime	12,000.000	40,000.000		
9	materiale recuperabile	1,000.000	3,000.000		
10	salariile muncitorilor direct productivi	4,200.000	12,000.000		

11	contributia la asigurările și protecția socială aferente salariilor directe	1,399.524	3,998.640		$=(D11*15.8/100)+(D11*10.5/100)+(D11*5.2/100)+(D11*0.5/100)+(D11*0.85/100)+(D11*0.25/100)+(D11*0.222/100)$
12					
13	total cheltuieli variabile /tip produs	16,599.524	52,998.640		$=D9-D10+D11+D12$
14	total cheltuieli variabile	69,598.164		$=D14+E14$	
15					
16	cheltuieli fixe				
17	management	4,000.000		total Cheltuieli	80198.164
18	amortizarea	1,200.000			
19	cheltuielile de cercetare	1,600.000			
20	cheltuieli de marketing	3,800.000			
21	total cheltuieli fixe	10,600.000			
22	repartizarea cheltuielilor fixe asupra celor două produse				
23	K management	0.057			$=D18/D15$
24	repartizarea cheltuielilor management /pentru fiecare tip de produs	954.021	3,045.979	verificare repartizare cheltuieli management	4,000.000
25	K amortizare	0.016			$=D19/(D15+D18)$
26	repartizarea amortizării/pentru fiecare tip de produs	286.206	913.794	verificare amortizare	1,200.000
27	k cheltuieli de cercetare	0.021			$=D20/(D15+D18+D19)$

28	repartizarea cheltuielilor de cercetare/tip de produs	381.608	1,218.392	verificare cheltuieli de cercetare	1,600.000
29	K marketing	0.050			=D21/(D15+D18+D19+D20)
30	repartizarea cheltuielilor de marketing/tip produs	906.320	2,893.680	verificare cheltuieli marketing	3,800.000
31					
32	cost tip produs dupa repartizarea cheltuielilor	produsul X	produsul Y	verificare total cheltuieli	
33		19127.679	61070.485	80198.164	
34					
35	COST UNITAR PRODUS	9.564	12.214		

Mod de funcționare al softului educațional pentru calcularea costului unitar atunci când întreprinderea fabrică două produse ;

- se introduc produsele ,nr. de bucati obținute din fiecare produs.
 - Se introduc materiile prime, materiale recuperabile și salariile muncitorilor direct productivi.
 - Contribuția la asigurările si protecția socială aferente salariilor directe este calculată automat prin introducerea tuturor contribuțiilor suportate de angajator – fondul de risc si accident 0.222% este al societăților de confecții textile.
- $$=(D11*15.8/100)+(D11*10.5/100)+(D11*5.2/100)+(D11*0.5/100)+(D11*0.85/100)+(D11*0.25/100)+(D11*0.222/100)$$
- total cheltuieli variabile /tip produs și total cheltuieli variabile sunt calculate automat de către program.
 - se introduc cheltuielile fixe.
 - total cheltuieli fixe si total cheltuieli sunt calculate automat de către program
 - pentru repartizarea cheltuielilor fixe asupra celor două produse s-a calculat un coeficient de repartizare notat cu litera K
 - K se calculează ca raport între cheltuiala fixă de repartizat si baza de calcul anterior calculată (total cheltuieli variabile)
 - K management =D18/D15 unde D18- cheltuieli management, D 15 – total cheltuieli variabile

- repartizarea cheltuielilor management /pentru fiecare tip de produs = $D14 * D\$24$ unde $D14$ – reprezinta cheltuielile variabile produs X si $D\$24$ – este coeficientul de repartizare.

Produs x= (cheltuieli variabile X * K management)

- Baza de calcul pentru următorul tip de cheltuială fixă se calculeaza ca suma intre cheltuielile variabile și ceea ce a fost repartizat din cheltuiala fixă calculată anterior
- Se repetă algoritmul până la ultima cheltuială fixă de repartizat.
- $K \text{ marketing} = D21 / (D15 + D18 + D19 + D20)$
- Repartizarea cheltuielilor de markeing = (cheltuieli variabile X+cheluieli managementX +cheltuieli amortizareX + cheltuieli cercetare X)*K marcheting.
- COST UNITAR PRODUS = $D34 / D8$**

Toate datele din programul de calcul al costului sunt preluate automat in raportul de calcul al profitului brut.

In raport se introduce doar marja brută de profit .

S.C.

RAPORT calcul profit brut Nr.

Din.....

Nr . Cr t.	Denumirea produselor	U. M.	Cantitatea	Pret productie	Valoare de pret la productie	Marja de profit	Pret de vanzare unitar	pret de vanzare total
1	produsul X	buc.	2000	9.5638396	19127.67912	50%	14.34575934	28691.519
2	produsul Y	buc.	5000	12.214097	61070.48488	60%	19.54255516	97712.776
							total venituri	126404.29

Cheltuieli

Nr . Cr t	Denumirea cheltuielilor	valoare cheltuieli
1	materii prime	52000
2	materiale recuperabile	4000
3	salariile muncitorilor	16200

	direct productivi	
4	contributia la asigurarile si protectia sociala aferente salarilor directe	5398.16 4
5	cheltuieli fixe	10600.0 0
	Total cheltuieli	80198.1 6
	Profit Brut	46206.1 3

Verificat:

Contabil

Sef compartiment

Resp. sectie

produsul X ='Calcul cost unitar'!D7

Pret productie='Calcul cost unitar'!D36

Profit Brut =K14-F23

Cântecul la ora de limba franceză

Profesor Tanasă Ana-Maria
Liceul Tehnologic „Arhimandrit Chiriac Nicolau”
Vânători-Neamț, județul Neamț

Cântecul este un domeniu vast – există cântece pentru toată lumea, pentru toate sensibilitățile, pentru toate stările sau pentru diverse ocazii: cântece de petrecere, cântece de dragoste, cântece de protest, cântece religioase, imuri, etc. În același timp, cântecul poate juca diferite roluri în activitatea de predare-învățare, după nevoile, interesele și posibilitățile practice ale profesorilor și elevilor.

Comorile cântecului

Cântecele și muzica sunt forme semnificative în comunicarea umană. Melodiile sunt parte foarte importantă a vieții. De exemplu: cântecele de dragoste, cântecele de Crăciun, cântecele religioase, cântece populare, rock, pop sau rap, etc. Cântecele descriu timpul și condițiile în care trăiesc oamenii. Ele sunt, de asemenea, o parte integrantă a culturii.

Toată lumea iubește muzica, toată lumea o ascultă căci ea atinge sufletele, inspiră, vorbește și temperează. Ea relaxează și încântă orice suflet, fie el de adult sau de copil. De ce să nu fie introdusă la lecția de limbă străină? În acest fel se câștigă mai repede atenția copiilor, iar limba străină se învață amuzându-se. Oricare ar fi nivelul său de limbă, fiecare elev poate aprecia un cântec după vocea pe care o aude, după ritm, instrumente, muzică sau modul de a cânta. Există o reacție pozitivă atunci când este audiat un cântec.

Excursie în imaginar, dar și un exercițiu de memorie, cântecul ajută elevul să-și inventeze propria istorioară, să dea efect cuvântului, creativității în limba străină, să-și inventeze propria viziune despre lume. Exploatat cu înțelepciune, cântecul poate permite o activitate permanentă de limbaj. Pentru ca învățarea unei limbi vii să fie echitabilă, la ora de limbă străină trebuie folosite documente autentice. Orice cântec este un document autentic de limbă, cultură și civilizație, poate una dintre cele mai bogate potențialități din perspectivă pedagogică. El este un document ca oricare ce se poate folosi în diferite moduri, dar care se caracterizează prin **plăcere**.

Fiecare profesor își dorește ca elevii săi să rețină informațiile pe care el le oferă, pentru o perioadă îndelungată. Ori, cântecul îndeplinește cu precizie această exigență. Însoțite de un suport muzical, informațiile primite rămân pentru mult timp în memoria învățăcelilor. O limbă străină învățată de la vârste fragede nu se uită niciodată. În paralel cu memoria involuntară se dezvoltă și cea voluntară, astfel apărând dorința de a continua studiul unei limbi străine început în clasă.

Utilizarea cântecului la ora de limbă străină oferă multe posibilități de lucru. Există melodii care pot distra, care pot mișca, care pot provoca râsul sau plânsul, în special cele de dragoste, pot exprima o părere, pot să încurajeze sau să calmeze. Este evident că tinerii sunt interesați de diferite genuri de muzică. Pentru ei, piesele muzicale exprimă atitudinea lor în viață, legată direct de modă sau de stilul de viață. Încă de la început, melodiile ajută

elevii să învețe o limbă străină. Socializarea copiilor și tinerilor ajută la schimbarea normelor și valorilor lor. Profesorul trebuie să ia în considerare, atunci când pregătește lecțiile, că elevii sunt motivați și interesați de actual, de ceea ce se întâmplă acum în societate. Nu vor fi interesați de societatea din secolul trecut.

Uneori repetăm cuvintele unei melodii toată ziua, chiar fără a le înțelege, mai ales dacă melodia este contagioasă, cum s-a întâmplat în ultimul timp cu piesele Indilei (*Dernière danse, Tourner dans le vide, S.O.S.*), a lui Maître Gims (*Bella, J'me tire*) sau a lui Stromae (*Alors on danse, Papaoutai*).

Învățarea cu ajutorul cântecelor franceze ajută de asemenea la învățarea culturii franceze și la descoperirea francezei vorbite, în toată diversitatea ei. Cântecul și muzica trebuie introduse inițial la clasă pentru plăcerea de a asculta; de aceea este obligatoriu ca lecțiile introductive (clasa pregătitoare pentru L1 sau clasa a V-a pentru L2) să fie însoțite de cântece pentru copii în limba străină predată. O lecție al cărei scop este cântecul, poate începe cu ascultarea activă, urmată de activități pentru elevi axate pe temă, personaje, sunete, conducând astfel la înțelegerea generală, urmată de înțelegerea detaliată (cuvinte și expresii sau noțiuni de gramatică). Pentru a merge mai departe, piesa poate provoca activități de exprimare orală sau scrisă, în jurul temei sau poveștii pe care o conține. Cântecul permite o abordare activă a înțelegerii orale.

De ce cântecul în ora de limba franceză ?

De ce nu? Dar cum? Un prim pas este audiția melodiei alese în mod regulat pe parcursul a două sau trei minute înainte de începerea oficială a orei. Astfel, nu ne putem abate de la etapele planificate oficial și, probabil, obligatorii, și ne putem aștepta deja la cel puțin două beneficii.

În primul rând, dacă am ales bine cântecul, este sigur că elevii vor începe să iubească orele de limba franceză. Ei se vor detașa încet, dar sigur, de mediul non-francez și se vor cufunda în limba franceză atât de frumos și aproape inconștient. Le va fi mult mai ușor să “se apuce de lucru”, după aceea, în limba franceză.

Un al doilea avantaj, mai puțin evident, dar la fel de important, este că profesorul va invita în sala de clasă o gamă largă de voci și de modalități de a vorbi autentic limba franceză. El le va prezenta elevilor o varietate de intonații, pronunții și chiar accente, diversitate care reflectă realitatea lumii în care se vorbește limba franceză. De asemenea, elevii își vor forma competențe receptivă, chiar dacă, inițial, vor spune că nu înțeleg nimic. A nu înțelege prima ascultare a unei melodii, nu e prea surprinzător. Cu siguranță au experimentat și în limba maternă acest lucru. Aceasta nu este o situație care trebuie evitată cu orice preț, ci mai degrabă, trebuie exploatată. Este clar că tinerii din întreaga lume care ascultă muzică americană sau în limba engleză nu înțeleg totul de la început, dar mulți dintre ei au învățat limba engleză mai mult din cântece, decât de la școală! Cântecul traversează frontierele naționale, el sare peste barierele limbajului.

Trebuie folosită, așadar, lipsa de înțelegere! „*Dacă ați ales bine piesele, dacă muzica și vocea sunt în așa măsură încât rămâi cu urechea agățată de câști și îți trezește sensibilitatea, asta te va face să vrei, nu doar să auzi, ci și să asculți.*” Dacă melodia are într-adevăr ceva de transmis, cei care vor asculta vor fi și sensibilizați!

Exerciții de ascultare

Cântecul poate servi, în primul rând, ascultări active și exercițiilor de înțelegere. Acest lucru le oferă elevilor voci și modalități de a vorbi variat și autentic, însă le rafinează, totodată, capacitatea lor de a înțelege limba franceză, așa cum este ea, limba vorbită în afara sălii de clasă. Fiecare cântec este un document autentic de limbă și cultură care nu a fost creat special pentru utilizarea lui de către un elev străin. Acesta oferă o intrare în limba franceză și tot ceea ce aceasta oferă: un mod de a fi, de a simți, de a (se) vedea, de a reacționa cu lumea întreagă. Acesta permite introducerea într-o anumită măsură a ceea ce înseamnă să fii francez (sau quebechez, belgian sau african) în zilele noastre. Și acesta nu e un lucru mic!

Cel mai simplu exercițiu este ascultarea colectivă a unei melodii, în primul rând fără text. Le putem cere elevilor să închidă ochii și să încerce să recepționeze toată melodia, chiar să descopere despre ce este vorba, tema principală a melodiei. Chiar și atunci când cuvintele nu sunt înțelese în detaliu, elevii pot avea deja o idee despre subiect, după tonul ei sau după emoția piesei. Comunicarea poate avea loc oricum, dar îi va face să dorească să înțeleagă mai precis aceste cuvinte.

Pentru a facilita și ghida ascultarea, putem să le oferim unele indicații sau sarcini precise. Putem solicita fie întregii clase, fie unor grupuri separate, să acorde o atenție deosebită la anumite elemente ale cântecului: *vocea, expresivitatea interpretării, instrumentele care însoțesc vocea, orchestrarea, rima, repetarea unor cuvinte sau fraze, accentul anumitor cuvinte*, etc. E bine să orientăm elevii încă de la prima ascultare, în funcție de operațiunea pe care intenționăm să o întreprindă ei în minutele următoare. O modalitate de a face acest lucru este de a oferi elevilor o „grilă” de ascultare, cerându-le să identifice și să rețină, de exemplu, anumite caracteristici lingvistice: verbe la timpul trecut, imperativele sau expresii temporale (*hier, demain, maintenant*).

Punerea în comun a acestor observații dă deja o primă impresie. Îi putem întreba, de exemplu: cine cântă? un bărbat? o femeie? tânăr sau matur? Cum pare a fi tonul? trist, fericit, agresiv, violent, nostalgic, ironic? Cui se adresează piesa? unei anumite persoane, unui grup? fiecărei persoane în parte? Spune piesa vreo poveste? Ce se întâmplă? Care sunt personajele? Acest joc de întrebări poate continua atât cât este nevoie pentru a ajunge la înțelegerea globală a cântecului.

Apoi, dacă unele întrebări nu și-au găsit răspunsul anterior, pot ghida la cea de-a doua ascultare, care să urmărească stabilirea textului exact. Pentru a restabili textul, reluăm melodia, bucată cu bucată - fie oral, fie în scris pe tablă sau în caiete de către întreaga clasă – pentru a se descoperi lacunele anterioare. Unele pasaje sau cuvinte nu vor fi înțelese: este bine, pentru a evita irosirea timpului, să scriem, în prealabil, traducerea cuvintelor mai greoaie, nemaîntâlnite de elevi; acest lucru le va facilita accesul spre înțelegerea detaliată a cântecului.

Profesorul poate facilita înțelegerea piesei muzicale, mimând acțiunile sau sentimentele exprimate (recomandat în special la clasele debutante). Acesta poate chiar să le ceară elevilor să-l imite, ceea ce va facilita nu doar înțelegerea, ci și învățarea piesei. Astfel, micuții din clasa pregătitoare învață că *alouette* este o ciocârlie; învață părțile

corpului, întrucât, atunci când cântăm alături de ei, gesticulăm și involuntar ei învață și părțile corpului. Așadar, metoda „gestuală” se dovedește a fi eficace. Cu cât introducem mai multe elemente în procesul de învățare – creier, corp, sentimente, emoții – cu atât procesul de învățare este mai eficient și mai durabil.

Cântecul și pronunțarea

Pentru elevii debutanți, pronunția și ritmul frazei sunt foarte importante. Ascultând și reproducând cuvintele, ei se obișnuiesc treptat cu pronunțarea cuvintelor unei limbi străine. De exemplu, pentru a-i obișnui cu *r*-ul specific Franței, le-am cântat elevilor *Compère Guilleri*, cântec unde, surpriză!, apare *r*-ul specific de nu mai puțin de 79 de ori, cum au descoperit elevii claselor primare.

Practica sistematică a pronunției este inevitabilă, deoarece erorile de pronunție pot împiedica comunicarea. Elevii învață treptat sistemul fonologic și diferențele dintre limba română și cea franceză: consoanele finale, intonația, legăturile dintre cuvinte, vocalele nazale, etc. Profesorul trebuie să îi împuternicească pe elevi să-și descopere singuri propriile probleme și să-și corecteze greșelile.

Concluzionând, îndrăznim să-l cităm pe Friedrich Nietzsche care a afirmat că *Viața fără muzică ar fi o eroare*.

Bibliografie

1. Thompson, Brian, *La clef des chants. La chanson dans la classe de français*, Le Centre National de la Chanson, University of Massachusetts/Boston, www.faculty.umb.edu/brian_thompson/clef;
2. Dumont, Pierre (en collaboration avec Renaud Dumont), *Le français par la chanson – Nouvelles approches de l’enseignement de la langue et de la civilisation françaises à travers la chanson populaire contemporaine*, éditions L’Harmattan, Paris, 1998 ;
3. Boiron, Michel, *Chansons en classe, mode d’emploi*, in Le français dans le monde, no. 318.

Comunicarea educațională

Profesor Tumuleanu Emilia Alexandra
Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza”,
Fălticeni, județul Suceava

1. Relația educator - elev

Clasa este un grup educațional care funcționează și este organizat în vederea realizării și desfășurării procesului instructiv-educativ. De aceea, având scopuri de ordin formativ, interacțiunea membrilor se realizează distinct la două niveluri:

a. interacțiunea profesor – elev;

b. interacțiunea ele – elev.

Între acestea se face o deosebire de sens, dar și de mijloacele prin care se realizează, fiecare având o serie de caracteristici în planul funcțional concret.

Interacțiunea are un caracter determinat și prestabilit în funcție de statutele și de rolurile diferite pe care le au cei doi parteneri ce intră în această relație.

În privința componenței grupurilor educaționale, există următoarea ambiguitate: în unele studii sunt incluși în grupul clasă ambii termeni ai relației profesor – elev (utilizându-se termenul de „grup total”), în timp ce în alte studii grupul clasă este redus doar la raporturile elev – elev (utilizându-se termenul de „grup de egali”).

Există situații în care profesorul, fie că se exclude singur din grupul total prin atitudinea și comportamentul său, fie se apropie prea mult de elevi, integrându-se în grupul educațional încât devine aproape un egal de-al lor.

Relația profesor – elev poate fi privită din mai multe puncte de vedere¹³:

a. strict didactică (în procesul de predare-ascultare);

b. metodico-pedagogică (alegera, organizarea și ierarhizarea procedeeleor de predare);

c. psihologică (cei doi parteneri sunt priviți ca niște ansambluri de stări, procese și însușiri psihice proprii fiecăruia).

Un rol foarte important în relația profesor – elev îl are crearea condițiilor optime ca această relație să se transforme într-un dialog autentic, care presupune:

a. cooperarea, care se manifestă prin schimbul de mesaje informaționale și prin convergența activităților desfășurate de fiecare dintre cei doi;

b. lărgirea sferelor atributelor pe care le impun, față de statutul profesorului și al elevului, condițiile psihopedagogice ale învățării (profesorul devine din emițător de mesaje, organizator al activității de învățare, iar elevul dobândește o mai mare independență în activitatea de învățare prin existența unei atitudini active, a unei motivații superioare și prin colaborarea cu profesorul și colegii).

Raportul profesor – elev permite constituirea unor roluri active, dinamice, deoarece profesorul se raportează în primul rând la elevi. Astfel, J. Withal (1949) distingea 7 roluri ale profesorului în raport cu elevii: *îi ajută și îi sprijină, îi confirmă, le pune probleme, se arată indiferent, îi îndrumă, îi dezaprobă, îi încurajează să se ajute singur*. Prin

¹³ Zlate, M—Psihologia socială a grupurilor școlare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972

comportamentul său, profesorul poate confirma sau infirma așteptările celorlalți față de el, confirmarea ducând la o echilibrare a rolurilor, iar infirmarea generând un conflict de rol.

Comunicarea profesor – elev este foarte importantă din punct de vedere psihosocial, având o puternică încărcătură afectivă ce facilitează apariția aceluși climat psihosocial care poate amplifica sau diminua colaborarea dintre cei doi parteneri. Prin umanizarea și personalizarea interacțiunii educaționale, profesorul „devine acea persoană care creează condițiile ca elevul să se comporte într-un anumit fel, să-și pună probleme și sarcini de cunoaștere, stimulează și întreține activismul investigator al elevului”¹⁴

2. Conceptul de comunicare

Procesul de interinfluențare a atitudinilor persoanelor care interacționează nu este imediat, ci implică un mecanism mediator: comunicarea. Diferite tipuri de efecte interpersonale de ordin perceptiv, simpatetic și funcțional, sunt vehiculate prin comunicare, care reprezintă forma principală de manifestare a interacțiunii psihosociale.

fig.nr.1 Schema comunicării ca intermediar între procesele psihologice a doi indivizi¹⁵

Comunicarea joacă un rol esențial în cadrul vieții sociale, deoarece reprezintă una din formele fundamentale ale interacțiunii omului cu cei din jur. Aceasta, reprezentând una din trebuințele spirituale esențiale ale oamenilor este indispensabilă desfășurării eficiente a oricărei acțiuni, fără ea viața socială fiind fadă, lipsită de sens, practic imposibilă.

În privința definirii noțiunii de comunicare, unii autori largesc foarte mult sfera noțiunii, înțelegând prin comunicare orice schimb ce are loc între două sau mai multe persoane sau grupuri, iar alți autori îngustează nepermis de mult sfera comunicării, excluzând formele de comunicare bazate pe mijloace nonverbale.

Deși există unele controverse se admite că prin comunicare se înțelege transmiterea unui mesaj de la emițător la receptor printr-un canal, ea fiind posibilă sau reală între doi sau mai mulți indivizi, între care se produce un schimb de substanțe, de energie sau de semnificații.

3. Comunicarea educațională

Pentru a-și transmite mesajul, emițătorul folosește un ansamblu de semne cu semnificații verbale sau nonverbale, numit cod, pe care receptorul îl identifică cu semnele din repertoriul său. Atât emițătorul, cât și receptorul posedă repertorii de semne mai mult

¹⁴ Neacșu, I. (coord.) Mariș, T.Hărăbor, C—The relațion educator – child – parent in the educational action, Social Issues and rules, București, 2000

¹⁵ Golu, P.—Psihologie socială, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974

sau mai puțin comune, comunicarea sprijinindu-se, în esență, pe partea comună a celor două.

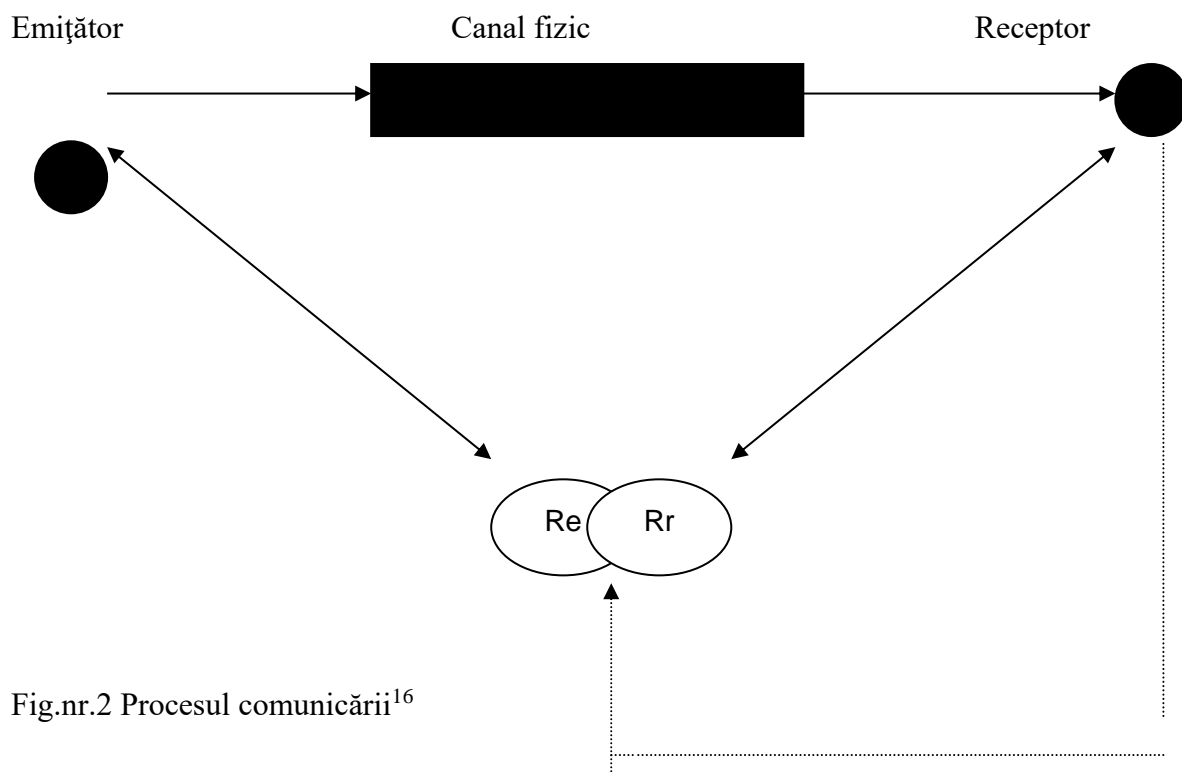

Fig.nr.2 Procesul comunicării¹⁶

Comunicarea poate fi:

- a.lateralizată, când receptorul nu devine nici un moment emițător;
- b.nelateralizată, când există feed-back, care produce o temporare de roluri, receptorul devenind și emițător, ceea ce are ca efect interacțiunea și dialogul celor implicați.¹⁷

Comunicarea din clasă depășește stadiul de comunicare interpersonală și se transformă într-o comunicare de grup atunci când profesorul transmite mesaje elevilor, prin care urmărește obținerea unor modificări la fiecare dintre ei.

În grupurile școlare, comunicarea este modalitatea esențială de existență a acestora, o clasă fiind înainte de toate, un mediu de comunicare. Întrucât procesul instructiv-educativ presupune transmiterea de cunoștințe, de mesaje, predominantă este comunicarea instrumentală, care se realizează prin diferite modalități și conduite de comunicare (prelegeri, întrebări, răspunsuri). La nivel școlar „comunicarea reprezintă o necesitate nu numai pentru fiecare profesor, ci și pentru elevi, întrucât aceștia trebuie să se ajute reciproc, să coopereze, să răspundă la lecții, fie în procesul de verificare a cunoștințelor, fie în cel de predare”¹⁸.

La nivelul clasei, comunicarea poate fi verticală (profesor-elevi) sau orizontală (elevi-elevi), între ele existând suprapuneri și interferențe care pot avea efecte pozitive sau negative în funcție de poziția profesorului în grup și de atitudinea sa față de nivelul orizontal al comunicării. Datorită caracteristicilor psihosociale, educatorul și educatul se raportează

¹⁶ Păun, E. –Sociopedagogie școlară, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982

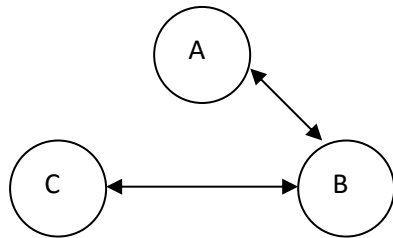
¹⁷ Păun, E. –Sociopedagogie școlară, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982

¹⁸ Zlate, M—Psihologia socială a grupurilor școlare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972

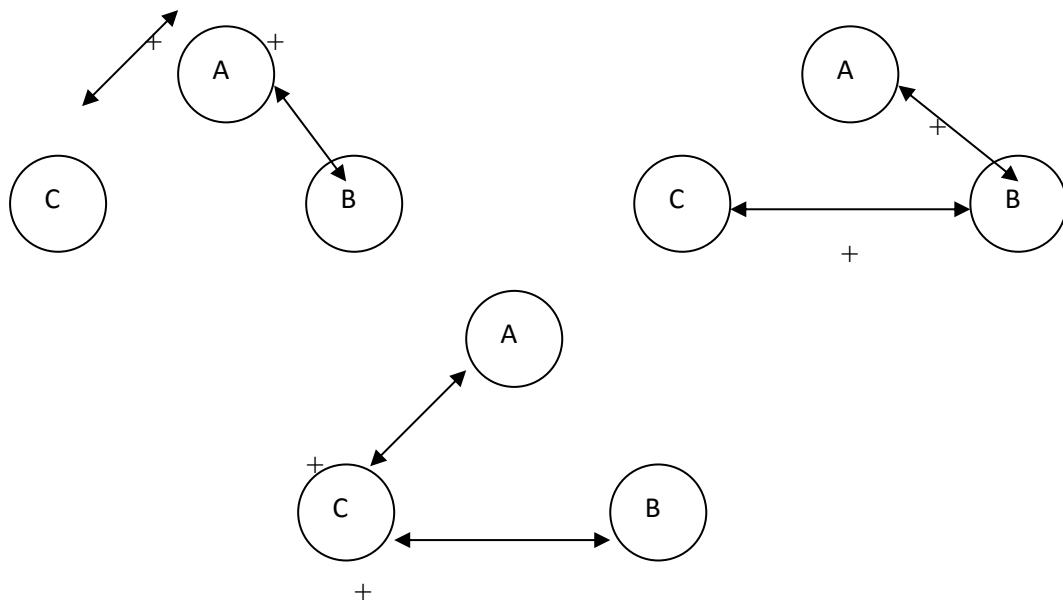
parțial diferit la limbă, ca mijloc de comunicare în procesul instructiv – educativ, existând diferențieri în funcție de gradul de stăpânire și de manipulare a limbii.

C. Flament face o analogie între rețeaua de comunicație și sarcina de realizat utilizând metoda grafului (un ansamblu de puncte între care se definesc relații). El definește graful comunicațiilor prin termenul de „model” prezentând trei astfel de modele în care există o anumită relație între membrii grupului și sarcina de realizat:¹⁹

a. modelul omogen, care presupune relații între toți membrii, fiecare centralizând informațiile în vederea elaborării soluțiilor;

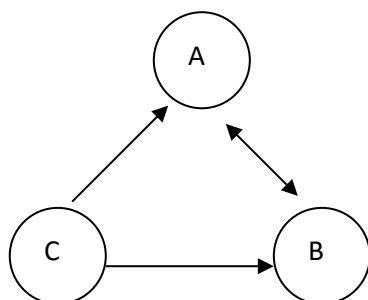
b. modelul centralizat, în care un singur subiect centralizează informațiile pentru a obține soluția și a o furniza celorlalți;

c. modelul intermediar, care cuprinde doi centralizatori, al treilea subiect fiind exclus de la rezultat.

¹⁹ Flament, C.—Reseaux de communication et structures de groupe, Dunond, Paris, 1965

Deoarece există diferențe de statut între profesor și elev, și chiar la nivelul elevilor, comunicarea de la un nivel la altul (elev – profesor și invers) capătă o serie de particularități impuse de statutele celor doi parteneri. În schimb, comunicarea la același nivel (al elevilor sau al profesorilor) este mult mai eficientă, mai vie, mai dinamică.

În funcție de poziția și rolul pe care îl are liderul grupului educațional, întâlnim două structuri distincte²⁰:

a. profesorul comunică cu clasa prin intermediul șefului, iar toți elevii comunică cu profesorul tot prin șeful clasei. Șeful de clasă capătă astfel o poziție centrală, devenind astfel figura cea mai importantă pentru profesor și elevi.

b. Profesorul comunică cu ceilalți fie în mod direct, fie prin intermediul șefului de clasă care își pierde din importanță pe linia comunicării, apărând posibilitatea conturării unui alt lider.

Există o strânsă corelație între gradul de coeziune și eficiența comunicării: cu cât un grup este mai coeziv, cu atât comunicarea se va realiza în condiții mai bune și eficiente, în caz contrar, comunicarea capătă un caracter conflictual.

COMUNICAREA ÎN ORGANIZAȚIA DIN CARE FAC PARTE

1. Tipul de cultură predominant în organizația de apartenență

În organizația căreia îi aparțin tipul de cultură predominant este cultura orientată spre reguli (a rolului), centrată pe birocrație:

-performanța individuală este apreciată doar în comparație cu fișa postului—orice depășire de competențe sau încercare de inovație profesională este privită cu reticență atât de conducere cât și de grupul restrâns care a membrilor organizației.

-este recompensată respectarea regulilor, este cultivată dependența de reguli. Se exercită un control strict asupra membrilor organizației și sunt sancționați dacă nu adoptă un anumit comportament.

-Autoritatea și responsabilitatea postului sunt clar definite, lupta pentru putere este limitată—activitatea este controlată de o echipă de conducere restrânsă prin reguli și proceduri, modalitatea de comunicare este aceea a unui mediu închis, de obicei impersonală. Există puțină disponibilitate pentru discuții. Punctele de vedere diferite de ale

²⁰ Zlate, M—Psihologia socială a grupurilor școlare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972

managerului și grupului conducător nu sunt acceptate, abordările sunt predominant negative.

-Procedurile clare conduc spre rezultate specifice, nevoia de intervenții și decizii personale fiind minimă. Managerul acordă un interes insuficient nevoilor membrilor organizației și nu le recunosc acestora decât obligația de a-și îndeplini sarcinile de serviciu.

-Regulile ar trebui să limiteze abuzul de putere și autoritate, dar toate regulile funcționează pe verticală decât de la manager spre membrii organizației lucru care crește probabilitatea acestora.

Prezintă avantaje și dezavantaje:

Avantaje	Dezavantaje
-eficiență pentru sarcinile de rutină -stabilitate -siguranță	-lipsa creativității -monotonie

Eficiența acestui tip de organizații depinde de raționalitatea alocării sarcinilor de lucru și responsabilităților. Organizația căreia îi aparțin nu oferă stabilitate, deoarece alocarea sarcinilor și a responsabilităților este arbitrară, fără să țină cont de abilități și competențe. Poate supraviețui oricât de mult într-un mediu stabil, dar învățământul nu mai este mediu stabil.

Principalele dezavantaje sunt rigiditatea, lipsa de creativitate (impusă): nu percep schimbarea sau dacă o percep reacționează lent, continuând să încerce să formeze viitorul în propriul tipar. Este o organizație în criză, prezentând toate simptomele clare ale acestei situații:

-orientare internă—canalizarea efortului predominant către bugete, analize financiare, politici interne și mai puțin către mediul extern al organizației, către celelalte grupuri interesate;

-orientare pe termen scurt—se depune mult efort pentru obiective pe termen scurt, în timp ce obiectivele pe termen lung sunt ignorate;

-nivelul emoțional este ridicat—izbucnirile emoționale sunt frecvente, membrii grupului intră în panică și se descarcă nervos în moduri imprevizibile.

2.Elementele strategiei de comunicare prin care ar putea schimba cultura unei organizații

Viața oricărei organizații este "subordonată" unei culturi proprii, tributare istoriei colective și individuale a membrilor acelei organizații. A pătrunde în straturile intime ale culturii organizaționale înseamnă să sondezi mecanismele prin care imaginarul și realul se împletesc și creează credințe, mituri, ritualuri, valori, norme specifice acelei organizații. Toate aceste dimensiuni ale vieții cotidiene reprezintă repere indispensabile în construirea identității unei organizații și totodată un mijloc pentru a-i determina "starea de sănătate" în contextul unui mediu social, economic, politic extrem de dinamic.

A schimba cultura unei organizații reprezintă un proces complex, a cărui durată este dependentă de încărcătura istorică a organizației și de distanța existentă între vechi și nou. Cultura unei organizații coagulează istorii orale ce potențează printr-un sistem de valori și norme implicite flexibilitatea și gradul de adaptare al unei organizații la o stare nouă.

Schimbarea culturală reușită include:

- înțelegerea culturii precedente: o nouă cultură nu se poate dezvolta fără ca atât conducătorii, cât și angajații să înțeleagă de unde pornesc;
- sprijinirea angajaților care au idei despre o cultură mai bună și doresc să acționeze potrivit convingerilor lor;
- găsirea celei mai eficiente subculturi în organizație și folosirea ei ca un exemplu din care angajații să învețe;
- găsirea metodei de a ajuta angajații să-și îndeplinească sarcinile mai eficient; va rezulta o cultură mai bună;
- perspectiva unei culturi noi servește ca un principiu de ghidare pentru schimbare; el nu va face miracole;
- îmbunătățirii semnificative la nivel cultural, în termeni de schimbări culturale care durează 5 – 10 ani.

În organizația în care îmi desfășor activitatea a fost obținut consensul grupului de egali în construirea și sprijinul schimbării, schimbare este considerată o ocazie de construire a competențelor și de dezvoltare profesională și personală și s-a edificat încrederea în noul manager. Schimbarea propriu-zisă a culturii mai presupune oferirea unui timp suficient pentru ca o nouă valoare sau un nou comportament să devină normale și recunoașterea dreptului de a greși, încurajarea oamenilor să inițieze noi abordări, modele de comportament și sisteme adaptate împrejurărilor schimbate.

3.Comunicarea formală și comunicarea informală

Comunicarea este formală atunci când mesajele sunt transmise prin canale prestabilite și în forma, de exemplu: a rapoartelor, notelor, circularelor, prezentărilor, ședințelor. În organizația școlară în care îmi desfășor activitatea comunicarea între manager și membrii grupului se realizează pe baza rapoartelor, deciziilor, notelor explicative. Există un sistem formal de responsabilități și delegări de sarcini care urmăresc structura organizațională ierarhică.

Diseminarea informației este foarte lentă.

Liniile formale de comunicare urmează în general trei direcții: de sus în jos, de jos în sus și pe orizontală.

Managerul organizației folosește exclusiv un canal formal de comunicare de sus în jos pentru transmiterea de dispoziții și directive, pentru explicarea regulamentelor, procedurilor, practicilor, hotărârilor, scopurilor și politicii organizației, precum și pentru evaluarea rezultatelor membrilor organizației.

Această folosire excesivă a canalelor formale de sus în jos a dus la desprinderea managerului de realitățile organizației, deoarece ea nu este completată de comunicarea de jos în sus, care i-ar furniza un feedback, ar dezamorsa tensiunile emoționale și ar asigura membrilor grupului sentimentul de valoare personală.

Deoarece organizația unde îmi desfășor activitate este o organizație în criză, factorii emoționali, de factură psihologică, factori ce nu-și găsesc mediul adecvat transmiterii cunoștințelor prin canalele formale de comunicare ale organizației duc la o comunicare neformală intensă.

Este o comunicare prin canale formate spontan și în afara contextului de subordonare impus de structura organizatorică. Instinctiv, oamenii comunică în mod

preferențial cu cei care i-ar putea ajuta să-și realizeze nevoile, dorințele, scopurile, cu cei care-i fac să se simtă în siguranță, plăcut, cu cei cu care au o bază comună de limbaj și de preocupări și tind să comunice de așa manieră încât aceasta să le permită creșterea statutului social, a puterii de a influența sau extinderea ariei de control. Astfel iau naștere, spontan, canalele neformale de comunicare care transmit zvonuri (mesajul neformal se referă la situații, evenimente, întâmplări) și bârfă (mesajul se referă la persoane). Mesajele neformale conțin și informații legate de unele aspecte mai delicate (sentimente, atitudini, percepții etc.).

În organizație mea aceste canale neformale de comunicare există și apar în mod necontrolat, sunt în continuă modificare operează în toate direcțiile, sunt rapide, selective și au mare putere de influențare. Ele sunt „pulsul” organizației.

Canalele neformale din organizația mea au un rol mai activ, cu atât mai mult cu cât ea trece printr-o stare de criză.

Bibliografie:

Flament, C.—Reseaux de communication et structures de groupe, Dunond, Paris, 1965

Golu, P.—Psihologie socială, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974

Neacșu, I. (coord.) Mariș, T.Hărăbor, C.—The relațion educator – child – parent in the educational action, Social Issues and rules, București, 2000

Păun, E. —Sociopedagogie școlară, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982

Zlate, M—Psihologia socială a grupurilor școlare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972

Activitățile în aer liber – posibilități și modalități de organizare cu preșcolarii

Profesor învățământ preșcolar Ungureanu Elena

Școala Gimnazială Nr. 8

Piatra Neamț, județul Neamț

Educația outdoor, educația în aer liber, este o formă organizată de învățământ care se desfășoară în aer liber, tratează și pregătește pentru viața în aer liber. Ea se bazează pe filosofia, teoria și practica educației experiențiale și a educației ecologice, dezvoltând la elevi înțelegerea și aprecierea de sine, a celor din jur și a lumii naturale. Concepția acestui nou tip de educație este ca orice om, în anumite condiții își mobilizează, prin creativitate, resursele corporale și mintale. Educația outdoor se realizează cu ajutorul experiențelor programate, care se desfășoară într-un singur loc sau în cursul unor călătorii.

Caracteristicile educației în aer liber:

- *Educația outdoor oferă posibilitatea contactului direct cu natura* - protecția mediului reprezintă un subiect de interes mondial, urbanizarea masivă a produs un efect nociv asupra mediului și prin faptul că oamenii nu conștientizează impactul pe care acțiunile lor non-ecologice le au asupra mediului iar educația outdoor poate fi privită ca o modalitate extrem de benefică pentru schimbarea atitudinilor și comportamentelor față de mediu;
- *Educația outdoor reprezintă o puternică sursă de experiențe de învățare* - un mediu relaxant, liber, fără constrângerile pe care le impun „cei patru pereți ai unei săli de clasă” poate oferi copiilor nenumărate provocări, astfel că procesul de educare devine puternic, inspirațional și de natură să schimbe comportamente antisociale, să creeze o relație puternică între copii, bazată pe sprijin reciproc;
- *Educația outdoor facilitează procesul de învățare al copiilor care întâmpină dificultăți* - astfel educația outdoor oferă un climat diferit de învățare ce permite copiilor care în mod uzual întâmpină dificultăți de învățare și au un nivel scăzut de performanță școlară, să devină motivați;
- *Educația outdoor duce la dezvoltarea personală atât a celor care o aplică dar și a copiilor;*
- *Educația outdoor contribuie la dezvoltarea spiritului de echipă*-conexiunea între copii-copii, copii-educatoare duce la creșterea gradului de participare activă;
- *Educația outdoor oferă nenumărate beneficii fizice, emoționale și mentale care asigură bunăstarea societății.*

Educația outdoor se pliază cel mai bine cu educația non-formală, întrucât ca și aceasta, educația outdoor se bazează foarte mult pe participarea activă, maximizează procesul de învățare, minimalizând constrângerea specifică școlii, oferă o utilitate practică imediată cunoștințelor învățate, se desfășoară în contexte diferite având un cadru de învățare și un conținut lejer, folosește metode care stimulează implicarea și participarea, are o structură și o planificare flexibilă, procesul învățării este orientat spre participant, se bazează pe experiența participanților.

Atât educația non-formală cât și educația outdoor pot fi integrate cu succes în educația formală cu scopul de a maximiza efectele procesului de învățare, tendința actuală este aceea de amplificare a celor două forme, mai ales pentru faptul că încorporate, ele conduc la un sistem educativ mult mai valoros din punct de vedere al calității, produc avantaje pe termen lung, permit acoperirea unei game largi de discipline și cel mai important, actul educațional se axează în aceeași măsură și celor care o implementează (în speță profesorilor) și celor care fac obiectul învățării (în speță elevii).

Un aspect important al educației outdoor este acela că răspunde atât nevoilor de bază ale individului, cât și celor care îl particularizează în grupul din care face parte:

- *Nevoia de a fi respectat* – derularea de diferite activități în aer liber încurajează copilul să se simtă în largul său, astfel el va fi mult mai deschis, va comunica, își va exprima propriile opinii, se va simți băgat în seamă și va simți că deciziile sale contează pentru ceilalți; elevii pot fi consultați cu privire la diferite jocuri sau activități.
- *Nevoia de a fi responsabil* – activitățile outdoor permit copilului oportunitatea de a primi diferite sarcini, responsabilități pentru atingerea scopului propus (spre exemplu dacă se optează pentru o activitate de ecologizare, un copil poate primi sarcina de a curăța pomii, un altul sarcina de a uda florile, important este însă, ca prin comunicarea cu copilul, profesorul să-i transmită acestuia sentimentul că prin ceea ce întreprinde el, mediul va fi mai curat, astfel el va conștientiza că are o responsabilitate față de protejarea mediului).
- *Nevoia de a fi active* – implicarea în diferite activități sportive, jocuri, plimbări tematice, aduce numeroase beneficii dezvoltării fizice, psihice ale copilului. Jocul fiind activitatea fundamentală a copilului este important ca toți copiii să fie stimulați în mod constant să se joace, să alerge, să participe la diferite activități în mod activ.
- *Nevoia de a fi inclus social* – poate cea mai importantă caracteristică a educației outdoor este aceea că este o modalitate de succes de a depăși unele dificultăți ale copilului (psihice, fizice, sociale, emoționale sau economice), astfel încât acesta să fie inclus social, să simtă că aparține unei comunități; se consideră că mediul din interiorul grupei este mai degrabă unul competitiv, în timp ce cel din afara clasei este unul suportiv, care permite copiilor să se exprime, să relaționeze cu ceilalți, să colaboreze.
- *Nevoia de a se simți în siguranță* – interiorul clasei este mult mai sigur pentru copii, în timp ce mediul exterior implică diferite riscuri și situații neprevăzute care pot avea efect negativ. Educatorul trebuie să identifice posibilele riscuri care pot să apară și să conceapă un plan de management al riscului, întrucât este un aspect deosebit de important care i-a făcut pe unii specialiști în domeniu să nege utilitatea utilizării educației outdoor.

Câteva jocuri pe care le-am desfășurat cu copiii:

LA ȚINTĂ!

În curtea grădiniței, pe o bancă se construiesc piramide din pahare de unică folosință pe care sunt scrise diferite cifre. Cu diferite obiecte: mingi de tenis, săgeți cu ventuze, bile de popice, copiii trebuie să doboare paharele. Pe un panou, fiecare copil va nota cu diferite

simboluri punctele doborâte. La final punctele vor fi centralizate și se va desemna echipa câștigătoare.

NUMERE ÎN NATURĂ

În curtea grădiniței vor fi ascunse pentru fiecare echipă câte 10 mere pe care vor fi scrise cifrele de la 1 la 10. Copiii vor trebui să găsească fructele și să formeze șirul numeric. Echipa care reușește să rezolve sarcina cel mai repede va fi desemnată câștigătoare.

MICII GRĂDINARI

Este o activitate outdoor de educație ecologică în care copiii contribuie direct la îmbunătățirea calității aerului, la înfrumusețarea spațiului verde al grădiniței conștientizând astfel importanța acestuia pentru viața pe Pământ. Muncile pe care le vor executa copiii trebuie să fie adaptate la nivelul lor de dezvoltare psiho-fizică și trebuie să fie precedate de un serios instructaj de protecția muncii. Scopul acestui gen de activități este de a-i responsabiliza pe copii față de calitatea mediului, de a prețui munca și de a conștientiza valoarea muncii.

VÂNĂTOARE DE CULORI

Identificarea culorilor poate fi destul de dificilă pentru unii copii. Natura ne oferă mijloacele cele mai la îndemână pentru a-i învăța sau pentru a le fixa cunoștințele despre culori. Fiecare copil va primi câte o farfurie compartimentată. Cu foarfeca vor decupa bucăți de hârtie colorată pe care le vor așeza în fiecare compartiment. Vor ieși în natură, vor căuta elemente cu culori identice cu bucățile de hârtie și vor așeza elementele pe hârtii. Educatoarea le va cere din când în când să spună ce au găsit și ce culori are fiecare element. Vânătoria le oferă copiilor ocazia de a alerga, de a căuta prin cotloane, de a încerca să-și depășească limitele și chiar fricile. Activitatea le stimulează simțul competitiv. Există, deasemenea o gamă de alte activități outdoor, care au nevoie de o organizare minuțioasă și de o documentare solidă. Acestea sunt excursiile și vizitele la muzeu.

MATEMATICĂ CU BALOANE CU APĂ

Evaluarea cunoștințelor despre adunare și scădere, distracție și știință într-un tot armonios. Prima etapă a jocului este pregătirea materialelor:

- cercuri metalice sau din plastic de diferite culori;
- ținte – stea desenate pe foi și pe care sunt scrise cifrele de la 0 la 9 și numărul 10;
- coș de plastic;
- baloane umplute cu apă, pe care sunt scrise diferite operații de adunare și scădere.

Pe iarbă se așează cercurile colorate în mijlocul cărora se pun țintele. Copiii vor alege un balon plin cu apă, vor efectua operația și vor arunca balonul în ținta care corespunde răspunsului corect.

BIBLIOGRAFIE:

- Curriculum pentru învățământul preșcolar 3-7 ani;
- Programa activităților instructiv- educative EDP 1985.

Tradițional și modern în predarea geografiei

Profesor Vrânceanu Luminița
Colegiul Tehnic Forestier Piatra Neamț, județul Neamț

Lucrarea științifică cu titlul: **Studiul geodemografic al municipiului Piatra Neamț și implicații în predarea geografiei**, - pentru obținere gradului didactic I , are un pronunțat caracter aplicativ-metodic, deoarece prezintă strategiile didactice, metodele și tehnicile de predare-învățare-evaluare, a noțiunilor legate de geografia populației, o problemă care este mereu actuală dar și constantă și care reprezintă în același timp o provocare pentru orice profesor de geografie, care își face munca la catedră cu dăruire și pasiune.

Marele pedagog Ioan Cerghit spunea ” *predarea este un complex de acțiuni și comportamente didactice specifice, destinate producerii învățării*” ”*nu există un singur mod în care elevii învață și cu atât mai puțin nu există nici un singur mod în care aceștia pot fi învățați*”.

Plecând de la acest principiu, un experiment didactic realizat în activitatea la catedră, pe parcursul anului școlar 2013-2014 (a fost anul premergător susținerii lucrării științifice) și a constatat într-o muncă de cercetare didactică, pentru analiza, compararea și interpretarea datelor obținute, prin predarea Geografiei umane la clasa a X a. Au fost alese două clase paralele, cu aproximativ același potențial motivațional și valoare intelectuală, la una dintre clase utilizându-se predominant metode didactice tradiționale, iar la cealaltă, au fost folosite mai mult metode didactice moderne. În urma testărilor inițiale, sumative și finale, s-a constatat că:

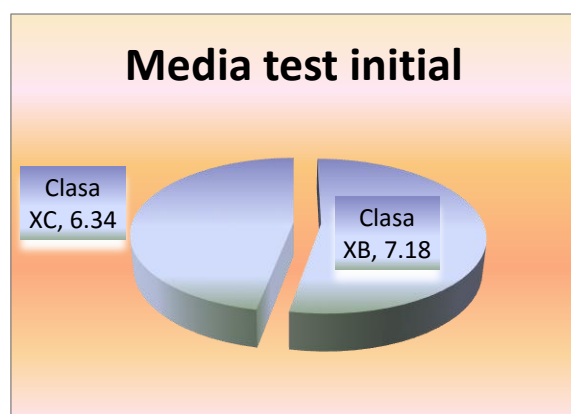
Metodele tradiționale:

- pun accentul pe însușirea conținutului, vizând, în principal, latura informativă a educației
- sunt centrate pe activitatea de predare a profesorului, elevul fiind văzut ca un obiect al instruirii, așadar comunicarea este unidirecțională
- sunt predominant comunicative
- sunt orientate, în principal, spre produsul final, evaluarea fiind de fapt o reproducere a cunoștințelor
- au un caracter formal și stimulează competiția
- stimulează motivația extrinsecă pentru învățare
- relația profesor-elev este autocratică, disciplina școlară fiind impusă. Aceste metode generează pasivitatea în rândul elevilor

Metode moderne:

- acordă prioritate dezvoltării personalității elevilor, vizând latura formativă a educației
- sunt centrate pe activitatea de învățare a elevului, acesta devenind subiect al procesului educațional
- sunt centrate pe acțiune, pe învățarea prin descoperire
- sunt orientate spre progres
- sunt flexibile, încurajează învățarea prin cooperare și capacitatea de autoevaluare la elevi, evaluarea fiind una formativă
- stimulează motivația intrinsecă
- relația profesor-elev este democratică bazată pe respect și colaborare, iar disciplina derivă din modul de organizare a lecției. Prin metodele moderne se încurajează participarea elevilor, inițiativa și creativitatea

Au fost analizate comparativ rezultatele obținute la cele două clase:

-la testele inițiale din anul școlar 2012-2013 media a fost de:

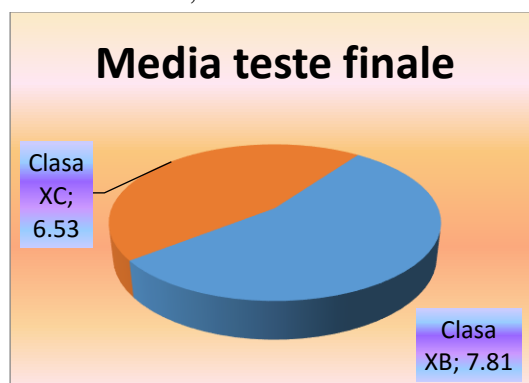
-6,89 la XB

-6,01 la XC

- iar la testele inițiale din anul școlar 2013-2014 media a fost de:

- 7,18 la XB

- 6,34 la XC

-la testele finale din anul școlar 2013-2014 media a fost de:

- 7,81 la XB

- 6,53 la XC

-media la testele inițiale din anul școlar 2013-2014, la ambele clase, a fost mai mare decât la testele inițiale din anul școlar precedent, ceea ce demonstrează o motivație crescândă, dar nu exagerată, pentru învățarea geografiei

-o creștere mai mare între media de la testele inițiale și cele finale, am înregistrat la clasă XB, unde am utilizat metodele moderne preponderent.

- la ambele clase media la testele finale a fost mai ridicată, decât la testele inițiale.

- în condițiile utilizării aceluiași teste, rezultatele arată o diferență de medie mai mare obținută la clasa la care am utilizat metodele moderne și activ-participative, observând că media de la care a plecat această clasă a fost mai mică.

-tot o creștere a mediei clasei am înregistrat și la clasa la care am folosit mai mult metode tradiționale, precum și singura notă de 10, ceea ce demonstrează caracterul extrinsec al motivației învățării și reproducerea conținuturilor învățării.

-concluzia e că soluția optimă este îmbinarea metodelor tradiționale cu cele moderne, concomitent cu stabilirea clară a obiectivelor și competențelor ce urmează să fie atinse, plasarea elevului în grupuri eterogene, astfel încât ei să fie siguri că au șanse egale de reușită, angajarea elevilor în sarcini care presupun interdependența pozitivă, aceștia așteptând ca recompensele să revină echipei și nu indivizilor.

Din toate cele menționate, rezultă faptul că profesorul trebuie să-și schimbe concepția și metodologia instruirii și educării, să coopereze cu elevii, să devină un model real de educație permanentă, să se implice în deciziile educaționale, să asigure un învățământ de calitate. Pregătirea managerială a profesorului, însușirea culturii manageriale, nu numai cea tradițională psihopedagogică și metodică, pot asigura înțelegerea și aplicarea relației autoritate-libertate, ca nou sens al educației, prin predare-învățare și rezolvarea altor situații din procesul educațional școlar.

În continuare vor fi exemplificate, utilizarea slide-show-urilor, a metodelor mozaic și a descrierii, în lecțiile de geografie umană.

I.Utilizarea slide-show-urilor în activitatea didactică

Slide-show-ul cuprinde un ansamblu de mai multe slide-uri (diapozitive), cu un anumit conținut tematic, care se proiectează pe un ecran.

Utilizarea unei prezentări Power Point în lecție

-Subiectul: *Populația și așezările orizontului local.*

-Tipul lecției: *de dobândire de cunoștințe.*

-Resurse procedurale: *conversația, expunerea, activitatea individuală, analiza hărții, analiza imaginilor prezentate.*

-Resurse materiale: *calculatorul, Harta județului Neamț.*

-Obiective operaționale:

- *să utilizeze corect conceptele: orizont local, amenajări edilitare, structuri demografice.*
- *să caracterizeze elementele demografice specifice orizontului local.*
- *să preconizeze evoluția populației orizontului local pentru următoarele două decenii și implicațiile socio economice.*
- *să reprezinte într-un organizator grafic de tip ciorchine influența populației asupra mediului.*

Secvența de învățare nr.1:

Obiectiv operațional: *pe parcursul acestei secvențe de învățare elevii vor fi capabili să definească conceptul de orizont local.*

Evocare: *definiți în mod individual timp de un minut orizontul local (răspunsuri așteptate: zona cartierului, orașul Piatra Neamț, zona înconjurătoare a orașului, județul Neamț).*

Realizarea sensului (expunere slide 1): Transcrieți informațiile de pe slide în caietul de notițe.

SLIDE I

Orizontul local:

- teritoriul în care se află localitatea natală și zonele învecinate;
- componente: localitatea natală, zona imediat învecinată, hidrografia, vegetația și fauna ei, alte zone din județ, cunoscute sau mai puțin cunoscute.

Secvența de învățare nr.2:

Obiectiv operațional: pe parcursul acestei secvențe de învățare elevii vor fi capabili să caracterizeze elementele demografice specifice orizontului local.

Sarcină de lucru: evidențiați elemente ale structurii populației pe grupe de vârstă și sexe, lingvistică, etnică, religioasă și profesională.

SLIDE II

-Populația pe grupe de vârstă are valori asemănătoare ca la nivelul țării

-Populația de sex feminin mai numeroasă cu 5015 persoane

-Speranța medie de viață este de 73,3 ani

-Prima minoritate este cea a romilor cu 1827 persoane

-Ortodoxi sunt 74.119 persoane iar romano-catolici 1354

-Limba română 78.180 vorbitori iar romana 440 vorbitori

Secvența de învățare nr.3

Obiectiv operațional: pe parcursul acestei secvențe de învățare elevii vor fi capabili să preconizeze evoluția populației orizontului local pentru următoarele două decenii și implicațiile socio economice.

Sarcină de lucru: cum va evolua bilanțul natural și cel total al populației al populației?

Cum va evolua speranța medie de viață? Ce implicații sociale și economice vor exista?

SLIDE III

-Bilanțul natural va înregistra o ușoară creștere, dar va fi în continuare scăzut.

-Migrațiile vor scădea.

-Speranța medie de viață în creștere.

-Deficit de forță de muncă în anumite domenii(sănătate, IT, învățământ etc.)

-Creștere economică.

Secvența de învățare nr.4

Obiectiv operațional: pe parcursul acestei secvențe de învățare elevii vor fi capabili să reprezinte grafic într-un organizator de tip ciorchine influența populării asupra mediului înconjurător

Sarcină de lucru: elevii vor fi rugați să urmărească cu atenție un număr de șase slide-uri cu imagini (imagini cu amenajări turistice, cu forme de poluare, cu imagini ale unor animale și plante, imagini cu zone limitrofe care urmează să fie supuse urbanizării).

Conversație pe baza analizei slide-urilor și implicațiile creșterii populației asupra mediului.

Folosirea calculatorului în procesul didactic este un element pedagogic, care produce schimbări esențiale în practica învățământului. Pătrunderea calculatorului și în acest domeniu a generat opinii contradictorii:

- fie că este văzut ca un remediu universal, care să-l înlocuiască pe profesor, fie este întâmpinat cu rezervă, cu dezinteres sau refuz.
- nu se pune problema înlocuirii profesorului cu calculatorul.
- rezultă necesitatea abordării unei atitudini raționalcaracterizată prin utilizareaprudentă a calculatorului, conform criteriilor pedagogice și metodice, introducerea resurselor informatice progresiv atât în lecții cât și în munca independentă.

II. Metoda mozaic

Scop: -cooperarea elevilor în înțelegerea lecțiilor

-implicarea elevilor în descoperirea noilor cunoștințe

-crearea unei atmosfere de lucru care să motiveze învățarea intrinsecă

Tema lecției: Structuri demografice

Clasa a X a

Etape de lucru

1. Constituirea grupurilor cooperative. Elevii vor primi un număr de la 1 la 5 și vor rezulta 5 grupuri a câte 5 elevi. Fiecare grup va primi un text despre Structuri demografice, astfel toți elevii vor primi fișe de lucru, numerotate.

numărul 1-Structura rasială a populației

-numărul 2-Structura religioasă a populației

-numărul 3-Structura lingvistică a populației

-numărul 4-Structura pe grupe de vârstă și sexe

-numărul 4-Structura profesională a populației

2. Activități în grupul de experți. Toți elevii cu același număr, vor forma un nou grup și vor studia împreună textul, vor clarifica toate aspectele, vor extrage ideile esențiale, vor gândi modalități eficiente de prezentare a conținutului și modalitățile de a verifica înțelegerea acestuia de către colegii din grupul cooperativ. Fiecare elev va deveni expert în grupul subiectului discutat în grupul de experți.

Fiecare expert va fi responsabil de prezentarea conținutului pregătit, celorlalți membri ai grupului cooperativ. Dacă apar întrebări fără răspunsuri, profesorul intervine și aduce explicațiile necesare.

3. Activitatea în grupurile cooperative. Fiecare elev revine în grupul inițial din care provine și prezintă celorlalți conținutul studiat. Elevii pot adresa întrebări experților și aceștia clarifică aspectele abordate. Profesorul notează pe tablă schița lecției:

Structuri demografice

-pe glob există 3 mari rase umane: albă, galbenă și neagră precum și rezultatul întrepătrunderii dintre ele pe parcursul timpului

-cele mai răspândite religii sunt: creștină, islamică, hindusă, budistă, etc iar cea mai veche mozaică

-cea mai vorbită limbă este mandarin, hindusă, spaniolă, iar cea mai vorbită este limba engleză

-după procentul ocupat de grupele de vârstă se poate determina gradul de îmbătrânire sau întinerire a populației unei țări

- la naștere populația de sex masculin este majoritară, dar după 50 ani, populația de sex feminin devine mai numeroasă, din cauza valorii ridicate a mortalității în rândul bărbaților - ponderea populației ocupate, pe cele trei sectoare de activitate, (primar, secundar și terțiar), ne arată indicii despre stadiul dezvoltării economice a țării

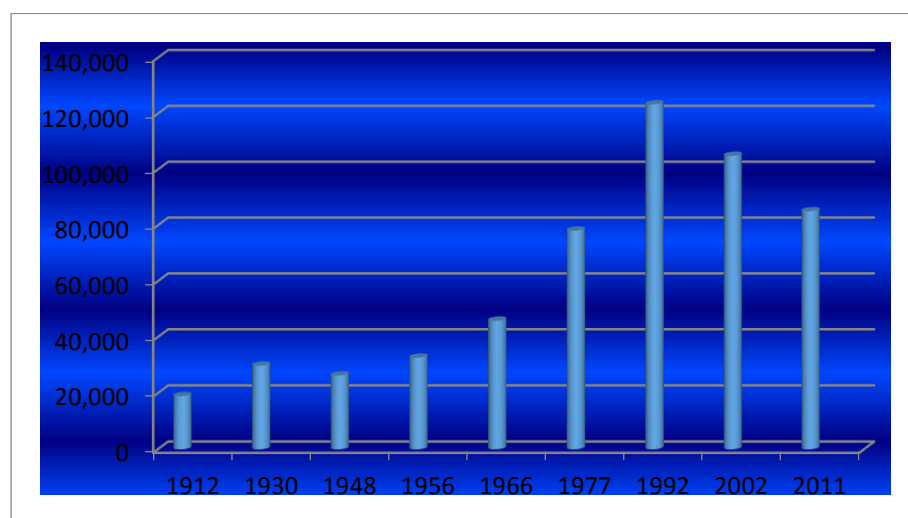
4. Evaluarea individuală a elevilor. Se face prin: observare, analiză, apreciere pe tot parcursul orei și notarea la sfârșitul acesteia.

III. Descrierea

Situație de învățare perceptuală și prin cercetare.

Obiectiv operațional procedural: pe parcursul situației de învățare, elevii vor fi capabili să descrie o prezentare grafică a evoluției populației orașului Piatra Neamț.

Material folosit: reprezentarea grafică proiectată pe ecran.

Evoluția numerică a populației-INS 2011

Sarcină de lucru: Descrieți diagrama proiectată pe ecran răspunzând la următoarele întrebări:

- Ce perioadă de timp este prezentată în diagramă?
- Care este anul cu cea mai ridicată valoare a populației? Dar cea mai scăzută ?
- Care este cea mai lungă perioadă de creștere numerică a populației orașului Piatra Neamț ?
- În ultimii 20 ani, în ce stadiu de evoluție se află populația orașului ?
- Care a fost primul an din perioada determinată, în care populația depășește 40.000 locuitori ?
- Care sunt consecințele pe termen lung a unei astfel de evoluții?

Prin implicarea elevilor în descriere, metoda este modernizată, transformată într-o metodă activ-participativă.

Situațiile de învățare folosite în practica didactică diferă de la un nivel la altul la clasele la care se predă.

Astfel la clasa a X-a capitoul Geografia populației, elevii capătă deprinderea de a construi reprezentări grafice, (diagrame în coloane, în benzi, historiograme, a cercurilor

proporționale, a cartogramelor sau cartodiagramelor), în timp ce la clasa a XII a, la capitolul Populația Europei și României se fac doar analize sinteze și interpretări ale reprezentărilor grafice.

De aceea competențele și obiectivele stabilite la cele două nivele sunt diferite. În primul caz accentul se pune pe obținerea competențelor psiho-motorii, după clasificarea lui B.S.Bloom, bazate pe percepere, dispoziție și automatism, iar în al doilea caz este vizat domeniul cognitiv, axat pe cunoaștere înțelegere, aplicare, analiză, sinteză și evaluare.

BIBLIOGRAFIE

- 1 - Balteanu D.(2009) ~ *Geografia lumii* . Bucuresti, Edit. Coresi.
 - 2 -Cerghit I.(1998)- *Metode de învățământ*,Edit. Didactică și Pedagogică, București..
 - 3 -Dulamă Eliza Maria(1996) - *Didactica geografică*,Edit.Clusium Cluj Napoca.
 - 4 -Dulamă Eliza Maria(2007) -*Modele, strategii și tehnici didactice activizante cu aplicații în geografie*, Chișinău.
 - 5-Ilinca Nicolae(2008)--*Didactica geografiei*, Edit.Didactică și Pedagogică București.
 - 6-Ionescu M.(2000)- *Demersuri creative în predare și învățare*.Ed. Presa Universitară, Cluj Napoca.
- *** -“Anuarul demografic al României”, 2011, Institutul Național de Statistică
- *** - *Oficiul de studii și proiecții demografice*, 1999, Institutul Național de Statistic
- *** - *Recensământul populației*, Institutul Național de Statistică Piatra Neamț 2011.
- *** Internet –Motoare de căutare

Experimente interactive și testare formativă în lecțiile de fizică pe platforme educaționale

Profesor Zaharia Dan

Liceul Tehnologic „Vasile Sav”, Roman, județul Neamț

Rezumat

Activitatea colaborativă și interactivitatea profesor-elevi desfășurată în laboratorul de Fizică este limitată de intervalul de timp din orarul școlii elaborat conform programei școlare. Continuarea și dezvoltarea acestui proces interactiv poate fi continuată și completată pe platforma de e-learning Moodle pe care este înscrisă școala. Utilitatea platformei Moodle, ca și a altor platforme educaționale, profesorul poate să își planifice activitățile didactice pe parcursul întregului an școlar, poate posta rezumatul sau conținutul detaliat a lecțiilor predate, materialele și resursele didactice care completează înțelegerea conceptelor și fenomenelor studiate, poate elabora teste de evaluare și autoevaluare, poate comunica și consilia în timp real elevii pe forum. Profesorul interesat să exploreze oportunitățile metodice privind predarea- învățarea Fizicii cu instrumentele digitale oferite de dezvoltarea IT educației, platforma Moodle adaugă acel factor de calitate necesar depășirii abordării clasice a predării. În lucrare sunt prezentate avantajele utilizării activităților de predare-învățare proiectate și organizate pe platforma de e-learning Moodle, avantaje care pot fi valorificate de profesor pentru identificarea strategiilor didactice ce răspund așteptărilor elevilor: proces didactic centrat pe elevi, implicare activă și creativă în procesul de învățare prin schimbul de opinii și idei, aplicare practică în situații concrete de viață, etc.

Integrarea platformei Moodle și softurilor Wiris și GeoGebra în orele de Fizică

Educația actuală, prin cerințele realității cotidiene și atitudinea elevilor față de școală, impune profesorului să completeze și / sau să alterneze învățarea tradițională, colaborativă din sala de clasă, centrată pe valorizarea elevilor, cu secvențe de învățare sprijinită de softuri educaționale și dirijată pe platforme de e-learning. Lucrarea pledează pentru experimentarea corelării metodelor și mijloacelor didactice tradiționale cu diversele metode și forme de organizare ale instruirii facilitate de platforma Moodle.

Integrarea în procesul didactic a oportunităților de instruire cu generoasa ofertă a noilor TIC și dezvoltarea conceptului modern de predare virtuală constituie o preocupare consecventă a colectivului școlii noastre. Aceptând provocările noului experiment didactic nou, un grup de profesori din școala noastră au proiectat demersul învățării cu elevii claselor lor, respectând procedurile informatice, metodele și instrumentele solicitate de platforma Moodle.

La disciplina fizică procesul de predare-învățare-evaluare vizează în principal înțelegerea fenomenelor și legilor fizice prin studii experimentale și rezolvarea de probleme. Profesorul are un rol important pentru realizarea „echilibrului” dintre timpului și

activităților destinate studiului tradițional cu tabla, creionul și caietul, comparativ cu timpul acordat studiului cu calculatorul și instrumente ale platformei Moodle.

Pregătirea platformei în vederea utilizării diverse discipline, inclusiv la ora de Fizică a inclus proiectarea etapelor necesare instalării platformei șiștarea / pregătirea spațiilor de lucru.

Etapa 1 - personalizarea interfaței și structurarea spațiului Moodle destinat Laboratorului de Fizică pentru clasele IX – XII.

Moodle-LTVS Didactica MOODLE Geogebra Conf. Moodle in educatie Revista scoii Română (ro)

Liceul Tehnologic "Vasile Sav" Roman

Liceul Tehnologic "Vasile Sav" din Roman

Afiliat
Reteaua EDU Moodle Romania

MENU PRINCIPAL

- Contact
- Conducerea liceului și colectivul didactic
- Conferinta WEB Drogrurile - un flagel mondial
- Conferinta - "Florile bucuria vietii" - Prof

aiting for csi.gstatic.com...

Moodle-LTVS Didactica MOODLE Geogebra Conf. Moodle in educatie Revista scoii Română (ro)

Liceul Tehnologic "Vasile Sav" Roman

MATEMATICĂ
FIZICĂ

Liceul Tehnologic "Vasile Sav" din Roman

- GEOGRAFIE
- LIMBA ROMÂNĂ
- CHIMIE
- ELECTRONICĂ
- LIMBA FRANCEZĂ
- BIOLOGIE
- SOCIO-UMANE

Afiliat
Reteaua EDU Moodle Romania

MENU PRINCIPAL

- Contact
- Conducerea liceului și colectivul didactic
- Conferinta WEB Drogrurile - un flagel mondial
- Conferinta - "Florile bucuria vietii" - Prof

https://vasilesav.moodle.ro/course/index.php?categoryid=26

PERFORMANȚELE ELEVILOR LICEULUI LA CONCURSURI ȘI COMPETIȚII ȘCOLARE
Colegii tăi au reușit, poți și TU! Urmează-le exemplul !!! accesează

Couldn't share "Screenshot 2017-0...5634.png"
You're out of Dropbox space!

Moodle-LTVS Didactica MOODLE Geogebra Conf. Moodle in educatie Revista scoii Română (ro)

Liceul Tehnologic "Vasile Sav" Roman

Liceul Tehnologic "Vasile Sav" din Roman

Afiliat
Reteaua EDU Moodle Romania

MENU PRINCIPAL

- Contact
- Conducerea liceului și colectivul didactic
- Conferinta WEB Drogrurile - un flagel mondial
- Conferinta - "Florile bucuria vietii" - Prof

https://vasilesav.moodle.ro/course/index.php?categoryid=26

PERFORMANȚELE ELEVILOR LICEULUI LA CONCURSURI ȘI COMPETIȚII ȘCOLARE
Colegii tăi au reușit, poți și TU! Urmează-le exemplul !!! accesează

Etapa 2 - Crearea conturilor pentru profesori și elevi utilizatorii platformei Moodle, acordându-le acestora drepturi personale de accesare și instruire în mediu virtual.

Navigation

Administration

Latest news

Curs - Prof. Dan Zaharia

Home > Didactica MOODLE > FIZICA > CDZ

RECENT ACTIVITY

Activity since Sunday, 30 July 2017, 8:06 PM

[Full report of recent activity...](#)

COURSE UPDATES:

- Added Folder
Fise breviar teoretic
- Added Folder
Fise de lucru
- Updated Page
Breviar teoretic
- Updated Page
Exemple și aplicații rezolvate
- Updated Page
Aplicații propuse

Turn editing on

LABORATORUL VIRTUAL DE FIZICA

Titular disciplină: Prof. Dan Zaharia
 Clasele: IX, X, XI, XII

Navigation

Administration

Latest news

Comunicare și întrebări

- Forum știri
- Forum de discuții

Navigation

Administration

Latest news

OSCILAȚII ȘI UNDE MECANICE

- Mișcarea oscilatorie
- Oscilatorul liniar armonic
- Unde mecanice
- Ecuația undei plane
- Reflexia și refracția
- Interferența. Unde staționare. Difracția
- Acustica, ultrasunete și infrasunete, seismologie

[Competențe](#)

- Competențe generale
- Competențe specifice

Navigation

Administration

Latest news

FISE UTILE

„Dacă nu poți explica ceva unui copil de șase ani, atunci nici tu nu ai înțeles.”
Albert Einstein

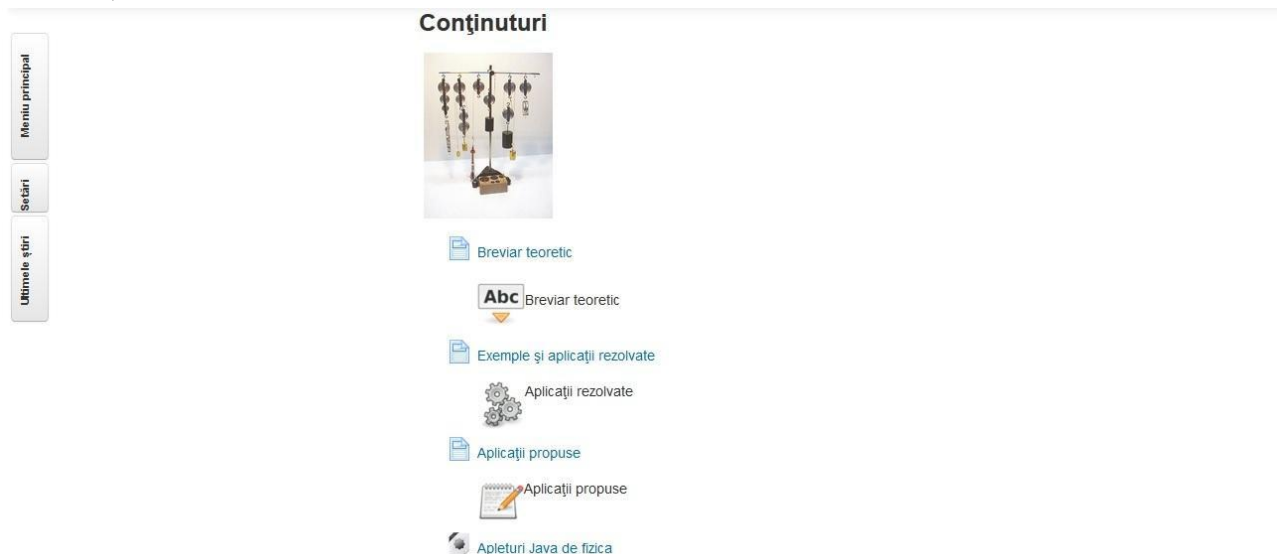
- Fise breviar teoretic
- Fise de lucru

Etapa 3 - Structurarea spațiului colaborativ de e-learning al LABORATORUL VIRTUAL DE FIZICĂ în concordanță cu programa școlară și completarea informațiilor și conținuturilor în rubricile stabilite:

- Comunicare și consiliere
- Informații generale - prezentarea disciplinei / cursului
- Fișe utile
- Conținuturi
- Progres și feed-back
- Resurse
- Experimente practice
- Pregătirea examenului de BACALAUREAT

S-a realizat conform planificării săptămânale a activităților din clasă pentru fiecare an de studiu inserarea pe platformă a documentelor utile elevilor pentru studiu individual: fișe breviar teoretic, fișe cu probleme rezolvate, fișe de lucru cu probleme propuse elevilor pentru rezolvare, prezentări PPT, lecții, clipuri video explicative, documente GeoGebra

care evidențiază animat fenomene fizice, Teme cu sarcini de lucru, teste de autoevaluare și evaluare, etc.

Instrumentele și performanțele informatice ale platformei Moodle permit folosirea diverselor metode de lucru cu elevii:

- rezolvarea problemelor folosind Excel;
- folosirea softurilor educaționale GeoGebra și Wiris pentru o mai bună înțelegere a fenomenelor și a cunoștințelor,
- redactarea referatelor care prezintă rezultatele obținute în cadrul lucrărilor de laborator documente Word și/sau PowerPoint,
- elaborarea eseurilor care au ca subiect prezentare a unui fenomen studiat în orele de fizică,
- posibilitatea realizării în mediu online a propriului portofoliu cu documente care dovedesc progresul elevului în studiul fizicii și interesul pentru performanță.

E-testingul Moodle este o facilitate foarte utilă oferită de platforma Moodle profesorului și elevilor. E-testingul dă posibilitatea să elaboreze teste personalizate cu diverse tipuri de itemi care permit evaluarea rapidă și obiectivă a elevilor. Utilizarea

noțiunilor fundamentale necesare identificării soluțiilor corecte la întrebările testelor evident ajută elevii la recapitularea și consolidarea acestora.

O oportunitate importantă a platformei Moodle care facilitează progresul pregătirii elevilor și creșterea performanțelor școlare, constă în posibilitatea de a accesa și rezolva în orice moment de timp și în orice loc, testele de autoevaluare și a primi feedback-ul imediat a evaluării rezolvării.

The screenshot shows a Moodle course page. On the left is a vertical menu with 'Meniu principal', 'Setări', and 'Ultimele știri'. The main content area has two sections: 'Progres și feed-back' with sub-items 'Progresul elevilor' and 'Chestionar', and 'Resurse' with sub-items 'Bibliografie' and 'Inclusiv resurse Internet'. A blue banner below 'Resurse' contains the text '• Scoala Discovery-Fizica'.

Utilizarea utilizării platformei Moodle în procesul didactic colaborativ cu elevii, facilitează profesorului reducerea timpului alocat predării și îi oferă condițiile de a extinde timpul necesar interacțiunii cu elevii pentru constatarea nivelului de înțelegere a conținuturilor transmise și pentru rezolvarea aplicațiilor practice care să ajute însușirea și utilizarea lor, progresul și performanța.

The screenshot shows a Moodle course page with a navigation menu on the left. The main content area is titled 'EXPERIMENTE PRACTICE' and features a navigation bar with 'Moodle-LTVS', 'Didactica MOODLE', 'Geogebra', 'Conf. Moodle in educatie', 'Revista scolii', and 'Română (ro)'. Below the title, there are two video thumbnails: 'Experiment Fizica - Propagarea Cal...' and 'Experiment Fizica - Dispersia Luminii'. A blue banner below the first video contains the text '• Propagarea Căldurii'.

Conținuturile teoretice sunt completate de explicațiile audio oferite de profesor prin intermediul unor mici video clipurile de 3-8 minute. Acestea sunt realizate de profesor în etapa de pregătire a lecției, cu ajutorul aplicației Screenr - un instrument web care înregistrează simultan ceea ce se lucrează pe ecranul monitor și comentariile explicative sau selectate dintre cele create alți profesori și existente în e-Bibliotecile virtuale. Acolo unde este necesar, alături de explicațiile audio, elevul poate accesa documente ggb -

GeoGebra sau link-uri la documente ggb create / selectate special de profesor pentru a evidenția acele proprietăți ale noțiunilor ce trebuie înțelese și apoi utilizate în aplicații.

Documente ggb inserat pe platforma pentru activitatea din clasa și studiu individual

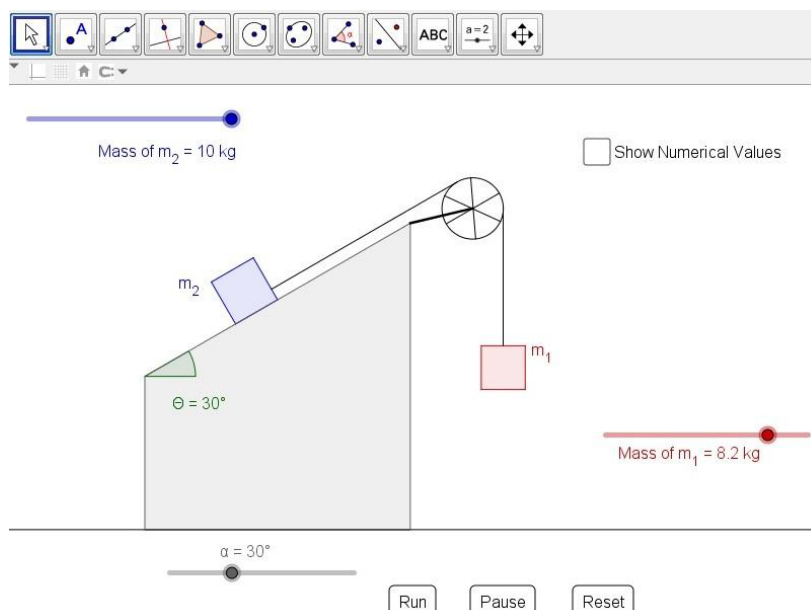
□ *Experiment - ciocnire elastică*

The simulation shows a pendulum bob of mass m suspended from a pivot. At $t=0$, the bob is at an angle $\alpha = 90^\circ$. It swings down and then up. At $t=1.22$, it is at a smaller angle. The simulation includes a control panel with 'Start Animation', 'Stop Animation', and 'Reset' buttons.

□ *Mișcarea uniform variată*

The simulation illustrates uniform accelerated motion. The position x is given by the equation $x = x_0 + v_0 t + \frac{1}{2} a t^2$. The initial position is $x_0 = -0.8$, the initial velocity is $v_0 = 1.9$, and the acceleration is $a = 1.7$. The position graph is $x = (0.85)t^2 + (1.9)t + (-0.8)$ and the velocity graph is $v = (1.7)t + (1.9)$. The time t is set to 0.01.

□ Planul înclinat

Concluzii

În cadrul orelor de fizică, Moodle s-a dovedit a fi un instrument esențial pentru eficientizarea procesului ciclic de predare-învățare-evaluare. Elevii au avut acces la platforma Moodle atât în laboratorul de fizică, cât și acasă sau în orice alt loc cu acces la Internet de pe dispozitivele personale, în momentul de timp decis de ei, în funcție de disponibilitate și timpul personal. Materialele digitale de învățare, documentare, informare, de lucru, de autoevaluare și evaluare au fost utilizate consecvent, ceea ce a asigurat integrarea e-learningului în activităților didactice tradiționale. Un aspect remarcat a fost acela că, odată cu utilizarea platformei Moodle pe parcursul parcurgerii materiei a crescut motivarea și interesul elevilor pentru studiul fizicii. Progresul a fost generat și de folosirea dispozitivelor IT care au permis învățarea în mediu virtual: PC (în cabinetul de informatică sau acasă), tabletelor, telefoanelor personale adesea performante. Completarea învățării din sala de clasă cu resurse educaționale digitale pe platforme de e-learning este una dintre nevoile și așteptările actualelor generații de elevi - generațiile digital natives.

Indiferent de experiența didactică a profesorului, fizica predată la liceu este provocatoare și fascinantă dar, elevul este adesea derutat de contact cu înțelegerea corectă a conceptelor și fenomenelor. Profesorul are menirea să-l ajute ca, pas cu pas să le descopere și să le înțeleagă sensurile. În contextul învățării tradiționale, noțiunile și conceptele fizică studiate în liceu pentru a fi înțelese, solicită elevului efort și muncă consecventă, ceea ce vine în contradicție cu așteptările actualilor elevi, marcați ca întreaga societate de viteza transformărilor și solicitărilor cotidiene. Softurile GeoGebra și Wiris folosite pe platforma Moodle dă profesorului ocazia de a prezenta într-un „ambalaj” atractiv multe din cunoștințele de fizică studiate în liceu. Avantajul este evident!, fiind pe „gustul” elevilor, noul ambalaj are calitatea de a le capta interesul și de a-i motiva să-i cunoască „conținutul”.

Bibliografie

- L. Ursache, G. Vâju, C. Donici, C. Herman, MOODLE. Administrare, utilizare, evaluare, Moodle România, Arad, 2011.
- M. Ilie, R. Jugureanu, O. Ș. Păcurari, O. Istrate, E. Dragomirescu, D. Vlădoiu, Manual de instruire a profesorilor pentru utilizarea platformelor de E-Learning, Siveco, editura Litera, București, 2008.
- M. Brut, Instrumente pentru E-Learning. Ghidul informatic al profesorului modern, Editura Polirom, Iași, 2006.
- T. Martín-Blas, Ana Serrano-Fernández, The role of new technologies in the learning process: Moodle as a teaching tool in Physics Education, Computers & Education 52 (2009) 35–44.
- <http://edu.moodle.ro/>